

**TRABZON ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**ÇOCUK DERGİLERİ METİNLERİNİN TÜRKÇE DERSİ ÖĞRETİM
PROGRAMINDAKİ KÖK DEĞERLER VE YETKİNLİKLER
AÇISINDAN İNCELENMESİ (2018-2020)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Sinem SATILMIŞ

**TRABZON
Mayıs, 2022**

**TRABZON ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**ÇOCUK DERGİLERİ METİNLERİNİN TÜRKÇE DERSİ ÖĞRETİM
PROGRAMINDAKİ KÖK DEĞERLER VE YETKİNLİKLER
AÇISINDAN İNCELENMESİ (2018-2020)**

**Sinem SATILMIŞ
ORCID: 0000-0001-8054-2069**

**Trabzon Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü'nce Yüksek
Lisans Unvanı Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.**

**Tezin Danışmanı
Prof. Dr. Erhan DURUKAN
ORCID: 0000- 0001- 9600- 3190**

**TRABZON
Mayıs, 2022**

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Tezimin içerdiği yenilik ve sonuçları başka bir yerden almadığımı; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalardan bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yaptığımı ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi, ayrıca bu çalışmanın Trabzon Üniversitesi tarafından kullanılan “bilimsel intihal tespit programı”yla tarandığını ve hiçbir şekilde “intihal içermediğini” beyan ederim. Herhangi bir zamanda aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonuca razı olduğumu bildiririm.

Sinem SATILMIŞ

11 / 05 / 2022

ÖN SÖZ

Çocuğun yetişkinden farklı bir varlık olduğundan hareketle ona hitap etmenin yollarını arayarak ve çocuğun içinde bulunduğu gelişim evresine göre değerlendirilip ihtiyaçlarının belirlenmesi gereğinden doğan çocuk edebiyatı, gelişim sürecindeki çocuğun anlama ve kavrama düzeyini dikkate alarak duygu ve düşünce dünyasına seslenen edebiyat olarak tanımlanmaktadır. Bir başka ifadeyle çocuk edebiyatı çocukların dil gelişimine katkıda bulunan, onların edebî ihtiyaçlarını karşılayan, çocuklar için, çocuklara göre yaratılmış edebiyattır. Bu bağlamda çocuk edebiyatı ürünleri; bireylerin güzellik duygusunun gelişmesi, duygu ve düşünce dünyasını dilsel ve görsel iletilerle zenginleştirilmesi, çocuğun hayatı, insanı ve çevreyi tanıması gibi birçok açıdan katkı sağladığı için ayrı bir önem arz etmektedir.

Çocuğa ve onun gerek bilişsel gerek duyuşsal çok yönlü gelişimine verilen değerin gün geçtikçe artmasına paralel çocuk edebiyatına ve ürünlerine verilen değer de başka bir boyut kazanmaktadır. Aynı zamanda içinde bulunduğumuz çağ itibarı ile “çocuk ve medya” artık küresel bir konu olarak sürekli gündeme gelmektedir. İki koldan ilerleyen bu gelişim ortak bir noktada kesişerek hem çocuklara yönelik verilen eser sayısının artmasına hem de süreli yayınların basında adından söz ettirmeye başlamasına sebep olmuştur. Giderek yaygınlaşan süreli yayınlar kendi içerisinde tematik ayrılarak toplumun bilimsel, kültürel ve sanatsal yapısını çocuklara yansıtmayı amaç edinmişlerdir. Bu amaç doğrultusunda yetiştirilmek istenen insan profilini yansıtmak, değerlerimizi aşlamak, okuma kültürü oluşturmak ve farklı bakış açıları sunmak gibi birçok işlevi süreli yayınlar kendilerine birincil görev olarak belirlemiştir.

Çocuğun okuma kültürü edinme sürecinde önemli bir yer tutan çocuk dergileri gerek tasarım gerek içerik özellikleri bakımından çocukların dil, bilişsel, kişilik ve toplumsal gelişim alanlarıyla etkileşim içindedir. Dolayısıyla çocuk dergileri metinlerinin, Türkçe Dersi Öğretim Programı’nın hedeflediği insan tipinin yetiştirilmesinde nasıl bir rol oynadığı merak konusu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu araştırmada eğitim sisteminde de hedeflenen, istenilen insan tipini yetiştirmede araç olarak kullanılan çocuk dergilerinin metinlerinin incelenmesi, eğitsel işlevlerinin araştırılması, kök değerler ve yetkinliklere yer verilip verilmediğinin tespit edilmesi bakımından önemli bir yer tutmaktadır. Böylece çocuk dergilerinin yetkinlikleri kazandırmada ve değerleri aktarmada çocuklar üzerinde nasıl fayda sağladığı ortaya konulmuştur.

Alanyazın incelendiğinde 2018-2020 yılları arasında çıkarılan çocuk dergileri metinlerinin Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda yer alan kök değerler ve yetkinlikler bağlamında incelenmediği fark edilmiş ve yapılan bu çalışma alanyazındaki bu boşluğu gidermeye yönelik oluşturulmuştur. Bu bakımdan çalışmanın amacı, 2018-2020 yılları arasında çıkarılan çocuk dergileri metinlerinin Türkçe

Dersi Öğretim Programı'ndaki kök değerler ve yetkinlikler açısından incelenmesi olarak belirlenmiştir.

Birinci bölümde problem durumu belirlenmiş ve araştırmanın amacı ile önemi açıklanmıştır. Buna bağlı olarak da çalışmanın varsayımları ve sınırlılıkları belirtilmiştir. Araştırmanın ikinci bölümünde genel bilgiler sunulmuş olup çocuk edebiyatı, işlevleri ve niteliklerine değinilmiştir. Ardından çocuk dergilerinin özellikleri ve çocuk dergilerinin Türkçe eğitiminde kullanılmasına ilişkin bilgiler sunulmuştur. Genel bilgilerin ardından ise araştırma konusuyla ilgili yapılan akademik çalışmalara değinilmiştir.

Araştırmanın yönteminin yer aldığı üçüncü kısımda ise araştırmanın dokümanları belirtilmiş verilerin toplanması, analizi ve değerlendirilmesine ilişkin bilgiler anlatılmıştır. Dördüncü bölümde ise incelenen eserlerden elde edilen bulgular yer almaktadır. İncelenen eserlerde tespit edilen kök değer ve yetkinlikler tek tek ele alınarak frekansları tespit edilmiştir. Ardından kök değer ve yetkinlikleri örnekleyen cümleler ilgili dergilerden alıntılanarak gösterilmiştir. Eserlerin incelenmesi ile ulaşılan sonuçlar ve çalışma sonuçlarına bağlı olarak sunulan öneriler ise çalışmanın beşinci bölümünü oluşturmaktadır.

Bu süreçte öncelikle saygıdeğer hocam ve danışmanım Prof. Dr. Erhan DURUKAN' a teşekkürü borç bilirim. Süreç boyunca bilgi deryasını paylaşmasının yanında, beni sabırla dinlediği ve fikirleriyle yol gösterdiği için, ayrıca bana kazandırdığı akademik çalışma disiplini ve prensibi için minnettarım. Saygıdeğer hocamın yanı sıra eğitim hayatım boyunca üzerimde emeği bulunan bütün hocalarıma da verdikleri bilgi ve değer adına teşekkür ederim.

Süreç içerisinde desteğini esirgemeyen, bilgileri ile düşüncelerimi zenginleştiren ve hoş sohbetleriyle içinde bulunduğum mesleği birlikte yürütmekten gurur duyduğum mesai arkadaşlarım ve hocalarıma başta Doç. Dr. Mehmet FİDAN, Arş. Gör. Gülşah ÖZ, Öğretim Üyesi Hasan Törehan BABACAN ve Doktor Hakan İSKENDER olmak üzere sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Hayat rehberim annem Yasemin SATILMIŞ, desteğini her zaman hissettiğim babam İbrahim SATILMIŞ, hep yanımda olan güzel dostum kardeşim Alperen SATILMIŞ ve beni benden çok seven anneannem/dedem Zennure/Nurettin SATILMIŞ.... Hepinize uzun çalışma serüvenimdeki yardımlarınızdan ve desteklerinizden ötürü sonsuz teşekkürler ediyorum. Sabrınız, yardımlarınız, ilginiz, sevginiz ve varlığınız için şükrediyor ve bu çalışmayı sizlere armağan ediyorum.

Bu araştırmayı tamamlamamda büyük rol oynayan ve kız kardeş olarak gördüğüm Semanur KURT, Merve ERGENÇ ve Safiye PİŞTOF' a da destekleri için teşekkürü borç bilirim.

Mayıs, 2022
Sinem SATILMIŞ

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	iv
İÇİNDEKİLER	vi
ÖZET.....	ix
ABSTRACT	xi
TABLOLAR LİSTESİ.....	xiii
KISALTMALAR.....	xvii
1. GİRİŞ	1
1. 1. Araştırmanın Amacı.....	3
1. 2. Araştırmanın Önemi.....	3
1. 3. Araştırmanın Varsayımı	4
1. 4. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	4
1. 5. Tanımlar	4
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	7
2. 1. Çocuk Dergileri ve Özellikleri	7
2. 2. Çocuk Dergilerinin Türkçe Eğitimindeki Yeri.....	9
2. 3. Türkçe Öğretim Programı'ndaki Kök Değerler.....	10
2. 4. Türkçe Öğretim Programı'ndaki Yetkinlikler.....	13
2. 5. Literatürdeki Araştırmalar.....	15
2. 5. 1. Doktora Tezleri	15
2. 5. 2. Yüksek Lisans Tezleri.....	17
2. 5. 3. Makaleler	21
2. 5. 4. Literatür Taramasının Sonucu.....	24
3. YÖNTEM.....	26
3. 1. Araştırmanın Modeli	26
3. 2. İncelenen Eserler.....	27
3. 2. 1. Araştırmacı Çocuk	28
3. 2. 2. Bilge Çocuk	29
3. 2. 3. Bilim Çocuk	29
3. 2. 4. Kumbara.....	29
3. 2. 5. Mavi Kırlandığı	29
3. 2. 6. Minika Go	30
3. 2. 7. National Geographic Kids.....	30
3. 2. 8. Siyer Çocuk.....	30

3. 2. 9. Süper Penguen	30
3. 2. 10. Şeker Çocuk.....	31
3. 3. Verilerin Toplanması, Analizi ve Değerlendirilmesi.....	31
4. BULGULAR	34
4. 1. Araştırmacı Çocuk Dergisinin Metinlerinin 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Kök Değerler ve Yetkinliklere Göre İncelenmesine Yönelik Bulgular ..	34
4. 2. Bilge Çocuk Dergisinin Metinlerinin 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Kök Değerler ve Yetkinliklere Göre İncelenmesine Yönelik Bulgular	43
4. 3. Bilim Çocuk Dergisinin Metinlerinin 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Kök Değerler ve Yetkinliklere Göre İncelenmesine Yönelik Bulgular	51
4. 4. Kumbara Dergisinin Metinlerinin 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Kök Değerler ve Yetkinliklere Göre İncelenmesine Yönelik Bulgular	64
4. 5. Mavi Kırlangıç Dergisinin Metinlerinin 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Kök Değerler ve Yetkinliklere Göre İncelenmesine Yönelik Bulgular	68
4. 6. Minika Go Dergisinin Metinlerinin 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Kök Değerler ve Yetkinliklere Göre İncelenmesine Yönelik Bulgular	82
4. 7. National Geographic Kids Dergisinin Metinlerinin 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Kök Değerler ve Yetkinliklere Göre İncelenmesine Yönelik Bulgular ..	98
4. 8. Siyer Çocuk Dergisinin Metinlerinin 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Kök Değerler ve Yetkinliklere Göre İncelenmesine Yönelik Bulgular	113
4. 9. Süper Penguen Dergisinin Metinlerinin 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Kök Değerler ve Yetkinliklere Göre İncelenmesine Yönelik Bulgular	126
4. 10. Şeker Çocuk Dergisinin Metinlerinin 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Kök Değerler ve Yetkinliklere Göre İncelenmesine Yönelik Bulgular	140
4. 11. 2018 -2020 Yılları Arasında Yayımlayan Çocuk Dergilerinin Metinlerinin 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Kök Değerlere Göre İncelenmesine Yönelik Bulgular .	144
4. 12. 2018 -2020 Yılları Arasında Yayımlayan Çocuk Dergilerinin Metinlerinin 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Yetkinliklere Göre İncelenmesine Yönelik Bulgular....	145
5. TARTIŞMA.....	148
6. SONUÇLAR VE ÖNERİLER.....	153
6.1. Sonuçlar.....	153
6. 2. Öneriler	156
6. 2. 1. Araştırmacılara Yönelik Öneriler.....	156
6. 2. 2. Uygulamaya Yönelik Öneriler	156
7. KAYNAKLAR.....	158
8. EKLER.....	163

9. ÖZ GEÇMİŞ ve İLETİŞİM BİLGİLERİ.....	188
--	------------



ÖZET

Çocuk Dergileri Metinlerinin Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Kök Değerler ve Yetkinlikler Açısından İncelenmesi (2018-2020)

Çocuğun okuma kültürünü bireye kazandırma sürecinde önemli bir yere sahip olan çocuk dergileri gerek tasarım gerek içerik özellikleri bakımından çocukların dil, bilişsel, kişilik ve toplumsal gelişim alanlarıyla etkileşim içindedir. Dolayısıyla çocuk dergilerinin metinlerinin, Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın amaçladığı insan modelinin yetiştirilmesinde nasıl bir rol oynadığı merak konusu olarak dikkati üzerine çekmektedir. Bu araştırmada; eğitim sisteminde de amaçlanan ve istenilen insan tipini yetiştirmede bir araç olarak kullanılan çocuk dergilerinin metinlerinin incelenmesi, eğitsel fonksiyonlarının araştırılması, kök değerler ve yetkinliklere yer verilip verilmediğinin ve yer verildiyse ne sıklıkta olduğunun tespit edilmesi amaçlanmıştır. Böylece çocuk dergilerinin yetkinlikleri kazandırmada ve değerleri aktarmada çocuklar üzerinde nasıl fayda sağladığı ortaya konulmuştur.

2018-2020 yılları arasında çıkarılan çocuk dergileri metinlerini 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki kök değerler ve yetkinlikler açısından incelemeyi amaçlayan bu çalışmada; nitel araştırma yaklaşımından yararlanılması esas alınmıştır. Nitel araştırma yaklaşımının esas alındığı bu çalışma, doküman inceleme yöntemiyle oluşturulmuştur. Araştırma kapsamında yer alan 10 derginin (Araştırmacı Çocuk, Bilge Çocuk, Bilim Çocuk, Kumbara, Mavi Kırangıç, Minika Go, National Geographic Kids, Siyer Çocuk, Süper Penguen, Şeker Çocuk) metinleri, doküman inceleme yöntemiyle 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan kök değerler (adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik) ve yetkinlikler (ana dilde iletişim, yabancı dillerde iletişim, matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler, dijital yetkinlik, öğrenmeyi öğrenme, sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler, inisiyatif alma ve girişimcilik, kültürel farkındalık ve ifade) bağlamında incelenmiştir.

İncelenen eserlerin, 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki kök değer ve yetkinliklere eşit dağılıma yer vermediği görülmüştür. 2018-2020 yılları arasında çıkarılan çocuk dergileri metinleri, 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki kök değerlere göre incelendiğinde adalet, dürüstlük, saygı, vatanseverlik kök değerlerinin özdenetim, sevgi, sorumluluk, yardımseverlik ve dostluk kök değerlerine nazaran ihmal edildiği tespit edilmiştir. Ayrıca 10 çocuk dergisi içinde tüm kök değerlere eksiksiz bir şekilde yer veren 2 adet (Bilge Çocuk/ Mavi Kırangıç) dergi olduğu saptanmıştır. 2018-2020 yılları arasında çıkarılan çocuk dergilerindeki metinler, 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki yetkinliklere göre incelendiğinde ise matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler ve inisiyatif alma ve girişimcilik yetkinliklerine metinlerde

ağırlık verildiği görülmüştür. Yabancı dillerde iletişim yetkinliğine ise diğer yetkinliklere nazaran çok daha az yer verildiği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Dergileri, Çocuk Edebiyatı, Kök Değer ve Yetkinlikler, Türkçe Dersi Öğretim Programları.



ABSTRACT

Examining the Texts of Children's Journals in Terms of Root Values and Competencies in the Turkish Lesson Curriculum (2018-2020)

Children's magazines, which have an important place in the process of acquiring a child's reading culture, interact with children's language, cognitive, personality and social development areas in terms of both design and content features. Therefore, it is a matter of curiosity how the texts of children's magazines play a role in raising the human type targeted by the Turkish Lesson Curriculum. In this study; In this study, it was aimed to examine the texts of children's magazines, which are also targeted in the education system and used as a tool in raising the desired human type, to investigate their educational functions, and to determine whether root values and competencies are included. Thus, it has been revealed how children's magazines benefit children in gaining competencies and conveying values.

In this study, which aims to examine the texts of children's magazines published between 2018-2020 in terms of root values and competencies in the 2019 Turkish Language Curriculum; It is based on the use of qualitative research approach. In this study, which is based on the qualitative research approach, it was created by the document analysis method. The texts of 10 journals (Araştırmacı Çocuk, Bilge Çocuk, Bilim Çocuk, Kumbara, Mavi Kırklarıç, Minika Go, National Geographic Kids, Siyer Çocuk, Süper Penguen, Şeker Çocuk) included in the research were included in the 2019 Turkish Language Curriculum with the document analysis method. core values (justice, friendship, honesty, self-control, patience, respect, love, responsibility, patriotism, helpfulness) and competencies (communication in mother tongue, communication in foreign languages, mathematical competency and basic competencies in science/technology, digital competency, learning to learn, social and civic competences, initiative and entrepreneurship, cultural awareness and expression).

It has been observed that the examined works do not adopt the root values and competencies in the 2019 Turkish Language Curriculum as criteria and do not give equal distribution to the root values and competencies in this direction. When the texts of children's magazines published between 2018-2020 were examined according to the root values in the 2019 Turkish Language Curriculum, it was determined that the root values of justice, honesty, respect, patriotism were neglected compared to the root values of self-control, love, responsibility, helpfulness and friendship. In addition, it has been determined that there is 1 (Wise Child) journal among 10 journals that includes all root values completely. When the texts of children's magazines published between 2018-2020 are analyzed according to the competencies in the 2019 Turkish Course Curriculum, it is seen that mathematical competencies and basic competencies in science/technology, initiative and

entrepreneurship competencies are emphasized. It has been determined that communication competence in foreign languages is given much less place compared to other competences.

Keywords: Children's Magazines, Children's Literature, Root Values and Competencies, Turkish Lesson Curriculum



TABLÖLAR LİSTESİ

<u>Tablo No</u>	<u>Tablo Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
1.	İncelenen Eserlere İlişkin Nicel Veriler.....	27
2.	Kök Değer ve Yetkinlikler Çeteleme Tablosu.....	32
3.	2018 Yılı Araştırmacı Çocuk Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Kök Değerler	34
4.	2018 Yılı Araştırmacı Çocuk Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Yetkinlikler	35
5.	2019 Yılı Araştırmacı Çocuk Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Kök Değerler	37
6.	2019 Yılı Araştırmacı Çocuk Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Yetkinlikler	38
7.	2020 Yılı Araştırmacı Çocuk Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Kök Değerler	40
8.	2020 Yılı Araştırmacı Çocuk Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Yetkinlikler	41
9.	2018-2019 Yılı Bilge Çocuk Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Kök Değerler	43
10.	2018-2019 Yılı Bilge Çocuk Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Yetkinlikler	45
11.	2020 Yılı Bilge Çocuk Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Kök Değerler	47
12.	2020 Yılı Bilge Çocuk Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Yetkinlikler	49
13.	2018 Yılı Bilim Çocuk Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Kök Değerler	52
14.	2018 Yılı Bilim Çocuk Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Yetkinlikler	53
15.	2019 Yılı Bilim Çocuk Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Kök Değerler	56
16.	2019 Yılı Bilim Çocuk Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Yetkinlikler	57
17.	2020 Yılı Bilim Çocuk Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Kök Değerler	60

18.	2020 Yılı Bilim Çocuk Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Yetkinlikler	61
19.	Kumbara Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Kök Değerler	64
20.	Kumbara Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Yetkinlikler	66
21.	2018 Yılı Mavi Kırangıç Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Kök Değerler	68
22.	2018 Yılı Mavi Kırangıç Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Yetkinlikler	70
23.	2019 Yılı Mavi Kırangıç Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Kök Değerler	73
24.	2019 Yılı Kırangıç Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Yetkinlikler	75
25.	2020 Yılı Mavi Kırangıç Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Kök Değerler	77
26.	2020 Yılı Mavi Kırangıç Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Yetkinlikler	80
27.	2018 Yılı Minika Go Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Kök Değerler	82
28.	2018 Yılı Minika Go Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Yetkinlikler	85
29.	2019 Yılı Minika Go Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Kök Değerler	88
30.	2019 Yılı Minika Go Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Yetkinlikler	90
31.	2020 Yılı Minika Go Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Kök Değerler	93
32.	2020 Yılı Minika Go Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Yetkinlikler	95
33.	2018 Yılı National Geographic Kids Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Kök Değerler	98
34.	2018 Yılı National Geographic Kids Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Yetkinlikler.....	101
35.	2019 Yılı National Geographic Kids Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Kök Değerler	104

36.	2019 Yılı National Geographic Kids Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Yetkinlikler.....	106
37.	2020 Yılı National Geographic Kids Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Kök Değerler	108
38.	2020 Yılı National Geographic Kids Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Yetkinlikler.....	110
39.	2018 Yılı Siyer Çocuk Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Kök Değerler	113
40.	2018 Yılı Siyer Çocuk Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Yetkinlikler	115
41.	2019 Yılı Siyer Çocuk Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Kök Değerler	117
42.	2019 Yılı Siyer Çocuk Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Yetkinlikler	120
43.	2020 Yılı Siyer Çocuk Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Kök Değerler	121
44.	2020 Yılı Siyer Çocuk Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Yetkinlikler	124
45.	2018 Yılı Süper Penguen Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Kök Değerler	126
46.	2018 Yılı Süper Penguen Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Yetkinlikler	128
47.	2019 Yılı Süper Penguen Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Kök Değerler	131
48.	2019 Yılı Süper Penguen Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Yetkinlikler	133
49.	2020 Yılı Süper Penguen Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Kök Değerler	135
50.	2020 Yılı Süper Penguen Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Yetkinlikler	137
51.	Şeker Çocuk Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Kök Değerler	140
52.	Şeker Çocuk Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Yetkinlikler	142
53.	2018 -2020 Yılları Arasında Yayımlayan Çocuk Dergilerinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Kök Değerler	144

54.	2018 -2020 Yılları Arasında Yayımlayan Çocuk Dergilerinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Yetkinlikler.....	146
-----	---	-----



KISALTMALAR

- EBA** : Eğitim Bilişim Ağı
MEB : Millî Eğitim Bakanlığı
TDK : Türk Dil Kurumu
TYÇ : Türkiye Yeterlilik Çerçevesinde



1. GİRİŞ

İnsanın var oluşundan bu yana eğitim ve öğretim çalışmaları, insanlık faaliyetlerinin ilk sırasında yer almaktadır. Eğitim insanoğlunun dününü ve bugününü nasıl etkilemeyi başarmışsa yarınını da etkilemeyi sürdüren bir güç olarak karşımıza çıkmaktadır. Bireyler her gün değişen, gelişen ve dönüşen teknolojinin etkisiyle kendilerini daha üstün, öz denetimleri yüksek ve başarılı kılarak yaşamlarını devam ettirmeye çalışmaktadır.

Eğitim toplumun en küçük yapı birimi olan aileden, okula, çevreye; ebeveynlerden, arkadaşla, öğretmene kadar farklı etmenleri içinde barındıran ve bireylerin yaşamlarının her yönünde etki bırakan bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır (Güler, 2019). Eğitimin birçok tasvirinin yapılmasına nazaran en genel anlamda Şişman (2006) bireyin yaşantısı içinde edindiği alışkanlık, tutum, beceri ve değerlerin tümünün eğitim olduğunu vurgularken Dönmez'e (2002) göre de eğitim; bireylerin toplumsallaştırılmasını sağlayan ve toplumsal değerlerin bireylere aktarılmasına yardımcı olan bir yapı ya da dinamik olarak nitelendirilmektedir.

Eğitimin bir dize çeşitli tanımlarında da yola çıkılarak eğitim, nesillerin toplumda kendilerini nasıl temsil edeceği, hangi değerleri benimseyeceği, kişiliğini ne yönde belirleyeceği konusunda oldukça etkin bir rol oynamaktadır ve bu rol sayesinde yetişen kuşaklar siyasal kültürel değişime açık, millî kimliğe ve çağdaş seviyeye sahip, yerelden evrensele doğru yol alan yetkin bireyler olacaktır (Güler, 2019).

Bilim-teknolojide yaşanan değişim ve gelişimler, bireyin ve toplumun çeşitlenen gereksinimleri, öğrenme öğretme kuram ve yaklaşımlarındaki yenilikler bireylerden beklenen rolleri de doğrudan etkilemektedir. Bu etkileşim bilgiyi üreten, bilgi iletişim teknolojilerini güvenli ve eleştirel şekilde kullanan, düşüncelerini eyleme dönüştüren, duygularını hem yazılı hem sözlü olarak ifade edebilen, saygılı, dürüst, sabırlı, sorumluluk sahibi vatansever vb. nitelikteki bireyleri tanımlamaktadır (Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], 2019). Teknolojide meydana gelen hızlı değişim ve dönüşümler bilgi dünyasında kendini aktif bir şekilde hissettirerek bireylerin; bilgiyi geçici hafızaya yerleştiren, ezberi bir kenara bırakan, bilgiye ulaşacak kaynakları araştırmayı öğreten öğrenme stratejileri geliştirmelerini daha da ön plana çıkarmaktadır. Artık eğitim okul duvarlarını aşarak hayatın tüm alanlarına zorunlu olarak girmektedir (Çerçi, 2005).

2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı incelendiğinde de eğitim sistemimizin temel amacının değerlerimiz ve yetkinliklerle bütünleşmiş bilgi, beceri ve davranışlara sahip bireyler yetiştirmek olduğu görülmektedir. Bireylerin yetiştirilme sürecinde bilgi, beceri ve davranışlar öğretim programıyla kazandırılmaya çalışılırken değerlerimiz ve yetkinlikler, bu bilgi, beceri ve davranışların arasındaki bütünlüğü kuran bağıntı görevini üstlendiğinden önemli bir işleve sahip olduğu vurgulanmıştır (MEB, 2019).

Bilgi beceri ve davranışlar arasında bağıntı kurma işlevine sahip temel unsurlardan biri olan kök değerler; Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (MEB, 2019) köklerini geleneklerimizden ve dünümüz içinde, gövdesi ve dalları bu köklerden beslenerek bugünüme ve yarınlarımıza kadar uzanmakta olan öğretim programlarının perspektifini oluşturan ilkeler toplamı olarak tanımlanmaktadır. Öğretim programlarında yer alan kök değerler adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik olarak sıralanmaktadır. Bir diğeri yetkinlikler ise Türkiye Yeterlilik Çerçevesinde (TYÇ) belirlenen öğrencilerin hem ulusal hem de uluslararası düzeyde; kişisel, sosyal, akademik ve iş hayatlarında ihtiyaç duyacakları beceri yelpazeleri olarak tanımlanarak ana dilde iletişim, yabancı dillerde iletişim, matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler, dijital yetkinlik, öğrenmeyi öğrenme, sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler, inisiyatif alma ve girişimcilik, kültürel farkındalık ve ifade olarak sekiz temel başlık altında toplanmaktadır.

İçinde bulunduğumuz çağ itibari ile bireylerin eğitim ve öğretim faaliyetlerinde etkisi büyük olan “medya” artık küresel bir konu olarak sürekli gündemde yer almaktadır. Medya çağı görsel ve yazılı olarak çocukları etkilemenin yanında çocukların hayatına da olumlu veya olumsuz şekilde yön vermektedir. Basın hayatında meydana gelen yenilikler ve gelişmeler yazılı medyanın türünü etkilemiş ve süreli yayınlar da bu etkileşimin içerisinde yer almıştır. Giderek yaygınlaşan, tematik gruplara ayrılarak toplumun siyasi, kültürel, sanatsal yapısını çocuklara yansıtan süreli yayınlar basında adından sıklıkla söz ettirmeye başlamıştır (Güler, 2019).

Bireyin yetiştirilmesi ve geliştirilmesinde değerli bir yere sahip olan Türkçe Dersi Öğretim Programı gibi çocuk dergileri de eğitsel konuları öğretmede, çocuğun okuma kültürü edinmesini sağlamada ve çocuğa kazandırılması gereken değerler ve roller açısından önemli bir kaynaktır. Çocuk dergilerinin önemli edebiyat ürünlerine yer vermesi, yetiştirilmek istenen insan profilini yansıtması, değerlerimizi aşlamak açısından zengin bir içeriğe sahip olması ve çocuklara okuma kültürünü benimsetmenin yanı sıra okullara yardımcı kaynak olarak da hem bilgilendirici hem de eğlendirici birer kaynak görevi de üstlenmektedir. Çocuğun okuma kültürü edinme sürecinde önemli bir yer tutan çocuk dergileri gerek tasarım gerek içerik özellikleri bakımından çocukların dil, bilişsel, kişilik ve toplumsal gelişim alanlarıyla etkileşim içindedir (Demirdal, 2019). Dolayısıyla çocuk dergilerinin metinlerinin, Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın hedeflediği insan tipinin yetiştirilmesinde nasıl bir rol oynadığı merak konusudur. Bu araştırmayla birlikte eğitim sisteminde de hedeflenen, istenilen insan tipini yetiştirmede araç olarak kullanılan çocuk dergilerinin metinlerinin incelenmesi, eğitsel işlevlerinin araştırılması, kök değerler ve yetkinliklere yer verilip verilmediğinin irdelenmesi bakımından önemli olduğu düşünülmektedir. Böylece çocuk dergilerinin yetkinlikleri kazandırmada ve değerleri aktarmada çocuklar üzerinde nasıl fayda sağladığı ortaya çıkarılabilecektir (Güler, 2019).

Alanyazın incelendiğinde 2018-2020 yılları arasında çıkarılan çocuk dergileri metinlerinin Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan kök değerler ve yetkinlikler bağlamında incelenmediği fark edilmiş ve yapılan çalışma alanyazındaki bu boşluğu gidermeye yönelik oluşturulmuştur. Bu bakımdan çalışmanın amacı, 2018-2020 yılları arasında çıkarılan çocuk dergileri metinlerinin 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki kök değerler ve yetkinlikler açısından incelenmesidir.

1. 1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı 2018-2020 yılları arasında yayımlanan çocuk dergileri metinlerinin 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki kök değerler ve yetkinlikler açısından incelenmesidir. Genel amaç ile ilgili alt amaçlar ise şu şekildedir:

- 2018-2020 yılları arasında yayımlanan çocuk dergileri metinlerinde, 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan hangi kök değerlere ne sıklıkla yer verilmiştir?
- 2018-2020 yılları arasında yayımlanan çocuk dergileri metinlerinde, 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan hangi yetkinliklere ne sıklıkla yer verilmiştir?

1. 2. Araştırmanın Önemi

Bir ulusun deneyimlediği tarihsel süreç ve buna istinaden gerçekleşen gerek siyasi gerek kültürel gerekse teknolojik değişim ve gelişimler o ulusun eğitim sisteminin işleyişini de etkilemektedir. Bu değişim ve gelişimlerin etkisiyle şekillenen eğitim sistemi tarihsel bir süreç ışığında incelendiğinde bireylerin hangi değer yargılarına göre yetiştirilmesi gerektiğine dair ya da hangi bilgi, beceri ve davranışlara sahip olması konusunda araştırmacılara çeşitli ipuçları sunduğu görülmektedir. 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı incelendiğinde eğitim sistemimizin temel amacının değerlerle ve yetkinliklerle bütünleşmiş bilgi, beceri ve davranışlara sahip bireyler yetiştirmek olduğu görülmüştür. Bireylerin yetiştirilme sürecinde bilgi, beceri ve davranışlar öğretim programıyla kazandırılmaya çalışılırken değerler ve yetkinlikler; bu bilgi, beceri ve davranışların arasındaki bütünlüğü kuran bağintı görevini üstlendiğinden önemli bir işleve sahip olduğu vurgulanmıştır.

Yürütülen bu araştırmayla birlikte eğitim sisteminde de istenilen insan tipini yetiştirmede araç olarak kullanılan çocuk dergilerinin metinlerinin incelenmesi, eğitsel işlevlerinin araştırılması, hangi kök değerler ve yetkinliklere, ne sıklıkla verildiğinin irdelenmesi ayrı bir önem teşkil etmektedir. Aynı zamanda bu araştırma ile çocuk dergilerinin yetkinlikleri kazandırmada ve değerleri aktarmada çocuklar üzerinde nasıl bir rol oynadığı ortaya koyulmuştur.

Bu araştırmanın, bugüne kadar güncel çocuk dergilerinde kök değerler ve yetkinlikleri aynı bağlam içine alan bir çalışma yapılmaması bakımından özgün, yayın hayatına yeni girmiş olan ya da hâlihazırda yayımlanmakta olan dergileri incelemesi bakımından güncel, geniş bir okuyucu kitlesine

sahip olan çocuk dergilerinin kök değerler ve yetkinlikler eğilimini ortaya koyması bakımından zorunlu, ebeveynlerin ve çocukların Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın hedeflediği kök değerler ve yetkinlikleri içeren dergileri tercih etmelerini kolaylaştırması bakımından ise işlevsel olduğu düşünülmektedir.

1. 3. Araştırmanın Varsayımı

Bu çalışmada incelenen çocuk dergilerinin metinlerinin çocuk eğitime ve Türkçe derslerine katkı sağladığı düşünülerek 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki kök değerler (adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik) ve yetkinlikler (ana dilde iletişim, yabancı dillerde iletişim, matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler, dijital yetkinlik, öğrenmeyi öğrenme, sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler, inisiyatif alma ve girişimcilik, kültürel farkındalık ve ifade) açısından incelenebileceği varsayılmıştır.

1. 4. Araştırmanın Sınırlılıkları:

Araştırmanın sınırlılıkları aşağıda sıralanmıştır:

- Araştırma tarihsel dönem bakımından 2018-2020 yıllarıyla sınırlandırılmıştır.
- İncelenecek eser olarak Türkiye'de yayın hayatında devam eden, 2018-2020 yılları arasında 6-14 yaş aralığındaki yani ilköğretim ve ortaokul dönemindeki (1-8. Sınıf) çocuklara yönelik hazırlanan 10 dergiyle (Araştırmacı Çocuk, Bilge Çocuk, Bilim Çocuk, Kumbara, Mavi Kırlandığı, Minika Go, National Geographic Kids, Siyer Çocuk, Süper Penguen, Şeker Çocuk) sınırlıdır.
- Çalışmada dergilerin metinleri Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan kök değerler ve yetkinlikler açısından değerlendirilmiştir.

1. 5. Tanımlar

Çocuk Dergileri; 3-14 yaşlar arasındaki çocuklara yönelik hazırlanmış, yazınsal ve düşünsel nitelikleri olan ve aynı zamanda güncel olayları haber vermesi bakımından çok boyutlu bir yapıya sahip olan süreli yayınlardır (Demirdal, 2019). Yalçın ve Aytaş'a (2003) göre ise çocuk dergileri; edebiyatın birçok türünün, habercilik teknolojisinin ve iletişimin göz önünde bulundurulduğu çocuk edebiyatı ürünleri olarak tasvir edilmiştir.

Çocuk Edebiyatı; Şirin'e (2016) göre hem çocuk hem de bir sosyokültürel mekân olarak çocukluğu yansıtan, öncelikle çocuk okur için gerçekleştirilen bir edebiyat olarak tanımlanırken Sever'e (2017) göre erken çocukluk döneminden başlayıp ergenlik dönemini de kapsayan bir yaşam evresinde, çocukların dil gelişimi ve anlama düzeylerine uygun olarak duygu ve düşünce dünyalarını,

sanatsal niteliği olan dilsel ve görsel iletilerle zenginleştiren, beğeni düzeylerini yükselten ürünlerin genel adı olarak tanımlanmıştır.

Kök Değerler; Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (MEB, 2019) köklerini geleneklerimizden ve dünümüz içinde, gövdesi ve dalları bu köklerden beslenerek bugünüme ve yarınlarımıza kadar uzanmakta olan öğretim programlarının perspektifini oluşturan ilkeler toplamı olarak tanımlanmıştır. Öğretim programlarında yer alan kök değerler şunlardır: *adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik*.

Türkçe Dersi Öğretim Programı; Benzer'e (2004) göre okula devam eden çocukların gelişmelerini sağlayacak biçimde onları, eğitimin amaçlarına göre yetiştirmek için, çocukların kontrollü bir çevrede işleyeceği ilgi çekici, isteklendirici ve faydalı bütün eğitici tecrübelerin ve etkinliklerin dizildiği bir tasarı olarak ya da Demirel'e (2006) göre okulda veya okul dışında bireye kazandırılması planlanan bir dersin öğretimiyle ilgili tüm etkinlikleri kapsayan yaşantılar düzeneği olarak tanımlanmaktadır.

Yetkinlikler; Türkiye Yeterlilik Çerçevesinde (TYÇ) belirlenen öğrencilerin hem ulusal hem de uluslararası düzeyde; kişisel, sosyal, akademik ve iş hayatlarında ihtiyaç duyacakları beceri yelpazeleri olarak tanımlanan yetkinlikler şunlardır (MEB, 2019, s. 4):

1) *Ana dilde iletişim*: Kavram, düşünce, görüş, duygu ve olguları hem sözlü hem de yazılı olarak ifade etme ve yorumlama (dinleme, konuşma, okuma ve yazma); eğitim ve öğretim, iş yeri, ev ve eğlence gibi her türlü sosyal ve kültürel bağlamda uygun ve yaratıcı bir şekilde dilsel etkileşimde bulunmaktır.

2) *Yabancı dillerde iletişim*: Çoğunlukla ana dilde iletişimin temel beceri boyutlarını paylaşmakta olup duygu, düşünce, kavram, olgu ve görüşleri hem sözlü hem de yazılı olarak kişinin istek ve ihtiyaçlarına göre eğitim, öğretim, iş yeri, ev ve eğlence gibi uygun bir dizi sosyal ve kültürel bağlamda anlama, ifade etme ve yorumlama becerisine dayalıdır. Yabancı dillerde iletişim, aracılık etme ve kültürlerarası anlayış becerilerini de gerektirmektedir. Bireyin yeterlilik seviyesi, bireyin sosyal ve kültürel geçmişi, çevresi, ihtiyaçları ve ilgilerine bağlı olarak dinleme, konuşma, okuma ve yazma boyutları ile farklı diller arasında değişkenlik gösterecektir.

3) *Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler*: Matematiksel yetkinlik, günlük hayatta karşılaşılan bir dizi problemi çözmek için matematiksel düşünme tarzını geliştirme ve uygulamadır. Sağlam bir aritmetik becerisi üzerine inşa edilen süreç, faaliyet ve bilgiye vurgu yapılmaktadır. Matematiksel yetkinlik, düşünme (mantıksal ve uzamsal düşünme) ve sunmanın (formüller, modeller, kurgular, grafikler ve tablolar) matematiksel modlarını farklı derecelerde kullanma beceri ve isteğini içermektedir.

Bilimde yetkinlik, soruları tanımlamak ve kanıta dayalı sonuçlar üretmek amacıyla doğal dünyanın açıklanmasına yönelik bilgi varlığına ve metodolojiden yararlanma beceri ve arzusuna atıfta bulunmaktadır. Teknolojide yetkinlik, algılanan insan istek ve ihtiyaçlarını karşılama

bağlamında bilgi ve metodolojinin uygulanması olarak görülmektedir. Bilim ve teknolojiye yetkinlik, insan etkinliklerinden kaynaklanan değişimleri ve her bireyin vatandaş olarak sorumluluklarını kavrama gücünü kapsamaktadır.

4) *Dijital yetkinlik*: İş, günlük hayat ve iletişim için bilgi iletişim teknolojilerinin güvenli ve eleştirel şekilde kullanılmasını kapsar. Söz konusu yetkinlik, bilgiye erişim ve bilginin değerlendirilmesi, saklanması, üretimi, sunulması ve alışverişi için bilgisayarların kullanılması ayrıca internet aracılığıyla ortak ağlara katılım sağlanması ve iletişim kurulması gibi temel beceriler yoluyla desteklenmektedir.

5) *Öğrenmeyi öğrenme*: Bireyin kendi öğrenme eylemini etkili zaman ve bilgi yönetimini de kapsayacak şekilde bireysel olarak veya grup hâlinde düzenleyebilmesi için öğrenmenin peşine düşme ve bu konuda ısrarcı olma yetkinliğidir. Bu yetkinlik, bireyin var olan imkânları tanıyarak öğrenme ihtiyaç ve süreçlerinin farkında olmasını ve başarılı bir öğrenme eylemi için zorluklarla başa çıkma yeteneğini kapsamaktadır. Yeni bilgi ve beceriler kazanmak, işlemek ve kendine uyarlamak kadar rehberlik desteği aramak ve bundan yararlanmak anlamına da gelir. Öğrenmeyi öğrenme; bilgi ve becerilerin ev, iş yeri, eğitim ve öğretim ortamı gibi çeşitli bağlamlarda kullanılması ve uygulanması için önceki öğrenme ve hayat tecrübelerine dayanılması yönünde öğrenenleri harekete geçirir.

6) *Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler*: Bu yetkinlikler kişisel, kişilerarası ve kültürlerarası yetkinlikleri içermekte; bireylerin farklılaşan toplum ve çalışma hayatına etkili ve yapıcı biçimde katılmalarına imkân tanıyacak; gerektiğinde çatışmaları çözecek özelliklerle donatılmasını sağlayan tüm davranış biçimlerini kapsar. Vatandaşlıkla ilgili yetkinlik ise bireyleri, toplumsal ve siyasal kavram ve yapılarla ilişkin bilgiye, demokratik ve aktif katılım kararlılığına dayalı olarak medeni hayata tam olarak katılmaları için donatmaktadır.

7) *İnisiyatif alma ve girişimcilik*: Bireyin düşüncelerini eyleme dönüştürme becerisini ifade eder. Yaratıcılık, yenilik ve risk almanın yanında hedeflere ulaşmak için planlama yapma ve proje yönetme yeteneğini de içerir. Bu yetkinlik, herkesi sadece evde ve toplumda değil işlerine ait bağlam ve şartların farkında olabilmeleri ve iş fırsatlarını yakalayabilmeleri için aynı zamanda iş hayatında desteklemekte; toplumsal ve ticari etkinliklere girişen veya katkıda bulunan kişilerin ihtiyaç duydukları daha özgün bilgi ve beceriler için de bir temel teşkil etmektedir. Etik değerlerin farkında olma ve iyi yönetişimi desteklemeyi de kapsar.

8) *Kültürel farkındalık ve ifade*: Müzik, sahne sanatları, edebiyat ve görsel sanatlar dâhil olmak üzere çeşitli kitle iletişim araçları kullanılarak görüş, deneyim ve duyguların yaratıcı bir şekilde ifade edilmesinin öneminin takdiridir.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2. 1. Çocuk Dergileri ve Özellikleri

Çocuk dergileri; çocukların bilim, sanat ve spor dallarındaki gelişmeleri takip edebileceği, farklı kültür ve yaşam tarzlarından etkilenerek harekete geçebileceği, hayvanlara ve coğrafi temalara değinmesi münasebetiyle hayata karşı yeni boyutlar kazanabileceği, bulmacalara, renkli afişlere yer vermesiyle eğlenerek öğrenmelerini sağlayabileceği kısa ve net bilgiler sunan çocuk edebiyatının vazgeçilmez ürünleri olarak tanımlanmaktadır (Özkul, 2017). Çocuk dergilerine farklı bir tutumla yaklaşan Tekinşen (2019) ise süreli yayın olması yönüyle diğer edebî türlerden çocuk dergilerini ayırarak önemli bir yere sahip olduğunu vurgulamış ve çocuk dergilerini örf ve adetlerimizin kültürümüz üzerindeki etkisini ve kuvvetini izah eden, onların sergilenmesinde öne çıkan haber, röportaj ve yazıları içerisinde daha çok barındıran bir edebî tür olarak aktarmıştır. Ciravoğlu (1997) da çocuk dergilerinin gerek eğitici gerekse kültür ve değerler aktarımı aracı olması özelliklerini tek bir cümlede birleştirerek çocuk dergilerini; “çocukların eğitim, bilgi ve görgülerini, genel kültürlerini toplumsal yapıda oluşan kimi olayları, çevre sorunlarını ele alan, çocuklara bilinç aşılayan süreli yayınlar” olarak tanımlamıştır. Ayrıca çocuk dergileri; geçmişten günümüze önemini kuvvetle artırarak adından söz ettirmeyi başarmış ve birçok araştırmacı tarafından konu edinilerek çeşitli tanımlarına yer verilmiştir. Örneğin; Şirin (1998) çocuk dergilerini sanattan edebiyata, edebiyattan kültüre içinde bulunduğu ülkeye katkı sağlayan yayınlar olarak, Waryncia (2006) bireylerin yaşam boyu okuma alışkanlığını kazanabilmesi için okumaya ve bilgiye fark ettirmeden ulaşmalarını sağlayan, yardımcı olan bir araç olarak, Demirdal (2019) ise 3-14 yaş aralığındaki çocukların yaş gruplarına göre gelişim özelliklerini göz önünde bulundurarak farklı şekilde yapılandırılan, güncel olaylardan haberdar olunmasını sağlayan çok boyutlu yazınsal ve düşünsel niteliklere sahip süreli yayınlar olarak tanımlamıştır.

Çocuk dergilerinin bireylere kazandırdığı birçok özellik sıralanan tanımlar içerisinde de yer almaktadır. Fakat çocuk dergilerinin bireylere kattığı olumlu kazanımları detaylı bir şekilde ele almak gerekirse; anadili eğitiminin gerçekleştirilmesine hizmet etmesi (Balıcı, 2003); çocukların boş zamanlarını değerlendirmeye, bilgi edinmeye, hayal güçlerini kuvvetlendirmenin yanı sıra gerçek yaşamla ilgili tecrübeler kazandırması (Yiğitbaşı, 2014); çocuklara kelimelerle anlatılamayanları ifade etme ve düşünme yetisini edindirmesi, bol resimli görsellerle görsel hafızayı geliştirmesi (Gezmen, 2019); zengin içerikleriyle eğitim ve öğretim faaliyetlerini desteklemesi, okuma alışkanlığını edindirmesinin yanında yazma becerisinin de temellerinin atılmasına katkı sağlaması, çocuklara bir ödev ya da ders aracı olarak sunulmamasından kendi istek ve ilgileri doğrultusunda seçim yapmalarına olanak sunması, Türkçeyi en doğru şekilde konuşup yazmayı öğrenirken dili aktif bir şekilde kullanma becerisini edindirmesi, kültürel, çarpıcı, yaratıcı etkinliklerle estetik düşünme

ve algılama becerisini kazandırması, çocukların hoş vakit geçirmelerine ve eğlenmelerine imkân sunması, okuma, düşünme, okuduğunu anlama ve ifade etme alışkanlığını kazandırması (Yalçın & Aytaş, 2008) olarak sıralanabilmektedir. Burada dikkat edilmesi gereken husus ise çocukların beğenisine sunulan dergilerin; reklam, sömürü ya da tiraj kaygısıyla hazırlanıp piyasaya sürülmesinden doğan olumsuzluklardır. Eğitsel değerlerden çok gelir sağlama, geniş bir okuyucu kitlesine hitap etme ya da satış sayısını artırmayı amaç edinen dergiler, sıralanan olumlu kazanımları kazandırmak yerine bireyleri sınırlandırmakta ve bazı fikirleri empoze etme yoluna yönelmektedir. Bu noktada eğitimcilerin, öğretmenlerin ve ebeveynlerin nitelikli çocuk dergilerinin hangi özelliklere sahip olması gerektiğine vakıf olması gerekmektedir (Dedeoğlu, Şahin, Ulusoy, & Ertem, 2011).

Nitelikli çocuk dergilerinin sahip olması gereken özellikler gerek içerik gerekse tasarım yönüyle tek tek ele alınmıştır. Oğuzkan (2000) tasarım yönünden çocuk dergilerinde kullanılan yazı, resim, fotoğraf ve bulmaca gibi bölümlerin sayfaya dengeli bir şekilde dağılması ve dergide yer alan resim, fotoğraf ve şekillerin içerikle uyumlu hâle getirilip anlaşılır bir şekilde sunulması gerektiğini vurgulamaktadır. Bunların yanında dergilerin tasarım özelliklerinin 6 başlık altında incelendiği tespit edilmiştir. Sırasıyla çocuk dergilerinin boyutları (1) çocukların kolayca taşıyabileceği ve kullanabileceği büyüklük ve ağırlıkta olması gerekmektedir. Bir sonraki başlık olarak karşımıza çıkan kâğıt (2) faktörünün ise parlak olmayan mat cinsten, kaliteli ve dayanıklı olması ayrı bir önem arz etmektedir. Ayrıca düşük gramaja sahip kağıtların yazı ve resimlerin arka yüzden görünmesi sebebiyle düşük gramajlı kâğıt tercih edilmemelidir. Sayfa düzeninde (3) dikkat edilmesi gereken satır aralıklarının yazıların birbirine karışmasına neden olacak kadar sık ya da dikkat dağıtıp okumayı zorlaştıracak kadar seyrek olmamalıdır. Genellikle bir buçuk ya da iki satır aralığı tercih edilen çocuk dergilerinde sayfa kenarlarında geniş markajlar bırakılmasına da dikkat edilmelidir. Bırakılan bu markajlar dergiye estetik bir görünüm kazandırırken okuma kolaylığına da katkı sağlamaktadır. Bir başka alt başlık olan harf (4) faktörü incelendiğinde ise harflerin çocukların gelişim seviyesine göre değiştiği göze çarpmaktadır. Çocuklar için düzenlenen metinler ilköğretimin 1. kademesinde 12 punto ve yukarısı ile yazılırken ilköğretimin 2. kademesinden itibaren 10 punto şeklinde yazılmaktadır. Görünüşten ziyade çocukların rahatlıkla okuyabileceği yazı karakterlerinin seçilmesine de dikkat edilmelidir. Metinlerde kullanılan resimler (5) ise eğlendirici, güldürücü, neşelendirici ve düşündürücü olmasının yanında sade ve açık bir şekilde konuya en uygun olanına yer verilmelidir. Harflerde olduğu gibi resimlerin de dergilerde kapladığı alan çocukların gelişim seviyelerine göre değişkenlik göstermektedir. 1-3. sınıflar için çocuk dergilerinin ¼'lük, 4. ve 5. sınıflar için 2/4'lük ve 5-8. sınıflar ise ¼'lük kısmında resimlere yer verilmelidir. Çocuğun dergiye karşı ilgisini çekmede önemli bir yer tutan kapak ve cilt (6) unsurunda ise derginin amacını yansıtmayı ve içeriğinden ipuçları sunması gerekmektedir. Çocukların edindikleri dergileri uzun bir zaman dilimi boyunca muhafaza etmesini ve okuma kolaylığını sunmasını sağlayabilmesi içinde derginin ciltli ya da dikişli olması uygun görülmektedir. Ancak güncel çocuk dergileri incelendiğinde

genelde hem sağlık hem de dayanıklılık açısından kullanışlı ve uygun olmayan tel zımbanın tercih edildiği görülmektedir (Demiryürek, 2012).

Oğuzkan (2000) dergilerin içerik yönünden ise güncel olayların fotoğraflarla bezenmiş şekliyle yer alması ve farklı metin türlerini içeriğinde barındırması gerektiğinin üzerinde durmaktadır. Yiğitbaşı (2014) da çocukları eğlendirerek eğiten ve çocuklara farklı ufuklar sunan ocuk dergilerinin içerik yönünden; çocukların ilgi, tecrübe ve algılama seviyelerine uygun olarak seçilen bir konu dhilinde somut ve dikkatleri dağıtmayacak ayrıntılarla kısa cümle ve paragraflardan oluşan sürükleyici bir anlatımın mantıklı sonuçlarla biten hareketli olaylar, gerçekliğe uygun kahramanlar ve çocukların analiz edebileceği ruh zmlmeleriyle birleştirilmesini önermiştir. Demiryürek (2012) ise içerik özelliklerini 5 farklı kategori hâlinde sıralayarak açıklamıştır. İlk olarak ocuk dergilerinde seçilen *temaların* (1) millî ve evrensel değerlere uygun; bireyleri iyiye, güzele, doğruya, sevk edecek nitelikte ve açık-net olmasına zen gösterilmelidir. Temalara uygun *konular* (2) seçilirken bireylerin ilgi, istek ve ihtiyaçlarına göre konular belirlenmelidir. Bireylere ulusal kültürden yola çıkarak evrenseli gözetmelerini sağlayacak şekilde çeşitli konulara yer verilmelidir. ocuk dergileri yazarları *kahraman* (3) oluştururken çocukların gerçek yaşamda da karşılaşabilecekleri ve inandırıcı kişiler olmasına zen gösterilmelidir. Ayrıca şu bilinen bir gerçektir ki çocuklar kendileri gibi ocuk kahramanlarla daha fazla özdeşim kurarak onların başından geçen olayları daha çok önemsemektedir. *Plan* (4) faktöründe önemli olan çocukların metne karşı ilgisini her daim canlı tutabilecek bir plan hazırlanmasıdır. Çocukların dil ve zihinsel gelişimleri de göz ardı edilmemelidir. ocuk dergilerinin sahip olması gereken niteliklerden içerik kısmında madde şeklinde yer alan diğer bir unsurda *slup, dil ve anlatımdır* (5). Dil olarak çocukların gelişim seviyelerine uygun akıcı, yalın, açık ve sürükleyici bir dil seçilmeli ve yazım, anlatım bozukluğu gibi yapısal özelliklere dikkat edilmelidir. Kültürün en büyük aktarıcılarında olan deyim, atasözleri, zl sözlere de yer vermekten kaınılmamalı ve imgesel kullanımlar, benzetmelerle çocuklarda estetik haz uyandırmanın peşinden gidilmelidir. Dili geliştirmek kelime hazinesini geliştirmekle doğru orantılı olduğu için de yabancı kelimelere sık sık yer vermekten uzak durulmalıdır. Anlamı bilinmeyecek olanların ise anlamlarına yer vermek bireyin dil gelişimini olumlu şekilde etkileyecektir. Cümlelerin kısa kısa ve tek yargı bildirmesine de zen gösterilmelidir.

2. 2. ocuk Dergilerinin Türkçe Eğitimindeki Yeri

Eğitim ğretim faaliyetlerinin yrtldğu okul çatısında karşılaşılan ders kitapları bireyler için bir zorunluluk hissiyatı sezdirmektedir. Ders kitapları her ne kadar eğlenceli, renkli ve kaliteli içeriğe sahip olursa olsun bu zorunluluk hissiyatı ders kitabıyla gerçekleştirilmesi beklenen okuma, yazma gibi becerileri temelli etkinlikleri sıkıcı hâle getirmektedir. Hayat dinamiklerini eğlenmek ve oyun oynamak üzerine temellendirmiş çocuklar için bu sıkıcı gelen ve zorunlu hissettiren durumun aşılması büyük önem arz etmektedir. Tam bu noktada da çocuğa okumayı sevdiren, güncel

olaylardan haberdar eden ve yereli göz ederek evrensel düşündürmeyi amaçlayan çocuk dergileri kurtarıcı rolü üstlenmektedir. Çocuk dergilerinin gerek bol eğlenceli ve renkli görsel- grafik ve çizimlere yer veriyor olması gerek baskı ve boyut yönünden ders kitaplarına göre daha parlak bir kâğıttan (kuşe) az hacimli bir şeklide basılıyor olması gerekse ödev, ders, ünite değerlendirme gibi zorunluluk hissettiren amaçlar dışında safi bireyin kendi isteği doğrultusunda tercih etmesi gibi nedenler çocuk dergilerini daha cazip ve çekici kılmaktadır.

Çocuklarına okuma alışkanlığı kazandırmak isteyen ebeveynlerin, öğrencisinin okuduğunu analiz etme, sıralama, sınıflama, ilişkilendirme gibi zihinsel becerilerinin gelişmesine katkıda bulunmak isteyen öğretmenlerin tercih etme oranı yüksek bir materyal olarak çocuk dergileri ilk sırada yer almaktadır. İçeriğinde bilgilendirici, öyküleyici ya da şiir gibi farklı metin türleriyle geniş bir okuma skalası sunan dergiler, Türkçe ders kitaplarının kazandırmayı amaç edindiği anlama ve anlatma becerilerine doğrudan katkı sağlamaktadır. Ayrıca günümüzde teknolojik imkânların gelişmesiyle bireyler, ebeveynler ve öğretmenler dergilere internet aracılığıyla e-dergi olarak, PDF şeklinde ya da EBA (Eğitim Bilişim Ağı)’dan hızlı ve sorunsuz şekilde ulaşmaktadır (Özkul, 2017). Sıralanan bu avantajlı yönler de çocuk dergilerine talebi artırmakta ve okuma becerisi düzeyinden okuma kültürü edinme düzeyine doğru yaklaşan birey okuma eyleminin önemini kavrayarak buna daha fazla süre ayırmaktadır. Sever, Samur, Doğan, Çıldır ve Bulut’un (2013) yapmış olduğu çalışmada okuma beceresi temel seviyesinden okuma kültürü düzeyine çıkıldıkça hafta içi ve hafta sonu gazete/ dergi gibi süreli yayınları okuma eyleminde artış görüldüğü tespit edilmiştir. Dergiler sayesinde okuma kültürü edinen birey; eleştirel düşünme, problem çözme, yaratıcılık, estetik haz ve düş gücü gibi beceri ve yetkinlikleri, adalet, dostluk dürüstlük, özdenetim, vatanseverlik gibi kök değerleri de informal olarak edinmektedir (Tulumcu, 2015).

Yurtdışında dil eğitimi için kullanılan metotlar incelendiğinde de çocuk dergilerinin ders kitaplarından sonra birincil kaynak olarak sıklıkla kullanıldığı görülmektedir. Pakistan’ da yayımlanan çocuk dergileri, çocuklar için en önemli eğlenceli kaynaklardan biridir. Bireylerin toplumla kuvvetli bir aktarımda bulunabilmesi, ulusal dili teşvik etmesi ve eğlendirerek öğretmesi çocuk dergilerinin bireylere sağladığı katkılardan yalnızca birkaçı olarak sıralanmaktadır (Rasul, 2013). Ayrıca İngiltere’de de 1850 yıllarından itibaren çocuk dergileri popülerleşme için önemli bir araç olarak görülmüştür ve okul müfredatlarına çocuk dergileri alınarak bireylerin bilim, kültür ve sanat dallarında kendi istekleri doğrultusunda uzmanlaşmalarına destek verilmiştir (Dixon, 2001).

2. 3. Türkçe Öğretim Programı’ndaki Kök Değerler:

2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda değerler kavramı öğretim programlarının görüngesini oluşturan ilkeler bütünü olarak tanımlanmıştır (MEB, 2019). Eğitim öğretim faaliyetlerinin her aşamasında millî ve ulusal değerleri benimseyen, ülkenin örf ve ananeleri kuşaktan kuşağa aktaran bireyler yetiştirmek ve eğitimin genel amaçlarına hizmet etmek için 10 adet kök değer

(adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverlik) Türkçe Dersi Öğretim Programı'na yerleştirilmiştir. Ders kitaplarından sonra da öğrencilerin birincil yardımcı kaynak olarak kullandıkları süreli yayınlardan dergilerin de bu kök değerler doğrultusunda hazırlanması ve içeriğinde bu kök değerleri barındırması ayrı bir önem arz etmektedir. 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan bu değerlerle ilgili bilgiler aşağıda yer almaktadır.

1. *Adalet*: Bu kavram TDK (2011) tarafından “*yasalarla sahip olunan hakların herkes tarafından kullanılmasının sağlanması, türe, hak ve hukuka uygunluk, hakkı gözetme.*” olarak tanımlanırken Şemseddin Sami tarafından yazılan Kamus-ı Türki sözlüğünde ise “*ihkak-ı hak ve herkesin iştikakına tamamıyla riayet, adil, ma'delet, dad, insaf*” olarak betimlenmektedir. İnsanlığın ilk dönemlerinden bu yana bireylerin ortaya koydukları davranışların değerlendirilmesi esas alınmıştır. Bu değerlendirme sonunda ise iyiler ödüllendirilmiş, kötüler ise cezaya tabi tutulmuştur. Bu insanlık tarihinin basit ama toplumun refahı açısından etkili eylemi de adalet olarak karşımıza çıkmaktadır.

2. *Dostluk*: Yıldırım (2021) dostluk kavramını birbiriyle dost olma durumu biçiminde, TDK (2011) tarafından “*dost olma durumu, dostça davranış*” şeklinde Kamus-ı Türki sözlüğünde ise “*dost hali, muhabbet*” olarak tanımlanmıştır. Bu tanımlardan yola çıkarak dostluk için sağlanması gereken ön koşulların bulunduğu ve bunların sevgi, güven, bağlılık, içtenlik olarak sıralandığı görülmektedir. Dostluk kavramına birçok alanda yer verilirken felsefe ve sanatta daha ön plana çıkmıştır ve bu alanlarda dostluk değerinin temel dinamikleri sevme-sevilme üzerine inşa edilmiştir. Platon'un gençlik dönemi diyaloglarından biri olana *Lysis* adlı eseri de dostluk yani *philia* kavramı işlemesi bakımından süreç boyunca ön plana çıkmıştır (Yıldırım, 2021). Felsefe alanında başa bir ünlü düşünür olan Aristo'ya göre ise dostluk insanlığı insan yapan temel parçalardan biri ve vazgeçilmesi mümkün olmayan bir erdemdir (Akçaoğlu, 2010)

3. *Dürüstlük*: Atabek (2015) tarafından dürüstlük kök değeri, iyi ve doğru olarak nitelenen değerlerin zaman, mekân, koşul mefhumlarından bağımsız değiştirilmeden, dönüştürülmeden benimsenmesi ya da kabul edilmesi olarak tanımlanırken Kamus-ı Türki tarafından “*sıhhat, selamet, sağlık, doğruluk, hatasızlık*” olarak tanımlanmıştır. Bu iki tanımda ortak nokta dürüstlüğün doğrulukla özdeşleştirilmesi iken zamanın değişimine paralel dürüstlük tanımının iyi olma hâlinde uzaklaştığı görülmektedir. Bu bağlamda gerek toplum düzenin sağlanması için gerekse eğitim yoluyla aktarılmasının zorunlu olması nedeniyle dürüstlük değerinin birçok çalışmada konu edildiği tespit edilmiştir ancak bu çalışmalardan şu sonuca ulaşılmıştır ki dürüstlük, değerler eğitimi açısından oldukça yetersiz düzeyde kalmaktadır (Külünkoğlu, 2018).

4. *Öz denetim*: TDK (2011) tarafından “*daha önemli bir amaca ulaşabilmek için kişinin tepkilerini, davranışlarını veya başka amaca yönelme eğilimini denetleyip kısıtlaması, otokontrol*” olarak tanımlanmıştır. Benliğin kendi duygu, düşünce ve davranışlarının farkındalığına göre bu

unsurları kontrol etme, yönetme, değiştirme çabası öz denetim olarak aktarılmıştır. Bireyin kendi davranışlarını kendi hoşnutluğu için sınırlandırması, planlaması ya da düzenlemesi insanlara özgü temel bir değer olarak görülmektedir. Bireylerin sağlıktan sosyal hayat, kariyere akademik başarısına kadar birçok alanda temel gereksinim olan öz denetim değerini bu sebeplerden ötürü bireylere benimsetmek ya da kazandırmak ayrı bir önem teşkil etmektedir (Yıldırım, 2021).

5. *Sabır*: Bu kavrama daha çok bilişsel ve duyuşsal bir süreç olarak bakan Demirbaş (2019), bir değer olup olmadığı konusunda tartışmaların devam ettiğini yineleyerek sabrın; psikolojik anlamda kaygıyla, endişeyle, ya da en geniş anlamda güçlkle baş etmede kullanılan bilişsel ve duyuşsal bir süreç olarak tanımlamaktadır. Günlük hayatta rast gelinen zorluklar karşısında yılmadan direnmeyi sağlayan bir güç olarak da benimsenen sabır kök değeri TDK (2011) tarafından ise “acı, yoksulluk, haksızlık vb. durumlar karşısında ses çıkarmadan onların geçmesini beklemek erdemi, dayanç” olarak betimlenmiştir. Bireyler eğitim öğretim hayatından tutun da sosyal ya da özel yaşantılarına kadar her gün atlatılması ya da dayanılması gereken güçlüklerle karşılaştığı gerçeğinden hareketle diğer değerler gibi sabır değerinin de üzerinde durulması ve bireylerin bu değeri benlikleriyle birleştirmeleri için ebeveyn ve öğretmenlerin büyük çaba sarf etmesi gerekmektedir.

6. *Saygı*: Birbirleriyle zincirin küçük halkalarıymış gibi bir bütünü teşkil eden kök değerlerden saygı değeri, dostluk temellerinin kurulması ya da sarsılmaması için temel bir görev yüklenmesi açısından çok yönlü bir değer olarak bilinmektedir. Türk’e (2009) göre de saygı, birey, kendini zora sokacak bir durumla karşı karşıya olsa bile zaman, mekân veya durumla bağlantısını kopararak kendi kişiliğiyle başkalarının kişiliği arasındaki ince çizgiyi görüp o çizgiyi geçmemesi ya da karşısındaki kişinin hakkını, hukukunu gözetmesidir. Toplum düzeninin sağlanması ve insanların refah içerisinde yaşaması için bireylerin hayatlarının her safhasında benimsemeleri gereken bir değer olarak öneminin her daim vurgulanması gerekmektedir.

7. *Sevgi*: Çok boyutlu bir yapıya sahip olan sevgi kök değeri içinde çok farklı unsurları ve kademeleri barındırmaktadır. İnsanoğlu nasıl, neye, kime karşı gösterilmesi gerektiğinin sınırlarını çizemediği sevgi mesafe fark etmeden tüm insanlığın ihtiyacı olması durumunda önemsemek, değer vermek, ilgilenmek, anlamak ve yardım etmek gibi duyguları, bilişleri ve davranışları içeren bir tutum olarak tanımlanmaktadır. TDK (2011) tarafından ise “*insanı bir şeye veya bir kimseye karşı yakın ilgi ve bağlılık göstermeye yönelten duygu*” olarak tanımlanan sevgiyle ilgili insan yapısındaki yeri ve önemini incelemeye alan çok az çalışmanın olduğu vurgulanmaktadır. Ayrıca sevgi kelimesini kullanan insanların hangi duygu ve deneyimlerini ifade etmek için kullandığının oldukça belirsiz olduğu da dile getirilmektedir. İnsanlık tarihinin yapı taşlarının harcı olan sevgi kavramının bunca belirsizliği içinde barındırma da bu değere karşı ayrı bir önem gösterilmesi gerektiğinin en büyük kanıtıdır (Şahin, Kılıç, & Ökmen, 2019).

8. *Sorumluluk*: Bireyin kendi özgür iradesiyle, sergilemiş olduğu davranışların ya da yerine getirmesi gerekli görülen görevlerin sonuçlarını kabullenip üstlenmesi olarak tanımlanmaktadır. Kişinin; kendinden ailesine, devletten sosyal kurumlara kadar birçok sorumluluğu bulunmaktadır. Fakat bu sorumluluğu bireyin kabullenip “bu benim görevim” diyebilme potansiyeline sahip olması gerekmektedir. Bu noktada birey kendi eylem ve hareketlerini denetlediği için öz denetim kök değeri de devreye girmektedir, ancak sorumluluğu öz denetim kök değerinden farklı kılan nokta sorumluluk değerinde eylemin zorunlu olarak görülmesidir. Yerine getirmeye kendini zorunlu hissettiği için de birey hem içsel hem de dışsal motivasyona ihtiyaç duymaktadır. Bireyleri motive etmekte ise en büyük görev ebeveyn ve öğretmenlere düşmektedir (Sezer, 2008).

9. *Vatanseverlik*: Sadece bir ülkeye ve kültüre duyulan sevgi olarak tanımlanarak anlam boyutlarının indirgendiği vatanseverlik kök değeri aslında ülkeye duyulan sadakat, fedakârlık ve özveriyi de içinde barındırmaktadır. Sözlükte (2011) “yurtseverlik” şeklinde yer alan vatanseverlik kavramı bir toplumun geleceği için önem teşkil etmektedir. Ülkesinin daha iyi bir konuma gelmesi için çabalayan, toplumsal problemlerin çözümü için gayret gösteren bireyler vatanseverlik kök değerine hizmet etmektedir. Öğretmenlerin ellerinde büyüyen yeni neslin de daha parlak yarınlar için bu kök değerle bezenmesi gerekmektedir.

10. *Yardımseverlik*: Sözlükte (2011) “hayırseverlik” olarak ifade edilen değer; duyarlı bireylerde gönüllülük ilkesi bağlamında oluşan başkaları için kendinden bir şeyler vererek birlikteliği sağlamlaştıran, bağlılığı kuvvetlendiren, eksikleri giderip boşlukları tamamlayan bir duygu olarak tanımlanmaktadır (Subaşı, Akhan, & Açıl, 2020).

2. 4. Türkçe Öğretim Programı’ndaki Yetkinlikler:

Türk eğitim sistemi yetkinliklerde bütünleşmiş bilgi, beceri ve davranışlara sahip yapıdaki bireyler yetiştirmeyi amaç edindiği için hem ulusal hem de uluslararası düzeyde bireylerin kişisel, sosyal, akademik ve iş hayatlarında gereksinim duyacakları yetkinlikler, beceri yelpazesinde sekiz anahtar yetkinlik olarak belirlenmiştir (MEB, 2019). Bilinçli ya da bilinçsiz olarak çocuk dergilerinde bir kısım kök değerlerin aktarımı yapıldığı ya da değerler eğitime atıfta bulunulduğu görülmüştür. Kök değerler gibi yetkinliklere de öğrencilerin ders kitabından sonra kendi hür iradeleriyle seçtikleri ve okuma kültürünü oluşturmada etkili olan çocuk dergilerinde yer verilip verilmediği ya da yer verildiyse hangi sıklıkta yer verildiği önem teşkil etmektedir. Zira şu bilinen bir gerçektir ki kök değer ve yetkinlikler bireylerin bütüncül gelişimi için birbirinden ayrılmaz bir parça olarak görülmektedir. Bu sebeple de TYÇ (Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi)’de yer verilen 8 anahtar yetkinlikle ilgili bilgiler aşağıda yer almaktadır.

1. *Ana Dilde İletişim*: Kavram, duygu, düşünce, olay ve olguları farklı disiplinlerde görüntü, dijital materyal ya da ses yardımıyla sözlü veya yazılı olarak ifade etme gücü ve anlamlandırma kabiliyeti olarak tanımlanan yetkinlik, başka kişilerle yaratıcı ve uygun bir biçimde anadilde veya

resmi dile etkili iletişime geçmeyi de içinde barındırmaktadır. Yetkinliği geliştirip etkinleştirmenin yolu ise öğrenmenin ve sözel etkileşimin artırılmasıyla sağlanabilmektedir (Orhan, 2020).

2. *Yabancı Dillerde İletişim:* çoklu dil yetkinliği olarak da (Orhan, 2020) adlandırılan yetkinlik ana dilde iletişim yetkinliğini içine almakla birlikte aracılık etme ve kültürler arası anlayış becerilerini de kapsamaktadır. Bireyin yeterliği, sosyal ve kültürel yaşantısı, çevresi, duygu ve düşünceleri, ilgi ve ihtiyaçları dört temel dil becerisi olan dinleme, konuşma, okuma ve yazma boyutları ile farklı diller arasında değişkenlik gösterebilmektedir (Toprak, 2019).

3. *Matematiksel Yetkinlik ve Bilim/teknolojide Temel Yetkinlik:* Bu yetkinlik aslında 2 alt yetkinliği içinde barındırmaktadır. İlk olarak matematiksel yetkinlik, bireyin matematiksel terminolojiye hâkim olmasını, günlük yaşantısında karşılaştığı güçlükleri matematiksel düşünme becerilerini kullanarak aşmasını ve hem yazınsal hem de zihinsel bakımdan dört işlemi kullanmasını kapsamaktadır. Bilim/teknolojide yetkinlik ise bireyin bilimsel teorilere, teknolojik ilerlemelere ya da uygulamalara eleştirel bir gözle bakmasına yardımcı olmaktadır. Bu eleştirel gözle bakış aynı zamanda bireyin bilim ve teknolojinin doğal dengeye etkilerini analiz etmesini de sağlamaktadır (Yüksel, 2019).

4. *Dijital Yetkinlik:* sosyal hayatta, işte ya da günlük hayatta bireyin kullanabileceği bilgi iletişim teknolojilerini güvenli ve kontrollü erişiminin sağlanmasına yardımcı olmaktadır. Bilginin dijital ortamda üretilmesinden saklanması, sunulmasına, kullanılmasına kadarki aşamaların tümünde etkili bir yetkinlik olarak ön plana çıkmaktadır (Er, 2021).

5. *Öğrenmeyi Öğrenme:* Bireyin öz denetimi doğrultusunda kendini tanıyıp, öz değerlendirme yapıp elde ettiği dönütler sonucunda bilgisini etkin bir şekilde yönetebilmesi olarak tanımlanmaktadır. Bireyin fiziksel ve ruhsal sağlığını koruyarak sağlıklı bir geleceğin temelini oluşturabilmesi için müphemiyet ve karmaşıklıklarla başa çıkma öğrenmeyi öğrenme yetkinliğinin benimsenmesini gerektirmektedir (Orhan, 2020).

6. *Sosyal ve Vatandaşlıkla İlgili Yetkinlikler:* Kişisel ve toplumsal refahla doğrudan ilişkili olan yetkinlik bireyin değişen ve dönüşen toplum yapısına ayak uydurmasını, sosyal ve iş hayatına aktif bir şekilde katılmasını, gerekli durumlarda çatışmaları çözme becerisine sahip olmasını gerektiren bir yetkinliktir (Yüksel, 2019).

7. *İnisiyatif Alma ve Girişimcilik:* Bireyin zihninde tasarladığı, oluşturduğu fikirleri gün yüzüne çıkarma ya da uygulama alanı bulma becerisini ifade etmektedir (Toprak, 2019). Bu yetkinlik hayal gücü, stratejik düşünme ve problem çözme gibi zihinsel becerileri kapsayan yaratıcılık ve yenilikçilik üzerine eleştirel ve yapıcı düşünme temeli üzerine kurulmuştur. Bireyin bu yetkinlikle özdeşleşmesi için girişimci tutum, geleceğe umutla bakış, cesaret ve azimle donatılması gerekmektedir.

8. *Kültürel Farkındalık ve İfade:* Bireyin müzikten edebiyata, görselden sahne sanatlarına kadar çeşitli kitle iletişim araç ve gereçlerini kullanarak duygu, düşünce ve tasarımlarını yaratıcı

şekilde ifade etmesi olarak tanımlanmaktadır (Toprak, 2019). Bireylerin tasarlamış oldukları farklı ve yaratıcı fikirleri yazılı basılı ve dijital metinler, tiyatro, film, dans, oyunlar, sanat ve tasarım, müzik, törenler ve mimari ile farklı şekillerde iletmelerine imkân sağlayan yetkinlik, kültürel çeşitliliğe de büyük hizmet etmektedir (Orhan, 2020).

2. 5. Literatürdeki Araştırmalar

Kök değerler üzerine yapılan çalışmalar incelendiğinde gerek değerler aktarımı gerekse değerler eğitimi adı altında oldukça işlenmiş bir olgu olarak göze çarparken yetkinliklerin aynı yoğunlukta ele alınmadığı tespit edilmiştir. Türkiye’de kök değerler ve yetkinlikler konusunda yazılmış birçok doktora ve yüksek lisans tezi bulunmaktadır. Bu bölümde de araştırmanın genel hatlarıyla ilgili olan yurt içi ve yurt dışında yapılmış çalışmalara yer verilmiştir.

2. 5. 1. Doktora Tezleri

Bastem (2021)’in Nurullah Akbaş’ın eserlerindeki değerlerin tespitini, çocuklara hangi değerleri aşlamaya çalıştığını, değerler eğitimi açısından eserlerin çocuk edebiyatına ve eğitime katkılarının neler olduğunu ortaya koymayı amaç edindiği çalışmasını nitel araştırma yaklaşımlarından doküman analizi yöntemiyle gerçekleştirmiş ve yazarının Akbaş olduğu üç hikâye, iki şiir ile birer fabl, deneme ve romandan oluşan çocuklar için yazılmış toplam sekiz eseri değerler eğitimi açısından incelemiştir. Araştırma sonunda eserlerde tespit edilen elli dört değer araştırmacı tarafından evrensel, millî, dinî ve kişisel değerler şeklinde tasnif edilerek sevgi, saygı, aile, merhamet gibi değerleri çatısında toplayan evrensel değerlere daha fazla yer verildiği tespit edilmiştir.

Becel (2021), Sabahattin Ali’nin roman ve hikâyelerindeki söz varlığı öğeleri ile işlenen kök değerleri belirlemek ve çocuk olgusunun yapıtlara nasıl yansıdığını ortaya koymayı amaçlayan çalışmasını nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi ile gerçekleştirilmiştir. Sabahattin Ali’nin üç roman ve altmış hikâyesinin söz varlığı öğelerini bütünleyeceği düşünülen eşdizimli yapılar aracılığıyla kök değerleri belirlemeye yönelik olarak yapılan inceleme sonunda çoğunluğu birleşik fiil olan çok sayıda eşdizimli yapı bulunmuştur. Ancak bu yapıların çokluğu, kök değerlerin işlenme durumuna yansımadağı görülmüş ve kök değerlerin eğitsel yarar sağlayacak düzeyde işlenmediği ortaya çıkmıştır.

Demiryürek’in (2015) çağdaş çocuk şiirinde hangi değerlerin nasıl ele alındığını, yaklaşık otuz beş yıllık bu dönemde değerlerin kullanım sıklığında nasıl değişiklikler olduğunu, örneklemdaki şairlerin hangi değerleri eserlerinde tercih ettiğini ortaya koymayı amaçladığı çalışmasını, nitel bir araştırma olan doküman analizi yöntemiyle yürütmüştür. 1980’den günümüze kadar olan sürede çocuk şiiri kitabı yayımlamış şairler belirlenerek bunlar arasından belirlenen örneklemdaki şairlerin şiirleri incelemeye tabi tutulmuş ve 1980’den günümüze doğru gelindikçe sosyal değerlerin

kullanımının giderek azaldığı, bireysel değerlerin ise ön plana çıktığı, şairlerin şiirlerinde değerleri aktarırken örtük bir anlatımı tercih ettiği, şiirlerin hemen hepsinde sosyal değerlerin isminin hiç geçmediği sonuçları elde edilmiştir.

Gökalp (2021), çalışma amacı olarak ortaokul sekizinci sınıf öğrencilerinin empati becerisi ile sahip oldukları kök değerler arasındaki doğrudan ve dolaylı ilişkileri ortaya çıkarmayı hedeflediği doktora tezini çok faktörlü yordayıcı korelasyon deseninde gerçekleştirmiş ve çalışmanın örneklemini tesadüfi örnekleme yöntemi ile seçilmiş gönüllü 646 ortaokul sekizinci sınıf öğrencisi olarak belirlemiştir. Örneklemden elde edilen veriler ise betimsel istatistik, doğrusal korelasyon ve aracılık analizi teknikleri ile analiz edilmiştir. Bu bulgular ışığında örnekleme yer alan öğrencilerin empati becerisinin ilgili değerlerle, söz konusu değerlerin de empatiyle ilişkili ve birbirlerini yordayan dinamikler olduğu sonucuna varıldığını ifade etmiştir.

Şahin (2017) de İlkokul ve Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı, 2017 yılında yayımlanan İlkokul ve Ortaokul Türkçe Dersi Taslak Öğretim Programı, 2015 yılında yayınlanan Türkçe Dersi (1-8. sınıflar) Öğretim Programı, 2006 yılında yayınlanan İlköğretim Türkçe Dersi (6,7 ve 8. Sınıflar) Öğretim Programı ve son olarak 2006 yılında yayınlanan ve MEB'in bir değerler listesi sunduğu ilk programlardan biri olan Sosyal Bilgiler Öğretim Programı incelenmiş ve bu programlardan yola çıkılarak, araştırmacı tarafından bir değerler listesi oluşturulmuştur. Oluşturulan değerler listesinden hareketle de Cengiz Aytmatov'un Türkiye Türkçesine çevirisi yapılmış bütün kurgusal eserleri, bu değerlerin bulunup bulunmaması bağlamında incelenmiştir. İnceleme ve irdeleme sonucunda Cengiz Aytmatov'un Türkiye Türkçesine çevirisi yapılmış bütün kurgusal eserlerinde 36 değere yönelik toplam 2765 veriye ulaşılmıştır. Çalışmanın ikinci boyutunda ise, belge tarama ve doküman incelemesi yöntemleriyle tespit edilen metinlerin uzmanlar tarafından değerlendirilmesi sağlanmıştır. Araştırmanın iki boyutundan da elde edilen verilerden hareketle Cengiz Aytmatov'un eserlerinin Türk Millî Eğitiminin belirlemiş olduğu değerler bakımından çok zengin bir içeriğe sahip olduğu ve bu eserlerin Türkçe ders kitaplarına kaynak metin oluşturma bağlamında birer başucu eseri olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Shaini'in (2019) hazırlamış olduğu doktora tezinde Makedonya Türk çocuk edebiyatının önemli eserlerinden biri olan Tomurcuk dergisinin 1957-1958 eğitim öğretim yılı ile 2003-2004 eğitim öğretim yılları arasında yayınlanan sayılarını değerler eğitimi açısından incelemeyi amaçlamış ve bu çalışmanın bundan sonra Kuzey Makedonya Türk edebiyatı ve Türk edebiyatında değerler eğitimi konusunda çalışma yapacak olan araştırmacılara da yol göstereceği vurgulamıştır. Çalışma tarama modelinde nitel araştırma yöntemi ile gerçekleştirilirken Tomurcuk dergisinde incelenen değerler öncelikle ahlaki değerler, dini değerler, estetik değerler, iktisadi değerler, siyasi değerler, sosyal değerler, teorik değerler ve eklenen değerler olmak üzere 8 ana başlık altında sınıflandırılarak metinlerde hangi sıklıkta geçtiğini tespit edilmiştir. Elde edilen bulguların içerik analizi yöntemi ile çözümlenmesinin sonunda Yugoslavya Döneminde 1724, Makedonya Döneminde 1350 olmak üzere

toplamda 3074 adet değer tespit edildiği ve 3074 değer, çıkan 468 dergi sayısına bölündüğünde ise sayı başına yaklaşık 6,5 değer düştüğünü belirlenmiştir. Bu veriler araştırmacıyı Tomurcuk dergisinin değerler açısından hassas davrandığını sonucuna ulaştırmıştır.

Yıldırım'ın (2021) hazırlamış olduğu doktora tezi; Balıkesir, Sivas, Kilis ve Konya illerinden seçilen 10 ortaokulun kitaplık listelerinde ortak olarak bulunan kitaplardan 25 yerli, 25 yabancı eserin çocuklara aktarılacak istenen ya da kasıtlı olmadan aktarılan ahlâk değerlerinin neler olduğuna, bunların ne sıklık ve miktarda yer aldığına dair incelemeler yaparak bu kitapların değerler eğitimi açısından etkililiğini belirlemeyi amaçladığı bir nitel bir çalışmadır. Araştırma sonunda incelenen yerli ve yabancı eserlerde en sık geçen değerın sevgi, en az sıklıktaki değerin ise adalet olduğu belirlenmiş ve yerli ve çeviri eserler arasında vatanseverlik ve saygı değerleri açısından farklar tespit edilirken diğer değerler açısından ise birbirlerine yakın özelliklerde oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca yerli eserlerin saygı ve vatanseverlik değerlerine yabancı eserlere göre daha fazla yer verdiği belirlenmiştir.

2. 5. 2. Yüksek Lisans Tezleri

Bağcı'nın (2013) beş çocuk edebiyatçısının üçer hikâyesi ve beş farklı yayınevine ait beş ayrı değerler eğitimi hikâye setinin örneklem olarak seçildiği araştırmasında, güdümlü olarak yazılmış çocuk eserlerinin de çocuk edebiyatçıların eserlerinin de değerler eğitimi konusunda mükemmel, eksiksiz ve kusursuz olmadığı sonucuna ulaşmış ve incelenen eserlerin birbirlerini tamamladığı dolayısıyla da her iki grup eserin de çocuk eğitiminde kullanılmasının değerler eğitimi açısından faydalı olacağı konusunda önerilerde bulunmuştur.

Çelebi (2018) ise çalışmasında Aytül Akal'ın çocuk romanlarındaki değerleri tespit ederek eserlerdeki değerlerin güncellenen Türkçe Dersi (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıf) Öğretim Programı'nda yer alan değerlerle örtüşüp örtüşmediği ve hedeflenen değerlerin nasıl aktarıldığı ortaya koymayı amaç edinmiştir. Araştırmanın sonunda ise romanlarda Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer almayan değerlerle birlikte on kök değer ve bu değerleri destekleyen otuz bir alt değere rastlandığı, romanlarda kök değerler kategorisinde en çok yer alan değerin dostluk olduğu ve dostluk kök değerinin arkadaşlık, hoşgörü, dayanışma ve güven gibi alt değerlerle de desteklendiği gibi çıkarımlarda bulunulmuştur.

Er'in (2021) nicel ve nitel araştırma yöntemlerinin birlikte kullanıldığı karma deseni benimsediği çalışmasında, öğretmen adaylarının hem ulusal hem de uluslararası düzeyde birçok alanda ihtiyaç duyacakları, Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi tarafından belirlenen öğretim programlarımızda yer alan 8 yetkinlikten, bireyin öğrenme eylemini kapsayan "Öğrenmeyi Öğrenme Yetkinliği" ve bireyin düşüncelerini eyleme dönüştürme becerisini kapsayan "Girişimcilik Yetkinliği" düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda 56 öğretmen adayı ile yürütülen çalışmanın sonunda, öğretmen adaylarının STEM temelli yürütülen ders içerikleri

uygulamalarının ardından, öğrenmeyi öğrenme yetkinlik düzeyleri ve girişimcilik yetkinlik düzeylerinde olumlu yönde bir değişim olduğu saptanmıştır.

Esmer'in (2007) Cumhuriyet'in ilk yıllarında yayımlanan Yeni Yol, Musavver Çocuk Postası, Çıttı Pıttı, Haftalık Resimli Gazetemiz, Resimli Dünya, Sevimli Mecmua, Mektepliler Âlemi, Türk Çocuğu, Çocuk Dünyası ve Çocuk Yıldızı adlı dergilerdeki tahkiyeli metinlerin çocuk eğitiminde kültür aktarımını nasıl gerçekleştirdiğini ortaya koymayı amaçladığı çalışmasında dergilerde yer alan metinlerde en sık tekrar eden değerlerin doğruluk ve dürüstlük (48 metinde) olduğuna en az yer verilen değerlerin ise adaletli olmak, anne ve baba sevgisi (1 metinde) olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmacı çocuklar için hazırlanan bütün eserlerde değer aktarımı konusunda hassas davranılması gerektiği ve onlara bu eserleri tanıttak eğitimciler de bu konuda bilinçlendirilmesi gerektiğini de öneri olarak sunmuştur.

Köksal'ın (2021) "Matematik dersi öğretim programında yer alan kök değerler, ortaokul matematik ders kitaplarında ne kadar, hangi ünite ve nasıl yer almaktadır?" sorusuna yanıt aradığı çalışması; nitel bir araştırma olup nitel araştırma desenlerinden olan durum çalışması yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada, Tuna Yayınları'na ait 5. sınıf, Öğün Yayınları'na ait 6. sınıf, Ekoyay Yayınları'na ait 7. sınıf ve Kök-e Yayıncılık'a ait 8. sınıf matematik ders kitapları çalışma grubu olarak belirlenmiş ve kök değerleri içermesi bakımından incelenmiştir. Bu irdelemenin sonunda araştırmada incelenen bütün ortaokul matematik ders kitaplarında, matematik öğretim programının hedefi olan değerler eğitimi gerçekleştirilmeye çalışıldığı görülmüştür.

Kurt (2019) çalışmasında 2018 Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı'nda yer alan "kök değerler" in 6-10 yaş çocuk hikâye kitaplarında bulunma düzeyini, hangi değere kaç kitapta rastlandığını, incelenen her kitapta rastlanılan değer sayısını, yerli ve yabancı yazarlar tarafından yazılmış öykülerin odaklandığı değerler arasındaki sıklık farklılıkları olup olmamasını, birden çok değer aynı anda bir kitapta bulunma durumunu ve hangi değer ikililerinin bir arada daha sık bulunduğunu tespit etmeyi amaçlamıştır. Araştırmada yöntem olarak nitel araştırma yöntemlerinden doküman (veri) inceleme modeli kullanılan ve veri analizi için diğer araştırmalardan farklı bir analiz çeşidi olarak "çıkarım merdiveni" benimsenen çalışmanın sonunda incelenen 38'i yerli yazarlara ait, 66 tanesi ise yabancı yazarlara ait 104 çocuk hikâye kitabında toplam 138 adet çıkarım merdiveni hazırlanarak 78 kitapta Millî Eğitim Bakanlığı Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı'nda yer alan kök değerlerden bir veya daha fazlasına rastlandığı ancak 26 kitapta ise bu değerlerden hiçbirine rastlanmadığı tespit edilmiştir. Çalışmadan elden edilen veriler ise şu şekilde sıralanmıştır: yardımseverlik" (49 kitap), "sevgi" (37 kitap), "dostluk" (24 kitap), "sorumluluk" (20 kitap), "dürüstlük" (19 kitap), "saygı" (19 kitap), "özenetim" (12 kitap), "sabır" (7 kitap), "adalet" (3 kitap), "vatanseverlik" (2 kitap). 66 kitabın yabancı, 38 kitabın ise Türk yazarlar tarafından yazıldığı tespit edilen çalışmada; değer barındırma oranları bu iki grup içinde belirgin bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

Oran'ın (2015) araştırması betimsel nitelikte bir çalışma olup tarama modellerinden doküman incelemesi metodu esas alınarak gerçekleştirilmiştir. Yazarının Yalvaç Ural olduğu 30 çocuk kitabının ele alındığı çalışmada; eserler değerler eğitimi açısından incelenmiş ve bu değerlerin örtük veya doğrudan işlendiği toplam 525 adet bulgu tespit edilmiştir. Tespit edilen verilerden hareketle araştırmacı Yalvaç Ural'ın eserlerinde sevgi, sorumluluk, yardımseverlik, aile birliğine önem verme ve dürüstlük değerlerinin yoğun bir biçimde işlendiği; ancak adil olma, misafirperverlik, hoşgörü saygı ve vatanseverlik değerlerinin yeteri kadar işlenmediği sonucuna ulaşmıştır.

Orhan'ın (2020) sosyoloji ders programının ortaöğretim yetkinliklerini karşılama düzeyinin belirlenmesi amaçladığı ve 2019-2020 eğitim-öğretim yılında Düzce ilinde bulunan 91 felsefe grubu öğretmeni-öğretmen adayı ve sosyoloji dersi seçen 330 öğrenci ile gerçekleştirdiği çalışmasında, sosyoloji ders programının doğrudan karşıladığı “ana dilde iletişim” yetkinliğinin oldukça ve “sosyal ve vatandaşlık” yetkinliğinin ise kısmen karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmacı ayrıca yetkinliklerin karşılanabilmesi için sosyal sorumluluk projelerine ve okul içi kulüp çalışmalarına katılımın sosyoloji dersi kapsamında ele alınmasını önermektedir.

Özdemir'in (2022) 2017 yılında yapılan köklü öğretim programı değişikliği kapsamında öğrencilere aktarılması öngörülen ve ortaöğretim İngilizce öğretim programına dâhil edilen adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverlik değerlerinin Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları tarafından hazırlanıp öğrencilere ücretsiz dağıtılan ortaöğretim İngilizce ders kitaplarında hangi sıklıkla yer aldığını tespit etmeyi amaçladığı çalışması, nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi tekniğiyle oluşturulmuştur. Araştırmada çalışma grubu olarak 2020-2021 eğitim öğretim yılında okutulması kararlaştırılan 9. sınıf “Teenwise”, 10. sınıf “Count Me In”, 11. sınıf “Silverlining” ve 12. sınıf “Count Me In” adlı İngilizce ders kitapları kullanılmış ve elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle incelenmiş olup ortaöğretim İngilizce ders kitaplarının genelinde en sık rastlanan değer 108 kez ile öz denetim; en az rastlanan değer ise 21 kez ile adalet olduğu tespit edilmiştir. Ortaöğretim İngilizce ders kitaplarının genelinde sırasıyla sabır 95, vatanseverlik 82, saygı 81, dostluk 78, sorumluluk 77, yardımseverlik 72, sevgi 63 ve dürüstlük değeri de 42 kez yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Özkul (2019) araştırmasında Haldun Taner'in eserlerindeki değerlerin Türkçe Öğretim Programı'nda belirtilen değerlere yer vermesi açısından incelemeyi amaç edinmiş ve bu doğrultuda yazarın incelenecek eserlerini olasılık temelli seçkisiz örnekleme yöntemi ile belirleyerek "Şişhaneye Yağmur Yağıyordu, On ikiye Bir Var, Yalıda Sabah, Sancho'nun Sabah Yürüyüşü" adlı kitaplarda yer alan 30 öyküden 14'ü çalışma grubuna dâhil etmiştir. Nitel araştırma yöntemlerinden araştırma deseni olarak doküman incelemesinin kullanıldığı araştırmada çalışma grubuna dâhil edilen metinler kök değerler ışığında incelenmiş ve verileri betimsel analiz yaklaşımı ile analiz edilmiştir. Türkçe Öğretim Programı'nda belirlenen "adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik" değerlerine göre yapılan incelemeler sonucunda bu değer

maddelerinin dört kitapta tekrar etmesi ile ortaya çıkan frekans toplamı 137 olarak belirlenmiş ve metinlerdeki değerlerin Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (1- 8. Sınıf) belirtilen amaçlarla ve değerlerle uyum içerisinde olduğu elde edilen verilerden anlaşıldığı ifade edilmiştir.

Serçe'nin (2020) Türkiye, Estonya, Kanada ve Singapur Ortaöğretim Matematik Programlarını programın öğeleri açısından karşılaştırarak benzerlik ve farklılıkları ortaya koyduğu nitel araştırmasında Türkiye ve Estonya OMÖP yetkinliklere ve değerlere dair ifadelerle yer verirken, Kanada ve Singapur OMÖP daha çok matematiksel beceriler üzerinde durulduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Şahin'in (2019) hazırlamış olduğu yüksek lisans tezi, çocukların en fazla iletişim kurduğu araçların başında gelen televizyonun kültür aktarımı bakımından büyük öneme sahip olduğunu vurguladığı ve Rafadan Tayfa çizgi filminin on bölümünde yer alan kök değerleri ortaya koymayı amaçladığı nitel bir çalışmadır. Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverlik kök değerlerin, Rafadan Tayfa çizgi filminin on bölümünü incelemek nitelik ve niceliğinin tespit edildiği çalışmanın sonunda incelenen bölümlerde 674'ü sözlü, 68'i ise görsel toplamda 742 veri tespit edilmiştir. En çok tekrarlanan değer öz denetim olduğu görülmüş ve bu değeri sırasıyla sorumluluk ve saygı takip etmektedir. En az tespit edilen değer ise vatanseverlik olmuştur.

Şahin (2021) çalışmasında, 2018-2019 eğitim öğretim yılından itibaren 5(beş) yıl süreyle kullanımına kabul edilen 2-8. sınıflar İngilizce ders kitaplarının metinlerdeki, fotoğraflardaki ve ses dosyalarındaki kök değerleri araştırmak ve değerlerin frekanslarını göstermeyi amaç edinmiştir. Nitel araştırma yöntemlerinden araştırma deseni olarak doküman incelemesinin kullanıldığı araştırmada on kök değer MEB tarafından yayınlanan "Değerler ve Değerlere İlişkin Tutumlar ve Davranışlar" tablosu ışığında incelenmiş ve verileri betimsel analiz yaklaşımı ile analiz edilmiştir. Bu analin sonunda ise 2-5. sınıflar İngilizce ders kitaplarında en yaygın değer, arkadaşlık değeri iken, 6-8. sınıflar İngilizce ders kitaplarında ise sorumluluk değerinin en yaygın değer olduğu belirlenmiştir. Dürüstlük değeri 2-3. sınıflar İngilizce ders kitaplarında yer almaz iken, 8. sınıf ders kitabında en düşük değer olarak tespit edilmiştir. Değerlerin toplam frekansı, 7. ve 8. sınıf İngilizce ders kitapları hariç, 2. sınıf İngilizce ders kitaplarından sonraki sınıf ders kitaplarına doğru arttığı ve en yüksek toplam değer sayısı 420 olarak 6. sınıf İngilizce ders kitabında bulunduğu saptanmıştır. Elde edilen bu verilerden hareketle de değerlerin homojen bir şekilde dağılmadığına dikkat çekilmiştir.

Toprak (2019) çalışmasında bilgisayar bilimi dersi öğretim programı kazanımlarının ağırlıklı olarak dijital yetkinlik, matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yeterlilikler, yabancı dillerde iletişim anahtar yetkinliklerini içerdiği sonucuna varılmıştır.

Tulumcu'nun (2015) güncel çocuk dergilerinde (2013 yılında yayımlanan) yer alan değer ifadelerini belirlemek ve yer verilen değerleri tespit ederek eğitim açısından yorumlayıp

değerlendirmeyi araştırması da nitel araştırma yöntemlerinden olan doküman inceleme yöntemiyle oluşturulmuştur. Hitap ettiği kitlenin özelliklerine, resmi ve özel kurumlar ile olan ilişkisine ve pazar paylarına dikkat edilerek seçilen Bilim Çocuk, Gonca, National Geographic Kids ve TRT Çocuk dergilerinden elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiş ve dergilerin birçok değere ilişkin herhangi bir ifadeye yer vermediği, bazı değer ifadelerine belli dergilerde yer verildiği, estetik değerlerden estetik zevk; sosyal değerlerden doğal çevreye duyarlılık ve yardımseverlik değerleri bütün dergilerde yer aldığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Yüksel'in (2019) hayat bilgisi ders kitaplarının Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinde yer alan anahtar yetkinlikler açısından incelenmesini amaçladığı çalışmada, 1., 2. ve 3. sınıf hayat bilgisi ders kitapları 8 anahtar yetkinlik açısından taranarak tüm sınıflar bazında en fazla üçüncü sınıf hayat bilgisi ders kitabında sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinliklerce yer verildiği, ana dilde iletişim ve matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinliklere tüm sınıf düzeylerinde yüksek oranda yer verildiği, buna karşın yabancı dillerde iletişim ve dijital yetkinliklere ise tüm sınıf düzeylerindeki kitaplarda düşük oranda yer verildiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

2. 5. 3. Makaleler

Aydın (2021), Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanan Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti (A1, A2, B1 ve B2 seviyeleri) ders kitaplarında yer alan okuma metinlerinde sunulan kök değerleri incelemiş ve kitaplarda yer alan okuma metinlerinde bulunan 408 kök değerden en yüksek sayıda kök değer ders kitabı serisinin B1 düzeyinde, en az sayıda değer A1 düzeyinde görüldüğü, kitap setinde en çok vurgulanan değer "sevgi"; en az vurgulanan değer ise "vatanseverlik" olduğu, Yedi İklim Türkçe öğretim setindeki metinlerin kök değerler bakımından zengin içerik taşıdığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Calp ve Kaplan (2021) tarafından oluşturulan çalışmada Samed Behrengi'nin "Sevgi Masalı", "Bir Şeftali Bin Şeftali" ve "Kel Güvercinci" öykülerini 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan on kök değer (adalet, sevgi, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik) açısından incelenmiştir ve bu inceleme sonunda "Bir Şeftali Bin Şeftali" adlı öyküde sevgi, sabır, adalet, dostluk, yardımseverlik, sorumluluk; "Sevgi Masalı'nda" adalet, dürüstlük, sevgi, sorumluluk, sabır; "Kel Güvercinci" de ise sevgi, adalet, yardımseverlik, sorumluluk, dürüstlük değerlerine yer verildiği ve bu öykülerin, kök değerlerin aktarımında yararlı bir eğitim aracı olarak kullanılabileceği sonucuna varılmıştır.

Dinç ve Mutlu (2019) tarafından yürütülen çalışma 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nda yer alan temalardaki metinlerin kök değerlerle ilişkisi incelemiş ve 2018 programında vurgulanan kök değerlerden adalet, saygı ve öz denetim kök değerlerine çok fazla yer verilmediğine değinmiştir. Ayrıca araştırmacı Türkçe ders kitaplarında yer alacak metinlerin seçimine özen gösterilmesi ve ders

kitaplarına seçilen metinler Talim Terbiye Kurulu tarafından titizlikle incelenmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Durhat ve Ökten (2020) tarafından yapılan araştırmada da kök değerlerin ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki erdemler temasıyla ilişkisi incelenmiş ve kök değerlerin dengeli bir dağılımının olmadığı yardımseverlik ve sevgi değerine sıkça yer verilirken öz denetim ve vatanseverlik değerinin temada yer almadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Eken ve Öksüz (2019) tarafından hazırlanan çalışmada ilkokul 1, 2, 3 ve 4. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan öyküleyici metinleri Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki kök değerler bakımından incelenmiş ve tespit edilen 1931 cümleden 742'si değer ifade ettiği, değer ifade eden bu cümlelerin ise kök değerlerden %31,00 ile sevgi, %14,01 ile yardımseverlik ve %13,34 ile vatanseverlik en sık işlenen değerler iken %1,88 ile adalet, %2,56 ile dürüstlük ve %4,18 ile saygı en az saptanan değerler olduğu sonucuna varılmıştır.

Hakkıymaz (2021) ise Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan on kök değere dayanarak animasyon filmlerinde geçen değerlerin belirlenmesi amaçladığı çalışmasında 2016-2019 arasında gösterime giren yedi animasyon filmi incelemiş ve incelenen animasyon filmlerinde tespit edilen 275 değerden yardımseverlik (%20,00), dostluk (%16,73), sevgi (%13,09) ve saygı (%11,27) gibi değerlerin filmlere göre dağılımları ve işlenme sıklığı diğer kök değerlere göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca öz denetim (%3,64) ve vatanseverlik (%3,27) değerlerinin oldukça düşük olduğu tespit edilmiş ve araştırmada kullanılan animasyon filmlerinin çocukların değer kazanımına katkısı olduğu sonucuna varılmıştır.

Halstead ve Taylor (2000) çalışmasında değerler eğitimi için kullanılabilecek farklı birçok strateji ve tekniğin olması gerektiği üzerinde durmuştur. Öğrencilere değerler aktarımı yapabilmek için de eğitim öğretim faaliyetlerinin yürütücü konumundaki öğretmenlere değerler eğitimi konusunda destek ve eğitimin verilmesi gerektiğini vurgulanmıştır.

Kana ve Kiler (2021) tarafından ise yetkinlikleri konu alan bir çalışma yapılarak ortaokul Türkçe ders kitaplarının öğretim programındaki anahtar yetkinlikler açısından incelenmesinin amaçlandığı araştırmada kitaplarda yer alan yetkinlikler arasında dengeli bir dağılımın gerçekleşmediği, metin ve etkinlik düzeyinde ana dilde iletişim yetkinlikleri, sosyallik ve vatandaşlık yetkinlikleri, öğrenmeyi öğrenme yetkinlikleri, kültürel farkındalık ve ifade yetkinlikleri ön planda yer alırken dijital yetkinlikler, inisiyatif alma/ girişimcilik yetkinlikleri ve yabancı dillerde iletişim yetkinlikleri en az sayıda yer verilen yetkinlikler olduğu ifade edilmiştir.

Kaplan ve Korkutan'ın (2022) makalesinde incelenen Çocuk Kalbi eserinin Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda belirtilen kök değerlerin tamamını içerdiği ve bunlar arasından en çok "sevgi", en az "dürüstlük" kök değerine yer verildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Kemiksiz'in (2021) çalışmasında Türk Dil Kurumu tarafından 2011 yılında yayımlanan Türkçe Sözlük 'ün 11. Baskısında yer atasözleri, öğretim programlarındaki kök değerlere göre içerik

analizi ile incelenmiş ve Türkçe Sözlük 'teki 374 atasözünün kök değerlerle ilgili olduğu, bu atasözlerinden 57'si (%15,24) öz denetim, 47'si (%12,57) sevgi, 47'si (%12,57) vatanseverlik, 45'i (%12,03) sabır, 42'si (%11,23) saygı, 35'i (%9,36) yardımseverlik, 31'i (%8,29) dostluk, 29'u sorumluluk (%7,75), 21'i dürüstlük (%5,61) ve 20 tanesi (%5,35) adalet kök değeriyle ilgili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kılcan'ın (2020) 2018-2019 eğitim öğretim yılının bahar döneminde Ankara ili merkez ilçelerinde bulunan ortaokul öğretmenleriyle gerçekleştirdiği ve nicel araştırmada betimsel tarama modelini kullanılarak yürüttüğü çalışmasında, katılımcıların kök değerler içinden daha önemli gördükleri değerlerin “adalet” kök değeri olduğu, bu değerden sonra katılımcıların birinci öncelikli olarak gördükleri kök değerler arasında saygı, sevgi, vatanseverlik ve dürüstlük geldiği ve katılımcılar kök değerlerin içerisinde yer alması gerektiğine inandıkları birinci değer olarak empatiyi gösterdikleri sonuçlarına ulaşılmıştır.

Kocayigit ve Karademir (2020) tarafından nitel araştırma desenlerinden durum çalışması olarak yürütülen araştırmada Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan “Öğrenmeyi Öğrenme” yetkinlik alanının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi amaç edinilmiştir. 2018-2019 eğitim-öğretim yılında dokuz sınıf öğretmeniyle yürütülen çalışmada; öğretmenlerin öğretim programını yeterince incelemedikleri, “yetkinlikler” konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları, öğretmenlerin “öğrenmeyi öğrenme” kavramını en çok “kendi kendine öğrenme” olarak tanımladıkları, öğretmenlerin öğrenmeyi öğrenen bireyler yetiştirmek için sınıflarında en çok “anlamını bilmediği kelime çalışmaları”, “metni tahmin etme”, “dilbilgisi çalışmaları” ve “hikâye oluşturma” etkinlikleri yaptıkları sonuçları tespit edilmiştir.

Otuz, Görkaş-Kayabaşı ve Ekici (2018) tarafından oluşturulan çalışma, 2017 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı (SBDÖP)'nin TYÇ'de yer alan anahtar yetkinliklerle ilişkisini ortaya koymayı amaçlayan ve nitel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı bir araştırmadır. Bu araştırma sonunda ise araştırmacılar; 2017 SBDÖP'nin “Temel Beceriler” ve “Değerler Eğitimi” boyutları ile anahtar yetkinlik alanlarının içeriği karşılaştırıp öğretim programının beceri boyutunda en fazla “Matematiksel Yetkinlik ve Bilim Teknolojide Temel Yetkinlikler” e yer verildiği, sağlıklı yaşam, liderlik, sanatsal ifade ve yaratıcılık becerilerinin programında yer almadığı tespit edilmiştir.

Pala (2021) 5. sınıf sosyal bilgiler dersi öğretim programında yer alan kazanımların anahtar yetkinliklerle ilişkisini ortaya koymayı amaçladığı çalışmasında 5. Sınıf SBDÖP'ün kazanımlarının programda yer verilen anahtar yetkinlikler ile uyumlu olduğunu, öğretim programında en fazla sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler ile ilişkili kazanımlara yer verildiği ancak “ana dilde iletişim” ve yabancı dillerde iletişim yetkinlikleriyle doğrudan ilişkili herhangi bir kazanıma yer verilmediğini ve ayrıca sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinliklerin diğer yetkinliklere göre daha fazla öğrenme alanıyla ilişkilendirildiğini dile getirmiştir.

Schwartz ve Sagie'in (2000) değer kavramını geniş çapta araştırdığı çalışması, nicel araştırma yöntemlerinden deneysel desenle oluşturulmuştur. Araştırmacılar sosyoekonomik kalkınmanın ve politik demokratikleşmenin bir toplumda değerler üzerindeki nedensel etkilerine ilişkin hipotezler üretmiş ve on farklı değer ölçüldüğü bir anket 42 ulustan 7856 öğretmene ulaştırılarak veriler toplanmıştır. Toplanan veriler doğrultusunda da kalkınmanın genel değer uzlaşmasını artırdığı fakat demokratikleşmenin ise azalttığı sonucuna ulaşılmıştır.

Silcock ve Duncan (2001) çalışmalarında değerlerin bireylere kazandırılması ile ilgili üç öneride bulunmaktadır. İlk olarak araştırmacılar, bireylerin yaşamlarına ilişkin değerlerin kazandırılmasında gönüllülük esasını vurgulamaktadır. Değerlerin öğretiminin tartışmaya açık olmadığını ve örgün eğitimin özünü oluşturduğu da dile getirilmiştir. Son öneri olarak da bireylerin öğrendikleri ya da edindikleri değerleri ölçebilmenin yolu, kazanılan değerlerin sosyo-politik ortamda tutuları bir şekilde sergilenmesi olarak belirtilmiştir.

Taneri ve Yüksel (2020) tarafından yapılan çalışmada Hayat Bilgisi ders kitaplarının Türkiye yeterlilikler çerçevesinde yer alan anahtar yetkinlikler açısından incelenmemiş ve ana dilde iletişim yetkinliğine ve matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinliklere tüm sınıf düzeylerinde yüksek oranda yer verilmesine karşın yabancı dillerde iletişim ve dijital yetkinliklere ise tüm sınıf düzeylerindeki kitaplarda düşük oranda yer verildiğini ifade etmiştir.

Veuglers ve Vedder'in (2003), değerleri analiz ettiği ve değerleri yansıtmak için iletişim becerilerinin geliştirilmesi gerektiği vurgulanan çalışmasında bütünlleştirici bir yaklaşımla öğretmen, öğretim ve değerler hakkında incelemeler yapılarak değerlerin kazandırılmasında ve aktarılmasında etkili iletişim becerilerinin önemli olduğu sonucuna varılmıştır.

2. 5. 4. Literatür Taramasının Sonucu

Araştırmanın genel hatlarıyla ilgili olan yurt içi ve yurt dışında yapılmış çalışmalar incelenmiş ve literatürdeki araştırmalar başlığı altında 7 doktora tezi, 16 yüksek lisans tezi ve 18 makale olmak üzere toplamda 41 adet araştırmaya yer verilmiştir. Literatürdeki araştırmaların tercih ettikleri yöntemler incelendiğinde ağırlıklı olarak nitel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı tespit edilmiştir. Nitel araştırma yöntemlerinden de genellikle betimsel ya da içerik analizi tercih edilmiştir. Benzer konu alanlarıyla ve benzer yöntemlerle yapılan bu nitel araştırmaların betimsel analiz ve içerik analizi olarak ikiye bölünmesi de ayrıca dikkat çekmektedir. Ayrıca bir yüksek lisans tezi ve bir makale de nitel araştırma yöntemlerinden betimsel ve içerik analizi dışında durum çalışması olarak yürütülmüştür. İncelenen eserler arasında yöntem olarak farklılık gösteren nicel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı 1 doktora tezi ve karma yöntemin kullanıldığı 1 yüksek lisans tezi de bulunmaktadır.

Bu araştırmaların konu alanları incelendiğinde 7 doktora tezinin tümünün kök değerler üzerine yapıldığı tespit edilmiştir. İncelenen 16 yüksek lisans tezinde ise kök değerlerle ilgili yapılan

Çalışmaların (11) yetkinliklerle ilgili yapılan çalışmalardan (6) sayıca fazla olduğu saptanmıştır. İncelenen makalelerde de kök değerlerle ilgili yapılan çalışmaların (13) sayıca üstünlüğü söz konusudur. Ayrıca kök değer ve yetkinlikleri aynı bağlamda inceleyen bir çalışmanın olmadığı da göze çarpmaktadır. Yürütülen bu çalışma, alanyazında tespit edilen bu boşluğu gidermesi bakımından özgün ve gerekli görülmektedir.



3. YÖNTEM

Bu bölümde; araştırma modeli, incelenen eserler, verilerin toplanması ve verilerin çözümlenmesi ilgili bilgiler sunulmaktadır.

3. 1. Araştırmanın Modeli

2018-2020 yılları arasında çıkarılan çocuk dergileri metinlerini 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki kök değerler ve yetkinlikler açısından incelemeyi amaçlayan bu çalışmada; nitel araştırma yaklaşımı esas alınmıştır. Nitel araştırma; “Gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir” (Yıldırım & Şimşek, 2013).

Nitel araştırma yaklaşımının esas alındığı bu çalışma doküman inceleme yöntemiyle oluşturulmuştur. Doküman inceleme; yapılacak olan çalışma ile ilgili mevcut kayıt ve belgeleri toplayıp belirli bir norm veya sisteme göre kodlayıp inceleme işlemi olarak tanımlanmaktadır. Doküman inceleme sürecinde, bir araştırmacı öncelikle amacına yönelik mevcut kaynakları bulur, her bir kaynağı dikkatlice okur, gerekli bilgileri not alır ve aldığı notlardan yola çıkarak bazı değerlendirme işlemleri yapar (Çepni, 2018).

“Doküman incelemesi araştırılması hedeflenen olgu ve olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar” (Yıldırım & Şimşek, 2013). Bilgi ve belgelerin bir araya toplanmasında, sistematik olarak inceleme çalışmalarının yapılmasında ve inceleme çalışmalarının sonunda verilerin değerlendirilmesinde bu teknikten yararlanılmaktadır (Ekiz, 2017). Doküman incelemesi tekniğini “belli bir amaca dönük olarak kaynakları bulma, okuma, not alma ve değerlendirme” aşamalarından oluşmaktadır (Karasar, 2014). Bu yönüyle dokümanlar nitel araştırma çalışmalarında kullanılan önemli bilgi kaynakları olarak sayılmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2013).

Araştırma kapsamında yer alan 10 derginin (Araştırmacı Çocuk, Bilge Çocuk, Bilim Çocuk, Kumbara, Mavi Kırangıç, Minika Go, National Geographic Kids, Siyer Çocuk, Süper Penguen, Şeker Çocuk) metinleri, doküman inceleme yöntemiyle 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan kök değerler (adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik) ve yetkinlikler (ana dilde iletişim, yabancı dillerde iletişim, matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler, dijital yetkinlik, öğrenmeyi öğrenme, sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler, inisiyatif alma ve girişimcilik, kültürel farkındalık ve ifade) bağlamında incelenmiştir.

3. 2. İncelenen Eserler

İncelenen eserler seçilirken dergilerin özellikleri dikkate alınmıştır. Dergilerin seslendiği kitlenin yoğunluğu, 6-14 yaş aralığındaki yani ilkököl ve ortaokul dönemindeki (1-8. Sınıf) çocuklara hitap etmesi, baskı sayısı oranları, baskı periyodu, yayın aralığı ve kalitesi gibi değişkenler incelenen eserler grubunu belirlemede etkili olmuştur. Bu değişkenler doğrultusunda seçilen dergiler:

- *Araştırmacı Çocuk*
- *Bilge Çocuk*
- *Bilim Çocuk*
- *Kumbara*
- *Mavi Kırılmaç*
- *Minika Go*
- *National Geographic Kids*
- *Siyer Çocuk*
- *Süper Penguen*
- *Şeker Çocuk* belirlenmiştir.

İncelenen eserlere dâhil edilmesi planlanan TRT Çocuk Dergisi yasal prosedürlerden, Kafa Bilim ve Çocuk dergisinin devamlılığının bulunmaması bakımından incelemeye tabi tutulmamıştır. İncelenen eserlere ilişkin nicel veriler ise Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. İncelenen Eserlere İlişkin Nicel Veriler

Dergi Adı	İncelenen Dergi Sayısı	İncelenen Metin Sayısı
Araştırmacı Çocuk	18	198
Bilge Çocuk	23	374
Bilim Çocuk	36	388
Kumbara	5	72
Mavi Kırılmaç	36	490
Minika Go	36	724
National Geographic Kids	36	436
Siyer Çocuk	16	240
Süper Penguen	34	449
Şeker Çocuk	7	80
Toplam	247	3,698

Tablo 1’de incelenen eserlere ait dergi sayıları ve dergi sayılarında yer alan metin sayıları sunulmuştur. Araştırmacı Çocuk dergisinin 2018- 2020 yılları arası çıkan tüm sayılarına satın alma yoluyla ulaşılmıştır. Araştırmacı Çocuk dergisinde yer alan metin sayısı ise 11 ila 16 arasında değişmekte olup toplamda 198 metin incelenmiştir. Bilge Çocuk dergisinin 2018- 2020 yılları arası incelenmesi planlanan 36 sayısından 13’ünün baskısının tükenmesi ve bu dergilere dijital ortamda

erişimin sağlanamaması nedeniyle 23 sayısı satın alma yoluyla edinilmiş ve incelemeye tabi tutulmuştur. Bilge Çocuk dergisinde yer alan metin sayısı da 15 ila 17 arasında değişmekte olup toplamda 374 metin incelenmiştir. Bilim Çocuk dergisinin 2018- 2020 yılları arası tüm sayılarına (36 sayı) dijital ortam üzerinden erişim sağlanmış ve dergide yer alan metin sayısı 8 ila 13 arasında değişmekte olup toplamda 388 metin incelenmiştir. E- dergi olarak yayımlanan Kumbara dergisinin de 2018- 2020 yılları arası tüm sayılarına (5 sayı) ulaşılmıştır ve dergide yer alan metin sayısı 13 ila 15 arasında değişmekte olup toplamda 72 metin incelenmiştir. Diğer bir e- dergi olarak yayımlanan Mavi Kırangıç dergisinin de tüm sayılarına (36 sayı) erişim sağlanmıştır ve 8 ila 15 arası değişen metin sayısına sahip olan derginin toplamda 198 metni incelenmiştir. *Dergilik* uygulaması üzerinden erişim sağlanan Minika Go dergisinin 2018- 2020 yılları arası tüm sayılarına (36 sayı) ulaşılmıştır. Minika Go dergisinin metin sayısı ise 17 ila 23 arasında değişmekte olup toplamda 724 metin incelenmiştir. National Geographic Kids dergisine de *Dergilik* uygulaması üzerinden erişim sağlanmış ve 2018- 2020 yılları arası tüm sayılarına (36 sayı) ulaşılmıştır. 8 ila 16 arası değişen metin sayısına sahip olan derginin toplamda 436 metni incelenmiştir. *Dergilik* uygulaması üzerinden erişim sağlanan bir diğer dergi Siyer Çocuk olup tüm sayılarına (16 sayı) ulaşılmıştır. 2018- 2020 yılları arası tüm sayılarına ulaşılan Siyer Çocuk dergisinin metin sayısı 18 ila 25 arası değişmekte olup toplamda 240 metni incelenmiştir. Süper Penguen dergisine de *Dergilik* uygulamasından erişim sağlanarak tüm sayılarına (34 sayı) ulaşılmıştır fakat dergi 2019 Temmuz ve Ağustos sayılarını birleştirerek 56. sayı olarak yayımladığı ve 2019 Nisan sayısını ise yayımlamadığı için derginin 34 sayısı incelenmiştir. Süper Penguen dergisinde metin sayısı da 12 ila 16 arası değişmekte olup toplamda 449 metin incelemeye dâhil edilmiştir. E- dergi olarak yayımlanan Şeker Çocuk dergisinin de tüm sayılarına ulaşılmıştır fakat dergi, yayımlanması beklenen 5 sayıyı yayımlamadığı için 7 sayı incelenmiştir. Metin sayısı 10 ila 12 arasında değişen Şeker Çocuk dergisinin toplamda 80 metni incelemeye dâhil edilmiştir. Bu verilerden hareketle 2018-2020 yılları arasında çıkarılan 10 çocuk dergisinin 247 sayısında yer alan 3698 metin 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki kök değerler ve yetkinlikler açısından incelenmiştir.

3. 2. 1. Araştırmacı Çocuk

2009 yılında Türkiye'deki çocuklara araştırma yapma becerilerini kazandırmak, bu becerilerin kazandırılmasına dair hazırlanan programları yaygınlaştırmak ve eğitim alanında öğrenmeye destek olacak, öğrenmeyi zenginleştirerek eğlenceli hâle getirecek çalışmalar yürütmek amacıyla kurulmuştur. 8 yaş ve üzeri çocuklar için araştırma temelli etkinlikler, ders programları ve yayınlar hazırlayarak çocukları çeşitli konularda sorgulamaya yönlendiren Araştırmacı Çocuk Dergisi aynı zamanda okullarda öğretmen ve öğrencilerin birlikte gerçekleştirecekleri, araştırma temelli sınıf içi uygulamalı çalışmalar da yürütmektedir (<https://arastirmacicocukmerkezi.org>).

3. 2. 2. Bilge Çocuk

2016 Eylül ayında geleceği inşa eden çocukların zihninde ışığı, yüzlerinde gülümsemeyi görmek amacıyla yayın hayatına başlayan Bilge Çocuk dergisi geçmişle geleceği, ilim ile irfanı buluşturan, millî ve manevi değerleri uygun bir dille aktaran çocuk dergisidir. Dünyadan ve uzaydan haberler aktaran, teknolojik gelişmelerden haberdar eden, Peygamber Efendimiz 'in hayatından örnekler sunan, çocukların keyifle okuyabileceği çizgi hikâyeler, bilim meraklıları için deneyler, etkinlikler, oyunlar ve zekâ soruları oluşturan Bilim Çocuk dergisi her ay hediyeleriyle 7 yaş ve üzeri çocuklarla buluşmayı hedeflenmektedir (<http://www.bilgecocuk.com>).

3. 2. 3. Bilim Çocuk

Bilimi küçük yaşlardan itibaren çocuklara sevdirmek, çocukların bilim dünyasına katkıda bulunabileceklerini fark ettirmek, araştırma yapma, soru sorma, merak etme ve okuma isteği uyandırmak, bilimin yaşamın bir parçası olduğunu göstermek, bilim alanında yaratıcılığı artırmak, buluş yapmaya özendirmek gibi amaçlar edinen ve TÜBİTAK tarafından çıkarılan Bilim Çocuk dergisinin editörlüğünü Mesut EROL yürütmektedir. Her ayın 15'inde 7 yaş ve üzeri okurlarıyla buluşmak için büyük bir emek ve özenle takım çalışması sonunda hazırlanan dergi "Aylık Popüler Bilim Dergisi" olarak kendini tanımlamaktadır (<https://bilimcocuk.tubitak.gov.tr>).

3. 2. 4. Kumbara

Türkiye Zekâ Vakfı, Türkiye Satranç Federasyonu, Popüler Science Türkiye ve Bahçeşehir Koleji gibi kurumlar tarafından içerik sağlamada desteklenen, Özgür Serdar Altunoğlu, Barış Erdoğan, Ayşenur Erkmén, Arzu Nur İzci gibi yazarların yayın ekibinde yer aldığı ve İş Bankası Kültür Yayınları tarafından çıkarılan Kumbara dergisi dönemlik yayımlanan bir dergi olarak yayın hayatına devam etmektedir. Bilimden sanata, spordan kültüre geniş bir içeriğe sahip olan dergi, 7 ila 14 yaş arasındaki okurlarıyla buluşmaktadır (<https://kumbaradergisi.com>).

3. 2. 5. Mavi Kırılma

İlk sayısı 1969 yılında yayımlanan ve 52 yılı aşkın bir süredir yayın hayatına devam eden Mavi Kırılma dergisi, çocuklarla iyiyi ve güzeli paylaşmayı, içeriğinde yaratmış olduğu karakterlerle (Yeşilcan/Efe/Ece) çocukların aklına ve kalbine hitap etmeyi amaçlamaktadır. "Yeşilay Çocuk Dergisi" olarak kendini tanımlayan ve editörlüğünü Gökmen Aktuğ'un üstlendiği Mavi Kırılma dergisi, her ay düzenli olarak içeriğinde karikatür, hikâye, oyunlar, tarih, kültür, sağlıklı yaşam hakkında bilgiler paylaşmaktadır (<https://www.yesilay.org.tr/tr/cocuk-dergileri>).

3. 2. 6. Minika Go

“Edebiyat ve Eğlence Dergisi” olarak kendini betimleyen Minika Go dergisi okuma çağındaki çocukların bilişsel, zihinsel ve duygusal gelişimlerine katkı sağlamayı hedeflemektedir. Eğlence, macera, bilim, edebiyat ve kültürü sayfalarında bir arada sunan dergi; Türkiye’de çocuklardan oluşan tek yayın kuruluşuna sahip olması yönüyle de diğer dergilerden ayrılmaktadır. Ayrıca Minika Go dergisi 7 yaş ve üzeri çocuklara yönelik olup millî ve manevi değerleri gözetmeye çalışan, televizyon kanalı aracılığıyla da yayın hayatına devam eden ve çocukların ilgi ve ihtiyaçlarını gözeterek pedagoglar tarafından hazırlanan bir dergi olarak her ay okurlarına ulaşmaktadır (<http://www.minikagodergi.com.tr>).

3. 2. 7. National Geographic Kids

Türkiye’de 7 Mart 2004’te yayımlanmaya başlayan dergi, dünyanın farklı yerlerinde yapılan sporları, yaşam biçimlerini, hayvan hikâyelerini ve teknolojik gelişmeleri içeriğinde barındırmaktadır. Ayrıca derginin bir bölümünde 7 yaş ve üzeri çocukların yabancı dil becerilerinin gelişimine katkı sağlayacak İngilizce etkinlikler de yer almaktadır (<https://kids.nationalgeographic.com>).

3. 2. 8. Siyer Çocuk

Peygamberimizi çocukların dünyasına en uygun dille anlatmayı, İslami değerlerin doğru şekilde aktarılmasını sağlamayı ve aynı zamanda çocuklara hitap eden eğlenceli ve güncel içeriklerle (masal, hikâye, şiir vb.) farklı dünyalar açmayı amaçlayan Siyer Çocuk dergisi üç ayda bir yayınlanmaktadır. Ayrıca dergide ebeveynlere yönelik özel bölümlerin yer almasıyla yönüyle de diğer çocuk dergilerinden ayrılmaktadır (<https://siyercocuk.com>).

3. 2. 9. Süper Penguen

7- 13 yaş arasındaki çocukları okuyucu kitlesi olarak seçen ve kendini “Çocuk Mizah Dergisi” olarak tanımlayan Süper Penguen dergisi Türkiye’deki ilk ve tek çocuk mizah dergisi olması yönüyle diğer dergilerden farklı bir özelliğe sahiptir. Aylık olarak yayın hayatına devam eden Süper Penguen, mizahı duyguları ifade etmenin en iyi yolu olarak görmekte ve bu doğrultuda içeriğini düzenleyerek çocuklara çeşitli bilgiler aktarmaktadır. Erdil Yaşaroğlu’nun önderliğinde hazırlanan dergi, mizahi bir dil kullanmanın yanında karikatürü çocuklara sevdirmeyi de amaç edinmiştir(<https://www.superpenguen.com>).

3. 2. 10. Şeker Çocuk

Şekerbank Kurumsal İletişim ve Reklam Müdürlüğü tarafından hazırlanarak 1983'ten beri yayın hayatına devam eden Şeker Çocuk dergisi, ücretsiz olarak sunulmak üzere üç ayda bir yayımlanmaktadır. Eğlenerek öğretmeyi amaç edinen dergi; bilimden kültüre, sanattan spora zengin ve öğretici içeriğiyle öğretmenler tarafından tavsiye edilen bir dergi olarak kendini tanımlamaktadır (<https://www.sekerbank.com.tr/sekerocuk/dergiler>).

3. 3. Verilerin Toplanması, Analizi ve Değerlendirilmesi

Araştırmanın verileri, doküman incelemesi yoluyla elde edilmiş olup çocuklara yönelik olarak hazırlanan ve 2018- 2020 yılları arasında yayın hayatına devam etmekte olan dergiler, araştırmacı tarafından internet sitelerinden ve çeşitli kütüphanelerden yararlanılarak ya da çeşitli yayınevleriyle iletişime geçirilerek tespit edilmiştir. Bu tespitin ardından incelenecek eserlere dâhil edilmesi planlanan 2 dergi gerek yasal prosedürlerden gerekse devamlılığının olmaması yönünden çalışma dokümanlarında yer almamıştır. Araştırmanın başlıca dokümanlarını, 2018- 2020 yılları arasında yayımlanan 10 derginin (Araştırmacı Çocuk, Bilge Çocuk, Bilim Çocuk, Kumbara, Mavi Kırlandığı, Minika Go, National Geographic Kids, Sıyer Çocuk, Süper Penguen, Şeker Çocuk) metinleri oluşturmaktadır. İncelenen eserler olarak nitelendirilen bu 10 derginin belirlenmesinde dergilerin seslendiği kitlenin yoğunluğu, 6-14 yaş aralığındaki yani ilkökul ve ortaokul dönemindeki (1-8. sınıf) çocuklara hitap etmesi, resmi ve özel kurumlarla olan diyalogu, içerik bakımından nitelikli olması, baskı sayısı oranları, yayın aralığı, baskı periyodu ve kalitesi gibi değişkenler etkili olmuştur.

İncelenen eserlerin belirlenmesinin ardından bu eserlere ulaşmaya çalışılmıştır. İncelenen eserlerden 4 dergiye “*Dergilik*” uygulaması üzerinden, 3 dergiye e-dergi olması sebebiyle internetten erişim sağlanmasıyla, 2 dergiye satın alma yoluyla ve 1 dergiye ise internet aracılığıyla PDF olarak ulaşım sağlanmıştır. 2018-2020 yılları arasında yayımlanan 10 derginin metinlerine ulaşılmasının ardından ise 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda yer alan kök değerler ve yetkinliklerin metinlerde ne sıklıkla yer aldığını tespit etmek amacıyla çeteleme listesi oluşturulmuştur. Oluşturulan çeteleme listesi Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Kök Değer ve Yetkinlikler Çeteleme Tablosu

KÖK DEĞERLER	DERGİ ADI/ METİN ADI
Adalet	YETKİNLİKLER
Dostluk	Ana Dilde İletişim
Dürüstlük	Yabancı Dilde İletişim
Öz Denetim	Matematiksel Yetkinlik ve Bilim Teknolojide Temel Yetkinlik
Sabır	Dijital Yetkinlik
Saygı	Öğrenmeyi Öğrenme
Sevgi	Sosyal ve Vatandaşlıkla İlgili Yetkinlik
Sorumluluk	İnisiyatif Alma ve Girişimcilik
Vatanseverlik	İnisiyatif Alma ve Girişimcilik
Yardımseverlik	Kültürel Farkındalık ve İfade

Hazırlanan çeteleme tablosunda kök değerler (adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik), yetkinlikler (ana dilde iletişim, yabancı dillerde iletişim, matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler, dijital yetkinlik, öğrenmeyi öğrenme, sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler, inisiyatif alma ve girişimcilik, kültürel farkındalık ve ifade) ve dergi sayılarının metin adları yer almaktadır. Ayrıca çeteleme tablosu, araştırmacıya kök değer ve yetkinliklerin hangi derginin hangi sayısının hangi metninde ne sıklıkla yer aldığı hakkında detaylı bilgi sunmuştur.

Bu çalışmada verilerin analizinde ise nitel veri analizi yöntemlerinden olan betimsel analiz kullanılmıştır. Betimsel analiz, çeşitli veri toplama teknikleri ile elde edilmiş verilerin daha önceden belirlenmiş temalara göre sınıflandırılması, özetlenmesi ve yorumlanmasını içeren bir nitel veri analiz türü olarak tanımlanmaktadır. Betimsel analizde amaç, elde edilmiş olan bulguların okuyucuya özetlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde sunulması ve gerekirse olgular arasında karşılaştırmalar yapılmasıdır (Yıldırım & Şimşek, 2013). Bu doğrultuda betimsel analizin dört temel adımı bulunmaktadır:

1. İlk olarak araştırmacı betimsel analiz için bir çerçeve oluşturarak verilerin hangi temalar altında düzenleneceği ve sunulacağını belirlemektedir.
2. Oluşturulan bu çerçeve kapsamında elde edilen veriler okunarak düzenlenir. Bu aşamada bazı veriler belirlenen çerçevenin dışında kalabilir ya da önemli sayılmayabilir. Ayrıca daha sonra yazılacak sonuç bölümü için de kullanılacak alıntılar bu aşamada seçilir.
3. Elde edilen bulgular tanımlanır ve gerekli görülen yerlerden doğrudan alıntılar yapılarak tespit edilen veriler desteklenir.
4. Son aşamada ise tanımlanan bulgular açıklanır, birbiriyle ilişkilendirilir ve anlamlandırılır (Karataş, 2015).

2018- 2020 yılları arasında yayımlanan 10 çocuk dergisi olarak belirlenen çalışma dokümanına dâhil olan eserler incelenirken de bir derginin tüm sayılarının aynı anda

incelenmemesine dikkat edilmiştir. Dergiler arasında çaprazlama yapılarak öncelikle bir yılın tek sayısı tüm dergilerde analiz edildikten sonra diğer sayılara geçilmiştir. Bu yöntemle araştırmacının benzer metin içeriklerinden doğacak ön kabullerinin önüne geçilmek istenmiştir.

Dergilerin metinlerinin çözümlenmesinde kök değerler ve yetkinlikler esas alınmıştır. Eserlerde yer alan kök değer ve yetkinlikler titizlikle ayrı ayrı tespit edilmiş ve bu tespit edilen kök değer ve yetkinliklerin yer aldığı bölümlerden örnekler sunulmuştur. Tespit edilen verilerin çokluğu ve zamanın sınırlı olması sebebiyle de örneklerin verilmesi şu yolla sağlanmıştır: Metinlerdeki kök değerleri frekans aralığı 0-10 ise 1 örnek, 10- 30 ise 2 örnek, 30 ve üstü ise de 3 örnek gösterilmiştir. Yetkinliklerde ise bu aralıklar veri çokluğu sebebiyle genişletilmiştir. Metinlerdeki yetkinliklerin frekans aralığı 0-50 ise 1 örnek, 50-100 ise 2 örnek ve 100 ve üstü ise 3 örnek verilmiştir.

Yapılan çözümlemelerin ardından verilerin tutarlılığını kontrol etmek amacıyla alanında uzman iki Türkçe öğretmeninden 2018- 2020 yılları arasında yayımlanan ve incelenen eserler olarak seçilen 10 derginin 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan kök değerler ve yetkinlikler açısından incelenmesi istenmiştir. Alanında uzman Türkçe öğretmenlerinin de veri analizleri doğrultusunda çalışmanın bulgular kısmı oluşturulmuş ve bu bulgulardan hareketle sonuçlara ulaşılmıştır.

4. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde araştırma sürecinde elden edilen veriler sonucu ulaşılan bulgulara ve bu bulgulara yönelik yorumlara yer verilmektedir.

4. 1. Araştırmacı Çocuk Dergisinin Metinlerinin 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Kök Değerler ve Yetkinliklere Göre İncelenmesine Yönelik Bulgular

2018-2020 yılları arasında yayımlanan Araştırmacı Çocuk dergisinin metinlerinde, 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan hangi kök değerlere ve yetkinliklere ne sıklıkla yer verildiğini tespit edilmiş ve aşağıda tablolar hâlinde sunulmuştur.

Tablo 3. 2018 Yılı Araştırmacı Çocuk Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Kök Değerler

Aylar	Ocak-Şubat	Nisan - Mayıs	Haziran-Temmuz	Ağustos-Eylül	Ekim-Kasım	Aralık-Ocak 2019	f
Adalet	-	-	-	-	-	-	-
Dostluk	-	-	-	-	1	1	2
Dürüstlük	-	1	-	-	-	-	1
Öz Denetim	11	8	8	9	6	6	48
Sabır	-	-	-	-	-	-	-
Saygı	-	-	-	-	-	-	-
Sevgi	5	3	-	2	1	-	11
Sorumluluk	6	5	6	3	2	2	24
Vatanseverlik	-	-	-	-	-	-	-
Yardıms severlik	-	-	-	3	-	2	5
Toplam							91

Tablo 3'te 2018 yılı Araştırmacı Çocuk dergisinin metinleri, Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki kök değerler bağlamında incelenmiştir. Bu inceleme sonunda Araştırmacı Çocuk dergisinin 2018 yılında yayımlanan sayılarında toplamda 91 adet kök değere yer verildiği tespit edilmiştir. Tablo 3 incelendiğinde en yüksek frekansa sahip kök değerin öz denetim (48) olduğu görülürken adalet, sabır, saygı ve vatanseverlik kök değerlerine yer verilmediği saptanmıştır. En yüksek frekansa sahip öz denetim kök değerini ise sırasıyla sorumluluk (24), sevgi (11), yardıms severlik (5), dostluk (2) ve dürüstlük (1) kök değerleri takip etmektedir. 2018 yılı Araştırmacı Çocuk dergisinin metinlerinde tespit edilen kök değerlere ise örnekler şu şekilde sıralanmaktadır:

• *Dostluk*: "...Sıra en sevdiğim dostum fener balığında!" (Ekim-Kasım/ s. 39)

• *Dürüstlük*: "... Hipponus dürüstlüğü ve yiğitliğiyle etrafındaki herkesin gözüne girer." (Nisan-Mayıs/ s. 32)

• *Öz Denetim*: "... Oyun oynayanlar bilir. Herkes duyduğunu söyledikten sonra sözcüğün kimde ve nasıl değiştiğini, heyecanla bulmaya çalışırız." (Haziran- Temmuz/ s. 3)

"...Gitmişken birer araştırmacı olup canlıları gözlemlemek de eğlenceli olabilir. Sulak alanlarda görebileceğiniz kurbağaları incelemeye ne dersiniz?" (Haziran-Temmuz / s. 14)

"... Acaba kirazların toplanma zamanını nasıl anlıyorlar? Neden saplarıyla topluyorlar? Peki tümünü toplamak ne kadar sürer? Ya toplarken dayanamayıp çoğunu yerlerse?" (Haziran-Temmuz/ s. 17)

• *Sevgi*: "...Selin'in en sevdiği şey, hafta sonu ailesiyle birlikte bu caddede yürümek." (Ocak- Şubat/ s. 10)

"...Bu yüzden ne zaman banyoya girse tabureyi çeker, elinde diş fırçasıyla en sevdiği şarkıyı söylerdi." (Ocak- Şubat/ s.11)

• *Sorumluluk*: "...Eğer tüm bunları zamanında ve düzenli bir şekilde yaparsak kirazları her yere taze ve güzel bir şekilde gönderebiliriz." (Haziran-Temmuz/ s. 19)

"...E: Gerçekten tamir mi edeceğiz?

S: Ederiz etmesine de kasksız olmaz biliyorsun. Onu da bulalım.

E: Haklısın... O iş ben de merak etme!" (Ağustos- Eylül/ s. 7)

• *Yardımseverlik*: "... Ben dönerek ilerleyen bir vidayım. Kayboldum! Nereye ait olduğumu bulmaya çalışıyorum. Bana yardım eder misiniz?" (Ağustos- Eylül/ s. 41)

Tablo 4. 2018 Yılı Araştırmacı Çocuk Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Yetkinlikler

Aylar	Ocak- Şubat	Nisan - Mayıs	Haziran- Temmuz	Ağustos- Eylül	Ekim- Kasım	Aralık- Ocak 2019	f
Ana Dilde İletişim	5	6	4	3	12	7	37
Yabancı Dillerde İletişim	-	-	-	-	-	-	-
Matematiksel Yetkinlik ve Bilim/Teknolojide Temel Yetkinlikler	17	18	11	9	10	10	75
Dijital Yetkinlik	7	4	4	7	4	3	29
Öğrenmeyi Öğrenme	2	6	12	5	4	6	35
Sosyal ve Vatandaşlıkla İlgili Yetkinlikler	8	2	4	7	6	8	35
İnisiyatif Alma ve Girişimcilik	10	17	4	7	7	13	58
Kültürel Farkındalık ve İfade	6	7	2	3	2	3	23
Toplam							292

Tablo 4'te 2018 yılı Araştırmacı Çocuk dergisinin metinleri, Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki yetkinlikler bağlamında incelenmiştir. Bu inceleme sonunda Araştırmacı Çocuk dergisinin 2018 yılında yayımlanan sayılarında toplamda 292 adet yetkinliğe yer verildiği tespit edilmiştir. Tablo 4 incelendiğinde en yüksek frekansa sahip yetkinliğin matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler (75) olduğu görülürken yabancı dillerde iletişim yetkinliğine yer

verilmediği saptanmıştır. En yüksek frekansa sahip matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikleri ise sırasıyla inisiyatif alma ve girişimcilik (58), ana dilde iletişim (37), sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler (35), öğrenmeyi öğrenme (35), dijital yetkinlik (29) ve kültürel farkındalık ve ifade (23) yetkinlikleri takip etmektedir. 2018 yılı Araştırmacı Çocuk dergisinin metinlerinde tespit edilen yetkinliklere ise örnekler şu şekilde sıralanmaktadır:

- *Ana Dilde İletişim:*

“... Neredeyse her iklimde ve bölgede yaşayabilen bu bitkiye farklı isimler verilir. Bazı bölgelerde hareketinden dolayı “dönbaba”, bazı bölgelerdeyse uzun ince meyvelerinin şekli nedeniyle “turnagagası” denir.” (Ağustos- Eylül/ s. 46)

- *Matematiksel Yetkinlik ve Bilim/Teknolojide Temel Yetkinlikler:*

“... Mum iki basit maddenin birleşmesiyle elde edilen bir buluş. Pamuklu bir ipi çok yavaş yanan ve eriyen bir maddeyle kapladığınızda mum elde edersiniz. Ucunda duran ipi tutuşturduğunuzda mum alevini görebilirsiniz.” (Nisan-Mayıs/ s. 8)

“... İşte İskoçyalı James Clark Maxwell bu çalışmalarını yapanlardan biri. Elektrik ve manyetik alan üzerine yapılan çalışmalar sonucunda boşlukta ilerleyebilen ve gözle göremediğimiz birtakım dalgalar olduğunun iddia ediyor.” (Ocak- Şubat/ s. 28)

- *Dijital Yetkinlik:*

“... Fırtına avcılarının araçlarında video kamera, dizüstü bilgisayar, radyo hatta küçük bir Doppler radarı bulunur. Mesela radyo, diğer fırtına avcılarıyla haberleşmek için kullanılır.” (Ağustos- Eylül/ s. 38)

- *Öğrenmeyi Öğrenme:*

“... Bir gecede bu kadar çok yıldız kayıyor olamazdı. Ayşe gökyüzünü daha dikkatle gözlemlemeye başladı. Sanki yıldızlar ona çok yakındı işte o anda gördüğü şeylerin kayan yıldızlar olmadığını anladı. Gökyüzünde gördükleri, dans eden ateş böcekleriydi... “(Nisan-Mayıs/ s. 13)

- *Sosyal ve Vatandaşlıkla İlgili Yetkinlikler:*

“... Ah ah! Eskiden nasıl da hep birlikte radyonun başında toplanırdık. Müzikler, hikayeler dinlerdik. Hem eğlenir hem de dünyanın bambaşka yerlerinde yaşanan olaylardan haberdar olurduk.” (Ocak- Şubat/ s. 27)

- *İnisiyatif Alma ve Girişimcilik:*

“... Ağaçlardan meyve topluyor veya bazı hayvanları avlıyorlardı. Yeni keşiflerini kullandılar ve yiyeceklerini ateşte pişirmeyi denediler. Öncesinde meyve yemeyi daha çok tercih ederlerdi. Artık pişmiş eti de rahatça yiyebiliyorlardı.” (Nisan-Mayıs/ s. 6)

“... İnsanlar her zaman sayma ve saydıklarını not etme ihtiyacı hissetmişler. Bazen hayvanları, bazen eşyaları, bazen de almalarını... çeşitli sayı sistemleri oluşturmuşlar.” (Aralık 2018- Ocak 2019/ s. 4)

- *Kültürel Farkındalık ve İfade:*

“... Müzisyenler sahneye çıktıktan sonra bir süre müzik aletlerinden uyumsuz sesler yükseldi. Öğretmenimin söylediğine göre seslerin düzgün çıkması için herkes müzik aletinin ayarını yapıyormuş.” (Ocak- Şubat/ s. 34)

Tablo 5. 2019 Yılı Araştırmacı Çocuk Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndaki Kök Değerler

Aylar	Şubat-Mart	Nisan - Mayıs	Haziran-Temmuz	Ağustos-Eylül	Ekim-Kasım	Aralık-Ocak 2020	f
Adalet	-	-	-	-	-	-	-
Dostluk	-	-	-	-	1	-	1
Dürüstlük	-	-	-	-	-	-	-
Öz Denetim	8	5	7	6	3	13	42
Sabır	-	-	1	-	-	-	1
Saygı	-	-	-	-	-	-	-
Sevgi	3	3	3	4	1	4	18
Sorumluluk	2	2	2	1	1	1	9
Vatanseverlik	-	-	-	-	-	-	-
Yardımseverlik	1	1	-	-	1	-	3
Toplam							74

Tablo 5’te 2019 yılı Araştırmacı Çocuk dergisinin metinleri, Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndaki kök değerler bağlamında incelenmiştir. Bu inceleme sonunda Araştırmacı Çocuk dergisinin 2019 yılında yayımlanan sayılarında toplamda 74 adet kök değere yer verildiği tespit edilmiştir. Tablo 5 incelendiğinde en yüksek frekansa sahip kök değerin öz denetim (42) olduğu görülürken adalet, dürüstlük, saygı ve vatanseverlik kök değerlerine yer verilmediği saptanmıştır. En yüksek frekansa sahip öz denetim kök değerini ise sırasıyla sevgi (18), sorumluluk (9), yardımseverlik (3), dostluk (1) ve sabır (1) kök değerleri takip etmektedir. 2018 yılı Araştırmacı Çocuk dergisinin metinlerinde tespit edilen kök değerlere ise örnekler şu şekilde sıralanmaktadır:

- *Dostluk:* “... Yaşamı boyunca pek çok zorluk yaşamış. En yakın dostu, kardeşi Theo, resim yapmasına destek olmuş.” (Ekim- Kasım/ s. 46)

- *Öz Denetim:* “...Düşüncelerimin peşinden gittim. Gittikçe yeni şeyler öğrendim. Öğrendiklerimi başkalarına anlatmak istedim. Aklımda dolanan fikirler ve içimdeki heyecan hiç bitmedi.” (Aralık 2019- Ocak 2020/ s. 4)

“...Dönüş yolunda kendimi duvar piyanosunu çalarken hayal ettim. Tuşlara basmak benim için zor olacaktı ama sonra aklıma bir fikir geldi. Gider gitmez kendime ince bir çubuk buldum.” (Şubat- Mart / s. 5)

“... Şimdiii, sıra geldi aklımdakileri kâğıda dökmeye! Önce malzemeleri hazırlayalım.” (Haziran-Temmuz / s. 35)

• *Sabır*: “... Kimileri, yaptıkları işin zor olduğunu düşünse de aslında onlar işlerini tutkuyla yaparlar. Saatlerce, günlerce hatta aylarca tek bir görüntü almak için doğada zaman geçirirler. Bu da büyük bir sabır, deneyim ve çeviklik gerektirir.” (Haziran-Temmuz / s. 25)

• *Sevgi*: “... En sevdiğim yiyecekler genellikle kabuklu canlılar olsa da suda yaşayan küçük hayvanlarla da beslenirim.” (Ağustos- Eylül/ s. 14)

“... Jules Verne’in bir bilim insanı ya da gezgin olduğu düşünülse de aslında o hayal kurmayı ve kitap okumayı çok seven bir yazardı.” (Aralık 2019- Ocak 2020/ s. 20)

• *Sorumluluk*: “... Peki, küresel plastik kirliliğinin %8’ini masum görünümlü pipetlerden kaynaklandığını söylesek... Artık hepimiz gereksiz plastik kullanımını bırakmalıyız.” (Aralık 2019- Ocak 2020/ s. 12)

• *Yardıms severlik*: “... Bilge Kuş: Sonra ne olduğunu öğrenmek için gönderdiğim sinyale yanıt vermedi. Merak ettim! Yanına gidip neler olduğunu öğrenebilir misin? /Tıp Tıp: Endişelenme, tabii ki giderim! Eğer bir böcek saldırısı olduysa hepsini yer, sorunu çözer gelirim.” (Nisan-Mayıs/ s. 16)

Tablo 6. 2019 Yılı Araştırmacı Çocuk Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndaki Yetkinlikler

Aylar	Şubat- Mart	Nisan - Mayıs	Haziran- Temmuz	Ağustos- Eylül	Ekim- Kasım	Aralık- Ocak 2020	f
Ana Dilde İletişim	6	12	7	4	4	4	37
Yabancı Dillerde İletişim	-	-	3	-	-	1	1
Matematiksel Yetkinlik ve Bilim/Teknolojide Temel Yetkinlikler	11	16	8	13	9	9	66
Dijital Yetkinlik	7	4	-	2	4	7	24
Öğrenmeyi Öğrenme	4	4	2	6	6	10	32
Sosyal ve Vatandaşlıkla İlgili Yetkinlikler	8	7	5	6	5	7	38
İnisiyatif Alma ve Girişimcilik	14	8	7	7	12	20	68
Kültürel Farkındalık ve İfade	4	1	8	3	3	4	23
Toplam							289

Tablo 6’da 2019 yılı Araştırmacı Çocuk dergisinin metinleri, Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndaki yetkinlikler bağlamında incelenmiştir. Bu inceleme sonunda Araştırmacı Çocuk dergisinin 2019 yılında yayımlanan sayılarında toplamda 289 adet yetkinliğe yer verildiği tespit edilmiştir. Tablo 6 incelendiğinde en yüksek frekansa sahip yetkinliğin inisiyatif alma ve girişimcilik (68) olduğu görülürken bu yetkinliği ise sırasıyla matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler (66), sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler (38), ana dilde iletişim (37), öğrenmeyi

öğrenme (32), dijital yetkinlik (24), kültürel farkındalık ve ifade (23) ve yabancı dillerde iletişim (1) yetkinlikleri takip etmektedir. 2019 yılı Araştırmacı Çocuk dergisinin metinlerinde tespit edilen yetkinliklere ise örnekler şu şekilde sıralanmaktadır:

- *Ana Dilde İletişim:*

“... Çünkü imza atmak, mühür ve parmak izi gibi onaylama anlamına gelir. Onaylamak da sorumluluk almak demektir. “Bunun altına imzama atarım.” Diye bir deyim duyduysanız, tam da bunu anlatıyor.” (Şubat- Mart / s. 20)

- *Yabancı Dillerde İletişim:*

“... LEGO, ismini “iyi oyna” anlamına gelen “leg godt” sözcüklerinin ilk hecelerinden aldı.” (Aralık 2019- Ocak 2020/ s. 10)

- *Matematiksel Yetkinlik ve Bilim/Teknolojide Temel Yetkinlikler:*

“... Karşımıza bir dışkı çıktı. Hangi hayvana ait olduğunu belirlemek için boyunu ve kalınlığını ölçmemiz gerekiyordu.” (Şubat- Mart / s. 34)

“... Darwin Volkanik Kül Danışma Merkezi, uydu görüntülerine bakarak en son 24 Şubat 2019’da Semeru’dan ince bir kül bulutunun 4,3 km yükseldiğini bildirdi.” (Nisan-Mayıs/ s. 29)

- *Dijital Yetkinlik:*

“... Baskınızı yaptıktan sonra fotoğrafını çekip gelecek sayımızda yayınlamak üzere iletisim@acmtr.org adresine gönderebilirsiniz.” (Şubat- Mart / s. 25)

- *Öğrenmeyi Öğrenme:*

“... Sıcaklıklar artarsa ya da azalırsa bu renkler değişecek miydi? Merak ediyordum. Gezi bitiminde öğretmenimden bir süreliğine kamerayı ödünç istedim.” (Ağustos- Eylül/ s.30)

“... Bir ay boyunca gördüğünüz bulut şekillerini, rüzgâr yönünü ve sıcaklığı not edin. Aldığınız notlara göre havanın nasıl olacağını ve o günkü hava durumunu tahmin edip karşılaştırın. 30 günün sonunda daha iyi tahminlerde bulunabilirsiniz.” (Ekim- Kasım/ s. 13)

“... Gördüm ki ilginç sorular soran tek ben değilmişim. Geçmişten günümüze kadar meraklı ve bilge kişiler varmış. Onların kimler olduğunu ve sordukları soruları not ettim.” (Aralık 2019- Ocak 2020/ s. 6)

- *Sosyal ve Vatandaşlıkla İlgili Yetkinlikler:*

“... Her kültürde yapılan yemekler o ülkeye ve yöreye özeldir. Kendilerine özgü isimleri, pişirme şekilleri ve farklı malzemeleri vardır. Örneğin Yunan yemekleri ile Türk yemeklerinin hem isim hem de lezzet olarak ne kadar benzediğini araştırırsanız, şaşırırsınız.” (Aralık 2019- Ocak 2020/ s. 43)

“... Evde bir telaş var! Herkes bir işle meşgul. Fatma teyze masayı kuruyor, çocuklar da onlara yardım ediyor. Karşıdaki eve yeni birileri taşınmış. Onlarla da tanışmak için yeni komşuları eve davet etmiş. Herkes çok heyecanlı!” (Ağustos- Eylül/ s. 32)

- *İnisiyatif Alma ve Girişimcilik:*

“... Teknoloji ilerlemiş, ilerlemiş ve elektronik daktilolar icat edilmiş. Bu sayede yazı yazmak daha da kolay olmuş. Artık tuşların arkasında mekanik kollar yok. Harfler elektrik sinyalleriyle ilerliyor.” (Şubat- Mart / s. 38)

“... Roket yapma sırası onlardaydı. İnsanlar gibi araştırma yapacak, defalarca deneyeceklerdi. Aylarca çalıştılar ve sonunda roketlerini yaptılar.” (Ekim- Kasım/ s. 19)

- *Kültürel Farkındalık ve İfade:*

“... Hazırladım çıkınımı, taktım şapkamı, çıktım yola. Çok eğlenceli bir yolculuktu. Müziğin ritmine göre ilerliyordum. Sağa, sağa, sola, sağa, şimdi zıpla...” (Şubat- Mart / s. 3)

“... O kadar çok etkinlik vardı ki! Konserler, halk dansları, tiyatrolar, sergiler... Kendimize bir program hazırladık. Önce tiyatroya gittik. Sonra farklı ülkelerin birbirinden ilginç halk dansları gösterilerini izledik.” (Haziran-Temmuz / s. 21)

Tablo 7. 2020 Yılı Araştırmacı Çocuk Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndaki Kök Değerler

Aylar	Şubat- Mart	Nisan - Mayıs	Haziran- Temmuz	Ağustos- Eylül	Ekim- Kasım	Aralık-Ocak 2021	f
Adalet	-	-	-	-	-	-	-
Dostluk	-	-	-	-	-	-	-
Dürüstlük	-	-	-	-	-	-	-
Öz Denetim	4	6	6	6	7	8	37
Sabır	-	-	-	-	1	-	1
Saygı	-	-	-	-	-	-	-
Sevgi	-	1	4	1	3	2	11
Sorumluluk	3	3	-	4	7	4	21
Vatanseverlik	-	-	-	-	-	-	-
Yardımseverlik	-	-	2	1	1	1	5
Toplam							75

Tablo 7’de 2020 yılı Araştırmacı Çocuk dergisinin metinleri, Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndaki kök değerler bağlamında incelenmiş ve bu inceleme sonunda Araştırmacı Çocuk dergisinin 2020 yılında yayımlanan sayılarında toplamda 75 adet kök değere yer verildiği tespit edilmiştir. Tablo 7 incelendiğinde en yüksek frekansa sahip kök değerinin öz denetim (37) olduğu görülürken adalet, dostluk, dürüstlük, saygı ve vatanseverlik kök değerlerine yer verilmediği saptanmıştır. En yüksek frekansa sahip öz denetim kök değerini ise sırasıyla sorumluluk (21), sevgi (11), yardımseverlik (5) ve sabır (1) kök değerleri takip etmektedir. 2020 yılı Araştırmacı Çocuk dergisinin metinlerinde tespit edilen kök değerlere ise örnekler şu şekilde sıralanmaktadır:

- *Öz Denetim:* “... Canım hiçbir şey yemek istemiyor. Yesem bile boğazım acıyor. Galiba hasta oluyorum.” (Şubat- Mart / s. 10)

“... Toprağın derinliklerine, rengine ve küçük böceklerle bakarken yine aklıma bir sürü soru takıldı.” (Ekim- Kasım/ s. 2)

“... Bir gün sokakta eski bir kapı gözünüze takıldı ve düşünmeye başladınız: “Bu kapıyı kim nasıl yapmış? Hangi malzemeleri kullanmış? Kapılar eskiden nasıl yapılırdı? Şimdi nasıl yapılıyor?” (Haziran-Temmuz / s. 26)

- *Sabır*: “... Okudular, yazdılar, çizdiler. Bir akvaryumun içine model kurup denemeler yaptılar. Ardından benzer bir modeli denizin içine kurdular. Önce başarısız oldular ama fikirlerinden vazgeçemediler. Tekrar tekrar denediler. Sonunda, denizin içindeki serada bitki yetiştirmeyi başardılar.” (Ekim- Kasım/ s. 24)

- *Sevgi*: “... Çocukken oturdukları mahallede bir pastane varmış. Pastanenin sahibi, Murat amcanın dondurmayı çok sevdiğini bilir, külahına renk renk dondurma toplarını daha büyük koyarmış.” (Haziran-Temmuz / s. 22)

“... Toprağı çok seviyorum. Onun sayesinde bir sürü ağaç yetiştiriyorum. İnsanlar benden aldıkları fidanlarla çevrelerini ağaçlandırabiliyor.” (Ekim- Kasım/ s. 5)

- *Sorumluluk*: “... Muayenenin bitmesiyle birlikte kulak yolculuğum da sona ermişti. Doktor bana bir süre dinlenmemi ve ilaçlarımı düzenli kullanmamı söyledi.” (Şubat- Mart / s. 15)

“... Ormanları korumak için alınacak en iyi önlem herkesin bilinçli ve dikkatli olması, yangına neden olacak durumlardan kaçınmasıdır.” (Ağustos- Eylül/ s. 24)

- *Yardımseverlik*: “...2019 yılında sokakta yaşayan insanlara yardım etmek için bir kuruluştan gönüllü olarak çalıştım. Evsiz insanların uyku tulumu, battaniye gibi eşyaları taşıırken zorlandıklarını fark ettim.” (Aralık 2020- Ocak 2021/ s. 43)

Tablo 8. 2020 Yılı Araştırmacı Çocuk Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndaki Yetkinlikler

Aylar	Şubat- Mart	Nisan - Mayıs	Haziran- Temmuz	Ağustos- Eylül	Ekim- Kasım	Aralık- Ocak 2021	f
Ana Dilde İletişim	3	5	6	2	2	1	19
Yabancı Dillerde İletişim	-	-	-	-	-	-	-
Matematiksel Yetkinlik ve Bilim/Teknolojide Temel Yetkinlikler	11	14	8	12	12	14	71
Dijital Yetkinlik	2	3	4	2	-	-	11
Öğrenmeyi Öğrenme	7	7	10	3	7	11	45
Sosyal ve Vatandaşlıkla İlgili Yetkinlikler	4	4	3	7	6	3	27
İnisiyatif Alma ve Girişimcilik	9	7	10	12	7	11	56
Kültürel Farkındalık ve İfade	2	2	3	3	4	4	18
Toplam							247

Tablo 8’de 2020 yılı Araştırmacı Çocuk dergisinin metinleri, Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndaki yetkinlikler bağlamında incelenmiştir. Bu inceleme sonunda Araştırmacı Çocuk

dergisinin 2020 yılında yayımlanan sayılarında toplamda 247 adet yetkinliğe yer verildiği tespit edilmiştir. Tablo 8 incelendiğinde en yüksek frekansa sahip yetkinliğin matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler (71) olduğu görülürken yabancı dillerde iletişim yetkinliğine yer verilmediği saptanmıştır. En yüksek frekansa sahip matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikleri ise sırasıyla inisiyatif alma ve girişimcilik (56), öğrenmeyi öğrenme (45), sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler (27), ana dilde iletişim (19), kültürel farkındalık ve ifade (18) ve dijital yetkinlik (11) takip etmektedir. 2020 yılı Araştırmacı Çocuk dergisinin metinlerinde tespit edilen yetkinliklere ise örnekler şu şekilde sıralanmaktadır:

- *Ana Dilde İletişim:*

“... Dikkatleri üzerlerine çekmek ve büyüklük taslamak için de bu tüylerini kabartırlar. “Hindi gibi kabarmak” deyimini de buradan gelir.” (Nisan-Mayıs/ s. 10)

- *Matematiksel Yetkinlik ve Bilim/Teknolojide Temel Yetkinlikler:*

“... Maddeler tanecikli yapıya sahiptir. Taneciklerin arasında boşluklar vardır. Madde ısı aldığında bu boşluklar artar yani madde genişler. Isı verdiğinde ise boşluklar azalır yani madde büzülür.” (Nisan-Mayıs/ s. 10)

“... Vücudumuz her hareketimizde yer çekimine karşı kendi ağırlık merkezini bulur ve değişen durumlara uyum sağlar. Bir hareketten diğer harekete geçerken vücudumuzun ağırlık merkezi değişir.” (Şubat- Mart / s. 8)

- *Dijital Yetkinlik:*

“... Hindilerin farklı durumlarda çıkardığı sesleri dinlemek için yandaki bağlantıyı ziyaret edebilirsiniz. <https://bit.ly/3d4Em8n> (Nisan-Mayıs/ s. 8)

- *Öğrenmeyi Öğrenme:*

“... Doktor anlattıkça kulağımın neye benzediğini, nasıl çalıştığını, nasıl işittiğini öğrenmeye başladım. “Küçük kulaklarımın içinde neler oluyor?” diye düşündüm.” (Şubat- Mart / s. 11)

- *Sosyal ve Vatandaşlıkla İlgili Yetkinlikler:*

“... Yangınların çoğu insanların dikkatsizliğinden çıkar. Bir cam kırığı, tam söndürülmemiş mangal ya da kamp ateşinden çıkan kıvılcımlar çok büyük bir yangına sebep olabilir. Bu da doğal dengenin bozulmasına neden olur.” (Ağustos- Eylül/ s. 24)

- *İnisiyatif Alma ve Girişimcilik:*

“... Eski çağlardan beri insanlar bitki dallarını farklı şekillerde bir araya getirerek çeşitli örme teknikleri geliştirmiş.” (Ağustos- Eylül/ s. 6)

“... Evreni anlamak için atomların yapısını ve özelliklerini keşfetmek gerekir. CERN’de çalışan bilim insanları atomun içindeki küçük parçaları yani parçacıkları incelemek için çeşitli deneyler yapıyor.” (Aralık 2020- Ocak 2021/ s. 39)

- *Kültürel Farkındalık ve İfade:*

“...Bir anda ışıklar kapandı, tüm sesle fısıltıya dönüştü. Karanlığın tam ortasında parlak bir ışık belirdi ve ardından müzik sesi geldi. Rengarenk ve sıra dışı kıyafetli sanatçılar kocaman bir salıncağın etrafında toplandı.” (Şubat- Mart / s. 3)

4. 2. Bilge Çocuk Dergisinin Metinlerinin 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndaki Kök Değerler ve Yetkinliklere Göre İncelenmesine Yönelik Bulgular

2018-2020 yılları arasında yayımlanan Bilge Çocuk dergisinin metinlerinde, 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda yer alan hangi kök değerlere ve yetkinliklere ne sıklıkla yer verildiğini tespit edilmiş ve aşağıda tablolar hâlinde sunulmuştur.

Tablo 9. 2018-2019 Yılı Bilge Çocuk Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndaki Kök Değerler

Aylar	Ekim 2018	Mart 2019	Nisan 2019	Mayıs 2019	Haziran 2019	Temmuz 2019	Ağustos 2019	Eylül 2019	Ekim 2019	Kasım 2019	Aralık 2019	f
Adalet	-	1	2	1	1	-	-	-	-	-	-	5
Dostluk	3	-	1	1	2	1	2	2	3	1	2	18
Dürüstlük	-	-	2	-	-	-	-	-	-	1	-	3
Öz Denetim	7	14	12	6	8	8	10	9	8	7	3	92
Sabır	1	1	-	3	-	-	-	-	-	-	-	5
Saygı	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	2
Sevgi	2	4	-	5	6	3	4	3	1	3	1	32
Sorumluluk	-	1	1	1	1	3	-	-	-	1	-	8
Vatanseverlik	-	2	-	2	-	-	-	-	1	2	-	7
Yardımseverlik	3	3	7	3	3	3	4	2	4	3	3	38
Toplam												210

Tablo 9 incelendiğinde 2018- 2019 yılı Bilge Çocuk dergisinin metinlerinin, Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndaki kök değerlerin tümüne yer verdiği görülmüştür. Bu inceleme sonunda Bilge Çocuk dergisinin 2018- 2019 yılında yayımlanan sayılarında toplamda 210 adet kök değer yer almaktadır. En yüksek frekansa sahip kök değer öz denetim (92) olduğu görülürken en düşük frekansa sahip olan kök değer ise saygı (2) olduğu saptanmıştır. En yüksek frekansa sahip öz denetim kök değerini ise sırasıyla yardımseverlik (38), sevgi (32), dostluk (18), sorumluluk (8), vatanseverlik (7), sabır (5) ve adalet (5) kök değerleri takip etmektedir. 2018-2019 yılı Bilge Çocuk dergisinin metinlerinde tespit edilen kök değerlere ise örnekler şu şekilde sıralanmaktadır:

- *Adalet:* “... O kimseye haksızlık etmez, rüşvet almaz, adil davranır, herkesin gönlünü yapmaya çalışır ve daima en iyi çözümleri bulurdu.” (Nisan 2019/ s. 25)

- *Dostluk*: "... Mardin’de yaşayan Hasan Kızıl muhteşem bir hayvan dostu. Öyle ki etrafında ne kadar engelli hayvan varsa bulmuş ve onlara yürüteç yapmış.” (Mayıs/ s. 5)

“... Yalnız kaldığınızda ya da kimse yanımıza gelmek istemediğinde günümüz çok sıkıcı geçiyor, öyle değil mi? Neyse ki ailemiz, mahallemiz ve okul arkadaşlarımız var. Her şeyimizi onlarla paylaşıp, gün boyunca gülüp eğlenir, öğrendiklerimizi birbirimize anlatır ve bazen küser bazense barışırsınız.” (Ekim 2019/ s. 20)

- *Dürüstlük*: "... Arkadaşlarımız bizim doğru söylediklerinden, haksızlık yapmadıklarından, problem çıkarıcı değil problem çözücü olduklarından emin olduğumuz insanlar değil mi?" (Nisan 2019/ s. 24)

- *Öz Denetim*: "... Kendime bir çalışma programı yaparsam işlerim daha düzenli olur ve daha başarılı olurum.” (Mayıs/ s. 23)

“...Sonuçta dersler bitmiş, ödev yok ve tatil tüm hızıyla sürüyor. Üstelik erken yatma zorunluluğu da yok. Ama televizyon izlemek, bilgisayarlarla veya cep telefonlarıyla vakit geçirmek yerine; ailen ya da arkadaşlarıyla birlikte bir yandan çekirdek çitlemek, bir yandan da muhabbet etmek hiç de fena olmazdı.” (Ağustos 2019/ s. 9)

“...Kurtaramadıklarımızdan ve hatta nesillerin tükenmesine bizim sebep olduklarımızdan bahsetmiyoruz bile. Sonuç olarak da yeryüzünün büyük çoğunluğu neredeyse geri döndürülemez bir noktaya geldi. Dünyamıza sahip çıksak iyi olacak.” (Mart 2019/ s. 4)

- *Sabır*: "...Mutsuz ve umutsuz olmak yerine zorluk ve sıkıntılara sabretmeliyim.” (Ekim 2018/ s. 23)

- *Saygı*: "... Siz yine de ustalıkla paten kayanları ağzı açık bir hayranlıkla izlediğimi görürseniz görmezlikten gelin. Laf aramızda aranızdaki patencilere büyük saygı duyuyorum.” (Mart/ s. 17)

- *Sevgi*: "...Bu dergiyi eline alıp hararetle hararetle okuduğuna göre “Kitap okumayı sever misin?” gibi lüzumsuz bir soru sormayacağım.” (Haziran 2019/ s. 11)

“...Hayvan sever dostumuz, yaptığı protez ve yürüteçlerle bu zamana kadar 300 hayvanın yürümesini sağlamış. Kendisini kutluyoruz.” (Mayıs 2019/ s. 5)

“...Bundan sonra ekmeğine bal sürerken bir kez daha düşün ve arılar alemine sevgi dolu bir selam gönder!” (Mart 2019/ s.13)

- *Sorumluluk*: "... herkes bizden bir şeyler için söz vermemizi bekliyor değil mi? Mesela ödevlerimiz, eve erken gelmemiz, terli terli su içmememiz, yemeğimizi bitirmemiz veya saatinde yatmamız konusunda...” (Temmuz 2019/ s. 24)

- *Vatanseverlik*: "... Amaçları Çanakkale Boğazı’nı kolayca geçip İstanbul’u ele geçirmek ve Osmanlı Devleti’ne son vermektir. Ama hesaba katmadıkları bir şey vardı. Yüz binlerce vatan evladı destanlar yazarak canları pahasına vatanlarını muhafaza etmek için Çanakkale’de hazır bekliyorlardı.” (Mart 2019/ s. 36)

• *Yardımseverlik*: “...Bu güzel projede öğrenciler birçok eve ışık oluyor. İzmir’de 15 meslek lisesi öğrencisi, ihtiyaç sahibi bir ailenin evine gitti ve gerekli tüm tamiratı yaparak evi baştan aşağıya yenilediler. Yardımsever kahramanlarımızı tebrik ediyoruz.” (Temmuz 2019/ s. 6)

Tablo 10. 2018-2019 Yılı Bilge Çocuk Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndaki Yetkinlikler

Aylar	Ekim 2018	Mart 2019	Nisan 2019	Mayıs 2019	Haziran 2019	Temmuz 2019	Ağustos 2019	Eylül 2019	Ekim 2019	Kasım 2019	Aralık 2019	f
Ana Dilde İletişim	2	2	1	-	3	1	5	1	5	-	1	21
Yabancı Dillerde İletişim	-	1	5	-	3	-	2	-	1	-	1	13
Matematiksel Yetkinlik ve Bilim/Teknolojide Temel Yetkinlikler	18	15	12	16	6	16	13	14	13	12	15	150
Dijital Yetkinlik	3	2	-	2	1	-	-	1	3	2	1	15
Öğrenmeyi Öğrenme	12	8	3	3	5	4	5	4	5	4	4	57
Sosyal ve Vatandaşlıkla İlgili Yetkinlikler	7	9	12	9	13	6	1	8	7	6	6	94
İnisiyatif Alma ve Girişimcilik	18	18	22	25	21	16	1	14	14	16	15	193
Kültürel İfade ve Farkındalık	6	4	4	5	7	7	6	11	7	9	8	74
Toplam												617

Tablo 10’da 2018- 2019 yılı Bilge Çocuk dergisinin metinleri, Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndaki yetkinlikler bağlamında incelenmiştir. Bu inceleme sonunda Bilge Çocuk dergisinin 2018-2019 yılında yayımlanan sayılarında toplamda 617 adet yetkinliğe yer verildiği tespit edilmiştir. Tablo 10 incelendiğinde en yüksek frekansa sahip yetkinliğin inisiyatif alma ve girişimcilik (193) olduğu görülürken bu yetkinliği ise sırasıyla matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler (150), sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler (94), kültürel farkındalık ve ifade (74), öğrenmeyi öğrenme (32), ana dilde iletişim (21), dijital yetkinlik (15), ve yabancı dillerde iletişim (13) yetkinlikleri takip etmektedir. 2018- 2019 yılı Bilge Çocuk dergisinin metinlerinde tespit edilen yetkinliklere ise örnekler şu şekilde sıralanmaktadır:

• *Ana Dilde İletişim*:

“... Bazen bizim aklımıza gelmeyen bir fikir arkadaşımızın aklına gelebilir. Atalarımızın da dediği gibi “Akıl akıldan üstündür.” Dolayısıyla önemli bir iş yaparken istişare etmek, yani başkalarına danışmak o işi daha iyi yapıp başarılı olmamızı sağlar.” (Ekim 2019/ s. 21)

• *Yabancı Dillerde İletişim*:

“... Sıra cennetten gelen ve “siyah taş” anlamındaki Hacer’ül Esved’i yerine koymaya gelince kabileler arasında anlaşmazlıklar ortaya çıktı.” (Nisan 2019/ s. 24)

- *Matematiksel Yetkinlik ve Bilim/Teknolojide Temel Yetkinlikler:*

“...Güneş’i küre şeklinde boş bir kutu olarak düşünürseniz, bu boş kutunun içinde dünya gibi 1,3 milyon tane Dünya koyabilirsiniz. Güneş’in ağırlığını anlamak için, yine onu Dünya ile kıyaslamak en güzeli. Güneş Dünya’dan, yuvarlak hesapla 333.000 kat daha ağırdır.” (Temmuz 2019/ s. 11)

“...Bir arının evi olabilecek bir habitat sistemi oluşturabiliriz. Arılar geometriyi çok iyi bilirler ve yuvalarını belli bir düzene uygun olarak inşa ederler. Yuvanın mimarisi petekler arasında hiç boşluk kalmayacak bir yapıdır.” (Mayıs 2019/ s. 32)

“... Daha bitmedi. Bir atomda, elektronlar çekirdeğin çevresinde döner. Ay, Dünya’nın çevresinde döner. Güneş sistemindeki gezegenler, Güneş’in çevresinde döner. Güneş sisteminin de dâhil olduğu, 400 milyar yıldızdan oluşan Samanyolu Galaksisinin merkezinde bir karadelik vardır ve yıldızlar onun çevresinde döner.” (Ekim 2018/ s. 38)

- *Dijital Yetkinlik:*

“... size güveniyorum çocuklar! Her yıl 20 binin üzerinde gelen başvurulardan sadece 10-12 kişiyi uzay merkezlerine eğitime kabul eden NASA’nın online testinde harikalar çıkaracağınıza eminim! Uzaydan korkan uzaya fırlatılsın! Yehuuu! Aşağıdaki linki bilgisayarınıza yazarak bahsettiğimiz teste ulaşabilirsiniz. <https://www.astronaut-test.com>” (Eylül 2019/ s. 7)

- *Öğrenmeyi Öğrenme:*

“...Kuşları rahatça görebilecekleri ama kuşların kendilerini fark etmeyeceği bir şeyler düşündü Can. Biraz düşününce aklına bir fikir geldi. Denizaltıların kullandığı gibi bir periskop yapabilirlerdi.” (Temmuz 2019/ s. 34)

“...Eren ile Ecrin, gittikleri bir kütüphanede, tavandan aşağı doğru inen bir ip ve ipin ucunda da demir bir gülle olduğunu gördüler. Yanında Foucault Sarkacı yazan bir levha vardı. Eren “Ben bunun ne olduğunu biliyorum! Dünyanın döndüğünün ilk kanıtı olan Foucault Sarkacı, asıldığı nokta değişmemesine rağmen, düz bir eksende hareket etmez. Dünyanın hareketiyle birlikte, sarkacında hareketi değişir.” dedi.” (Ekim 2018/ s. 28)

- *Sosyal ve Vatandaşlıkla İlgili Yetkinlikler:*

“... O gün adeta evde bir bayram havası eser, tatlı telaş ta sabahtan başlar. Herkes misafiri memnun etmek, onu güzel ağırlamak için elinden geleni yapmak ister. Onlarla evin en güzel ikramları sunulur. Tüm bu güzel çabalara da misafirperverlik denir.” (Haziran 2019/ s. 22)

“...Doğayı naylon poşet istilasından kurtarmanın zamanı geldi de geçiyor. İşte size çevre dostu bir poşet. 9. sınıf öğrencisi Orkun Atçı, sertleşen boyanın yağmurda eridiğini tesadüfen görmüş ve aklına suda eriyen çevreci poşet fikri gelmiş.” (Nisan 2019/ s. 6)

- *İnisiyatif Alma ve Girişimcilik:*

“... Her çocuk, cesur ve girişimcidir. Karadeniz’de iki girişimci ağabeyimizde girişimci ruhunun hiç kaybetmemişler. Öyle ki kendi imkânlarıyla imal ettikleri türbini küçük akarsularda kullanarak elektrik üretebiliyorlar.” (Temmuz 2019/ s. 7)

“...Kristof Kolomb, doğunun zenginliklerini keşfetmek için çıktığı yolculukta ilk kez bir kara parçası gördü. Hindistan zannettiği bu yer, Jamaika’ydı. Küçük bir hayal kırıklığı yaşamış olabilir tabi.” (Mayıs 2019/ s. 28)

“...Yakın bir gelecekte cep telefonlarımız bizi muayene etmeye başlarsa hiç şaşırmanın. Çünkü artık genetik hastalıkları yapay zekâ teşhis edebiliyor.” (Nisan 2019/ s. 7)

- *Kültürel İfade ve Farkındalık:*

“... Sizlerle konserlerde buluşmaktan dolayı çok mutlu olduğumu söylemek istiyorum. Biz sanatçılar için dinleyicileri ile buluşmak çok önemli bir şeydir.” (Ekim 2019/ s. 35),

“...Malatya’da yaşayan inşaat ustası Ramazan Toklu da 33 yılda toplam 16 bin 500 taş kullanarak listedeki eserlerin minyatürünü yapmayı başardı. 1991 yılında ilk sergisini açan ustamız evini de müze haline getirerek minyatürleri ziyarete açmayı düşünüyor.” (Eylül 2019/ s. 5)

Tablo 11. 2020 Yılı Bilge Çocuk Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndaki Kök Değerler

Aylar	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	f
Adalet	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	3
Dostluk	3	4	4	6	5	4	3	4	1	3	2	-	39
Dürüstlük	-	1	-	-	-	-	2	-	-	-	1	-	4
Öz Denetim	13	17	7	13	11	7	7	9	10	9	10	7	120
Sabır	-	-	-	-	2	-	3	-	1	-	-	4	10
Saygı	1	1	-	-	1	1	1	-	-	1	-	1	7
Sevgi	3	4	3	-	6	4	3	8	5	4	3	-	43
Sorumluluk	-	3	-	1	2	-	1	-	-	-	-	-	7
Vatanseverlik	-	-	2	2	1	1	-	-	-	-	-	-	6
Yardımseverlik	4	2	7	4	4	6	3	5	8	5	2	2	52
Toplam													291

Tablo 11 incelendiğinde 2020 yılı Bilge Çocuk dergisinin metnlerinin, Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndaki kök değerlerin tümüne yer verdiği görülmüştür. Bu inceleme sonunda Bilge Çocuk dergisinin 2020 yılında yayımlanan sayılarında toplamda 291 adet kök değer yer almaktadır. En yüksek frekansa sahip kök değer öz denetim (120) olduğu görülürken en düşük frekansa sahip olan kök değer ise adalet (3) olduğu saptanmıştır. En yüksek frekansa sahip öz denetim kök değerini ise sırasıyla yardımseverlik (52), sevgi (43), dostluk (39), sabır (10), sorumluluk (7), vatanseverlik (6) ve dürüstlük (4) kök değerleri takip etmektedir. 2020 yılı Bilge Çocuk dergisinin metnlerinde tespit edilen kök değerlere ise örnekler şu şekilde sıralanmaktadır:

• *Adalet*: “.... – Oyun gününün senin için bu kadar önemli olduğunu bilmiyordum. Çok sıkılmıştım, kendimi oyuna kaptırıp senin de hakkına girdim. Kusura bakma. Anlaşma yapalım: Siz oyun oynarken ben kitaplığınızda bulduğum bu kitabı okuyayım. Oyun bitince ödevine de yardım ederim.” (Ocak/ s. 34)

• *Dostluk*: “...Burdur’da her sabah doğa yürüyüşüne çıkan Bahadır dedemiz, 4 ay önce ormanda karşılaştığı tilkiyle dost oldu. Artık ormana her gittiğinde tilki dostunu şarkılarla karşılıyor ve getirdiği yiyecekleri sevimli tilkiye ikram ediyor.” (Şubat/ s. 4)

“...Kusursuz olmak mümkün değil. Öyleyse çevremizdeki insanların da aynı bizim gibi hata yapmasından daha doğal bir şey olamaz. Zaten “Kusursuz dost arayan dostsuz kalır.” demiş atalarımız.” (Kasım/ s. 26)

“... Arkadaşlarımızın hoşuna gitmeyecek kelimeleri kullanmayabiliriz. Onları üzecek sözleri söylemeyebiliriz. Böylece çevremizde olan ilişkilerimizi de güçlendirmiş oluruz.” (Şubat/ s. 25)

• *Dürüstlük*: “... Böyle durumlarda bile sırlarımıza sadık kalmak ve arkadaşlarımızın kusurlarını, noksanlıklarını başkalarına anlatmamak en güzeldir. Çünkü bizim doğrularımız bir başkasıyla olan ilişkimize göre değişmez. İlişkiler bozulup düzelebilir ama kişi doğrudan ödün vermemeli, doğruluğunu hep korumalıdır.” (Kasım/ s. 27)

• *Öz Denetim*: “... Doğada işleyen ilahi düzeni bozmadan yaşamayı başarabilirsek sorunlar masaldaki yenilmez ve baş belası devlere dönüşmeyecek! Ne dersiniz kocaman kocaman devletleri ya da şirketleri yönetenler bu uydu fotoğraflarını görüyorlar mıdır? Görüyorlarsa her şeyi tersine çevirmek için bir şey yapıyorlar mıdır? Yapıyorlarsa ne yapıyorlardır?” (Şubat/ s. 7)

“...Asuman’ın aklına bir fikir geldi. Renkli çitlerle donattıkları bahçelerini niçin süslemesinlerdi ki? Rüzgâr gülleri, çeşitli bilgi çubukları ve kâğıttan çiçekler yapacaklardı. Bunun için çeşitli çiçeklerin yapılarını araştırdı bir süre ve çiçeklerdeki geometriyi fark etti.” (Nisan/ s. 16)

“... Bir gün teknoloji ete kemiğe bürünüp bana geldi ve dedi ki: “Dile benden ne dilerse!” ben de bir süre düşündüm ve kararımı verdim. “Çantamda taşıyabileceğim bir alet istiyorum. Hem soba hem ocak hem de şarj cihazı olacak.” (Ocak/ s. 46)

• *Sabır*: “... Zorluklar karşısında sabırlı ve hoşgörülü davranarak işleri kolaylaştırırım.” (Mayıs/ s. 22)

• *Saygı*: “...Cömert insanlar kimseden teşekkür beklemez, bir şey yaptıktan sonra alkış istemez. Bu nazik ve karşılıksız iyilikleri sayesinde toplum tarafından çokça sevilir ve saygı görürler.” (Ocak/ s. 25)

• *Sevgi*: “...Annemiz, babamız, akrabalarımız, hele dedemiz ve ninemiz bizi ne çok sever değil mi? Bizim varlığımızla mutlu olurlar ve her fırsatta başımızı okşayıp yanağımızdan makas almak isterler.” (Ağustos/ s. 24)

“... Kütüphaneleri sever misiniz? Bu satırları okuduğunuza göre siz de birer kitapseversiniz.” (Eylül/ s. 5)

“... Annemin dediği gibi o lekeler biraz zor çıkardı. Vatani Çin olan bu meyvenin ağacı 15 metre kadar büyük olabilirdi. Yaprakları saplı ve yapraklarının kenarı tırtıklıdır. Dut ağacını sadece biz değil, ipek böcekleri de çok severdi.” (Mayıs/ s. 21)

• *Sorumluluk*: “... Sıra geldi tatil ödevinizi vermeye. Evet bu dönem tarihle ilgili bir şey hazırladım. “Mısır Tarihi” ile ilgili bir sunum yapacaksınız hepiniz.” (Şubat/ s. 26)

• *Vatanseverlik*: “... Gezmeyi unuttuğumuz bir yerler var mı diye düşünürlerken Çimen, “Kayseri Lisesi Millî Mücadele Müzesiii” diye yeri göğü inetti. Evet orayı atlamışlardı. 1921’de tüm öğrencileri kurtuluş savaşına katıldığı için Kayseri Lisesi hiç mezun verememişti. Yıllar sonrada bu aziz ruhun anısına burası müzeye çevrilmişti ve gelenlerin hepsini minnet kokan gözyaşlarına boğmaya başlamıştı.” (Haziran/ s. 61)

• *Yardımseverlik*: “... Etrafımı gözlemler, ihtiyaç sahibi insanlara yardım ederim. / Yanına gelen ihtiyaç sahibi insanlara başkalarından borç alarak bile olsa yardım eder, kimseyi boş çevirmezdi.” (Ocak/ s. 24-25)

“... Güzel ahlaklı ve hoşgörülü insanlardan kimseye zarar gelmeyeceğini biliriz. Böyle insanlar aynı zamanda yardımseverdir, sır tutmasını bilir ayrıca kimsenin de kalbini kırmak istemezler.” (Mayıs/ s. 22)

“... Zor durumda olan insanlara hem yardım eder hem de onlar için dua ederim. Yolculuğa çıkan arkadaşlarımı dua ederek uğurlarım.” (Mart/ s. 24)

Tablo 12. 2020 Yılı Bilge Çocuk Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndaki Yetkinlikler

Aylar	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	f
Ana Dilde İletişim	7	5	5	2	2	3	3	3	1	3	3	7	44
Yabancı Dillerde İletişim	1	-	1	-	2	1	1	1	1	-	1	1	10
Matematiksel Yetkinlik ve Bilim/Teknolojide Temel Yetkinlikler	13	17	13	16	15	13	17	14	13	14	14	16	175
Dijital Yetkinlik	4	6	-	3	-	3	2	3	2	1	-	4	28
Öğrenmeyi Öğrenme	9	13	7	8	7	7	9	11	5	7	10	9	102
Sosyal ve Vatandaşlıkla İlgili Yetkinlikler	17	19	11	15	18	15	11	10	14	10	10	8	158
İnisiyatif Alma ve Girişimcilik	24	26	22	26	23	25	18	21	19	18	18	19	259
Kültürel İfade ve Farkındalık	2	12	5	5	2	7	4	3	6	5	2	2	55
Toplam													831

Tablo 12’de 2020 yılı Bilge Çocuk dergisinin metinleri, Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndaki yetkinlikler bağlamında incelenmiştir. Bu inceleme sonunda Bilge Çocuk dergisinin 2020 yılında yayımlanan sayılarında toplamda 831 adet yetkinliğe yer verildiği tespit edilmiştir. Tablo 12 incelendiğinde en yüksek frekansa sahip yetkinliğin inisiyatif alma ve girişimcilik (259) olduğu

görülürken bu yetkinliği ise sırasıyla matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler (175), sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler (158), öğrenmeyi öğrenme (102), kültürel farkındalık ve ifade (55), ana dilde iletişim (44), dijital yetkinlik (28) ve yabancı dillerde iletişim (10) yetkinlikleri takip etmektedir. 2020 yılı Bilge Çocuk dergisinin metinlerinde tespit edilen yetkinliklere ise örnekler şu şekilde sıralanmaktadır:

- *Ana Dilde İletişim:*

“... “Büyüklerle yakışmayacak, daha çok küçüklerin yapabileceği gibi davranan kimse.” Ne mi bu? Türk Dil Kurumunun sözlüğünde “çocuk” kelimesinin açıklaması!” (Ocak/ s. 8)

- *Yabancı Dillerde İletişim:*

“... Mesela Kırgızistan’da “ca Ramazan” dedikleri adete göre ramazan ayında çocuklar kapı kapı dolaşıp para, meyve, şeker veya kuru yemişler isterlermiş.” (Mayıs/ s. 64)

- *Matematiksel Yetkinlik ve Bilim/Teknolojide Temel Yetkinlikler:*

“... Bahsettiğim Keops piramidi, sizin apartmanın 8 katı boyunda! Peki bu üçgen yapının tabanı, yani yerde kapladığı alan ne kadar yersiniz? Ortalama 53 dönüm kadar. Yani en az 7 uluslararası futbol sahası genişliğinde. Şimdi sıkın durun, Keops ’un yaparken kaç tane taş kullanıldığını söyleyeceğim: 2.300.000 adet blok taş. Hem de her biri bir filden daha ağır taşlar!” (Şubat/ s. 10)

“... ABD’nin Hawaii adasındaki bir yanardağın zirvesine yerleştirilen 30 kilometre çözünürlüğe sahip bir teleskopla elde edildi bu görüntü. Teleskopun yapımına 2003 yılında başlanmıştı. 344 milyon dolara mal olan teleskop 4 metre çapında dev bir aynaya sahip. Teleskopun çektiği bu ayrıntılı fotoğraflar sayesinde, bilim insanları güneşin hareketlerini ve yapısı daha iyi inceleyecekler.” (Nisan/ s. 7)

“... Dünyamızın yüzde 70’i sudan oluşuyor. Ama biz sadece yüzde 1’ine ulaşabiliyoruz. Sulardaki derinlik 3,8 kilometreye kadar varıyor ama 100 metreden sonrasında keşif yüksek maliyet ve gelişmiş teknoloji gerektiriyor. O yüzden su altının büyük bir kısmı hakkında hala tam bir bilgimiz yok.” (Temmuz/ s. 9)

- *Dijital Yetkinlik:*

“...Haydi malzemeleri hazırla ve sen de limondan elektrik üretmeye başla! Belki küçük bir elektrik lambası tasarlayabilirsin. Projeni bizimle paylaşmayı unutma!” (Şubat/ s. 18)

- *Öğrenmeyi Öğrenme:*

“... Acaba elektrik, Edison’dan yüzlerce yıl önce mi keşfedilmişti? Peki sonra ne oldu da unutuldu? Tüm bu sırların çözümü arkeolojik araştırmaların arkasında saklı.” (Şubat/ s. 17)

“...Bulutsuz, açık bir gecede başınızı gökyüzüne kaldırıp baktığınız oldu mu hiç? Eğer cevabınız “Evet!” ise sizi sımsıkı kucaklıyorum, bu harika gözlemlerinize devam edin. Ama cevabınız “Hayır!” ise şu sıralar güzel yaz akşamları da yaşıyorken bunu mutlaka denemenizi öneririm.” (Ağustos/ s. 8)

“...Yazıyı okumaya başlamadan önce aynanın karşısına geçin. Kaşlarınızın şeklini; gözlerinizin, saçlarınızın teninizin rengini uzun uzun inceleyin. Acaba ten renginiz neden beyaz; saçlarınız neden düz ya da kıvrıkcık, gözleriniz neden mavi, ela ya da kahverengi?” (Kasım/ s. 8)

- *Sosyal ve Vatandaşlıkla İlgili Yetkinlikler:*

“... Saraybosna’daki iftarlar Türkiye’dekinden pek farklı değilmiş. Süslenmiş camiler, geleneksel lezzetlerin olduğu iftar sofraları, Ramazan pideleri, hareketli sokaklar...” (Mayıs/ s. 65)

“...Çok çok eski zamanlarda, insanlar kendilerine ev yapmak ve şehir kurup güvenle yaşamak için hep su kenarlarını seçermiş. Şimdiki gibi musluklardan şırl şırl su aktığını düşünmeyin. Meyve ve sebze bahçelerini sulamak, yıkayıp paklamak, günlük yaşam için araç gereç yapmak, inşaat işlerini kotarmak, kayıklara binip bir yerden bir yere ulaşmak yahut eşyalarını ve yiyeceklerini kotarmak...” (Şubat/ s. 9)

“... Bütün köyleri dolaştık. Toplayabildiğimiz vergi bu. Daha fazlasını toplarsak insanlar açlıktan kırılacak.” (Ocak/ s. 38)

- *İnisiyatif Alma ve Girişimcilik:*

“... Geçenlerde Danimarka Lolland Adasında çamurun içinde bir sakız bulundu. Sakızı inceleyen bilim adamları sakızı çiğneyip atan kişinin genç bir kadın olduğunu keşfetti. Sakızda ördek ve fındık gibi bitki ve hayvan DNA’sı izlerine bile rastlandı.” (Şubat/ s. 5)

“... Ama kim sümbül gibi, lavanta gibi, hanımeli gibi, gül gibi güzel kokmak istemez ki? İşte araştırmacılar, bitki bilimciler de bunu keşfetmiş ki çiçekleri kozmetik alanında fazlasıyla kullanmışlar.” (Nisan/ s. 39)

“... Robotların bakkal çırağı olduğu günlerde gelip çattı. Zira İngiltere’nin Milton Keynes bölgesinde market siparişlerini ulaştırmak için robotik araçlar kullanılıyor. İnternette verilen sipariş, kapınıza kadar geliyor.” (Haziran/ s. 5)

- *Kültürel İfade ve Farkındalık:*

“... Park ve şelaleleriyle gözlerine bayram ettirmenin ardından dümeni Ağırnas Yeraltı Şehri’ne kırdılar. Burası herkesin çok ilgisini çeken yerlerden biriydi. Ta Hristiyanlığın yasaklandığı zamanlardan kalmaydı.” (Haziran/ s. 60)

“...Nemrut Dağı’nın 1987 yılında UNESCO dünya mirası listesine girdiğini de ekledi. Burası koruma altındaymış ve heykellere zarar vermek suçmuş.” (Şubat/ s. 70)

4. 3. Bilim Çocuk Dergisinin Metinlerinin 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndaki Kök Değerler ve Yetkinliklere Göre İncelenmesine Yönelik Bulgular

2018-2020 yılları arasında yayımlanan Bilim Çocuk dergisinin metinlerinde, 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda yer alan hangi kök değerlere ve yetkinliklere ne sıklıkla yer verildiğini tespit edilmiş ve aşağıda tablolar hâlinde sunulmuştur.

Tablo 13. 2018 Yılı Bilim Çocuk Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Kök Değerler

Aylar	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	F
Adalet	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
Dostluk	-	-	-	-	-	1	1	-	1	-	-	-	3
Dürüstlük	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Öz Denetim	7	1	3	2	2	1	4	4	2	6	8	8	48
Sabır	1	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	3
Saygı	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sevgi	2	2	2	-	1	2	2	4	3	2	-	-	20
Sorumluluk	13	2	2	1	1	3	3	2	1	-	4	-	32
Vatanseverlik	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Yardımseverlik	2	1	2	-	-	-	2	1	1	-	-	-	9
Toplam													116

Tablo 13'te 2018 yılı Bilim Çocuk dergisinin metinleri, Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki kök değerler bağlamında incelenmiş ve bu inceleme sonunda Bilim Çocuk dergisinin 2018 yılında yayımlanan sayılarında toplamda 116 adet kök değere yer verildiği tespit edilmiştir. Tablo 13 incelendiğinde en yüksek frekansa sahip kök değerinin öz denetim (48) olduğu görülürken dürüstlük, saygı ve vatanseverlik kök değerlerine yer verilmediği saptanmıştır. En yüksek frekansa sahip öz denetim kök değerini ise sırasıyla sorumluluk (32), sevgi (20), yardımseverlik (9) sabır (3) ve dostluk (3) kök değerleri takip etmektedir. 2018 yılı Bilim Çocuk dergisinin metinlerinde tespit edilen kök değerlere ise örnekler şu şekilde sıralanmaktadır:

- *Adalet*: "...Oyun başlamadan önce hakem takım kaptanlarının katılımıyla para atışı yapar. Para atışını kazanan takım ilk yarıda hücum edeceği kaleyi seçer. (Haziran/ s.16)

- *Dostluk*: "...Eski zamanlardan beri hayvanlarla beraber bir yaşam sürdürdük. Bazılarını evcilleştirdik, bazılarıyla dostluklar kurduk, doğada yaşayan yabani hayvanlarıysa her zaman merak ve ilgiyle gözlemledik, tanımaya çalıştık. (Eylül/ s.11)

- *Öz Denetim*: "...Kitapları ve dergileri inceliyor, internette geziniyor, rastladığımız ilgi çekici her konuyu bir kenara not ediyoruz. (Ocak/ s. 11)

"...Dünyada artan nüfusun daha çok yiyeceğe ihtiyaç duyduğu düşünülürse gıdaları değerlendirmek için bu iyi bir yol olabilir." (Kasım/ s. 6)

"... Peki amcacığım, şu an kıyıyı gördüğümüz için nerede olduğumuzu biliyoruz ama açık denizde sefere çıktığımızda gitmek istediğimiz limanları nasıl buluyoruz? Denizde nasıl kaybolmuyoruz?" (Aralık/ s. 9)

- *Sabır*: "...Sadece hayvanları çok sevmek yetmeyebilir. Hasta, düşkün ve zor durumdaki hayvanlara bakabilmek, onlara gereken sabrı göstermek önemlidir. Bir canlının hayatının size emanet olması büyük bir sorumluluktur." (Eylül/ s. 16)

• *Sevgi*: “...Topla oynanan, futbol benzeri oyunların tarihi çok daha eskilere dayansa da bugün bildiğimiz anlamda futbol ilk olarak 1800’lü yılların ortalarında İngiltere’de oynanmış. O zamandan beri de futbol çok sevilen bir spor.” (Haziran/ s. 14)

“...Aydınlanır sizlerle birlikte sahnemiz, bu ışıkla düşer ak perdeye gölgemiz, Hayale can katar sevinciniz neşeniz, Karagöz’ü yaşıtan sizin içten sevginiz, Yalancı mumuyla aydınlanmaz perdemiz, hep olacak Karagöz sürececek neşeniz.” (Şubat/ s. 34)

• *Sorumluluk*: “...Seri üretimde bir ürün üretilirken iş aşamalarına bölünür. Her bir işçi ya da işçi grubu işin belirli bir parçasından sorumlu olur ve yalnızca onu yapar. Bu, üretim süresinin kısalmasını sağlar.” (Mart/ s. 13)

“...Polis, asker, bekçi, itfaiyeci, orman koruma memuru, güvenlik görevlisi, sahil güvenlik çalışanı, köy korucusu gibi güvenliğimizi sağlamak için çalışanlar da geceleri görevlerini yapmaya devam ederler.” (Kasım/ s. 24)

• *Yardımseverlik*: “... Ha ha ha! Çok iyi düşünmüş George. Hani sokak hayvanları kışın düşünmesin diye basit malzemelerden geçici barınaklar yapıp etrafa yerleştiriyor ya ülkemizdeki hayvan severler de. Onun gibi bir şey işte.” (Şubat/ s. 9)

Tablo 14. 2018 Yılı Bilim Çocuk Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndaki Yetkinlikler

Aylar	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	f
Ana Dilde İletişim	5	-	-	-	3	3	3	3	1	1	2	3	24
Yabancı Dillerde İletişim	1	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	1	4
Matematiksel Yetkinlik ve Bilim/Teknolojide Temel Yetkinlikler	9	8	5	5	7	10	7	12	14	15	13	18	123
Dijital Yetkinlik	8	5	4	3	3	7	7	6	9	5	5	4	66
Öğrenmeyi Öğrenme	4	2	1	1	1	1	1	-	-	3	2	4	20
Sosyal ve Vatandaşlıkla İlgili Yetkinlikler	5	7	3	6	5	6	9	6	7	9	10	14	86
İnisiyatif Alma ve Girişimcilik	9	6	6	7	5	4	7	9	11	11	12	9	96
Kültürel İfade ve Farkındalık	10	6	3	3	3	3	5	4	3	5	6	3	54
Toplam													473

Tablo 14’te 2018 yılı Bilim Çocuk dergisinin metinleri, Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndaki yetkinlikler bağlamında incelenmiştir. Bu inceleme sonunda Bilge Çocuk dergisinin 2018 yılında yayımlanan sayılarında toplamda 473 adet yetkinliğe yer verildiği tespit edilmiştir. Tablo 14 incelendiğinde en yüksek frekansa sahip yetkinliğin matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler (123) olduğu görülürken bu yetkinliği ise sırasıyla öğrenmeyi öğrenme (102),

inisiyatif alma ve girişimcilik (96), sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler (86), dijital yetkinlik (66) kültürel ifade ve farkındalık (54), ana dilde iletişim (24) ve yabancı dillerde iletişim (4) yetkinlikleri takip etmektedir. 2018 yılı Bilim Çocuk dergisinin metinlerinde tespit edilen yetkinliklere ise örnekler şu şekilde sıralanmaktadır:

- *Ana Dilde İletişim*: "... Dramaturg, tiyatro, opera için oyun seçmek, oyunların sahnelenmesi işine yardım etmek, oyuncu seçmede ve malzemelerin hazırlanmasında danışmanlık yapmak gibi görevleri bulunan kişidir. "(Ocak / s. 7)

- *Yabancı Dillerde İletişim*: "...Savaşın ardından deri hastalıkları üzerine bilgi ve deneyimini artırmak üzere yurt dışına gider, Berlin ve Budapeşte'deki üniversite hastanelerinde araştırmalara katılır. Bu dönemde çoğunlukla öğrendiği yabancı dil olan Fransızcanın yanına Almanca ve Latinceyi de ekler. (Ağustos/ s. 9)

- *Matematiksel Yetkinlik ve Bilim/Teknolojide Temel Yetkinlikler*: "...Güneş'ten gelen atomdan küçük bazı parçacıklar Dünya'nın manyetik alanına yakalanır. Dünya'nın manyetik alanı kutup bölgelerinde yeryüzüne çok yakın olduğundan bu parçacıklar kutuplara yakın bölgelerde atmosfere girer. Parçacıklar atmosferin üst tabakalarında gaz molekülleriyle çarpışır..." (Şubat/ s.15)

"...Frekans saniyedeki titreşim sayısıdır. Orkestrada müzik aletlerinin akordunun yapılabilmesi için konserin başında çalınan la notası 440 Hz (Hertz) frekansına sahip bir titreşimdir. 440 Hz. saniyede 440 kez titreşim demektir." (Ekim/ s. 19)

"...Mısırlılar MÖ 4.000'li yıllarda güneş saatini icat ettiler. Toprağa dik olarak saplanan bir kazığın gölgesine bakarak zamanı hesaplıyorlardı." (Eylül/ s. 19)

- *Dijital Yetkinlik*: "...Yaşamımızı kolaylaştıran giyilebilir teknolojik ürünler giderek yaygınlaşıyor. Bu yeni teknoloji her an aramalara yanıt verebilmemize, kısa mesajlara, e-posta ve sosyal medya hesaplarımıza ulaşmamıza olanak sağlıyor. Bununla da kalmayıp gün boyu attığımız adım sayısını, ne kadar enerji harcadığımızı, uyku düzenimizi bize bildiriyor." (Ağustos/ s. 11)

"...Hollandalı bir araştırmacı, Çinli bir teknoloji firmasıyla ortak çalışarak üç boyutlu yazıcıda sebze ve meyve kabukları ve pilavdan atıştırmalıklar üretti. Araştırmacı, ülkesindeki çalışmalarında atıştırmalıkların ana maddesi olarak bayat ekmek kullanıyordu. Çin'deyse ana madde artık pilav oldu." (Kasım/ s. 6)

- *Öğrenmeyi Öğrenme*: "...Piri'nin denizciliğe olan ilgisi Gelibolu'da geçirdiği çocukluk dönemi boyunca artarak sürer. Delikanlılığa adım atmasıyla birlikte amcası Kemal Reis'in kumandasındaki gemilerle Ege ve Akdeniz'de seferlere katılmaya başlar. İzleyen onlarca yılı bu denizlerde geçirir. Haftalar, kimi zaman aylar süren yolculukları boyunca hem denizcilik üzerine yeni bilgiler edinir. Hem de ülke ülke gezen Piri, başka uluslardan denizcilerle anlaşabilmek için yabancı diller öğrenir." (Aralık/ s. 9)

“... Ama görünen o ki işim bitmemiş. Ne yapıp edip bu sistemi küçültmeliyim çünkü şu an o kadar büyük ki bulunduğu ortamda kendisinden başka neredeyse hiçbir şeye yer kalmıyor!” (Ekim/ s. 41)

- *Sosyal ve Vatandaşlıkla İlgili Yetkinlikler*: “...Karagöz, 2009 yılında UNESCO İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirası Temsili Listesi’nde Türkiye adına tescillendi. Bu geleneğin yaşatılması, yeni nesillere aktarılması için Bursa’da her yıl Uluslararası Karagöz Kukla ve Gölge Oyunları festivali düzenleniyor.” (Şubat/ s. 37)

“...Geri dönüşüm, dünyamızın ve yaşadığımız çevrenin korunması açısından önem taşır. Doğal kaynakların azalması nedeniyle de bu önem gün geçtikçe artmaktadır.” (Şubat/ s. 27)

“...O tarihten bu yana birçok ülke uzayda varlık gösterebilmek için birbiriyle yarışıyor.” (Ekim/ s. 43)

- *İnisiyatif Alma ve Girişimcilik*: “...Araştırmacılar, dünyanın en hızlı hayvanlarından biri olarak bilinen çitaların avlarını yakalarken hız yeteneklerinin yanı sıra iç kulak adı verilen organlarından da yararlandığını keşfetti.” (Şubat/ s. 7)

“...İlk elektrikli klima, bir mühendis olan Willis Haviland Carrier tarafından 1902 yılında icat edildi. Matbaalarda kullanılan kâğıtlar sıcaklık artışı ve değişen nem dengesi nedeniyle genişip büzüşüyordu. Buna bağlı olarak baskı sürecinde renkler düzgün çıkmıyordu. Carrier de bu sorunu çözmek için bugün klima adını verdiğimiz makineyi geliştirdi.” (Ekim/ s. 41)

“...Şu anda iki kişilik bir elektrikli uçakları olduğunu belirten firma yetkilisi, 2030 yılına kadar bu tip uçaklardan bir filo kurmayı hedeflediklerini söyledi. Firma, iki saatten kısa mesafeler arasında uçabilecek bu uçakların yapımı için büyük bir elektrik firması ile ortaklık kuruyor.” (Kasım/ s. 8)

- *Kültürel İfade ve Farkındalık*: “...Atıkları geri dönüştürmenin birçok yolu var; onları sanat eserlerine dönüştürmek de bunlardan biri! Peki atık şişe ve kavanoz kapaklarını boya yerine kullanarak resim yapmaya ne dersiniz?” (Şubat/ s. 30)

“...Festivalde kukla, gölge oyunu, dans tiyatrosu, opera ve bale, müzikal gibi farklı tekniklerin kullanıldığı çocuk oyunları sahneleniyor, atölye çalışmaları, seminerler, söyleşiler düzenleniyor. Festivale başka ülkelerden gelen tiyatro grupları da çocuk oyunları ile katılıyor.” (Temmuz/ s. 19)

Tablo 15. 2019 Yılı Bilim Çocuk Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Kök Değerler

Aylar	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	f
Adalet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dostluk	-	1	-	1	1	-	-	-	-	1	-	1	5
Dürüstlük	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Öz Denetim	6	7	8	5	5	4	4	5	6	6	4	4	64
Sabır	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Saygı	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Sevgi	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Sorumluluk	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	2
Vatanseverlik	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1
Yardımseverlik	-	2	-	-	-	1	-	-	1	-	1	-	5
Toplam													79

Tablo 15'te 2019 yılı Bilim Çocuk dergisinin metinleri, Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki kök değerler bağlamında incelenmiş ve bu inceleme sonunda Bilim Çocuk dergisinin 2019 yılında yayımlanan sayılarında toplamda 79 adet kök değere yer verildiği tespit edilmiştir. Tablo 15 incelendiğinde en yüksek frekansa sahip kök değerinin öz denetim (64) olduğu görülürken adalet, dürüstlük ve sabır kök değerlerine yer verilmediği saptanmıştır. En yüksek frekansa sahip öz denetim kök değerini ise sırasıyla yardımseverlik (5), dostluk (5), sorumluluk (2), sevgi (2), saygı (1) ve sevgi (1) kök değerleri takip etmektedir. 2019 yılı Bilim Çocuk dergisinin metinlerinde tespit edilen kök değerlere ise örnekler şu şekilde sıralanmaktadır:

- *Dostluk*: "...Bilirsiniz, kedi dostlarımız sık sık yüksek yerlere tırmanır. Buralardan ustalıkla atlayıverdiklerine de tanık olmuşsunuzdur." (Aralık/ s. 17)

- *Öz Denetim*: "... Ne güzel manzara... Karşımızdaki şu yüksek, yalçın kayalıkları görünce aklıma babamın anlattığı bir şey geldi. Çevrede birkaç kuş cıvıltısından başka ses de olmadığına göre denemek için uygun bir ortam sanırım. Burada biraz duralım mı Paul? (Aralık/ s. 9)

"...Peki, bu hesabı güncel bilgiler kullanarak yaptığımızda nasıl bir sonuç elde ederiz? Bunu bulmak da size düşüyor. Bundan sonraki sayfalarda bulunan formülü inceleyin ve bileşenlerin açıklamalarını okuyun. Açıklamalarda her bir bileşenle ilgili güncel sayılar da var. Bunları formüle yerleştirerek hesabı yapabilirsiniz." (Mart/ s. 38)

"... Bu maddenin ne olduğunu anlayıp bir de pankreastan ayırıştırabilirsek, kandaki glikoz seviyelerinin yüksekliği sebebiyle sağlıklarını kaybeden diyabet hastalarının derdine dermen bulabiliriz. Bunun için bir laboratuvara ve bol bol deney yapmaya ihtiyacım var." (Şubat/ s.10)

- *Saygı*: "...Çevremizdeki insanlara saygılı ve incelikli yani nazik davranmanın onları mutlu ettiği hepimizin bildiği bir gerçek. Peki başkalarına nazik davranmanın kendi sağlığımıza da faydalı olduğunu söylesek ne düşündünüz? (Aralık/ s. 5)

- *Sevgi*: “... Doğa gezisi mi? Doğa gezilerini çok severim. Nereye gidecekler acaba?” (Nisan/ s. 9)
- *Sorumluluk*: “... Balıkların yemlerini zamanında vereceksen ve akvaryumun temizliğiyle ilgileneceksen neden olmasın kızım? (Temmuz/ s. 9)
- *Vatanseverlik*: “... İşte Karşınızda Seğmenler! Ankara seğmenleri, efeliği, mertliği ve vatanseverliği simgeler. Seğmenlik geleneği köy, kasaba ve kentlerin saldırılardan korunmasına ve sosyal ilişkilerin düzenlenmesine katkıda bulunmuş bir gelenektir.” (Ekim/ s. 16)
- *Yardımseverlik*: ... -Bay Best’le tılandık kaldık Bay Collip. Alanınızda yetkin bir bilim insanısınız. Bu sorunu çözmek için yardımınıza ihtiyacımız var. /- Seve seve Bay Banting. Sahip olduğum tüm bilgi ve deneyimle yanınızdayım. (Şubat/ s. 10)

Tablo 16. 2019 Yılı Bilim Çocuk Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndaki Yetkinlikler

Aylar	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	f
Ana Dilde İletişim	6	3	4	3	4	5	4	3	3	5	4	4	48
Yabancı Dillerde İletişim	2	1	-	-	5	-	1	2	1	-	-	2	14
Matematiksel Yetkinlik ve Bilim/Teknolojide Temel Yetkinlikler	14	17	26	23	18	22	15	20	17	18	15	18	223
Dijital Yetkinlik	7	1	5	4	1	3	-	5	3	3	2	-	34
Öğrenmeyi Öğrenme	4	10	12	9	7	6	8	9	10	6	7	10	108
Sosyal ve Vatandaşlıkla İlgili Yetkinlikler	7	14	3	5	5	4	7	4	2	6	6	4	69
İnisiyatif Alma ve Girişimcilik	20	24	24	19	17	14	16	14	17	15	11	10	201
Kültürel İfade ve Farkındalık	6	5	-	5	3	2	5	2	2	7	7	1	45
Toplam													742

Tablo 16’da 2019 yılı Bilim Çocuk dergisinin metinleri, Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndaki yetkinlikler bağlamında incelenmiştir. Bu inceleme sonunda Bilim Çocuk dergisinin 2019 yılında yayımlanan sayılarında toplamda 742 adet yetkinliğe yer verildiği tespit edilmiştir. Tablo 16 incelendiğinde en yüksek frekansa sahip yetkinliğin matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler (223) olduğu görülürken bu yetkinliği ise sırasıyla, inisiyatif alma ve girişimcilik (201), öğrenmeyi öğrenme (108), sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler (69), ana dilde iletişim (48), kültürel farkındalık ve ifade (45), dijital yetkinlik (34) ve yabancı dillerde iletişim (14) yetkinlikleri takip etmektedir. 2020 yılı Bilim Çocuk dergisinin metinlerinde tespit edilen yetkinliklere ise örnekler şu şekilde sıralanmaktadır:

• *Ana Dilde İletişim:*

“...Elektrik, elektriksel olaylara verilen genel bir addır. Elektrik enerjisi ise, madde içerisinde yüklerin hareketi, yerleşimi ve birbirleriyle etkileşimi sonucunda ısı ve ışık gibi enerji türlerine dönüşebilen bir enerji türüdür.” (Nisan/ s.13)

• *Yabancı Dillerde İletişim:*

“... Ekrandaki her bir pikselin rengi, RGB olarak bilinen üç noktanın verdiği ışık sayesinde oluşur: İngilizce red sözcüğü Türkçede “kırmızı”, green sözcüğü “yeşil”, blue ise “mavi” anlamına gelir.” (Mayıs/ s. 21)

• *Matematiksel Yetkinlik ve Bilim/Teknolojide Temel Yetkinlikler:*

“...Maddeler atomlardan oluşur. Atomlarsa proton, elektron ve nötron adlı parçacıklardan meydana gelir. Protonlar pozitif (+) yüklü, elektronlarsa negatif (-) yüklüdür, yani protonlar ve elektronlar elektriksel olarak farklı yüklerdir. Normalde bir atomda bulunan proton ve elektron sayıları birbirine eşittir, bu nedenle atomlar nötrdür.” (Nisan/ s.11)

“...1’den 100’e kadar olan tüm sayıları, üç tam sayının küplerinin toplamı şeklinde yazmaya çalışıyorlardı. Örneğin 29 sayısı $29=33+13+13$ şeklinde yazılabiliyordu. Pek çok sayıyı bu şekilde ifade edebilmiş olsalar da bazı sayılar için çözüme ulaşamamışlardı. 42 de bunlardan biriydi!” (Aralık/ s. 8)

“...Periyodik tablonun bugünküne benzeyen ilk hâlini oluşturan kişi, Rus kimyacı Dimitri Mendeleyev’di. Ancak Mendeleyev’den önce de birçok bilim insanı bu konuda araştırma yapmıştı. Örneğin Antoine Lavoisier elementleri gaz, metal ve metal olmayan gibi çeşitli gruplara ayırarak sınıflandırmıştı. Jacob Berzelius, elementlerin ağırlıklarının birbirlerine göre nasıl değiştiğini gösteren bir liste oluşturmuştu.” (Mart/ s. 20)

• *Dijital Yetkinlik:*

“...Farklı ülkelerdeki milyonlarca farklı bilgisayarın ve insanın birbiriyle veri alışverişi yapmasını sağlayan internet, git gide gelişen bir iletişim aracı. Günümüzde çok uzaklarda yapılmış bir araştırmaya bulunduğumuz yerden bilgisayar ve internet kullanarak erişip yeni şeyler öğrenebilir, bu araştırmayı yapan insanlarla iletişim bile kurabiliriz. (Ocak/ s. 17)

• *Öğrenmeyi Öğrenme:*

“... Öyle ki bir gün banyo yaparken musluklardan akan suyun sıcaklığını bir türlü istediği gibi ayarlamayınca, küvete eşit miktarda sıcak ve soğuk su akıtılmasını sağlayan bir sistem tasarlar ve henüz 14 yaşındayken bu buluşun patentini alır! Okulda da çok başarılı bir öğrencidir.” (Aralık/ s. 9)

“... Arşivlerde rastladığım belgelerin önemli bir kısmı Arapça değil. Arapçanın yanına bir an önce Süryanice, Farsça ve İbraniceyi de koymalıyım. Batı ve Doğu kaynaklarında yer alan belgeleri karşılaştırabilmek, aralarında bağlar kurup İslam bilim tarihi hakkında aradığım ipuçlarını bulabilmek için Latinceye, Eski Yunancaya ve bugünkü modern batı ve doğu dillerine de hâkim olmalıyım.” (Ocak/ s. 10)

• *Sosyal ve Vatandaşlıkla İlgili Yetkinlikler:*

“...İnuitler ile ilgili anlattıklarımızın çoğu geçmiş dönemler için geçerli. Modern yaşam tarzıyla tanışan İnuitlerin yaşamlarında birçok değişiklik gerçekleşti. Balina avcılığı için bölgeye gelen Avrupalılar, İnuitlerin yaşam tarzlarından ve geleneklerinden uzaklaşmalarına neden oldu.” (Şubat/ s. 14)

“...Moğolistan, çok eski tarihlerden bu yana köklü bir Türk kültürüne de tanıklık etmiş. Göktürklerden kalan Orhun Yazıtları 1889 yılında Moğolistan’ın Orhun Vadisi’nde ortaya çıkarılmış. 8. yüzyıldan kalan bu yapıtlar Türklerin devlet anlayışı, yönetim biçimi, kültürleri ve sosyal hayatlarıyla ilgili bilgiler içerir. Ayrıca o dönemin devlet yöneticileri olan Bilge Kağan ve Kül Tigin hakkında da bilgiler verir.” (Ocak/ s. 28)

• *İnisiyatif Alma ve Girişimcilik:*

“...Frank Drake adlı bir gökbilimci bundan yaklaşık elli yıl kadar önce gökadamızda iletişim kurabileceğimiz kaç uygarlık olabileceğini hesaplamak için bir formül geliştirmiş. Drake bu formülü kullanarak o zamanki bilgilerle bir hesap yapmış.” (Mart/ s. 38)

“...Sakarya Üniversitesinden bir grup bilim insanı tarafından geliştirilen ve patenti alınan 3D Yazıcı Yöntemi ile vücutta eriyebilen Metal Stent Üretimi Projesi’nin bu sorunlara çözüm olabileceği düşünülüyor.” (Eylül/ s. 6)

“...Sürdürülebilir kentlerle ilgili araştırmalar yapan bilim insanları, adalardan oluşan yüzen bir kent tasarlıyor. “Oceanix City” adını verdikleri bu projede sürdürülebilir malzemeler kullanılacak. Kurulacak kent, okyanusta yaşayan canlılara zarar vermeyecek ve okyanus tabanına demirlenecek.” (Mayıs/ s. 6)

• *Kültürel İfade ve Farkındalık:*

“...Dansı oluşturan hareketler genellikle bir bütünlük içindedir. Bir dans gösterisinde bu hareketlerin belirli aralıklarla birbirini izlemesi ve seçilen müziğin ritmine uygun olması gerekir.” (Kasım/ s. 11)

“...Demiryolları tren bakım hangarlarından sergilerin ve etkinliklerin yapıldığı modern sanat merkezine dönüştürülen Cer Modern, opera, bale ve çok sesli müziğin Ankaralılarıyla buluştuğu Devlet Opera ve Balesi de kültür ve sanatın yaşatıldığı merkezlerdendir.” (Şubat/ s. 12)

Tablo 17. 2020 Yılı Bilim Çocuk Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Kök Değerler

Aylar	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	f
Adalet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dostluk	-	-	-	2	-	1	1	-	-	1	1	1	7
Dürüstlük	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Öz Denetim	6	6	9	7	9	3	2	7	4	5	4	7	69
Sabır	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
Saygı	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Sevgi	-	-	-	1	2	1	-	-	2	-	1	3	10
Sorumluluk	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vatanseverlik	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Yardımseverlik	1	-	-	1	-	-	1	1	-	-	-	-	4
Toplam													92

Tablo 17'de 2020 yılı Bilim Çocuk dergisinin metinleri, Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki kök değerler bağlamında incelenmiş ve bu inceleme sonunda Bilim Çocuk dergisinin 2020 yılında yayımlanan sayılarında toplamda 92 adet kök değere yer verildiği tespit edilmiştir. Tablo 17 incelendiğinde en yüksek frekansa sahip kök değerinin öz denetim (69) olduğu görülürken adalet, dürüstlük, sorumluluk ve vatanseverlik kök değerlerine yer verilmediği saptanmıştır. En yüksek frekansa sahip öz denetim kök değerini ise sırasıyla sevgi (10), dostluk (7), yardımseverlik (4), sabır (1) ve saygı (1) kök değerleri takip etmektedir. 2020 yılı Bilim Çocuk dergisinin metinlerinde tespit edilen kök değerlere ise örnekler şu şekilde sıralanmaktadır:

- *Dostluk*: "...Yıl 1921. ABD'nin Son Francisco kentindeyiz. Küçük Luis, kovalamaca oynarken bileğini burktuğu için birkaç gündür okula gelemeyen sınıf arkadaşı Laura'yı ziyaret ediyor. /-Merhaba Laura. Nasıl oldun? Bak geri kalma diye bugün sana matematik dersinde öğrendiklerimiz anlatmaya geldim." (Haziran/ s. 9)

- *Öz Denetim*: "... Server Kâmil böylece doktorluğa ilgi duymaya başlar. Okulda ve çevresinde tıp eğitimi hakkında bilgi alabileceği insanlarla konuşur, kitaplar okur, gazete ve dergilerde tıbbi gelişmelerle ilgili haberler veren makaleleri yıllar boyu takip eder. Özellikle bulaşıcı hastalıklara neden olan mikroorganizmaların gizemli dünyasını merak etmekte, o yıllarda dünyanın dört bir yanında bu dünyayı keşfetmekte olan bilim insanlarının arasına o da katılmak istemektedir." (Nisan/ s. 10)

"... Küçük John, yürüdükleri çayırdaki otların üzerine dikkatle bakınca ilginç bir doğa olayı fark eder. / -Aa! Otların uçlarında su damlacıkları var. Bacaklarımı ve ellerimi ıslatan bunlar demek ki. Üstlerine güneş vurunca da hızla kayboluyorlar." (Ağustos/ s. 9)

“... Kendi teleskobumu yapabilir miyim acaba? Belki kent kütüphanesinde bu konuyla ilgili bilgilendirici bir kitap bulabilirim. Hadi kütüphaneye gidelim Satürn kızım. Hem hava güzel, yolda biraz top da oynarız.” (Mart/ s. 10)

• *Sabır*: “...Cam ve metali hassasiyetle, sabırla işleyebileceğimiz, hatalarımız eksiklerimizi fark edip düzeltebileceğimiz bir atölye.” (Temmuz/ s. 11)

• *Saygı*: “... Ne? En az 2500 yaşında mı? Yüzeyi o yüzden böyle çatlak çatlak demek ki. Hürmeter sevgili yaşlı vazo.” (Ocak/ s. 9)

• *Sevgi*: “... Ancak liseyle birlikte başlayan fizik dersleri, Ukichiro’yu adeta büyüledi. Derslerde doğanın işleyişini, evrensel yasaları öğreniyor, gözlem ve deneyler yapmaya bayılıyordu. Çömlek yapmayı da seviyordu ancak karar verme zamanı geldiğinde fiziği seçti ve liseden sonra üniversiteye devam etti.” (Aralık/ s. 10)

• *Yardımseverlik*: “...Dünya fotoğraflarının sınıflandırılması ve hangi fotoğrafın hangi kente ait olduğunun belirlenmesi için gönüllü kişilere başvuruyor. Hatta bu araştırmayı gönüllüler için bir oyun hâline getirdi. Böylece gönüllüler hem eğleniyor hem de araştırmaya katkı sağlıyor.” (Ağustos/ s. 36)

Tablo 18. 2020 Yılı Bilim Çocuk Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndaki Yetkinlikler

Aylar	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	f
Ana Dilde İletişim	5	7	5	8	7	6	7	10	34	6	12	7	114
Yabancı Dillerde İletişim	-	-	-	1	1	2	1	-	1	-	3	-	9
Matematiksel Yetkinlik ve Bilim/Teknolojide Temel Yetkinlikler	16	20	10	20	14	17	15	21	21	18	18	19	209
Dijital Yetkinlik	2	5	3	3	5	7	8	7	5	3	5	6	59
Öğrenmeyi Öğrenme	7	10	8	9	8	8	8	9	12	8	10	10	117
Sosyal ve Vatandaşlıkla İlgili Yetkinlikler	5	2	6	7	2	4	4	1	4	2	2	4	43
İnisiyatif Alma ve Girişimcilik	17	20	13	17	11	14	11	14	9	9	12	17	164
Kültürel İfade ve Farkındalık	1	1	5	3	7	4	1	-	7	2	2	3	36
Toplam													751

Tablo 18’de 2020 yılı Bilim Çocuk dergisinin metinleri, Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndaki yetkinlikler bağlamında incelenmiştir. Bu inceleme sonunda Bilim Çocuk dergisinin 2020 yılında yayımlanan sayılarında toplamda 751 adet yetkinliğe yer verildiği tespit edilmiştir. Tablo 18 incelendiğinde en yüksek frekansa sahip yetkinliğin matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler (209) olduğu görülürken bu yetkinliği ise sırasıyla, inisiyatif alma ve girişimcilik (164), öğrenmeyi öğrenme (117), ana dilde iletişim (114), dijital yetkinlik (59) sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler (43), kültürel farkındalık ve ifade (36) ve yabancı dillerde iletişim (9)

yetkinlikleri takip etmektedir. 2020 yılı Bilim Çocuk dergisinin metinlerinde tespit edilen yetkinliklere ise örnekler şu şekilde sıralanmaktadır:

- *Ana Dilde İletişim:*

“...Özgün: Özellikleri bakımından benzerlerinden ayrı olan, kendine ait özellikleri olan.” (Eylül/ s. 41)

“...Hastanın çekilen radyovizyografi görüntüsü bu ekrana yansır. Radyovizyografi, dişlerin yapısının anlaşılması için kullanılan, röntgen benzeri bir görüntüleme tekniğidir.” (Kasım/ s. 22)

“... Işık kirliliği, aydınlatma sistemlerindeki ışığın yanlış yere yönlendirilmesi, gereğinden fazla aydınlatma kullanılması ve gereksiz zamanlarda aydınlatma yapılması gibi nedenlerle ortaya çıkan kirliliğe denir.” (Temmuz/ s. 30)

- *Yabancı Dillerde İletişim:*

“...Dinozor sözcüğü Eski Yunancada korkunç anlamına gelen deinos ve kertenkele anlamındaki sauros sözcüklerinin bir araya gelmesiyle oluşturulmuş.” (Haziran/ s. 11)

- *Matematiksel Yetkinlik ve Bilim/Teknolojide Temel Yetkinlikler:*

“...Ergenlik döneminde değişen hormonlar, yağ bezlerinin daha çok sebum üretmesine neden olur. Bu nedenle bu dönemde daha çok sivilce oluşur. Ancak sivilce hangi yaşta olursa olsun herkeste oluşabilir. Çünkü sivilce oluşumunda hormonlardaki değişikliklerin yanı sıra stresin ve genetik etmenlerin de büyük etkisi bulunur.” (Eylül/ s. 48)

“...Çapı: 3475 km (Dünya’nın dörtte biri kadar) /Kütlesi: Dünya’nın kütesinin yüzde biri kadar/Dünya’ya ortalama uzaklığı: 384400 km/ Dünya’nın çevresinde dolanma süresi: 27,3 gün/ Kendi çevresinde dönme süresi: 27,3 gün/ Sıcaklığı: Aydınlık bölge 123 °C, karanlık bölge -248 °C/ Krater sayısı: Yaklaşık 300 bin/ En büyük kraterinin genişliği: Aitken Havzası, 2500 km (Ağustos/ s. 26)

“... “Peki uzay çöplerinin ne zararı var? Neden bu konuyla ilgileniliyor?” diye düşünebilirsiniz. Şöyle açıklayalım. Büyük boyutlardaki nesneler uzaya gönderilen insanlı ya da insansız araçlara çarpabilir ve onlara ciddi şekilde zarar verebilir. Daha küçük boyutlardaki katı roket yakıtı ya da boya parçası gibi nesnelerse uzay araçlarının pencerelerine, uyduların güneş panellerine zarar verebilir.” (Nisan/ s. 30)

- *Dijital Yetkinlik:*

“...Sanayi ve Teknoloji Bakanımız Mustafa Varank da evde zaman geçirecek çocuklar için TÜBİTAK dergilerinin elektronik arşivinin ücretsiz erişime açıldığını duyurdu. Meraklı Minik, Bilim Çocuk, Bilim ve Teknik dergilerinin elektronik arşivine [https:// services.tubitak.gov.tr/edergi/](https://services.tubitak.gov.tr/edergi/) adresinden ulaşabilirsiniz.” (Nisan/ s. 5)

“...COVID-19 salgınının ülkemizde yayılımının en aza indirilmesi amacıyla sorularınızı yalnızca e posta ya da internet sitemiz aracılığıyla göndermenizi rica ediyoruz. E-posta:

cocuk@tubitak.gov.tr İnternet: www.bilimcocuk.tubitak.gov.tr/form/ siz-de-gonderin.” (Eylül/ s. 48)

- *Öğrenmeyi Öğrenme:*

“... Çocukluğu doğanın işleyişine duyduğu merak ve ilgiyle geçen Gaston Plante başarılı bir okul hayatı yaşar. Fen bilimlerine, özellikle de fiziğe meraklıdır. Öyle ki 20 yaşına geldiğinde, ülkesinde bilim ve sanayinin gelişmesi için eğitim veren bir konservatuvarda yardımcı asistan olarak fizik dersleri vermeye başlamıştır bile. Aynı zamanda boş vakitlerinde Paris’i çevreleyen yakın coğrafyada sık sık gezilere çıkmakta, tanımadığı bitkilerden daha önce görmediği türde kayalara kadar bilmediği ne varsa incelemektedir.” (Şubat/ s. 10)

“... Merhaba ben Demet. Ailemle birlikte, bize çok da uzak olmayan bir ülkeye geziye gitmeye karar verdik. Avrupa’da, Balkan Yarımadası’nda yer alan Bosna Hersek’e... Geziye başlamadan ülkeyle ilgili biraz araştırma yaptım. Bu bilgileri ve gezi boyunca çekeceğim fotoğrafları sizinle de paylaşacağım. Umarım eğlenceli bir gezi olur.” (Kasım/ s. 13)

“...Ukicho Nakaya, bulutlarda kar kristallerinin oluşumunu sağlayan atmosferik koşulların bilimsel incelemesini yapmaya karar verir. / -Birbirinden farklı pek çok çeşit kar kristali bulunduğunu biliyoruz. Bilmediğimizse bunların gökyüzündeki bulutlarda tam olarak hangi koşullarda oluştuğu. (Aralık/ s. 11)

- *Sosyal ve Vatandaşlıkla İlgili Yetkinlikler:*

“... İzlenebilir boyutlardaki uzay çöpleri herhangi bir uzay aracına yaklaştığında ya da herhangi bir çarpışma olasılığı olduğunda, uzay aracını gönderen ülkeye haber veriliyor. Uzay aracını gönderen ülkedeki bilim insanları da aracı yönlendirerek çarpışmayı engellemeye çalışıyor. Ancak izlenemeyecek kadar küçük boyutlardaki çöplerin uzay araçlarına verebilecekleri zararları önlemenin şimdilik bir yolu yok.” (Nisan/ s. 32)

“...Hepimizin zaman zaman korktuğu ve kaygılandığı durumlar olmuştur. Kimimiz karanlıktan, kimimiz bazı hayvanlardan korkarız... Bazen sınavlarla ilgili, bazen de topluluk önünde konuşmakla ilgili kaygı duyarız. Üstelik öyle zamanlar olur ki bu duyguların nereden, nasıl geldiğini, neden böyle hissettiğimizi anlamakta bile güçlük çekeriz. Bu da çözüm bulmamızı zorlaştırabilir.” (Mart/ s. 37)

- *İnisiyatif Alma ve Girişimcilik:*

“...Daha parlak olan tanecikler, daha sıcak alanları ifade ediyor. Bilim insanları bu yeni teleskopla birlikte yıldızımız Güneş’i artık çok daha ayrıntılı bir şekilde inceleyebileceklerini belirtiyor.” (Şubat/ s. 5)

“...Atmosferdeki karbondioksit başta olmak üzere bazı gazlar sera etkisine, sera etkisi de küresel ısınmaya yol açıyor. Son yıllarda bu konuyla ilgili yürütülen araştırmaların birinde, atmosferdeki karbonun emilimini sağlayarak karbondioksit ve karbon monoksit miktarını azaltacak ve büyük çaplı etki gösterecek bir yöntem keşfedildi.” (Nisan/ s. 6)

“... Araştırmacılar, Tazmanya canavarlarının 2021 yılının şubat ayında doğal ortama ayak uydurarak çoğalmaya hazır hâle geleceğini ve böylece soyunu devam ettirebileceğini düşünüyor. Önümüzdeki iki yıldıysa yaklaşık 40 Tazmanya canavarının daha Avustralya ana karasına getirilmesi planlanıyor.” (Kasım/ s. 6)

- *Kültürel İfade ve Farkındalık:*

“... Yaşadığı dönemde müzisyenler tıpkı birer işçi gibi sarayda ya da kilisede çalışıyormuş. Ancak Beethoven saray ve kilisede çalışmasının yanı sıra halk için de çok sayıda beste yapmış.” (Mart/ s. 24)

“...Meyve, sebze, kitap ve çeşitli hayvan figürleri kullanarak oluşturduğu portreleriyle tanınmış olan ressam, üslupçuluk adı verilen sanat akımının öncülerinden biri. Simetri ve oranın önemsiz olduğu bu akımda resimler genellikle iki boyutlu yapılmış.” (Mayıs/ s. 35)

4. 4. Kumbara Dergisinin Metinlerinin 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndaki Kök Değerler ve Yetkinliklere Göre İncelenmesine Yönelik Bulgular

2018-2020 yılları arasında yayımlanan Kumbara dergisinin metinlerinde, 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda yer alan hangi kök değerlere ve yetkinliklere ne sıklıkla yer verildiğini tespit edilmiş ve aşağıda tablolar hâlinde sunulmuştur.

Tablo 19. Kumbara Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndaki Kök Değerler

Sayılar	İlkbahar-Yaz 2018	Sonbahar 2018	Kış 2019	Yaz 2019	Kış 2020	f
Adalet	-	-	-	-	-	-
Dostluk	1	1	1	2	-	5
Dürüstlük	-	-	-	-	-	-
Öz Denetim	13	9	10	7	9	48
Sabır	-	-	-	-	-	-
Saygı	-	1	-	-	-	1
Sevgi	3	4	1	1	1	10
Sorumluluk	4	6	2	2	3	17
Vatanseverlik	-	-	-	-	-	-
Yardımseverlik	-	1	-	1	1	3
Toplam						85

Tablo 19’da 2018- 2020 yılı Kumbara dergisinin metinleri, Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndaki kök değerler bağlamında incelenmiş ve bu inceleme sonunda Kumbara dergisinin 2018- 2020 yılında yayımlanan sayılarında toplamda 85 adet kök değere yer verildiği tespit edilmiştir. Tablo 19 incelendiğinde en yüksek frekansa sahip kök değerinin öz denetim (48) olduğu görülürken adalet, dürüstlük, sabır ve vatanseverlik kök değerlerine yer verilmediği saptanmıştır. En yüksek frekansa sahip öz denetim kök değerini ise sırasıyla sorumluluk (17), sevgi (10), dostluk (5),

yardıms severlik (3), ve saygı (1) kök değerleri takip etmektedir. 2018- 2020 yılı Kumbara dergisinin metinlerinde tespit edilen kök değerlere ise örnekler şu şekilde sıralanmaktadır:

- *Dostluk*: “...Hey – umarım sizi korkutmamışımdır. Çünkü ben öyle değilim. Korkmuş değilim, demek istiyorum. Ve sebebi de şu: bahçemizin derinliklerindeki o canlı, bize dost, küçük bir şey ve onun adı, Şey.

-O zaman Şey nedir?

-İyi soru.”

- *Öz Denetim*: “...Siz de dev gibi ulu ağaçları gördüğünüzde “Vay, ne kocaman! Nasıl da bu kadar büyüyorlar” diyor musunuz? Peki, okula giderken ya da hafta sonu gördüğünüz ağaçların adını, yaprak şekillerini bilmek, küçük bir doğa bilimci olmak ister misiniz? (İlkbahar- Yaz / Bin bir Çeşit Ağaç Var)”

“...Büyüyünce ne olmak istiyorsun sorusuna “mimaaar!” yanıtını verenlerden misiniz? Peki, hayvanlar arasında da mimarlığın çok yaygın olduğunu biliyor muydunuz? “Dişçi, avukat, terzi ya da illüzyonist hayvanlar da vardır kesin. Çünkü hayvanlar âlemi gerçekten bir âlem!” dediğinizi duyar gibiyiz. (Kış 2019/ Mimar Hayvanlar)”

- *Saygı*: “... Alexander Graham Bell’in gömüldüğü gün ABD telefon sistemi ona saygı göstermek için bir dakikalığına kapatılmıştır. (Sonbahar 2018/ Biliyor Muydunuz?)”

- *Sevgi*: “...Çok sevdiğiniz karakterleri çizmek gibi bir alışkanlığınız var mı ya da tuhaf özelliklerle, süper güçlerle donattığınız kendi kahramanlarınızı mı yaratıyorsunuz siz de? Konuşan kediler, uçan çocuklar, sulu gözlü devler... (Sonbahar 2018/ Çizgi Film Değirmeni)”

“... “Peki, doğa neden altın oranı sever?” dediğinizi duyar gibiyiz. Aslında bunun akla çok yatkın bir nedeni vardır. (İlkbahar- Yaz 2018/ Doğa Altın Oranı Seviyor!)”

- *Sorumluluk*: “...Sahnelerin sakinliğinin tersine orada onlarca, kişi bulunur! Yönetmenden kameramana, makyajcıdan ses asistanına bütün ekip sinemada izlediğimiz o kusursuz sahne için çalışır. (Sonbahar 2018/ Kameranın Arkasındakiler)”

- *Yardıms severlik*: “... Fatih Küçük, güzel sanatlar fakültesi resim bölümü mezunu. Mezun olduktan sonra on yıl boyunca gönüllü olarak sayısı 200’ü aşkın köy okuluna duvar resmi yapmış. (Sonbahar 2018/ Çizgi Film Değirmeni)”

Tablo 20. Kumbara Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Yetkinlikler

Sayılar	İlkbahar-Yaz 2018	Sonbahar 2018	Kış 2019	Yaz 2019	Kış 2020	f
Ana Dilde İletişim	1	2	2	5	5	15
Yabancı Dillerde İletişim	4	2	1	3	-	10
Matematiksel Yetkinlik ve Bilim/Teknolojide Temel Yetkinlikler	18	18	22	16	23	97
Dijital Yetkinlik	5	4	2	2	2	15
Öğrenmeyi Öğrenme	10	11	13	10	10	54
Sosyal ve Vatandaşlıkla İlgili Yetkinlikler	3	10	11	8	9	41
İnisiyatif Alma ve Girişimcilik	11	14	20	11	9	65
Kültürel Farkındalık ve İfade	3	16	9	6	3	37
Toplam						334

Tablo 20'de 2018-2020 yılı Kumbara dergisinin metinleri, Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki yetkinlikler bağlamında incelenmiştir. Bu inceleme sonunda Kumbara dergisinin 2018- 2020 yılında yayımlanan sayılarında toplamda 334 adet yetkinliğe yer verildiği tespit edilmiştir. Tablo 20 incelendiğinde en yüksek frekansa sahip yetkinliğin matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler (97) olduğu görülürken bu yetkinliği ise sırasıyla, inisiyatif alma ve girişimcilik (65), öğrenmeyi öğrenme (54), sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler (41), kültürel farkındalık ve ifade (37), ana dilde iletişim (15), dijital yetkinlik (15) ve yabancı dillerde iletişim (10) yetkinlikleri takip etmektedir. 2018- 2020 yılı Kumbara dergisinin metinlerinde tespit edilen yetkinliklere ise örnekler şu şekilde sıralanmaktadır:

- *Ana Dilde İletişim:*

“...Bilddiğiniz gibi satrançta geri yönde hareket edemeyen tek taş piyondur. Belki de bu eksikliği dengelemek için yalnızca piyonlara özel bir fırsat verilmiştir. Eğer bir piyon son yataydaki herhangi bir kareye ulaşmayı başarsa, at, fil, kale ya da vezirden istediğine dönüşebilir. Buna satrançta piyonun terfi etmesi denir. (Kış 2020/ Piyon Terfi ve Geçerken Alma)”

- *Yabancı Dillerde İletişim:*

“... İngiltere’de Roma dönemindeki adıyla Aquae Sulis (Sulis’in Suları), günümüzdeki adıyla Bath (yani banyo!) diye bilinen Roma hamamlarıyla ünlü bir kent olduğunu biliyor muydunuz? (İlkbahar- Yaz 2018/ Yıkanmak Mı?)”

- *Matematiksel Yetkinlik ve Bilim/Teknolojide Temel Yetkinlikler:*

“... Elde edilen bu oran rakamlara döküldüğünde 1,618... şeklinde uzayıp giden bir sayı karşımıza çıkar. Ünlü İtalyan matematikçi Fibonacci, 1202’de belli bir kuralı olan ve sonraları kendi adıyla anılan bir sayı dizisi ortaya atmıştı: 0, 1, 1, 2, 3, 5, 8, 13, 21, 34, 55, 89, 144, 233, 377, ... Bu dizideki kural, peş peşe gelen iki sayının toplamının bir sonraki sayıyı vermesidir. Ve sayılar büyüdükçe ardışık iki Fibonacci sayısı arasındaki oran tanıdık bir sayıya giderek yaklaşır: 1,618. (İlkbahar- Yaz 2018/ Doğa Altın Oranı Seviyor!)”

“... Dünya yörüngesinde ilerlerken Güneş’e en yakın olduğu dönem, Kuzey Yarımküre ’de kış mevsiminin yaşandığı dönemdir. Mevsimlere neden olan şey Dünya’nın Güneş’e yakınlığı ya da uzaklığı değil ekseninin 23,5 derece eğik olmasıdır. (Kış 2020/ Biliyor Muydunuz?)”

- *Dijital Yetkinlik:*

“...Scratch: Bir Kodlama Platformu. Scratch yıllardır gençlerin teknolojiyle ilişkisini kurmaya çalışan bir grup araştırmacının çıkardığı çevrimiçi bir yazılım, bir kodlama platformudur. Ama klasik kodlama dediğimiz, tümüyle teknik gibi görünen şeyden çok farklıdır. (İlkbahar- Yaz 2018/ Bu Scratch de neymiş?)”

- *Öğrenmeyi Öğrenme:*

“... Erdal Arıkan, uzun yıllar iletişim teknolojilerinin geliştirilmesi alanında çalışmış. Veri transferinin nasıl daha hızlı ve hatasız yapılabileceğine ilişkin hem laboratuvarında araştırmalar yapmış hem de masa başında kafa yormuş. Bu çabalarının sonucunda 2008’de “kutupsal kodlar” olarak bilinen yeni bir yöntem keşfetmiş. (Kış 2019/ Kutupsal Kodların Kâşifi: Erdal Arıkan)”

“... Zamana ilişkin aklınıza gelebilecek neredeyse bütün sorulara bu ilginç kitapta yanıt bulabilirsiniz. Örneğin, “İnsanlar zamanı ölçmeye ne zaman başladı?”, “Zamanın kendisi ne zaman başladı?”, “Yazın günler neden uzundur?”, “Neden bütün ülkelerde saat farklıdır?”, “Saatlerden önce insanlar ne yapıyordu?” gibi onlarca sorunun yanıtı güzel resimlerle bezenmiş. (Sonbahar 2018/ Genç Okurun Dünyası)”

- *Sosyal ve Vatandaşlıkla İlgili Yetkinlikler:*

“...Eğlenmek, öğrenmek, beslenmek, iletişim kurmak gibi gereksinimlerimizi karşılamak için seçtiğimiz yollar çok çeşitli olabilir. Bir tek yola takılıp kaldığımızda birlikte yaşadığımız kişilerin gereksinimlerini anlayamayabiliriz. Bunun sonucunda da kalbimiz kırılabilir ya da başkalarının incindiğini görebiliriz. Böyle durumlarda önce ne yaşandığını anımsamak ardından da bu yaşananların sonucunda neler hissettiğimizi fark etmek gerçek bir özür için atılacak ilk adımlar olacaktır. Kendi duygu ve gereksinimlerimizi fark etmek arkadaşımızı anlama yolundaki kapıyı açar. (Kış 2020/ Özür Dilemek)”

- *İnisiyatif Alma ve Girişimcilik:*

“...O yıl girişimcilik kulübünün mentorluğunu da yapıyordum aynı zamanda. Bir ekibimiz astım hastaları için parfüm geliştirdi. Bir ekibimiz kendi makale sitesini oluşturdu ve bundan bir ticari gelir elde etti. O sene Beştepe Koleji’ndekilerle birlikte 8 kişiydik. Başımızda da Gökhan Bey vardı. Kendisi mentorlarımdan biridir. Next Startup’ı kurduk. Orada her hafta düzenli olarak 2 gün 2-3 saatliğine oturuyorduk ve “Ne yapabiliriz? Ne ürün çıkartabiliriz?” diye konuşuyorduk açıkçası. Ve bu Ödeving çıkmıştı. Telefon bağımlıları için geliştirdiğimiz uygulama. (Kış 2020/ 12. Sınıf Öğrencisi Genç Girişimci Ata Kemal Avşar ile Söyleşi)”

“... Japon bilim insanı Masanobu Fukuoka, II. Dünya Savaşı sırasında ülkesinin gıda üretimini artırmak için araştırma yaparken bu yöntemi yeniden keşfetmiş. Onun gündeme getirmesiyle yöntem yeniden popüler olmuş. (İlkbahar- Yaz 2018/ Tohum Topları)”

• *Kültürel Farkındalık ve İfade:*

“...Çizgi Film Değirmeni, Antalya’nın Kaş ilçesindeki Likya antik uygarlığına ait antik kentlerin yakınında ormanlık bir arazide. Tümüyle doğayla uyumlu masalsı bir mimarisi olan okulun yatakhane, yemekhanesi, stüdyosu, sinema salonu ve kütüphanesi var. (Sonbahar 2018/ Çizgi Film Değirmeni)”

4. 5. Mavi Kırangıç Dergisinin Metinlerinin 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndaki Kök Değerler ve Yetkinliklere Göre İncelenmesine Yönelik Bulgular

2018-2020 yılları arasında yayımlanan Mavi Kırangıç dergisinin metinlerinde, 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda yer alan hangi kök değerlere ve yetkinliklere ne sıklıkla yer verildiğini tespit edilmiş ve aşağıda tablolar hâlinde sunulmuştur.

Tablo 21. 2018 Yılı Mavi Kırangıç Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndaki Kök Değerler

Aylar	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	f
Adalet	-	-	-	3	-	-	-	-	-	3	-	-	6
Dostluk	-	4	3	4	2	1	2	4	3	2	2	-	27
Dürüstlük	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	2
Öz Denetim	11	10	15	7	12	11	10	9	11	6	8	9	119
Sabır	6	-	1	-	1	1	1	2	1	-	-	1	14
Saygı	-	-	5	1	-	2	-	2	-	5	1	-	16
Sevgi	5	6	5	-	4	2	6	4	4	-	3	1	40
Sorumluluk	4	2	6	4	6	4	5	5	3	5	5	5	54
Vatanseverlik	-	1	-	1	1	-	-	3	-	-	1	1	8
Yardımseverlik	-	4	2	1	-	-	1	1	2	3	2	3	19
Toplam													305

Tablo 21’de 2018 yılı Mavi Kırangıç dergisinin metinleri, Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndaki kök değerler bağlamında incelenmiş ve bu inceleme sonunda Mavi Kırangıç dergisinin 2018 yılında yayımlanan sayılarında toplamda 305 adet kök değere yer verildiği tespit edilmiştir. Tablo 21 incelendiğinde tüm kök değerlere yer verildiği ve en yüksek frekansa sahip kök değer öz denetim (119) olduğu görülmüştür. En yüksek frekansa sahip öz denetim kök değerini ise sırasıyla sorumluluk (54), sevgi (40), dostluk (27), yardımseverlik (19), saygı (16), sabır (14), vatanseverlik (8), adalet (6) ve dürüstlük (2) kök değerleri takip etmektedir. 2018 yılı Mavi Kırangıç dergisinin metinlerinde tespit edilen kök değerlere ise örnekler şu şekilde sıralanmaktadır:

- *Adalet*: "...Adil olmak, davranışlarımızda adaleti gözetmek demek. Adalet, herkese hak ettiği gibi davranmak ve hakkı olanı vermektir. (Nisan/ s. 4)"

- *Dostluk*: "...Kitaplar sayesinde farklı insanların hayatlarına misafir oluruz. Duygu ve düşüncelerini paylaşıyoruz. Kalbinizde iz bırakacak dostluklar, kitap sayfalarında sizi bekliyor. (Temmuz/ s. 4)"

"...Bu ayki konumuz çok değerli: Arkadaşlıklarımız... Yakın aile çevresinde, yaşadığımız yerde, okulumuzda, tatilde... Farklı insanlarla tanışır, iletişim kurar ve arkadaş oluruz. Arkadaş seçimimizde ailemizin düşüncelerini de önemsemeliyiz. Arkadaşlıklar güçlendiğinde dostluğa dönüşür. Dostlar, yaşamımıza değer ve anlam katar. (Ağustos/ s. 4)"

- *Dürüstlük*: "...Doğru sözlü oluruz. Kendimiz ve sevdiğimiz insanların aleyhine olsa bile. (Nisan/ s. 5)"

- *Öz Denetim*: "... Çok yoruldum ama eğlendim. Sokakta oynamak bilgisayarda oynamaktan çok daha güzelmış. (Mart/ s. 9)"

"...Merhaba arkadaşlar! Sizler için yazılarımı özenle kaleme alıyorum. Ardından da yazılarıma eleştiriler yaparak yeniden düzenliyorum. (Haziran/ s. 4)"

"... Bu ay okullar açılıyor. İçim içime sığmıyor. Neden mi? Eğitimimi tamamlayıp gazeteci olmayı başardım. Ancak kendimi hala "öğrenci" gibi hissediyorum ve "okul" kelimesi beni heyecanlandırıyor. Yeni bir okul yılı; yeni dersler, yeni arkadaşlıklar demek. Sizler adına çok heyecanlıyım. İyi ki okulumuz var! (Eylül/ s. 4)"

- *Sabır*:

"Sadece beklemen gerekir bazen/Anıların mutlulukla dolsun istersen/Bekle, göreceksin güneşin doğuşunu/Işıyla karanlığı aydınlattığını/Rengarenk umut çiçeklerinin tüm kâinatı sardığını (Ocak/ s. 4)"

"...Güçlü, dayanıklı, sabırlı ve sorumluluk sahibi kimseler peyzaj mimarı olabilirler. (Temmuz/ s. 25)"

- *Saygı*: "... "Arkadaşlar! Balıkların çeşitli olması kadar, fikirlerimizin çeşitli olması da doğal değil mi?" dedim. Bana hak verdiler. Neyse ki konu tatlıya bağlandı. Ben de yazımın konusunu şöyle belirledim: "Farklı görüşlere sahip olsak da birbirimize saygılı olmalıyız!" (Mart/ s.4)"

"...Anne-babamız, kardeşlerimiz, aile büyüklerimiz, komşularımız, öğretmenlerimiz hatta çevremizdeki hiç tanımadığımız tüm insanlar...Saygıyla yaklaşınca, herkesin gönül kapıları sonuna kadar açılır. (Ekim/ s. 5)"

- *Sevgi*: "...Gül Nine, Can'ın babaannesi olduğu gibi mahalledeki tüm çocukların da büyük ninesi. Onlara limonlu keklerini ikram ettiği gibi sevgisini de ikram eder. (Şubat/ s. 12)"

"...Merhaba arkadaşlar! Yaz mevsimini en çok biz kuşlar, bir de çocuklar seviyor olmalı. Havalar güzel olduğunda gökyüzünde süzülme köyle keyifli ki! (Temmuz/ s. 4)"

Tablo 22’de 2018 yılı Mavi Kırangıç dergisinin metinleri, Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndaki yetkinlikler bağlamında incelenmiştir. Bu inceleme sonunda Mavi Kırangıç dergisinin 2018 yılında yayımlanan sayılarında toplamda 680 adet yetkinliğe yer verildiği tespit edilmiştir. Tablo 22 incelendiğinde en yüksek frekansa sahip yetkinliğin matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler (153) olduğu görülürken bu yetkinliği ise sırasıyla sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler (137), öğrenmeyi öğrenme (135), inisiyatif alma ve girişimcilik (107), kültürel farkındalık ve ifade (71), ana dilde iletişim (39), dijital yetkinlik (19) ve yabancı dillerde iletişim (19) yetkinlikleri takip etmektedir. 2018 yılı Mavi Kırangıç dergisinin metinlerinde tespit edilen yetkinliklere ise örnekler şu şekilde sıralanmaktadır:

- *Ana Dilde İletişim:*

“...Belli bir bölgedeki hava, kara, deniz, nehir, göl gibi ortamlarda bitki ve hayvan türlerinin ve çeşitlerinin sayıca zenginliğine biyolojik çeşitlilik adı verilir. (Şubat/ s. 18)”

- *Yabancı Dillerde İletişim:*

“...Ha Long körfezi “alçalan ejderha” anlamına gelir. Yaklaşık iki bin adası ile Unesco Dünya Mirası listesindedir. Pek çok turistini ilgisini çeken bu körfez ülkemizin en tanınmış bölgesidir. (Ağustos/ s. 37)”

- *Matematiksel Yetkinlik ve Bilim/Teknolojide Temel Yetkinlikler:*

“...Gök cisimleri birbirlerini çekerler. Bu çekim gücü, yeryüzündeki suların kabarmasına neden olur. Okyanuslar ve denizler, tıpkı aynı kaptaki su gibidir. Bir tarafta sular yükselirse diğer tarafta alçalır. (Şubat/ s. 6)”

“...Bir cismin hacmi ile kütlesinin birbirine oranı öz kütlesidir. Bir cismin suda yüzebilmesi için öz kütlesinin sudan küçük olması gerekir. Demir, külçe hâlindeyken öz kütlesi sudan büyük olduğu için batar. (Temmuz/ s. 6)”

“...Tüm vücudumuzun sağlıklı büyümesi ve gelişmesi, düzenli işlev görmesi oldukça karmaşık bir iştir. Bunu başarmak için vücudumuzda tiroit bezi denilen bir organımız çeşitli maddeler (hormonlar) salgılar. İşte bu maddeler tüm hücreye organlarımızın çalışma düzenini belirler. (Ekim/ s. 20)”

- *Dijital Yetkinlik:*

“...Udun sesini merak ettiniz değil mi? Öyleyse açın ailenizle bir ut videosu, başlayın izlemeye! (Şubat/ s. 33)”

- *Öğrenmeyi Öğrenme:*

“... Hayata gözlerimi açalı koskoca on yıl oldu. İki ay üç hafta dört gün önce on yaşımı doldurup, on birimden gün aldım. Artık bayağı büyüdüm sayılır. Bu yaşa gelinceye kadar hayata dair çok şey öğrendim, öğrenmeye de devam ediyorum. (Mayıs/ s. 12)”

“...Zihnımız ne kadar güçlü ise hayal gücümüz de o kadar çoktur. Hayal gücümüz, başarımızı ve üretkenliğimizi artırır. Kitaplar, hayal gücümüzü artırarak hayatımızı güzelleştirir. (Temmuz/ s. 5)”

“...Davranışlarımızı belirlerken kendimize, “Ben olsam, bu davranıştan nasıl etkilenirdim?” sorusunu soralım. Hoşumuza gitmeyecek bir davranışı başkasına yapmayalım. İşte o zaman, saygı karakterimizin özelliği haline gelir. (Ekim/ s. 5)”

- *Sosyal ve Vatandaşlıkla İlgili Yetkinlikler:*

“... 1991 yılı tüm dünyada “Yunus Emre Sevgi Yılı” olarak kabul edilip kutlanmıştır. (Mart/ s.23)”

“...Danimarka 1992 yılında futbolda Avrupa Şampiyonu olmuştur. Ülkemizde futboldan sonra en çok sevilen sporlar; jimnastik ve hentboldur. Ayrıca okullarda yüzme dersi zorunlu olduğu için herkes yüzmeyi biliyor ve çok seviyor. (Mayıs/ s. 37)”

“...Okulda arkadaşlarımızla sıraya gireriz. Fırından ekmek alırken, toplu taşıma araçlarına binerken sıraya gireriz. Beklemek can sıkıcı olabilir ya da çok acelemiz olabilir. Her ne olursa olsun sırayı keyfimize göre bozamayız. Çok acil bir durumda izin isteyerek öne geçebiliriz. Tabii teşekkür etmeyi ihmal etmeden... (Ekim/ s. 5)”

- *İnisiyatif Alma ve Girişimcilik:*

“...Uluğ Bey Semerkant'ta bir medrese, bir de rasathane yaptırdı. Astronomi ilminin gelişmesine çalıştı. Gök yüzü ve yıldızlar üzerinde araştırmalar yapmayı seviyor, sırlarını çözmeye çalışıyordu. (Ocak/ s. 23)”

“...Uzay ile ilgili bilimsel araştırma ve geliştirmeler yapmak, insanlı ya da insansız araçlarla uzaya gitmek, uydu fırlatmak gibi amaçlar için bu yıl içinde Türkiye Uzay Ajansı kurulacak. (Eylül/ s. 7)”

“...Ülkemizde kişi başı yedi ağaç harcıyoruz. Elimizden geldiği kadar fidan dikelim. Geri dönüşüme özen gösterelim. 70kilogram kâğıt dönüştürüldüğünde bir ağaç kurtarmış oluruz. (Aralık/ s. 5)”

- *Kültürel İfade ve Farkındalık:*

“... Ritimli dans Nijerya'da en çok sevilen sporlar futbol ve basketbol. Ülkemizde çok başarılı futbolcular var. Hatta Türkiye'de bile oynayan çok sayıda Nijeryalı futbolcu bulunuyor. İşte ülkemizde çok sevilen bir çocuk oyunu...Önce bir ebe seçilir. Ebe, karşısında dizilen gruptan birine dokunur. Sonra kendisi elleriyle ritim tutarak dans eder. Karşısındaki çocuk da aynı şekilde dans etmeye çalışır. Başaramazsa yeni ebe o olur. Oyun böylece sürüp geçer. (Mart/ s.37)”

“...Maya çalma töreninin Akşehir Gölü'nde yapılacağı açıklanan şenliklerde pek çok sanatsal etkinlikler yapılacak. Karikatür yarışmaları ve çalışmaları, resim, ebru, hat, çocuk tiyatroları gibi etkinlikler, ünlü isimlerin konserleri, yerli ve yabancı halk oyunları ekiplerinin gösterileri olacak. (Temmuz/ s. 38)”

Tablo 23. 2019 Yılı Mavi Kırangıç Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Kök Değerler

Aylar	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	f
Adalet	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	3	-	5
Dostluk	2	3	2	2	3	2	2	3	3	3	3	1	29
Dürüstlük	-	-	-	-	-	5	1	-	-	-	1	-	7
Öz Denetim	8	8	10	6	5	2	9	7	10	3	4	6	78
Sabır	1	-	-	1	1	1	-	1	1	1	-	2	9
Saygı	3	2	-	-	-	2	1	1	-	1	4	-	14
Sevgi	4	8	4	4	3	5	5	6	1	7	6	2	55
Sorumluluk	4	4	2	-	1	-	3	6	4	4	2	2	32
Vatanseverlik	-	-	-	-	1	-	-	1	-	1	-	-	3
Yardımseverlik	-	3	2	2	5	3	1	5	1	3	1	1	27
Toplam													259

Tablo 23'te 2019 yılı Mavi Kırangıç dergisinin metinleri, Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki kök değerler bağlamında incelenmiş ve bu inceleme sonunda Mavi Kırangıç dergisinin 2018 yılında yayımlanan sayılarında toplamda 359 adet kök değere yer verildiği tespit edilmiştir. Tablo 23 incelendiğinde tüm kök değerlere yer verildiği ve en yüksek frekansa sahip kök değerın öz denetim (78) olduğu görülmüştür. En yüksek frekansa sahip öz denetim kök değerini ise sırasıyla sevgi (55), sorumluluk (32), dostluk (29), yardımseverlik (27), saygı (14), sabır (9), dürüstlük (7), adalet (5) ve vatanseverlik (3) kök değerleri takip etmektedir. 2019 yılı Mavi Kırangıç dergisinin metinlerinde tespit edilen kök değerlere ise örnekler şu şekilde sıralanmaktadır:

- *Adalet*: "...Doğruluk, çalışkanlık, adalet ve saygı ilkelerini daima gözetelim. (Mayıs/ s. 5)"
- *Dostluk*: "...Ortak ilgi alanlarına sahip olmak, yeni arkadaşlar edinmemizi sağlar. Örneğin; bir tiyatro ekibine ya da bir spor kulübüne katılarak yepyeni dostluklar kurabiliriz. (Temmuz/ s. 5)"
 "...Güzel arkadaşlarım. Çok şanslı bir çocuğum galiba. Sözünde duran, kendi yaptığı doğruların da hatalarında arkasında duran dostlarım var. Gerektiğinde özür dilemeyi, hatalarını telafi etmeyi de biliyorlar. (Ağustos/ s. 11)"
- *Dürüstlük*: ".....İyi bir insan, doğruluk ve dürüstlük erdemine tüm kalbiyle inanır. Kalbindeki güzellik, adeta tüm dünyasını aydınlatır. Aklından geçen tüm düşünceler doğruluk ve iyilik üzerinedir. Kendisi için istediğini, başkaları için de ister. Kendisi için doğru bulmadığı bir şeyi, başkaları için de öyle görür. (Haziran/ s. 5)"
- *Öz Denetim*: "...Sizler için "dünyamızı büyütmek" konulu bir yazı hazırladım. Dünyamızın büyüklüğünü değiştirmek tabii ki elimizde değil. Ancak kendi dünyamızı büyütmek elimizde. Nasıl mı?
- Yeni bilgiler öğrenerek,
- Farklı beceriler kazanarak,

- Çeşitli hobiler edinerek,
- Açık fikirli olmayı öğrenerek. (Mart/ s. 4)”

“...Boş vakitleri “dolu dolu” geçirmenin en güzel yolu: Hobiler. Hobiler, zorunlu olarak değil keyif almak amacıyla yaptığımız aktivitelerdir. Kendi yaşımıza, zevklerimize ve yeteneklerimize uygun olarak çeşitli hobiler ediniriz. Keyif aldığımız gibi oldukça yararlanırsınız da... (Temmuz/ s. 4)”

“...Merhaba arkadaşlar, okullar açıldığı için sevinçliyiz. Tatilden çıkıp okul temposuna alışmak biraz zaman alabiliyor. Bunu kolaylaştırmak için size harika bir çözüm öneriyorum: “Düzenli ve planlı olmayı alışkanlık haline getirelim.” (Eylül/ s. 4)”

• *Sabır*: “...Matematik, fizik konularına ilgili, /• Araştırmacı, titiz, sabırlı, dikkatli, /• Düzenli, sistemli, ekip çalışmasına yatkın, /• Yeniliklere açık, öğrenmeyi seven kişiler bilgisayar mühendisi olabilirler. (Aralık/ s. 21)

• *Saygı*: “... Yeni yılın tüm okuyucularımıza mutluluk getirmesini diliyorum. “Mutluluk” denilince, sevgili dedem ve ninem gelir aklıma. Onlarla paylaştığım çocukluğum, bana verdikleri sevgi, öğrettikleri saygı... Bu sayıda “aile büyüklerimize saygı ve vefa” konusunu ele almaya karar verdim. (Ocak/ s. 5)”

• *Sevgi*: “...Uyandığımızda güneş ve kuşlar eşlik eder sabah neşesine. Sofradaki yemek, ailemizin varlığıyla lezzetlenir. Sokakta oynamak, arkadaşlarımızla birlikteyken eğlencelidir. Okulda öğretmenimizin “Merhaba”sıyla aydınlanır günümüz. Sevgimizi, dostluğumuzu paylaşalım. Birbirimize saygı ve anlayışla yaklaşalım. (Şubat/ s. 5)”

“... En iyisi, zamanında ve özenle sorumluluklarımızı yerine getirelim. Hem kendimize saygımız hem de insanların bize sevgisi artar. (Ağustos/ s. 5)”

“...Her fırsatta sevgimizi dillendirelim. Sevgimizi ifade etmek, en güzel hediyedir. (Kasım/ s.5)”

• *Sorumluluk*: “...Hangi yaşta olursak olalım, hepimizin üzerine düşen bazı iş ve görevler vardır. Sorumluluk, bu görevleri özenle yerine getirmektir. Yaptığımız işlerin, davranışlarımızın, sözlerimizin sonuçlarını kabullenmektir. Yanlış yapsak bile sonucu üstlenmektir. Başkalarını sorumlu tutmak ve bahaneler üretmekten kaçınmaktır. (Ağustos/ s. 5)”

“...• Görsel sanatlarla ilgili, /• Tasarım yeteneği olan, /• Yeniliklere açık, /• Dikkatli, sabırlı, titiz ve sorumluluk sahibi kimseler mimar olabilirler. (Eylül/ s. 21)”

“...Ben de oturup düşündüm, bir karar verdim. Canımın istemediğini herhangi bir iş, görev, sorumluluk ya da meşguliyet olduğunda, bir kez daha düşüneceğim. Sanırım bundan sonra canım “heeeppp” bir şeyler yapmak isteyecek. (Aralık/ s. 11)”

• *Vatanseverlik*: “...Mustafa Kemal Paşa, 19 Mayıs 1919’da Samsun’a çıkarak Türk Kurtuluş Savaşı’nı başlatmış ve bunun sonucunda milletçe el ele bir zafer kazanılmıştır. 19 Mayıs, “Millî Bayram” olarak ilan edilerek gençlere armağan edilmiştir. (Mayıs/ s. 23)”

• *Yardımseverlik*: “...Birkaç defa da yardım kampanyası düzenledik. Kardeş okulumuz için öyle çok malzeme topladık ki! En güzeli de bir kütüphane kurmalarına yetecek kadar çok kitaba ulaşmamızdı. Gayretimiz devam edecek. (Mayıs/ s. 11)”

“... Sevgili Gül Ninem. Sevgi dolu kalbini herkese açar. Onu gören gülümser, sokaktaki hayvanlar bile mutlu oluyor sanki. Yardıma ihtiyacı olana sessizce koşar. Başkalarını mutlu etmek, ona yaşama sevinci veriyor. (Ağustos/ s. 11)”

Tablo 24. 2019 Yılı Kırlangıç Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndaki Yetkinlikler

Aylar	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	f
Ana Dilde İletişim	-	2	1	-	1	3	1	2	2	1	1	3	17
Yabancı Dillerde İletişim	2	1	4	-	1	1	-	-	1	1	-	-	11
Matematiksel Yetkinlik ve Bilim/Teknolojide Temel Yetkinlikler	14	11	12	7	10	9	7	4	7	4	5	5	95
Dijital Yetkinlik	1	1	4	-	-	1	-	-	1	1	1	4	14
Öğrenmeyi Öğrenme	13	11	15	9	4	5	7	7	7	5	6	6	95
Sosyal ve Vatandaşlıkla İlgili Yetkinlikler	10	14	9	6	8	13	11	13	12	13	11	9	129
İnisiyatif Alma ve Girişimcilik	8	6	10	5	7	6	14	8	9	10	11	11	105
Kültürel İfade ve Farkındalık	5	9	12	8	5	5	8	7	6	6	3	5	79
Toplam													545

Tablo 24’te 2019 yılı Mavi Kırlangıç dergisinin metinleri, Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndaki yetkinlikler bağlamında incelenmiştir. Bu inceleme sonunda Mavi Kırlangıç dergisinin 2019 yılında yayımlanan sayılarında toplamda 545 adet yetkinliğe yer verildiği tespit edilmiştir. Tablo 24 incelendiğinde en yüksek frekansa sahip yetkinliğin sırasıyla sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler (129), olduğu görülürken bu yetkinliği ise inisiyatif alma ve girişimcilik (105), matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler (95), öğrenmeyi öğrenme (95), kültürel farkındalık ve ifade (79), ana dilde iletişim (17), dijital yetkinlik (14) ve yabancı dillerde iletişim (11) yetkinlikleri takip etmektedir. 2019 yılı Mavi Kırlangıç dergisinin metinlerinde tespit edilen yetkinliklere ise örnekler şu şekilde sıralanmaktadır:

• *Ana Dilde İletişim*:

“...Atmosferdeki su buharının yoğunlaşmasıyla oluşan ve yeryüzüne sıvı halde düşen yağışa yağmur denir. (Haziran/ s. 14)”

• *Yabancı Dillerde İletişim*:

“...Kuzey ışıkları; kuzey yarım kürede, gökyüzünde renkli ışıkların görüldüğü doğa olayıdır. Kuzey ışıklarının diğer adı “Aurora Borealis”dir. (Mart/ s. 18)”

- *Matematiksel Yetkinlik ve Bilim/Teknolojide Temel Yetkinlikler:*

“... Rüzgâr, atmosferdeki havanın akım şeklindeki hareketidir. Genellikle yeryüzüne yatay olarak gerçekleşir. Atmosferdeki hava dünyanın her yerinde aynı derece sıcaklıkta değildir. Farklı sıcaklıktaki hava, farklı hava basıncı demektir. Rüzgâr, havanın yüksek basınçlı bölgeden alçak basınçlı bölgeye doğru akım hareketidir. (Ocak/ s. 6)”

“...Tavşan, boyu 60 santimetreye, ağırlığı beş kilograma kadar çıkabilen, uzun kulaklı, kısa kuyruklu sevimli bir hayvandır. Gözleri iridir ve arka bacakları ön bacaklarından daha uzundur. (Mart/ s. 10)”

- *Dijital Yetkinlik:*

“...Gaydanın sesini merak ettiyseniz ailenizle birlikte açın bir video ve izleyin! (Mart/ s. 33)”

- *Öğrenmeyi Öğrenme:*

“... Annem bu sabah pencereden dışarıya bakıp “Bugün rüzgâr çok kuvvetli esiyor. İyi giyinmek lazım.” dedi. Anneme, rüzgârın nasıl bu kadar kuvvetli estiğini anladığını sorduğumda, “Baksana, ağaç dalları nasıl da eğilip bükülüyor.” dedi. İstersem rüzgârın kuvvetini ‘anemometre’ denilen bir alet yapıp ölçebileceğimizi söyledi. Çok meraklandım. Haydi, birlikte öğrenelim! (Ocak/ s. 14)”

“... “Öğrenmek” ise okul bahçemizin dışında da devam eder. Hayatımızın her anı yeni bilgi ve tecrübe edineceğimiz fırsatlarla dolu.

- Tanıştığımız yeni bir arkadaş,
- Katıldığımız bir spor kulübü,
- Okuduğumuz yeni bir kitap,
- Öğrenmeye başladığımız yeni bir dil,
- Dinlediğimiz farklı bir müzik,
- İzlediğimiz bir film ya da belgesel... (Mart/ s. 4)”

- *Sosyal ve Vatandaşlıkla İlgili Yetkinlikler:*

“...Sigaranın zararlarını, sigarayla hatta tüm kötü alışkanlıklarla ve bağımlılıklarla mücadele eden Yeşilay’ın yayınlarından biliyoruz. Eğer çevrenizde sigara içen büyükleriniz varsa lütfen içmemesi için uyarınız. Hem kendine hem de yanındakilere zarar verdiğini hatırlatınız. (Şubat/ s. 38)”

“...Çevrenin biz insanlar ve canlılar için çok önemli olduğunu anlatmak ve çevreyi koruma bilinci sağlamak için her yıl haziran ayının ikinci haftası “Çevre Koruma Haftası “olarak kutlanır. Bu hafta boyunca, çevre kirliliğinin canlılar üzerindeki etkileri açıklanır ve alınması gereken önlemler belirtilir. Okullarda da bu konuda konuşmalar, kompozisyon, şiir, resim yarışmaları yapılır. Şarkılar söylenir. (Haziran/ s. 23)”

“... Gül Nine tam vaktinde evinin önündeki kaldırımında onları bekliyordu. Her zamanki gibi iki dirhem bir çekirdek görünüyordu; özenle hazırlanmıştı. Ziyaret edecekleri mekân uygun

Tablo 25’te 2020 yılı Mavi Kırangıç dergisinin metinleri, Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndaki kök değerler bağlamında incelenmiş ve bu inceleme sonunda Mavi Kırangıç dergisinin 2020 yılında yayımlanan sayılarında toplamda 224 adet kök değere yer verildiği tespit edilmiştir. Tablo 25 incelendiğinde tüm kök değerlere yer verildiği ve en yüksek frekansa sahip kök değerlerin öz denetim (67) olduğu görülmüştür. En yüksek frekansa sahip öz denetim kök değerini ise sırasıyla sevgi (40), dostluk (32), yardımseverlik (32), sorumluluk (16), sabır (12), saygı (9), dürüstlük (9), vatanseverlik (6) ve adalet (1) kök değerleri takip etmektedir. 2020 yılı Mavi Kırangıç dergisinin metinlerinde tespit edilen kök değerlere ise örnekler şu şekilde sıralanmaktadır:

- *Adalet*: “...Dürüstlük; olaylar karşısında kendi çıkar ve menfaatlerine ters düşse dahi adil davranabilmektir. Annen, çok sevdiğin köftelerden yanlılıkla fazladan verdiğinde, Bunu kardeşinle paylaşmandır dürüstlük. (Ekim/ s. 5)”

- *Dostluk*: “...Aile dostlarımız, komşularımız ya da akrabalarımız... Her birinin sohbeti ve sevgisi eşsiz. Birlikte olmak bazen öyle keyifli oluyor ki yatma vakti gelince yanlarından ayrılıp odama gitmek zor geliyor. Çocuklarıyla arkadaş olduğum aileler erken ayrıldığında da öyle. (Ocak/ s. 10)”

“...Sevgi var, dostluk ve yardımlaşma var. Hiç şaşırmayın dostlarım. Bunlar varsa yaşadığımız yerde yalnızca “sağlık” var. (Mart/ s. 5)”

“...Selamlaşma ile dostluk bağlarını güçlendirir, kişiler arasında yıkılmaz köprüler inşa etmiş oluruz. (Temmuz/ s. 5)”

- *Dürüstlük*: “...Dürüst insan, her zaman ve her yerde doğruyu söylemekten vazgeçmez. Ama bunu yaparken insanları kırmaz. Elbisesinin kendisine yakışıp yakışmadığını soran arkadaşına, "Şu renk sana daha çok yakışıyor" der. (Ekim/ s. 5)”

- *Öz Denetim*: “...Tabiatı ve doğal yaşamı inceliyorum. Şimdilik sadece gözlem yapıyor, belgeseller izliyorum. Tabiat bize hayatın kendisini sunuyor: Doğal, dengeli ve mucizelerle dolu. (Ocak/ s. 11)”

“...Tatil günlerimiz sayılı olduğu için neler yapmak istediğimize dair fikirlerimizi bir taslağa yazabiliriz. Düşünelim ve listemize ekleyelim.

- Gezmek istediğiniz yerler,
- Okumak istediğiniz kitaplar,
- İzlemek istediğiniz bazı filmler,
- Oynamak istediğiniz oyunlar,
- Arkadaş ve akraba ziyaretleri... (Şubat/ s. 5)”

“...Değişim insanı korkutabilir. Alışkanlıktan vazgeçmek zor olabilir. Değişime karar verme bir bakıma sorunları aşmaya, problemleri çözmeye karar vermektir. (Eylül/ s. 5)”

• *Sabır*: "...Sabır, istemediğimiz bir durumla karşılaştığımızda hemen telaşa kapılmamak, ümidimizi kaybetmemektir. Bu salgın hastalık da gelip geçecektir. Yeter ki önlemlerimizi almaya, sağlığınıza dikkat etmeye devam edelim. (Haziran/ s. 5)"

"...Uzun süredir okuldan, sokaktan, sevdiklerimizden, arkadaşlarımızdan uzaktayız. Bu ayrılığı hiç bitmeyecekmiş gibi düşünmüş olabiliriz. Oysa ki sabır, karşılaştığımız zorluğun üstesinden gelebilmek için bize güç verir. (Haziran/ s. 4)"

• *Saygı*: "...Ben de sizinle bazı sırlar ve formüller paylaşıyorum. İşte bunlardan birisi de: "Yaşama hakkına saygı duymak". (Ocak/ s. 4)"

• *Sevgi*: "...Dünya sevgiyle güzel. Kendimizi sevmek ve değer vermekle başlayalım.

• Kalbimizdeki sevgiyi yeryüzüne saçalım:

• Ailemizi, dostlarımızı, komşularımızı,

• Hayvanları, bitkileri, denizleri, çölleri, dağları,

• Canlı cansız tüm varlıkları sevelim. (Mart/ s. 5)"

"...Sevginin koruyucu zırhı gibidir saygı. Birbirini seven kişiler, birbirlerini kırmaz, davranışlarına, sözlerine dikkat eder. Anne ve çocuk birbirini severken aynı zamanda birbirlerine saygı da duyarlar. (Mayıs/ s. 5)"

"...Arkadaşlık, "saygı" ile boşlar. Her insan farklıdır; huyları, beğenileri, davranışları ile... Ama her insan karşısındakine saygı göstermek durumundadır. Saygı, sevginin çimentosudur; harcını İyi karmak lazım ki sağlam olsun. (Kasım/ s. 5)"

• *Sorumluluk*: "...Fen bilimleri, kimya ve biyoloji ile ilgili ve bilgili,

• El yeteneği olan,

• Dikkatli, sabırlı, sorumluluk sahibi,

• İletişim yeteneği güçlü kişiler olabilirler. (Nisan/ s. 21)"

"...Dürüst olmak demek her ne pahasına olursa olsun gerçekleri saklamamak, olanı olduğu gibi söylemek demektir. Bu yüzden dürüstlük ve cesaret el ele yürür. Mahallede yapılan futbol maçın", komşunun camını kırdığın" sorumluluğu üstlenip, "Ben yaptım!" diyebilmen dürüstlüktür. (Ekim/ s. 4)"

• *Vatanseverlik*: "...15 Temmuz, milletimizin demokrasiyi koruma çabalarını anlatan bir gündür. O günde şehit olanları anıyor ve hatıralarını unutmuyoruz. Gazilerimize de minnet duyuyoruz. 15 Temmuz Demokrasi Zaferi ve Şehitleri Anma Günü kutlu olsun! (Temmuz/ s. 23)"

• *Yardımseverlik*: "...Bugün sana, yarın bana...Kimin kime ve neye ihtiyacı olacağı bilinmez. Aklımıza gelmeyen başımıza gelir. Birbirimizin yardımı gerekir. Az ya da çok demeyelim. İhtiyacı olana yardım edelim. (Mart/ s. 5)"

"...Ellerimiz küçük olabilir. Elimizden gelenler de az... Olsun. Bilelim ki çabanın azı çoğu olmaz. Birkaç lokma yem koyalım pencereimizin önüne. Kuşlar karınlarını doyursunlar. Birlikte

neşelenip şarkılar söyleyelim. Sokakta kediler, köpekler bir kap yiyecek bekler. Bir kap da su. Göreceksiniz onların teşekkürü bir başkadır. Hiç unutmazlar, iyilik yapan kimseleri. (Ocak/ s. 5)”

Tablo 26. 2020 Yılı Mavi Kırangıç Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndaki Yetkinlikler

Aylar	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	f
Ana Dilde İletişim	1	2	3	-	1	4	5	2	2	3	3	3	29
Yabancı Dillerde İletişim	-	-	2	-	-	-	1	1	-	-	-	-	4
Matematiksel Yetkinlik ve Bilim/Teknolojide Temel Yetkinlikler	5	4	6	9	4	7	10	6	6	6	10	7	80
Dijital Yetkinlik	2	3	1	4	1	2	3	1	2	3	4	1	27
Öğrenmeyi Öğrenme	6	7	6	9	5	7	5	11	7	8	6	5	82
Sosyal ve Vatandaşlıkla İlgili Yetkinlikler	10	6	10	7	10	9	9	9	6	7	7	9	99
İnisiyatif Alma ve Girişimcilik	14	6	11	13	12	12	11	12	15	12	10	14	142
Kültürel İfade ve Farkındalık	5	4	5	4	7	1	3	4	8	7	6	6	60
Toplam													523

Tablo 26’da 2020 yılı Mavi Kırangıç dergisinin metinleri, Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndaki yetkinlikler bağlamında incelenmiştir. Bu inceleme sonunda Mavi Kırangıç dergisinin 2020 yılında yayımlanan sayılarında toplamda 523 adet yetkinliğe yer verildiği tespit edilmiştir. Tablo 26 incelendiğinde en yüksek frekansa sahip yetkinliğin inisiyatif alma ve girişimcilik (142) olduğu görülürken bu yetkinliği ise sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler (99), öğrenmeyi öğrenme (82), matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler (80), kültürel farkındalık ve ifade (60), ana dilde iletişim (29), dijital yetkinlik (27) ve yabancı dillerde iletişim (4) yetkinlikleri takip etmektedir. 2020 yılı Mavi Kırangıç dergisinin metinlerinde tespit edilen yetkinliklere ise örnekler şu şekilde sıralanmaktadır:

- *Ana Dilde İletişim:*

“...Güneş patlaması nedir? Güneş parlaklığında aniden oluşan artışlara "Güneş parlaması" ya da "Güneş patlaması" denir. Bazen patlama şeklinde bazen de parlamalar şeklinde olur. Güneş patlamalarının sonucunda Güneş'in yüzeyinde lekeler oluşur. (Temmuz/ s. 6)”

- *Yabancı Dillerde İletişim:*

“...Ekinoks nedir? Gece ve gündüz sürelerinin eşitlenmesine ekinoks denir. Ekinoks bir yılda iki kez gerçekleşir. Kuzey Yarım Kürede ilkbahar ekinoksu 21 Mart, sonbahar ekinoksu 23 Eylül’de gerçekleşir. Aydınlanma çemberinin kutuplardan geçtiği anda ekinoks gerçekleşir. (Mart/ s. 14)”

- *Matematiksel Yetkinlik ve Bilim/Teknolojide Temel Yetkinlikler:*

“...Biliyor musun? 14 Temmuz 2000 tarihinde güçlü bir güneş patlaması gerçekleşmiş. Uluslararası Uzay İstasyonu 15.000 metre sürüklenmiş. Astronotlar tekrar güvenli bir yüksekliğe getirmek için çok fazla yakıt yakmak zorunda kalmışlar. (Temmuz/ s. 7)”

“...Banko kortlarında, bilgisayarda ve internet üzerinden alışveriş yaparken şifrelemeyi kullanıyoruz. Bir arkadaşınıza e-posta gönderdiğinizde de şifreleme kullanmış olursunuz. Bu iletiler birçok bilgisayardan geçerek iletilir. Arkadaşınızla yazışmalarınızı sizden önce başkaları okumuş olabilir mi? Okuyamazlar çünkü kriptografi sayesinde yazılarımız şifrelenmiş olur. (Kasım/ s. 8)”

- *Dijital Yetkinlik:*

“...Kitabı kitabevleri, online satış kanalları ve www.yesiloymarket.com internet sayfasından temin edebilirsiniz. (Temmuz/ s. 22)”

- *Öğrenmeyi Öğrenme:*

“... Gözlem, öğrenmenin ilk adımıdır. Bir konuyu, bir olayı, bir nesneyi gözlemleyerek yakından inceleriz. Bunların belirleyici özelliklerini seçeriz. (Nisan/ s. 4)”

“...Ailenizle birlikte cesaret hakkında konuştuğunuz bir etkinlik düzenleyin. Her aile üyesinden şimdiye kadar yaptıkları en cesurca şeyi anlatmasını isteyin. Yaptıkları şey doğru muydu? Etkileri ne oldu? (Ağustos/ s. 5)”

- *Sosyal ve Vatandaşlıkla İlgili Yetkinlikler:*

“...Tüm engelliler gibi görme engellilerin de yaşamlarını kolaylaştırmak, problemlerini çözmek, sorunlarına ortak olmak insani bir görevdir. Bu yüzden ocak ayının ikinci haftası Görme Engelliler Haftası olarak belirlenmiştir. (Ocak/ s.23)”

“...Toplumumuzda yaşlı insanlara çok önem verilir ve onlara saygı gösterilir. Yaşlıları sevdiğimizi ve onları unutmadığımızı göstermek için her yıl mart ayında “Yaşlılara Saygı” haftası kutlanır. Yaşlılar, hayat boyu elde ettikleri birikim ve tecrübeleriyle bizlere örnek oluyorlar. Bizler de üzerimize düşeni yapmalı ve onlara değer verdiğimizizi hissettirmeliyiz. (Mart/ s. 23)”

“...Bazen hata yapabilir, annemizi üzebiliriz. Ama onlar bize karşı çok sabırlı ve affedicidirler. Hatalarımızı düzeltmemiz için bize yardım ederler. Hatalarımızdan alacağımız dersleri her defasında sabırla anlatırlar. Affetmeyi öğreniriz annelerimizden. Eğer onları kıracak bir şey yaptıysak onlardan özür dilemeliyiz. Biz de onların yaptıkları hataları affedebiliriz. (Mayıs/ s. 5)”

- *İnisiyatif Alma ve Girişimcilik:*

“...Kış mevsiminde bazı hayvanlar sıcak yerlere göç ederken, bazıları ise yuvalarına yiyecek depolar. Kimi hayvanlar da kış uykusuna yatar. Peki ya sokaklarda kalan hayvanlar? Onlar kışı nasıl geçiriyor? Onlar için neler yapabiliriz? Haydi, birlikte öğrenelim! (Ocak/ s. 14)”

“...Yeşilcan, Ece ve Efe yakınlarındaki bir kumsala giderler. Kumsalda, kazı oyunu oynarlar. Fakat kazdıkları her yerden çöpler çıkar. Tam o sırada, kumsaldaki havayı ve yerleri kirleten bir çifti fark ederler. Kahramanlarımız, köpek dostları Bıdık'ın yardımıyla sorunu çözmek için harekete geçerler. (Eylül/ s. 23)”

“...Dünyamız gittikçe daha büyük çevre sorunlarıyla boş etmeye çalışıyor. Bizler de dünyamıza destek olmalı ve onu tehlikelerden korumalıyız. Dört kitaptan oluşan ve gerçek olaylardan esinlenerek kaleme alınan Çevreci Öyküler serisi ile doğayı korumak için yapılan ve yapılabilecek etkinlikler hakkında heyecan verici bilgiler edineceksiniz. (Aralık/ s. 25)”

- *Kültürel İfade ve Farkındalık:*

“...Kültür ve Turizm Bakanlığı, Devlet Tiyatroları’nın çocuk oyunlarını, internet üzerinden bizler için paylaşmış. Tiyatroda oyun izler gibi sessizliği sağladık. Evet, cep telefonları bile kapandı. Perde açıldı... “Papağan Kaçtı” oyununu izledim, çok beğendim. (Mayıs/ s. 25)”

“...Her yıl Eylül ayında okulların açıldığı hafta “İlköğretim Haftası” olarak kutlanır. Yaşamımız boyunca gerek duyacağımız bilgi ve becerilerimizin temeli ilkokulda atılır. Bu hafta boyunca okumanın önemi, okulun değeri onlatılır. Şiirler okunur, konuşmalar yapılır. (Eylül/ s. 24)”

4. 6. Minika Go Dergisinin Metinlerinin 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndaki Kök Değerler ve Yetkinliklere Göre İncelenmesine Yönelik Bulgular

2018-2020 yılları arasında yayımlanan Minika Go dergisinin metinlerinde, 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda yer alan hangi kök değerlere ve yetkinliklere ne sıklıkla yer verildiğini tespit edilmiş ve aşağıda tablolar hâlinde sunulmuştur.

Tablo 27. 2018 Yılı Minika Go Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndaki Kök Değerler

Aylar	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	f
Adalet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dostluk	2	4	4	5	2	3	2	9	2	2	4	4	43
Dürüstlük	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Öz Denetim	9	11	12	9	10	6	7	11	7	8	12	10	112
Sabır	1	-	-	4	1	-	-	2	-	-	1	-	9
Saygı	-	-	1	1	-	-	1	2	-	-	4	2	11
Sevgi	2	5	9	4	1	8	3	5	6	4	2	6	55
Sorumluluk	1	1	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	4
Vatanseverlik	1	3	3	1	2	-	1	2	-	2	1	-	16
Yardımseverlik	1	1	3	1	4	5	2	1	2	2	2	2	26
Toplam													278

Tablo 27 incelendiğinde 2018 yılı Minika Go dergisinin metinlerinin, Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndaki kök değerlerden adalet kök değerine yer vermediği görülmüştür. Bu inceleme sonunda Minika Go dergisinin 2018 yılında yayımlanan sayılarında toplamda 278 adet kök değer yer almaktadır. En yüksek frekansa sahip kök değer öz denetim (112) olduğu görülürken en düşük

frekansa sahip olan kök değerin ise dürüstlük (1) olduğu saptanmıştır. En yüksek frekansa sahip öz denetim kök değerini ise sırasıyla sevgi (55), dostluk (43), yardımseverlik (26), vatanseverlik (16), saygı (11), sabır (9) ve sorumluluk (4) kök değerleri takip etmektedir. 2018 yılı Minika Go dergisinin metinlerinde tespit edilen kök değerlere ise örnekler şu şekilde sıralanmaktadır:

- *Dostluk*: "...İp merdiven ve komando ekibi hazır, biraz alçalalım.
-En fazla 30 metre yaklaşabiliriz.
-Yeterli hadi dostlar! (Mart/ s. 18)"

"...Ailesiyle birlikte mutlu bir hayat süren Fred, onlar evden ayrılınca Kahraman Kedi 'ye dönüşüyor. Fred'in cesaret ve enerjisine dostlarının renkli kişilikleri de eklenince macera kaçınılmaz oluyor. (Nisan/ s. 6)"

"...Biliyoruz ki doğada hayatta kalmak, evindeki rahatlığı aratmayacak tesisler yaparak yaşamak, güçlü dostluklar edinmek, insanlara yardım etmek ilgini çekiyor ve izciliği araştırıyorsun. Belki de bu sebepten dolayı yazının devamını merak ediyorsun. Vakit kaybetmeyelim, izcilik hakkında biraz bilgi edinelim. (Ağustos/ s. 12)"

- *Dürüstlük*: "...İzci; fikir, söz ve davranışlarında açık ve dürüsttür. (Ağustos/ s. 22)"
- *Öz Denetim*: "...Her gün geçtiğimiz sokakta, evimizin bahçesinde ya da tarla kenarında bizi selamlıyor onlar. Tek yaşıyorsa belki bazen daha yakından tanışabiliyoruz. Kalabalıklarsa orman deyip geçiyoruz. Aslında geçmemek gerek. Aralarına karışıp beraber vakit geçirmek gerek. Onlara teşekkür etmek gerek. Neden mi? İşte bu sebeplerden sadece birkaçı... (Mart/ s. 14)"

"... Yağmur pes etmedi, döndü önüne ve karar verdi denizde yüzmeye. Kamp kısmı kolaydı. Mesele "izci"yi çözmekti. Sesler içeride kimse yokmuş gibi geri dönüyordu kulağından, gözleri yine parlıyordu gelen ışıkla sokak lambalarından... (Ağustos/ s. 26)"

"...Büyüyorum galiba. Aynaya bakarken kendi kendime böyle dedim. Yanımda birisi olsa ona sorardım, "Bak bakalım ben büyümüş müyüm yoksa" derdim. Ben büyüyünce ayakkabı numaram da büyüyor, yediğim lokmalar çoğalıyor, galiba içtiğim su miktarı da artıyor. (Kasım/ s. 36)"

- *Sabır*: "...Satrancın onlar için ne ifade ettiği sorulunca Işık, "Satranç bana sabretmeyi ve zamanı iyi kullanmayı öğretti. (Ağustos/ s. 57)"

• *Saygı*: "...Taraft Devletler, ana-babasından veya bunlardan birinden ayrılmasına karar verilen çocuğun, kendi yüksek yararına aykırı olmadıkça, ana-babanın ikisiyle de düzenli bir biçimde kişisel ilişki kurma ve doğrudan görüşme hakkına saygı gösterirler. (Temmuz/ s. 5)"

"...Ana-babası, ayrı devletlerde oturan bir çocuk olağanüstü durumlar hariç hem ana hem de babası ile düzenli biçimde kişisel ilişkiler kurma ve doğrudan görüşme hakkına sahiptir. Taraft Devletler çocuğun ve ana-babasının Taraft Devletlerin ülkeleri dâhil herhangi bir ülkeyi terk etmeye ve kendi ülkelerine dönme hakkına saygı gösterirler. (Ağustos/ s. 5)"

- *Sevgi*: "...Liseli Gencin Hayvan Sevgisi... Lise ikinci sınıf öğrencisi Kerem Topal İsmailoğlu, engelli hayvanlar için protez bacak yapıyor. 3D yazıcı aracılığıyla bir protez üreten Topal

İsmailoğlu, klasik proteze göre daha az maliyetli ve hareketli olan bu ürünle engelli hayvanların hayatını iyileştirmeyi amaçlıyor. (Mart/ s. 9)”

“...Sevdiğim bir insan için hazırlayacağım sürprizde babam, iş birlikçim olacak. (Haziran/ s. 13)”

“... "Bununla birlikte kazanmak da beni en mutlu eden şeylerden biri. İkisini birleştirdiğimiz zaman da her açıdan zevkli bir iş yapmış oluyorum. Severe yapmışım içine birçok başarı yakalıyorum" diyor. (Eylül/ s. 57)”

- *Sorumluluk*: “... Taraf Devletler, çocukların bakımı veya korunmasından sorumlu kurumların, hizmet ve faaliyetlerin özellikle güvenlik, sağlık, personel sayısı ve uygunluğu ve yönetimin yeterliliği açısından, yetkili makamlarca konulan ölçülere uymalarını taahhüt ederler. (Ocak/ s. 3)”

- *Vatanseverlik*: “...Şehrin, Kurtuluş Savaşı’ndan önceki adı Maraş’tı. Savaş tam sonra İstiklal Madalyası ile ödüllendirilmiş daha sonra ise TBMM’nin kararıyla 7 Şubat 1973’te “kahraman” unvanı verilmiştir. Düşman işgaline karşı halkın direnişi, 12 Şubat 1920 tarihinde son buldu. Bu yüzden 12 Şubat, Kahramanmaraş’ın kurtuluş ve Zafer Bayramı olarak kutlanır. (Şubat/ s. 46)”

“...Millî marşımız olan İstiklâl Marşı, 12 Mart 1920’de Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde alkışlar eşliğinde kabul edildi. Millî şairimiz Mehmet Akif Ersoy’un Ankara’daki Tacettin Dergâhında yazdığı ve Türk ordusuna ithaf ettiği millî marşımız büyük bir coşku ile karşılandı ve dillerden düşmedi. (Mart/ s. 34)”

- *Yardımseverlik*: “...O beni şaşırtan her şeyin fotoğrafı çekilecek. Ev işlerine yardım edilecek. Tatil de olsa bundan kaçış yok! (Haziran/ s. 12)”

“...Çeşitli asma köprü tesisleri var. Buradaki yavrukurt ise asma köprü inşa ederken liderine yardım ediyor. (Ağustos/ s. 15)”

Tablo 28. 2018 Yılı Minika Go Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Yetkinlikler

Aylar	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	f
Ana Dilde İletişim	13	12	5	10	11	8	11	21	12	7	5	14	129
Yabancı Dillerde İletişim	1	3	1	-	1	-	1	-	-	2	-	-	9
Matematiksel Yetkinlik ve Bilim/Teknolojide Temel Yetkinlikler	16	16	13	11	11	13	21	10	21	16	11	19	178
Dijital Yetkinlik	4	3	6	5	3	5	8	4	5	3	6	6	58
Öğrenmeyi Öğrenme	10	10	12	10	11	6	9	13	11	7	8	11	118
Sosyal ve Vatandaşlıkla İlgili Yetkinlikler	10	18	14	15	13	20	16	19	16	16	17	18	192
İnisiyatif Alma ve Girişimcilik	19	20	20	17	17	22	30	25	23	18	19	17	247
Kültürel İfade ve Farkındalık	8	11	8	15	14	19	17	15	13	6	12	10	148
Toplam													1079

Tablo 28'de 2018 yılı Minika Go dergisinin metinleri, Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki yetkinlikler bağlamında incelenmiştir. Bu inceleme sonunda Minika Go dergisinin 2018 yılında yayımlanan sayılarında toplamda 1079 adet yetkinliğe yer verildiği tespit edilmiştir. Tablo 28 incelendiğinde en yüksek frekansa sahip yetkinliğin inisiyatif alma ve girişimcilik (247) olduğu görülürken bu yetkinliği ise sırasıyla sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler (192), matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler (178), kültürel farkındalık ve ifade (148), ana dilde iletişim (129), öğrenmeyi öğrenme (118), dijital yetkinlik (58) ve yabancı dillerde iletişim (9) yetkinlikleri takip etmektedir. 2018 yılı Minika Go dergisinin metinlerinde tespit edilen yetkinliklere ise örnekler şu şekilde sıralanmaktadır:

- *Ana Dilde İletişim:*

“...Hikmet (isim) Arapça kökenlidir. Bilgelik demektir. Allah'ın her şeyi yerli yerince yaratma, her şeyi layık olduğu yere koyma sırrı, âlemin insanlar tarafından anlaşılamayan gizli amacı anlamı da vardır. Diğer anlamları ise bir şeyin oluşundaki akıl erdirilemeyen gizli sebep ve öğüt verici sözdür. Bu kelime eskiden felsefe ve fizik bilim dalları için de kullanılırdı. (Ocak/ s. 52)”

“...Mazman (isim)/ Türkiye'de ağızlarda yaşayan bir kelimedir. Dokuyarak ya da öreerek keçi kılından çul, torba, keçe vb. şeyler yapan ve satan kimseye denir. Mutafta, muytafta ile eş anlamlıdır. (Şubat/ s. 54)”

“... Oba: Yaşları 11 ile 15 arasında olan 6-8 izcinin bir araya gelmesiyle oluşan gruba "oba" denir. Dünyanın en küçük demokratik topluluğudur. Oba elemanları bir vücut gibi hareket eder. (Ağustos/ s. 23)”

- *Yabancı Dillerde İletişim:*

“...Latince'den Fransızca'ya "ventouse" şeklinde geçen kelime, dilimize Fransızcadan girmiştir. Bazı hayvanlarda çekip emmeye yarayan veya yapışıp tutunmaya yarayan organ, çekmen demektir. Bu işi yapan şişe benzeri aletlere de denir. (Şubat/ s. 54)”

- *Matematiksel Yetkinlik ve Bilim/Teknolojide Temel Yetkinlikler:*

“...Kolibri (Trochilidae) diğer adıyla sinek kuşları Amerika kıtası ve Küba'da görülür. Yaşam süreleri 3-5 yıl arasındadır. Bu kuşları diğerlerinden ayıran en büyük özellik havada sabit kalmasıdır. İnce gagalarıyla çiçek nektarlarını emerken saniyede 15 ile 80 kez kanat çırparak kırıdamadan havada kalırlar. Kolibri, parlak ve renkli tüylere sahiptir. Dünyanın en küçük kuşudur. Uzunluğu gagasından kuyruğunun ucuna kadar yalnızca 57 milimetredir. Yani baş parmağımızın uzunluğu kadardır. (Ocak/ s. 26)”

“.....Himalayalar, dünyanın en yüksek sıradağlarıdır. Everest Tepesi ise 8 bin 848 metre ile bu dağların zirvesidir. Çin Halk Cumhuriyeti ile Nepal sınırları arasında bulunur. İlk zirveye çıkış 29 Mayıs 1953'te gerçekleşmiştir. Yeni Zelandalı Edmund Hillary ile Nepalli Tenzing Norgay, 11.30 'da Everest zirvesine ulaşmışlardır. Everest tırmanışının en zorlu etaplarından bir tanesi günümüzde Edmund Hillary anısına Hillary Step olarak anılmaktadır. (Şubat/ s. 29)”

“...Omurgalı hayvan sınıfından olan uzun kuyruklu, tüylü bir kemirgen sincap. Dünya üzerinde 278 türü bulunan sincapların boyları 18-25 cm, kuyrukları 14-20 cm arasında değişir. Bir sincap 3-7 tane arasında yavru doğurabilir. Boz sincap, Kuzey Amerika gri sincabı, kırmızı sincap, Hint sincabı ve Sibirya çizgili sincabı en bilinen türleridir. (Eylül/ s. 46)”

- *Dijital Yetkinlik:*

“... Türkiye'nin yaratıcılık odaklı olan ilk çocuk kültür ve sanat festivalinin birbirinden değerli atölyeler, söyleşiler, gösteri ve konserlerle dolu bir programı var. Detaylı bilgi için yaraticicocukfestivali.com adresine bakılabilir. (Haziran/ s. 9)”

“... Bebek, Çocuk, Eğitim ve Kırtasiye Fuarı, 13-16 Aralık tarihleri arasında Bursa Merinos Atatürk Kongre ve Kültür Merkezi yapılacak. Detaylı bilgilere bubexfuari.com adresinden ulaşılabilir. (Aralık/ s. 9)”

- *Öğrenmeyi Öğrenme:*

“...Daha önce hiç anıt ağaç gördün mü? Belki de şimdi "anıt ağaç nedir" diye düşünüyorsun. Biz vakit kaybetmeden merakını giderelim. Bir ağacın anıt niteliği kazanabilmesi için öncelikle yaşı, çapı ve boyuyla kendi türünün alışılmış ölçülerinin üzerinde olması gerekiyor. Bulunduğu yörenin kültürü ve tarihinde de yer etmeli. Fiziksel görüntüsüyle insanları etkileyebilmeli. Ayrıca doğal şartlarda uzunca bir ömrü olmalı. Haydi, ülkemizdeki birkaç anıt ağacı birlikte tanıyalım. (Mart/ s.15)”

“... Benim için bana bir şeyler öğreten ve okurken de eğlenmemi sağlayan bir ansiklopedi gibi", Işıl ise "Benim için farklı karakterleri olan insanları bir amaç uğruna, iş birliği yapmalarını sağlamak gibi" diyor. (Ağustos/ s. 57)”

“...Evde bir takvim var, her gün bir yaprağını koparıyorum fakat zannettiğiniz gibi onu okumuyorum. Tersine, her gün kopardığım yaprağa bir şeyler yazıp çekmeceye koyuyorum. Çünkü bu takvimi ben yaptım, çünkü yapraklar bomboş. Bir yıl sona erdiğinde yazdığım yaprakları birleştirerek bir takvim yapıp odamın duvarına asacak ve gelecek bir yıl boyunca o takvimin yapraklarını koparıp okuyacağım. (Kasım/ s. 36)”

- *Sosyal ve Vatandaşlıkla İlgili Yetkinlikler:*

“... Ocak ayında Ankara'da düzenlenen Türkiye Artistik Buz Pateni Şampiyonası'nda bir dünya rekoru kırıldı. Bu rekorun sahibi Efe, basic novice a erkekler kategorisinin teknik kısmında 23,03 puan alarak rekora imza attı. Ülkemize bu gururu yaşatan arkadaşımız bizimle şunları paylaşıyor: "Türkiye Şampiyonası için çok hazırlandık. Yarışmam bitip puanım anons edildiğinde hedeflediğim puanı alamamıştım. Çok güzel bir puan aldığım için mutluydum fakat bir o kadar da içim buruktu. Yarışmalar bitip sonuçlar onaylandıktan sonra federasyonun internet sitesinde açıklandığı zaman, bugüne kadar kategorimde alınan en yüksek teknik puanı aldım." (Şubat/ s. 55)”

“...Geri Dönüşüm Kutularını Arttıralım! Plastik geri dönüştürülebilir bir madde ama geri dönüşüme kazandırdığımız atık 'miktarı çok az. Öyleyse önce büyükleri, çöpleri ayırmak konusunda ikna etmek gerek. Hatta ne kadar ciddi olduğumuzu göstermek için bir atık kutusu bile tasarlayabiliriz. Gerekirse belediyeleri arayıp, evimizin yakınlarına geri dönüşüm kutuları koymalarını isteyebiliriz. (Haziran/ s. 14)”

- *İnisiyatif Alma ve Girişimcilik:*

“...Akıllı Giysi. Ben bir akıllı giysi yapmak isterdim. İstedğin zaman ayarlayabilirsin. İstersen sıcak istersen soğuk tutacak. Üzerinde ayarlamak için bir düğme olacak. Sıcaklığı O'dan 100 dereceye kadar ayarlayabilirsiniz. Mesela 50 derece olunca orta olacak. Bu giysi ile kat kat giyinmek zorunda kalmayacağız. Yaz ve kış mevsimlerinde aynı giysileri giyebileceğiz. (Şubat/ s. 22)”

“...5. Uluslararası CNR Kitap Fuarı 10 Mart'ta başlıyor. CNR Kitap Fuarı'nın bu yılki teması "OKU" olacak. Fuarın onur yazarı edebiyatın usta ismi Alev Alatlı... Temaya uygun düzenlenen etkinliklerde, binin üzerinde etkinlik gerçekleştirilecek. Fuar 18 Mart'a kadar sürecek. (Mart/ s. 9)”

“...Ben olsam düğmeyle çalışan robot bir tamir kutusu yapardım. Evde bozulan tüm eşyalar, bir düğmeyle içinden çıkan mekanik aletler sayesinde tamir edilirdi. Hatta arabayı bile tamir ederdi. Tamir edemeyeceği hiçbir şey olmazdı. Böylece ailece rahat ederdik. Özellikle babam... (Haziran/ s. 26)”

- *Kültürel İfade ve Farkındalık:*

“... Kültür Sanat İstanbul ile Doğançay Müzesi iş birliğiyle düzenlenen 14. Doğançay Müzesi İstanbul Orta Okullar Resim Yarışması sonuçlandı. Ödül kazanan çocuklara Cemal Reşit Rey Konser

Salonu'nda 24 Mayıs'ta yapılan törenle ödülleri verildi. Yarışmada on bine yakın eser değerlendirildi. (Haziran/ s. 8)”

“... Bir tribün gösterisi olan Meksika dalgası ilk kez 1986 Meksika Dünya Kupası'nda ortaya çıktı. Taraftarlar şampiyonada oynanan maçların sıkıcılığından bunalınca tüm stadi dolanan böyle bir eğlence buldu. (Temmuz/ s. 15)”

“...Dünyanın günümüze ulaşan en eski tapınağı olarak kabul edilen Şanlıurfa'daki Göbekli Tepe, UNESCO Dünya Miras Kalıcı Listesi'ne girdi. Bölgedeki kazılar 1995 yılında arkeolog Prof. Klaus Schmidt tarafından başlatıldı. Göbekli Tepe'deki 40-60 tonluk sütunların dönemin şartlarıyla nasıl taşındığı ve dikildiği hâlâ çözülemedi. Günümüze bu denli mükemmel olarak korunmuş şekilde kalması da arkeologları şaşırtan bir diğer konu. Geçmişi yaklaşık 12 bin yıl öncesine dayanan yapıyla birlikte Dünya Miras Listesi'nde ülkemizden giren 18 eser bulunuyor. (Ağustos/ s. 8)”

Tablo 29. 2019 Yılı Minika Go Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Kök Değerler

Aylar	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	f
Adalet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dostluk	3	3	1	3	3	1	3	6	7	3	4	3	40
Dürüstlük	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Öz Denetim	11	13	9	11	11	12	13	11	11	8	7	12	129
Sabır	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	1	-	3
Saygı	2	1	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	5
Sevgi	3	4	5	6	6	5	11	4	7	4	5	4	64
Sorumluluk	-	-	-	2	-	-	-	1	1	-	-	1	5
Vatanseverlik	-	-	-	1	1	-	1	1	-	2	2	-	8
Yardımseverlik	3	2	3	1	1	2	3	5	2	2	4	2	30
Toplam													283

Tablo 29 incelendiğinde 2019 yılı Minika Go dergisinin metninin, Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki kök değerlerden adalet ve dürüstlük kök değerlerine yer vermediği görülmüştür. Bu inceleme sonunda Minika Go dergisinin 2019 yılında yayımlanan sayılarında toplamda 283 adet kök değer yer almaktadır. En yüksek frekansa sahip kök değer öz denetim (129) olduğu görülürken en düşük frekansa sahip olan kök değer ise sabır (3) olduğu saptanmıştır. En yüksek frekansa sahip öz denetim kök değerini ise sırasıyla sevgi (64), dostluk (40), yardımseverlik (30), vatanseverlik (8), saygı (5) ve sorumluluk (5) kök değerleri takip etmektedir. 2019 yılı Minika Go dergisinin metninde tespit edilen kök değerlere ise örnekler şu şekilde sıralanmaktadır:

- *Dostluk*: “...Alpman'da iki oba arasındaki oyunlar devam ediyor. Alpman ve yakın dostları, obalarını en iyi şekilde temsil etmek için var güçleriyle çalışıyorlar. (Ocak/ s. 7)”

“...Blinky Bill, ailesi ve dostlarıyla Greenpatch'te yaşıyor. Özgüvenli Blinky ile heyecan düşkünü kertenkele Jacko çok yakın arkadaşlar ve kendilerini Greenpatch'in koruyucuları olarak görüyorlar. (Şubat/ s. 6)”

“...Ali'nin hayatı bir anda değişti. Farkında olmadığı yetenekleri sayesinde kendini bambaşka bir dünyada bulan Ali, arkadaşlarına alışmaya ve olimpiyatlar için var gücüyle çalışmaya başlıyor. Dostluk, disiplin ve onlarca müsabaka Hızlı Ayaklar 'da seni bekliyor! (Haziran/ s. 7)”

- *Öz Denetim:* “...Niyetim yan sokaktaki fırından kahvaltı için bir pide alıp eve dönmek ve bu kısa, masum gezintiyi bitirmektir. Fakat nasıl olduğunu anlamadığım tuhaf, çok tuhaf bir şey oldu: Köşeyi döner dönmez bir beyefendi çıktı karşıma! (Haziran/ s. 30)”

“...Yozgat'ta yaz tatiline giren bir grup çocuk, futbol oynamak ve boş vakitlerini değerlendirmek için mahallede bulunan boş arsayı büyüklerinin de yardımıyla temizleyip düzenledi. Eski halı ve kilimleri arsaya sererek kendi halı sahalarını yaptılar. (Temmuz/ s. 8)”

“...Çok merak ediyorum bazı şeyleri. Sen tam bu sayfayı okumaya başlamışken beni bir meraktır alıyor mesela. Acaba sesli mi okuyorsun yoksa içinden sessizce tekrarlıyor musun cümleleri? (Aralık/ s. 7)”

- *Sabır:* “...İkincinin ne olduğunu söylemeye gerek var mı? İşte geldi, ipe çekip durduğun yaz tatili. Güzel ve güneşli günlerin içinde gönlünce eğlenebilirsin. Güzel ve yıldızlı gecelerin içinde istediğin kadar uyuyabilirsin. İyi tatiller diliyoruz sana! (Haziran/ s. 10)”

- *Saygı:* “...Genelgenin yürürlükten kaldırılmasıyla öğrencilerin, bir eser listesiyle sınırlı kalmadan; öğretmenlerin rehberliğinde, Anayasa'ya, yasalara ve millî eğitimin temel amaçlarına ters düşmeyecek; millî ve insani değerlere saygılı bütün eserlerden yararlandırılması hedefleniyor. (Ocak/ s. 9)”

- *Sevgi:* “...“Little Toot” müzikli bir plaktı. Renkli albümünde çizimler ve şarkı sözleri vardı. Amerika Birleşik Devletleri’nden teyzem getirmişti. Bu küçük römork ve babası New York limanına yanaşmak isteyen bir gemiyi fırtınaya rağmen kurtarmışlardı. Denizleri hep sevdim. (Nisan/ s.42)”

“...Adım İbrahim. Kısa boylu ve sessizim. Etrafı gözlemlemeyi çok severim. Herhangi bir karışıklık oldu mu hemen olup bitenle ilgilenirim. Okulun en gözde erkek tenisçisiyim. (Mayıs/ s. 19)”

“...Acaba şu an bu yazıyı geleceğin tasarımcısı mı okuyor? Sevdiğiniz bir kitabın kapağını yeniden tasarlamaya ne dersiniz? Tasarımınızı kitabın yayınevine, yazarına ya da çizimine göndermeyi unutmayın. Belli mi olur, belki de onlarla tanışma şansı yakalarsınız. (Temmuz/ s. 18)”

- *Sorumluluk:* “...Bu Sözleşme ‘de belirtilen hakların güvence altına alınması ve geliştirilmesi için Taraf Devletler, çocuğun yetiştirilmesi konusundaki sorumluluklarını kullanmada ana-baba ve yasal vasilerin durumlarına uygun yardım yapar ve çocukların bakımı ile görevli kuruluşların, faaliyetlerin ve hizmetlerin gelişmesini sağlarlar. (Nisan/ s. 5)”

• *Vatanseverlik*: “...Aydınlık bir sabah çıkardık karanlık bir geceden. İşte o günden sonra birlik olmamızın, ülkemize ve bayrağımıza sahip çıkmanın anısına 15 Temmuz tarihini "Demokrasi ve Millî Birlik Günü" olarak kutluyoruz. Bu özel günde ülkesine sahip çıkan tüm şehitlerimizi, gazilerimizi rahmetle anıyoruz. (Temmuz/ s. 10)”

• *Yardımseverlik*: “...Sokağımızdaki kedilere ve köpeklere evinizden yiyecekler götürerek ikram edin. Kuşlar için sokağa, balkona ve pencere önüne yem bırakmayı unutmayın. (Ocak/ s. 20)”

“...Oba Oyunları'na ara verildi. Bu yüzden Alpman ve arkadaşları, oba işlerine daha çok yardımcı olurlar. O gün toplamaları gereken onlarca odun vardır. Ancak Baybars'ın aklı Melike'nin oynadığı "aşık oyununda kalır. (Nisan/ s. 6)”

“...Kendilerini yardım etmeye adanmış beş kardeş Scott, John, Virgil, Alan ve Gordon haber aldıkları her acil durum çağrısına müdahâle ediyor. Bu kez Kayo'nun başı dertte... İçinde Thunderbirds Are Go ekibinin gizli operasyonlar sorumlusu Kayo'nun da olduğu Fireflash Jeti ortadan kayboldu. Ekibimiz de dâhil kimse sinyal alamıyor. (Ağustos/ s. 6)”

Tablo 30. 2019 Yılı Minika Go Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Yetkinlikler

Aylar	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	f
Ana Dilde İletişim	8	8	4	11	9	11	11	5	7	5	10	10	99
Yabancı Dillerde İletişim	-	-	2	2	1	2	1	-	-	-	-	1	9
Matematiksel Yetkinlik ve Bilim/Teknolojide Temel Yetkinlikler	17	18	15	14	10	13	16	11	12	17	11	6	160
Dijital Yetkinlik	7	6	6	18	5	6	5	5	7	7	2	5	79
Öğrenmeyi Öğrenme	10	19	13	15	8	14	9	11	10	14	11	11	145
Sosyal ve Vatandaşlıkla İlgili Yetkinlikler	20	13	17	23	20	22	19	23	16	16	20	16	225
İnisiyatif Alma ve Girişimcilik	14	21	24	21	21	22	18	16	17	8	13	16	211
Kültürel İfade ve Farkındalık	13	8	10	8	10	7	10	11	10	9	7	7	110
Toplam													1038

Tablo 30'da 2019 yılı Minika Go dergisinin metinleri, Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki yetkinlikler bağlamında incelenmiştir. Bu inceleme sonunda Minika Go dergisinin 2019 yılında yayımlanan sayılarında toplamda 1038 adet yetkinliğe yer verildiği tespit edilmiştir. Tablo 30 incelendiğinde en yüksek frekansa sahip yetkinliğin sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler (225) olduğu görülürken bu yetkinliği ise sırasıyla inisiyatif alma ve girişimcilik (211), matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler (160), öğrenmeyi öğrenme (145), kültürel farkındalık ve ifade (110), ana dilde iletişim (99), dijital yetkinlik (79) ve yabancı dillerde iletişim (9) yetkinlikleri takip etmektedir. 2019 yılı Minika Go dergisinin metinlerinde tespit edilen yetkinliklere ise örnekler şu şekilde sıralanmaktadır:

- *Ana Dilde İletişim:*

“...İngilizce "e-mail" kelimesi yerine çok uygun bir Türkçe karşılık olan e-postayı kullanmayı tercih edin. (Nisan/ s. 20)”

“...Güzel sözcükler kullanmak iyidir. Baba mesela bunlardan birisi, bir diğeri anne. Bayram ve tatil de güzel kelimeler, oyun ve kitap gibi... Her sözcük canlanabilir dikkatli bakarsan. (Haziran/ s. 11)”

- *Yabancı Dillerde İletişim:*

“...Demografi (isim)/Dilimize Fransızcadan geçen kelime nüfus bilimi demektir. Yunancadan Fransızcaya "démographie" olarak geçmiştir. (Nisan/ s. 47)”

- *Matematiksel Yetkinlik ve Bilim/Teknolojide Temel Yetkinlikler:*

“...Milattan önce 1 Ocak 45 yılında Jülyen takvimi ilk kez kullanılmaya başlandı. Roma hükümdarı Jül Sezar, o zamana kadar kullanılan takvimdeki karışıklıkları çözmek için bilim insanlarını görevlendirdi. İskenderiyeli astronomi bilgini Sosigenes'ten yardım alarak bir takvim hazırlattı. Sosigenes, bir yılı 365 gün olarak hesaplayıp oluşan mevsim kaymalarını düzeltmeyi hedeflemişti. Jül Sezar, temmuz ayının ismini değiştirerek kendi adından gelen July ismini verdi. Bu takvim 16'ıncı yüzyıla kadar kullanıldıktan sonra yerini Gregoryen takvimine bıraktı. Türkiye'de bu takvim, 1 Ocak 1926 tarihinde kullanılmaya başlandı. (Ocak/ s. 10)”

“...Otomobil Hızında Bir Balık Denizlerde yaşayan en hızlı canlı saatte 110 kilometre hıza ulaşabilen yelken balığıdır. Görüntüsü kılıç balığına benzer. Yelken balığını kılıç balığından ayıran en büyük özellikse üst yüzgecinin bir yelkene benzemesi. Hızından dolayı balıkçılar tarafından yakalanması en zor balıkların başında gelir. Atlas Okyanusu ile Büyük Okyanus'ta görülür. (Şubat/ s. 22)”

“...Bütün hayatınızı yürüyerek geçirdiğinizi hayal eder misiniz? İnsanlar için bu durum imkânsız gibi ama eabil için durum farklı. O, 7 ile 21 yıl arasında değişen ömrü boyunca hep havada. Hayatının tamamını neredeyse havada geçiriyor ve yine neredeyse tüm ihtiyaçlarını havada gideriyor. Uçarken uyuyor, yemek yiyor, su içiyor, oyun oynuyor ve eş seçiyor. Ayrıca ağızlarıyla su fışkırtıp serinledikleri de biliniyor. Ayakları kısa ve zayıf olduğu için olağanüstü bir durum dışında yere konmuyor. Sadece üreme döneminde yuvasına giriyor. (Ekim/ s. 19)”

- *Dijital Yetkinlik:*

“...Bursa Uluslararası Bebe, Çocuk Hazır Giyim ve Çocuk İhtiyaçları Fuarı, 9- 12 Ocak tarihleri arasında TÜYAP Bursa Fuar ve Kongre Merkezi'nde gerçekleştirilecek. Ayrıntılı bilgi için: junioshow.com. (Ocak/ s. 9)”

“...Ben Öğretmen Olsam! Siz öğretmen olsanız en çok neye dikkat ederdiniz? "Ben öğretmen olsam:" diye başlayan cümlelerinizi bizimle paylaşmak isterseniz büyüklerinizle konuşarak, e-posta adresimize gönderebilirsiniz. Adresimiz: dergi@minikagoderji.com.tr (Eylül/ s. 28)”

- *Öğrenmeyi Öğrenme:*

“...İlerleyen zamana rağmen dinazorlar hakkında daha pek çok bilinmez var. Akla gelen ilk gizem ise derilerinin renkleri,, Yine de arkadaş çevremizde onlarla ilgili sohbet ederken söyleyecek şeyler bulabiliyoruz. Peki, bilim insanları bu bilgileri nasıl elde etmişler? Tabii ki fosillerden... (Şubat/ s. 20)”

“...Okulda, evde, sokakta, sahilde ya da bahçede... İnternete ulaşmamız günümüzde oldukça kolay. Erişim kolaylaştıkça internet, bilgi ve eğlence kaynağı olarak hayatımızda büyük bir yer edindi. Peki, elektronik bir kütüphane gibi olan internetle ilgili neler biliyoruz? (Nisan/ s. 16)”

“...1946 yılında Erzincan'da doğmuş. Köyünün kırlarında kınalı kekliğine türküler söylerken kurşun kalemle resim defterine resimler yaparmış. Çocukken rüyasında renk renk resim kalemleri görürmüş. İlkokuldan sonra hayatını kazanmak için esnaf çıraklığı ve tabelacılık yapmış. 1974 yılında çizgi film işlerini bırakarak kendi resim atölyesini kurmuş. (Ekim/ s. 43)”

- *Sosyal ve Vatandaşlıkla İlgili Yetkinlikler:*

“...İnternette oyun oynarken ya da sosyal medya hesaplarında tanımadığın insanlar seninle iletişim kurmaya, arkadaş olmaya çalışabilir. Nasıl ki parkta, alışveriş merkezinde ya da sokakta tanımadığın insanlarla bir anda arkadaş olmuyorsan; internet ortamında da aynı dikkati göstermelisin. Daha önce yüzünü görmediğin, sesini duymadığın birisi çünkü bu. Belki de bir internet korsanıdır ve seni rahatsız etmek istiyordur. Böyle durumlarda paniğe kapılma ve o kişiyi engelle. Mutlaka bir yetişkine tanımadığın birinin sana mesaj attığından bahset lütfen. (Nisan/ s. 18)”

“...İnternette arama yapıyor, dosya indirip paylaşıyorsan ve tabii ki arkadaşlarınla sohbet ediyorsan bilgisayarını bekleyen tehlikelere karşı önlem alma zamanı! (Haziran/ s. 35)”

“...Sosyal medya uygulaması Instagram üzerinden başlatılan anlamlı bir kampanya çocukları sevindiriyor. @atmaprojesi ismiyle başlatılan kampanya ile arızalı, bozuk, kullanılmayan, kırık ve atılacak tüm oyuncaklar toparlanarak ihtiyaç sahibi çocuklara hediye ediliyor. Bu sayede hem oyuncak israfının önüne geçiliyor hem de geri dönüşümle farkındalık sağlanıyor. (Ağustos/ s. 8)”

- *İnisiyatif Alma ve Girişimcilik:*

“...Ben olsam uzaktan kumanda ile hareket eden bir bulut icat ederdim. Kumanda ile havalandırdığım bulutun içine şeker, dondurma, sakız, çiçek, bisküvi gibi çocukların çok sevdiği şeyler koyardım. Bir çocuğun canı bundan çektiğinde bulutun küçük penceresini açar, istediği şeyi havadan yağdırırdım. (Mart/ s. 40)”

“...Ben olsam çok işlevli spor aletleri yapardım. Mesela beysbol oynadığım sopa, küçük bir düzenekle sıırıyla atlama çubuğuna ya da buz veya çim hokeyi çubuğuna dönüşmeli. Futbol oynadığım toptaki düğmeye dokununca top hem basketbol hem hentbol hem de voleybol topuna dönüşebilir. Nasıl fikir ama? (Mayıs/ s. 40)”

“...Amerikan Havacılık ve Uzay Dairesi (NASA), Amerikalı astronotların 2024 yılına kadar Ay'a inişine hazırlanıyor. Apollo 11'den 50 yıl sonra gerçekleşecek göreve, Artemis adı verildi. Bu

görevle ilk kez bir kadın astronotun Ay'a ayak basması amaçlanıyor. Kadın astronota bir de erkek meslektaşı eşlik edecek. (Haziran/ s. 8)”

- *Kültürel İfade ve Farkındalık:*

“...Hayvansız Türkiye Sirki'nin sahibi Ulaş Cankurt ve eşi Melike Cankurt, eğlenceli gösterileriyle Türkiye'nin dört bir yanını geziyor. Senelerdir göçebe yaşam tarzını benimseyen çiftin çocukları da sirk yaşamının hareketliliği içinde büyüyor. Sihirbazlar, jonglörler, akrobatlar ile zaman hızla geçiyor. Sirkte hayvanlı gösteriler için maskotlar kullanılıyor. 55 kişilik Türkiye Sirki, şubat sonuna kadar Ankara'daki alışveriş merkezlerinde gösteriler sunacak. (Ocak/ s. 9)”

“...İstanbul'un Göztepe ilçesindeki Oyuncak Müzesinde çocuklar için temmuz ayı boyunca Tahta Oyuncak Boyama Atölyeleri var. (Temmuz/ s. 9)”

“...İstanbul Modern'de Yaz Sanat Atölyeleri devam ediyor. Resimler ve Kostümler, Resmi Duyabilseydik Ne Olurdu? Akımlar ve Resimler, Sessiz Film konulu atölyeler var. Atölyelere dair saat, ücret ve diğer bilgilere ulaşmak için istanbulmodern.org adresi ziyaret edilebilir. (Ağustos/ s. 10)”

Tablo 31. 2020 Yılı Minika Go Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Kök Değerler

Aylar	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	f
Adalet	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
Dostluk	1	1	2	1	3	2	1	5	2	1	2	-	21
Dürüstlük	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Öz Denetim	10	8	4	1	12	9	10	10	12	7	8	8	99
Sabır	1	1	-	-	3	-	1	-	-	-	-	-	6
Saygı	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2	-	3
Sevgi	5	4	3	5	4	3	4	7	3	3	4	4	49
Sorumluluk	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	4
Vatanseverlik	-	-	-	1	-	-	1	2	-	1	-	-	5
Yardımseverlik	-	-	1	-	3	-	1	2	-	-	-	1	8
Toplam													192

Tablo 31 incelendiğinde 2020 yılı Minika Go dergisinin metninin, Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki kök değerlerden dürüstlük kök değerine yer vermediği görülmüştür. Bu inceleme sonunda Minika Go dergisinin 2020 yılında yayımlanan sayılarında toplamda 192 adet kök değer yer almaktadır. En yüksek frekansa sahip kök değer öz denetim (99) olduğu görülürken en düşük frekansa sahip olan kök değer ise adalet (1) olduğu saptanmıştır. En yüksek frekansa sahip öz denetim kök değerini ise sırasıyla sevgi (49), dostluk (21), yardımseverlik (8), sabır (6), vatanseverlik (5), sorumluluk (4) ve saygı (3) kök değerleri takip etmektedir. 2020 yılı Minika Go dergisinin metninde tespit edilen kök değerlere ise örnekler şu şekilde sıralanmaktadır:

- *Adalet*: "...Dört mevsimin tüm güzellikleriyle dolu, âdil, masum ve hayal kırıklıkları karşısında yeni tohumlar ekmekten vazgeçmeyen bir dünya. (Haziran/ s. 43)"

- *Dostluk*: "...Kar, fırtına demeden maceradan maceraya koşan Lassie ve Zoe, anne ve babasının da yardımlarıyla tüm hayvanları doğal ortamlarına ulaştırmayı başarıyor. Dostluk, macera ve hayvan sevgisini işleyen bu harika hikâyeyi kaçırmayın! (Mayıs/ s. 6)"

"...Yıllardır futbol oynamayan Isaac, paketten çıkan gizemli oyuncu Myth ile kendini yepyeni bir turnuvarın içinde buluyor. En yakın dostlarının takımına dâhil olan Isaac, disiplin, sıkı çalışma ve kararlılıkla otuz yedi maçlık galibiyet serisini elinde bulunduran Purseus takımı karşısında güçlü bir rakip olarak yer almayı başarıyor. Yeni GGO Futbol Dünya Şampiyonu hangi takım olacak? (Ağustos/ s. 6)"

- *Öz Denetim*: "...Ne yapsam olmuyor. Tacin içinde gümüş var ise bunu nasıl tespit ederim? Hiçbir formülle çözülecek bir mesele değil gibi. Dur bir de şu yolu deneyeyim bakalım. (Mayıs/ s. 32)"

"...Bir pencerenin önündeyim ama bu kez başka bir pencerenin önünde. Akşam olmuş. Pencereyi açıyorum. Keşke açmasaydım diyorum sonra. Çünkü içeri dolan parlak yıldızlar, uyutmayacaklar beni geceler boyu... (Temmuz/ s. 10)"

"... Selam! Araştırmacı ruhumla düştüm yollara. Senin için harika ustalar buldum. Eskiden fabrikalar bu kadar yaygın değildi. İnsanlar, doğal malzemelerle yapılan el işi ürünler kullanıyordu genelde. Eskiden diyorum çünkü çırak yetişmediği ve talep az olduğu için yok olan ya da ustası azalan meslekler var. Hadi ben çayımı içerken siz de ustalarla tanışın. (Eylül/ s. 20)"

- *Sabır*: "...Biraz daha bekle... Gözlerini aç ve biraz daha bekle... Az kaldı sokaklarda neşeyle yürümeye... Köşede bekleyen kediye gülümsemene, ısıklık çalarak okula gitmene, gökyüzünün altında koşuşturmaya. (Mayıs/ s. 11)"

- *Saygı*: "...Çocuğun ana-babasına, kültürel kimliğine, dil ve değerlerine, çocuğun yaşadığı veya geldiği menşe ülkenin ulusal değerlerine ve kendisinininkinden farklı uygarlıklara saygısının geliştirilmesi.... (Mart/ s. 7)"

- *Sevgi*: "... Bir çiçeği ne kadar seviyorsun, bir toprağı ne kadar? Söyle. Ben toprak gibi susup kalayım yine. Kuşlar, yıldızlar, denizler ve dağlar için söylediklerini bu kez de toprak için yinele. (Ocak/ s. 11)"

"...En sevdiğiniz hayvan? Niye?"

-Birinciliği iki hayvana verirdim. Koala ve tembel hayvan çünkü ikisi gibi sarılmayı çok seviyorum, bir de şekerleme yapmayı. (Nisan/ s. 43)"

"...İskoç çoban köpeği Lassie ve 10 yaşındaki en yakın dostu Zoe'nin macera sevgisi, yaşadıkları vadiden bile büyük. Orman korucusu Graham Parker ve Veteriner Hekim Sarah Parker'ın kızı olan Zoe'nin hayvan sevgisi aileden geliyor. (Mayıs/ s. 6)"

- *Sorumluluk*: “...Laboratuvarda yaşanan karışıklık sebebiyle beklenmeyen bir dönüşüm yaşayan yeni nesil Power Rangers kahramanlarının artık büyük bir sorumluluğu var. (Ocak/ s. 6)”
- *Vatanseverlik*: “...15 Temmuz 2016 gecesini bazı karanlık insanlar silahlarla, uçaklarla, bombalarla ülkemizde darbe girişiminde bulundu. Çocuklar, büyükler, yaşlılar o gece sokaklara döküldü. Bayrağımız ve ülkemiz için... Karanlık bir gece, bu birlik sayesinde aydınlık bir sabaha ulaştı. (Temmuz/ s. 9)”
- *Yardımseverlik*: “...Yılın en güzel zamanlarından birindeyiz. Yardımlaşma, hoş söz söyleme, kendimize hâkim olma gibi güzel davranışlarla daha iç içeyiz. Ramazan, tüm bu güzelliklerin ayı işte. Sonrasında gelen bayramsa tadından yenmeyen neşemiz tabii. Bayram heyecanını doya doya yaşayalım. (Mayıs/ s. 24)”

Tablo 32. 2020 Yılı Minika Go Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndaki Yetkinlikler

Aylar	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	f
Ana Dilde İletişim	11	8	6	11	17	10	8	10	10	23	15	14	143
Yabancı Dillerde İletişim	4	2	2	3	1	2	1	1	1	2	1	5	25
Matematiksel Yetkinlik ve Bilim/Teknolojide Temel Yetkinlikler	7	9	13	8	4	10	17	12	8	5	11	11	115
Dijital Yetkinlik	2	3	4	2	6	2	5	3	2	3	3	3	38
Öğrenmeyi Öğrenme	11	11	10	7	7	9	13	10	11	9	9	10	117
Sosyal ve Vatandaşlıkla İlgili Yetkinlikler	13	14	11	20	16	12	8	15	15	20	11	12	167
İnisiyatif Alma ve Girişimcilik	18	11	15	18	19	16	15	16	15	11	11	13	178
Kültürel İfade ve Farkındalık	8	7	7	10	15	9	7	8	14	14	12	7	118
Toplam													901

Tablo 32’de 2020 yılı Minika Go dergisinin metinleri, Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndaki yetkinlikler bağlamında incelenmiştir. Bu inceleme sonunda Minika Go dergisinin 2020 yılında yayımlanan sayılarında toplamda 901 adet yetkinliğe yer verildiği tespit edilmiştir. Tablo 32 incelendiğinde en yüksek frekansa sahip yetkinliğin inisiyatif alma ve girişimcilik (178) olduğu görülürken bu yetkinliği ise sırasıyla sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler (167), ana dilde iletişim (143), kültürel farkındalık ve ifade (118), öğrenmeyi öğrenme (117), matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler (115), dijital yetkinlik (38) ve yabancı dillerde iletişim (25) yetkinlikleri takip etmektedir. 2020 yılı Minika Go dergisinin metinlerinde tespit edilen yetkinliklere ise örnekler şu şekilde sıralanmaktadır:

- *Ana Dilde İletişim:*

“...Çocukların Ramazan Sözlüğü/ Tekne orucu: Henüz oruç farzı olmayanların sahura kalkıp oruca niyetlenmesi, öğle vakti gelince iftar niyetine öğle yemeğini afiyetle yemesi sonra yapabiliyorsa akşama kadar yemeden bekleyip iftar yapmasıdır. (Mayıs/ s. 25)”

“...Sundurma (isim) /Türkçe bir kelimedir. Yağmurdan, güneşten korunmak için kapı üstüne veya duvar önüne yapılan saçak, üstü örtülü, önü açık yer demektir. (Ekim/ s. 47)”

“... Buz (isim) / soğuktan donarak katı duruma gelmiş su demektir. Eski Türkçede donmak anlamındaki "buymak" fiilinden gelmiş olabileceği düşünülüyor. (Kasım/ s. 47)”

- *Yabancı Dillerde İletişim:*

“...Kahvaltıda insanların, vapurda martıların vazgeçilmezi simit, dünyanın en tanınmış sözlüklerinden biri olan Oxford İngilizce Sözlüğü ’ne girdi. Türk lezzeti simit için “Türkiye kökenli, üzeri pekmez ve susama bulanarak halka şeklinde pişirilen bir çeşit ekmek ya da benzer bir ekmek türü” tanımı yapıldı. (Ocak/ s. 8)”

- *Matematiksel Yetkinlik ve Bilim/Teknolojide Temel Yetkinlikler:*

“...Mikroskobik canlıların yapısı uzayda değişebilir. Bir uzay giysisinin ya da uzaydaki bir yaşam alanının sağlıklı bir ortam olması gerekir. Kapalı ortamda kalmak, evimizden ayrılmak çeşitli psikolojik sonuçlara sebep olabilir. Uzayla ilgili çalışmalarda bunların hepsi bir araştırma konusu. (Mart/ s. 17)”

“...Hem etçil de hem otçul böcekler olan karıncalar, çok küçük olsalar da kendi vücut ağırlıklarının 20 katını kaldırabilirler. Yani diyelim 10 yaşında ve 35 kiloysanız bir karınca gibi güçlü olabilmeniz için 700 kilo kaldırmanız gerekir. (Mayıs/ s. 38)”

“...Mühendislik harikası olan roket motorları Newton'un etki-tepki ilkesine göre çalışıyor. Bu ilkeye göre her etkiye karşılık eşit ve zıt bir tepki var. Motordaki yanmayla egzozdan (luleden) çıkan yoğun gazın oluşturduğu itme kuvveti yani etki; roketin ağırlığından fazla olunca, roketi aynı kuvvetle yukarı doğru itiyor, işte bu da tepki. Tasarımından dolayı roket vakum uzayda da hareket edebiliyor. (Temmuz/ s. 17)”

- *Dijital Yetkinlik:*

“...Ülkemizde ve dünyada görülen salgın hastalıklardan dolayı evde kalıp sağlık personelinin ve yetkililerin işlerini kolaylaştırmamız gerekiyor. Evde sıkılmamak için internetten faydalanabiliriz. Nasıl mı? Mesela Kültür ve Turizm Bakanlığı, Ankara Devlet Opera ve Balesi’nin opera ve Sihirli Kitap bale kayıtlarını Youtube’a yüklüyor. Kanalda çocuk tiyatrosu oyunlarını da bulabilirsiniz. Yine içeriklerini ücretsiz kullanıma açan çocuk dergilerini takip edebilirsiniz. (Nisan/ s. 9)”

- *Öğrenmeyi Öğrenme:*

“...Güzel bir ifademiz var: “Gözümle görmeden inanmam.” Gerçekten de içimizin en rahat ettiği inanma yollarından biri görmek. Peki, her gördüğümüz gerçek mi yoksa biz mi gerçekmiş gibi

algılıyoruz? Gördüklerimiz beynimizde nasıl işleniyor? Aklıma takıldı, e o zaman algı ne demek oluyor? Şimdi beynimizi keşfetme zamanı. (Ocak/ s. 16)”

“... Hayata dair birçok şey öğrendim. Bakarken öğrendim, dinlerken öğrendim, konuşurken ve susarken öğrendim. Öğrendiklerimi aklımdan geçirirken hem hatırlamayı hem unutmayı öğrendim. (Şubat/ s. 10)”

“...Hafta içerisinde okullardan gelen öğrenciler yaklaşık bir saatlik bilim yolculuğuna çıkıyor. Atölye çalışmalarındaysa çocuklar, böcek robot yapımı, yenilenebilir enerji kaynakları, motorlu gemi yapımı, 3 boyutlu yazıcı ve eğlenceli kimya deneyleriyle bilimi eğlenerek öğreniyor. (Mart/ s. 8)”

- *Sosyal ve Vatandaşlıkla İlgili Yetkinlikler:*

“...Dünyada çocukların kutladığı tek bayram olan 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramımız 100 yaşında! Çocuklarına bayram hediye eden ve bu bayramı dünyayla paylaşan ilk ve tek ülkeyiz. Tüm dünya çocuklarının bayramı kutlu olsun! (Nisan/ s. 16)”

“...Taraf Devletler çocuğun dinlenme, boş zaman değerlendirme, oynama ve yaşına uygun eğlence (etkinliklerinde)bulunma ve kültürel ve sanatsal yaşama serbestçe katılma hakkım tanır. / Çocuk Haklarına Dair Sözleşme’nin 31’inci maddesidir. 20 Kasım 1989 tarihinde onaylanan bu sözleşmeyi Türkiye, 1990 yılında imzaladı. (Mayıs/ s. 10)”

“...Bundan tam 97 yıl önce yani 29 Ekim 1923 tarihinde, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde "Yaşasın" sesleri ve alkışlarla cumhuriyet yönetimi ilan edilmişti. Mustafa Kemal Atatürk'ün ilk cumhurbaşkanı seçildiği bu tarihle birlikte ülkemiz parlamenter sisteme geçmiş oldu. 1925 yılında çıkarılan bir kanunla cumhuriyetin ilan günü yeni Türk Devleti'nin bayramı ilan edildi. (Ekim/ s. 9)”

- *İnisiyatif Alma ve Girişimcilik:*

“... Ben olsam demir çelikten olan, hiçbir şey geçirmeyen, ağzından ateş saçan, hortumundan buz güllesi atan, görünmez olan, yangınlardan insanları kurtarabilen ve çilekli pasta yapabilen ayrıca dünyanın en hızlı ejderhasına dönüşebilen robotu icat etmek isterdim. Gözleri mavi, adı da Titan olurdu. (Ocak/ s. 40)”

“...Ben olsam bir akıllı top botu icat ederdim. Bu botun üzerinde iki tane düğme olacak. Düğmeye bastığımda bot topa abanarak yani çok sert vurarak topu atacak. Diğer düğmeye bastığımdaysa kaledeyken bütün toplara vurabileceğim hem de kurtarabileceğim. (Nisan/ s. 40)”

“...Boyasız Tablo... Sevdiğiniz bir tabloyu ya da çizgi karakteri kıyafetlerinizden yapmaya ne dersiniz? Kumaşlar, kıyafetler, takılar, ipler, renkli karton ve kâğıtlar... Aile arasında veya internet üzerinden arkadaşlarınızla en iyi boyasız tablo yarışması düzenleyebilirsiniz. (Mayıs/ s. 18)”

- *Kültürel İfade ve Farkındalık:*

“...Müzik, sinema, basketbol, dans... Güzel sanatlarda veya sporda bir yıldız olmak kolay mı sizce? Bence yeteneğin yanında çok çalışmak da lazım. Ee, bu sıralar evdeyken yeteneğinizi

keşfetmeye ve eğlenmeye ne dersiniz? Boş durmak yok, gelin beni dinleyin ve harekete geçelim! (Mayıs/ s. 16)”

“...Kültür ve Turizm Bakanlığı desteğiyle çocuklar olmak üzere yediden yetmişe herkesi ücretsiz sinemayla buluşturmayı hedefleyen "Gezen Sinema Tırı" yeniden yola çıktı. Açık havada ve sosyal mesafeye uygun gösterimler yapmak üzere yeniden düzenlenen tır, gündüz çocuk filmlerini, akşam da Türk sinemasından seçilen yapımları seyirciyle buluşturuyor. Anadolu'nun çeşitli şehirlerinde eylül ayının sonuna kadar açık hava film gösterimlerine devam edilecek. (Eylül/ s. 8)”

“... Lidya dönemine ait bin 800 yıllık kefarete yazıtı, 23 yıllık hukuk mücadelesinin ardından Türkiye'ye döndü. Yazıtı, Manisa'nın Demirci ilçesinde yer alan Sidas Antik Kenti'ndeki Apollon Aksyros Tapınağı'ndan İtalya'ya kaçırılmıştı. Yazıtı; bir anne ve babanın, iki oğlunun yaptığı hırsızlıktan duyduğu üzüntü ve pişmanlığın sonucu olarak hazırlattıkları bir itiraf yazısı. İtalya'dan önce İstanbul'a ardından ise Ankara'ya getirilen tarihi eser, Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi'nde ziyarete açıldı. (Ekim/ s. 8)”

4. 7. National Geographic Kids Dergisinin Metinlerinin 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Kök Değerler ve Yetkinliklere Göre İncelenmesine Yönelik Bulgular

2018-2020 yılları arasında yayımlanan National Geographic Kids dergisinin metinlerinde, 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan hangi kök değerlere ve yetkinliklere ne sıklıkla yer verildiğini tespit edilmiş ve aşağıda tablolar hâlinde sunulmuştur.

Tablo 33. 2018 Yılı National Geographic Kids Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Kök Değerler

Aylar	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	f
Adalet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dostluk	2	1	3	2	3	4	1	2	-	-	-	-	18
Dürüstlük	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Öz Denetim	8	6	8	10	8	6	7	6	7	6	3	2	77
Sabır	-	-	1	-	-	-	-	1	-	1	-	-	3
Saygı	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
Sevgi	2	4	2	3	3	1	5	-	-	-	3	1	24
Sorumluluk	2	3	3	3	3	5	2	3	1	1	3	-	29
Vatanseverlik	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	2
Yardıms severlik	1	-	4	1	3	9	4	4	3	-	-	1	30
Toplam													186

Tablo 33 incelendiğinde 2018 yılı National Geographic Kids dergisinin metninin, Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki kök değerlerden adalet ve dürüstlük kök değerlerine yer vermediği

görülmüştür. Bu inceleme sonunda National Geographic Kids dergisinin 2018 yılında yayımlanan sayılarında toplamda 186 adet kök değer yer almaktadır. En yüksek frekansa sahip kök değer öz denetim (77) olduğu görülürken en düşük frekansa sahip olan kök değer ise saygı (1) olduğu saptanmıştır. En yüksek frekansa sahip öz denetim kök değerini ise sırasıyla yardımseverlik (30), sorumluluk (29), sevgi (24), dostluk (18), sabır (3) ve vatanseverlik (2) kök değerleri takip etmektedir. 2018 yılı National Geographic Kids dergisinin metinlerinde tespit edilen kök değerlere ise örnekler şu şekilde sıralanmaktadır:

- *Dostluk*: "...Doğada böyle bir dostluğun yaşanması imkânsız olsa da ikili yıllardır birbirinden hiç ayrılmıyor. Yabanıl bir baykuş fare, tavşan, hatta neredeyse Sophi kadar büyük olan tilki gibi hayvanları avlar. "Sophi barınaktaki çoğu yırtıcı kuşun yanına hiç yaklaşmaz," diyor Bindon. Gerçi iyice sokulup birlikte uyuklayabileceğin bir dostun varken kim başka birine ihtiyaç duyar ki? (Nisan/ s. 8)"

"...Heyecanlı maceralarla geçen bir günün ardından nihayet evine vardın. Bahçende baktığın evcil dinazorunu besledikten sonra şöminene uzaylı dostundan ödünç aldığın parlak taşları koyuyorsun. Karnın guruldayınca ne kadar acıkmış olduğunu fark ediyorsun. Bu gerçeklikteki yiyecekler dinazorunun karnını doyursa da senin işine yaramıyor. Hemen sanal gerçeklik (Virtual Reality-VR) gözlüğünü çıkarıp gerçek dünyaya dönüyor, mutfak yolunu tutuyorsun. (Mayıs/ s. 30)"

- *Öz Denetim*: "...J.F: Basmakalıp fikirlerden gözünüz korkmasın! Molekülün gelişigüzel konumlandırılmış 'kopyaları'nın binlerce yansımasının arasından bir molekülü görselleştirme fikriyle çalışmaya başladığımda insanlar delirdiğimi düşünüyorlardı. (Ocak/ s. 11)"

"...Sosyal medya üzerinden bir küçük flamingo görüldüğüne dair bir haber aldık. Kuşu gören kişi Konya Ereğli'de bir biyoloji öğretmeni idi. Hemen kendisiyle bağlantıya geçtik. Ardından üç kişi Ankara'da bir araya geldik ve küçük flamingoyu tespit edip fotoğrafını çekmek üzere yola çıktık. Beş saatlik bir yoldan sonra Ereğli'ye vardık ve sazlıklarındaki su birikintilerine gittik. (Mart/ s. 22)"

"...Bunu seçersen güçlü çenenle her şeyi çiğneyebilirsin. Belki çelik yemek istemezsin ama onun kadar sert bir şeyi dişleyebilecek kadar güçlü bir çeneye sahip olmak dev pandanın çok işine yarıyor. Pandanın yuvarlak kafasında kalın bambu saplarını çiğnemeyi kolaylaştıran bir dizi güçlü çene kası var. (Nisan/ s. 18)"

- *Sabır*: "... Dedesinin bıraktığı ipuçlarını izini sürmeye karar veren Sorgun Talha, işinin hiç kolay olmadığını farkında. Ama onu bulana kadar bu maceranın peşini bırakmaya niyeti yok. Bakalım Sorgun Talha dedesini bulabilecek mi? (Ağustos/ s. 46)"

- *Saygı*: "...Öğretmenin ve sınıf arkadaşlarıyla belki de ilk defa tanışacaksın. Gülümse ve rahatça merhaba de. Sonrasının ne kadar kolay olduğuna şaşıracaksın. Kimse bir başkasına benzemez. Herkes farklı ve özeldir. Bu farklılıklara saygılı yaklaşmayı unutma. (Haziran/ s. 19)"

- *Sevgi:* "...National Geographic Kids Eşsiz Dinopedia ile en sevilen dinozorların ne yediğini ne zaman, nerede yaşadıklarını ve çok daha fazlasını keşfedeceksin! (Mart/ s. 4)"

"...Jack'in bu dünyada en sevdiği insan büyükbabasıdır. Bazen kafasının karışmasının ya da markete ev terlikleriyle çıkmasının onun için bir önemi yoktur. Ancak bir gün Büyükbaba, görkemli bir pilot olduğu İkinci Dünya Savaş döneminde yaşadığını sanmaya başlar ve işler karışır. (Temmuz/ s. 15)"

- *Sorumluluk:* "...Büyük olasılıkla odam birkaç saatte temizlersin. (En azından biz öyle umut ediyoruz!) Ama dünyadaki çevre kirliliği sorununu gardırobuna tıktıramazsın. Yapmamız gereken tek şey üzerimize düşeni yerine getirmek ve gezegeni temizlemek. (Nisan/ s. 24)"

"...Dr. Tavşan, Dr. Tavşan, lütfen görev başına! Yürüme zorluğu çeken altı yaşındaki Muşsa, korkutucu görünen bacak protezlerini takmayı reddedince ALYN Hastanesi personeli tavşan Alyna'yı göreve çağırdı. Arka bacaklarını kullanamayan bu tavşancık da protez takıyordu. Mussa, tavşanın bacak desteklerini görünce inadından vazgeçti. (Eylül/ s. 11)"

- *Vatanseverlik:* "...Kurtuluş Savaşı'nın ilk ve son uçuşunu yapan pilot unvanına sahip Hür kuş, kırmızı şeritli İstiklal Madalyası ile ödüllendirildi. Aynı zamanda TBMM tarafından üç kez takdirname verilen tek kişi oldu. (Mayıs/ s. 29)"

- *Yardımseverlik:* "...Virgilina, Virginia, ABD /Üç yaşındaki Jaylynn Thorpe, hava sıcaklığının -80C olduğu bir gece ormanda kaybolunca ailesi dehşete kapıldı. Neyse ki yavru köpekler Bootsy ile Dipstick onun yanındaydı ve büyük olasılıkla çocuğun hayatını kurtardılar. (Mart/ s. 15)"

"...EVCİL KORUMANIN YOLU/ Doğal afetlerde insanlar hızla güvenli bir yere sığınmalıdır. Bu, kimi zaman evcil hayvanını ardında bırakmak anlamına gelir. Senin için hazırladığımız ipuçlarını izleyerek evcil dostunun güvende olmasını sağlayabilirsin. (Haziran/ s. 16)"

"...Savaş döneminde yaşadığını sanmaya başlar ve işler karışır. Büyükbaba, sinsi Bayan Swine'ın yönettiği tüyler ürpertici huzurevi Alacakaranlık Kuleleri'ne gönderilince torunu Jack, ona yardım edebilmek için kolları sıvar. (Temmuz/ s. 15)"

Tablo 34. 2018 Yılı National Geographic Kids Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Yetkinlikler

Aylar	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	f
Ana Dilde İletişim	2	3	3	6	4	-	2	2	4	2	2	3	33
Yabancı Dillerde İletişim	1	-	1	-	2	1	1	-	-	-	-	-	6
Matematiksel Yetkinlik ve Bilim/Teknolojide Temel Yetkinlikler			13	15	21	13	17	16	16	15	17	16	188
Dijital Yetkinlik			-	-	4	-	1	3	3	2	1	1	17
Öğrenmeyi Öğrenme			4	5	6	9	7	6	7	8	6	5	77
Sosyal ve Vatandaşlıkla İlgili Yetkinlikler			8	11	7	12	6	11	5	10	6	6	91
İnisiyatif Alma ve Girişimcilik			8	7	14	7	16	12	7	8	9	11	113
Kültürel İfade ve Farkındalık			11	8	9	5	11	5	4	7	11	4	90
Toplam													615

Tablo 34'te 2018 yılı National Geographic Kids dergisinin metinleri, Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki yetkinlikler bağlamında incelenmiştir. Bu inceleme sonunda National Geographic Kids dergisinin 2018 yılında yayımlanan sayılarında toplamda 615 adet yetkinliğe yer verildiği tespit edilmiştir. Tablo 34 incelendiğinde en yüksek frekansa sahip yetkinliğin matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler (188) olduğu görülürken bu yetkinliği ise sırasıyla inisiyatif alma ve girişimcilik (113), sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler (91), kültürel farkındalık ve ifade (90), öğrenmeyi öğrenme (77), ana dilde iletişim (33), dijital yetkinlik (17) ve yabancı dillerde iletişim (6) yetkinlikleri takip etmektedir. 2018 yılı National Geographic Kids dergisinin metinlerinde tespit edilen yetkinliklere ise örnekler şu şekilde sıralanmaktadır:

- *Ana Dilde İletişim:*

“...Karbon ayak izi: Bir insanın bir yılda çevreye saldıgı karbondioksit miktarı. / Küresel ısınma: Uzun bir zaman aralığı boyunca dünyanın ortalama sıcaklığındaki artış. (Nisan/ s. 21)”

- *Yabancı Dillerde İletişim:*

“...Canterbury, İngiltere'deki, "Kralın Okulu" anlamına gelen The King's School, dünyanın en eski okuludur. (Haziran/ s. 18)”

- *Matematiksel Yetkinlik ve Bilim/Teknolojide Temel Yetkinlikler:*

“... NASA'nın Hubble Uzay Teleskobundan alınan ve altı fotoğraftan oluşan bu mozaik, Duvak Bulutsusuna ait yaklaşık iki ışık yılı (ışığın bir yılda alacağı yol) çapındaki bir bölgeyi gösteriyor. Duvak Bulutsusunun tamamı 110 ışık yılı çapında. Bir zamanlar bizim güneşimizden 20 kat daha kütleli olan yaşlı bir yıldızdan geriye kalan tek şey bu incecik gaz izleri. (Mart/ s. 12)”

“...Uluslararası Uzay İstasyonu'nda yaşarsan her gün yaklaşık 15 günbatımına tanık olursun. / Güneş'in içine yaklaşık 1MİLYON Dünya sığabilir. /Neptün'deki rüzgârın hızı saatte 2000 km'yi bulabilir. (Mayıs/ s. 11)”

“...Asya'nın batısında, Türkiye'den Afganistan'a kadar olan bölgede üreyen taş bülbülü, ülkemizde başta Akdeniz ve Güneydoğu Anadolu bölgeleri olmak üzere uygun yaşam alanına sahip yerlerde görülür. Bilimsel adını ilk kez keşfedildiği İran'dan ve çenesinin beyazlığından almıştır. Bu nedenle "İran Bülbülü" olarak da bilinir. Genellikle böceklerle beslense de özellikle sonbaharda meyve de yer. (Eylül/ s. 9)”

- *Dijital Yetkinlik:*

“...Şifreyi bulduktan sonra Ödüllü Test sayfasının fotoğrafını çek. Fotoğrafı ve şifreyi en geç 15 Mart 2018 tarihinde elimizde olacak şekilde uye.natgeokids@groupmedya.com adresine ya da sosyal medya hesaplarımıza özel mesaj olarak gönder. Mesaja adım, soyadım, doğum tarihini, açık adresini ve telefon numaranı eklemeyi unutma. (Mart/ s. 4)”

- *Öğrenmeyi Öğrenme:*

“...Bu sorunların çözümüne katkıda bulunmak için yapabileceğin pek çok şey var. Özel dosyamız bu konu başlıklarıyla ilgili yararlı bilgilerle ve bu sorunları çözmek için neler yapabileceğini anlatan onlarca ipucuyla dolu. Senin gibi her Nat Geo Kids okuru harekete geçerse, hep birlikte başarabileceklerimizi bir düşün! (Nisan/ s. 18)”

“...Pipet, bardak, oyuncak, poşet, balon, yiyecek kabı, şişme havuz... Belki farkında değilsin ama çevren plastikle dolu. Neredeyse hayatın ayrılmaz bir parçası haline gelmiş bu madde, günlük yaşantımızı bir hayli kolaylaştırsa da beraberinde büyük bir sorunu da getiriyor: Plastik atıklar. Plastiğin hayatımızı ve çevreyi nasıl etkilediğini görmek için okumaya devam et. (Ağustos/ s. 16)”

- *Sosyal ve Vatandaşlıkla İlgili Yetkinlikler:*

“... Her şey bedava olsa ne olurdu? İvrir zıvırlarını koymak için çok daha fazla dolaba ihtiyaç duyardın! Hiçbir şeye para vermemek istek listesindeki her şeyi edinebileceğin anlamına gelirdi, en azından bir istediğin ve ihtiyaç duyduğun şeyleri üreten insanlara bunun için bir ödeme yapılır. Böylece onlar da kendi ihtiyaçlarını karşılayabilirler. Her şey bedava olsaydı ve para diye bir şey olmasaydı insanlar bir şeyler üretmek ya da hizmet vermekle ilgilenmezdi. Çok geçmeden spor ayakkabıdan diş macununa ya da oyun sistemlerine kadar her şey ortadan kaybolurdu çünkü kimse onları üretmezdi. Bu yüzden olmazsa olmazların için para vermene gerçekten geliyor. (Şubat/ s. 8)”

“... Okulda yaşadığın stresli anı ya da durumu öğretmenle veya ebeveynlerinle konuş. Ailenle onların okul deneyimleri hakkında sohbet et. Sana anlatacakları onlarca hikayeleri olmalı! Gerekğinde özür dilemeyi, affetmeyi ve teşekkür etmeyi unutma. Öğretmenin ve sınıf arkadaşlarınla belki de ilk defa tanışacaksın. Gülümse ve rahatça merhaba de. Sonrasının ne kadar kolay olduğuna şaşıracaksın. (Haziran/ s. 19)”

- *İnisiyatif Alma ve Girişimcilik:*

“...Maceralarının videosunu çekmek artık çok daha kolay. 200 gram, yani sadece bir küçük kutu süt ağırlığındaki PITTA hem bir drone hem el kamerası hem de bir aksiyon kamerası. Farklı ihtiyaçları karşılamak için dönüşebilen bu drone'la değişik açılardan görüntü alabileceksin. “PITTA” drone olarak kullanmak istediğinde uçuyor, seni takip ediyor ya da akıllı cihazınla kontrol edilebiliyor. Çekimi kendin yapmak istediğinde PITTA'yı çubuğuna takman yeterli. Arkadaşlarınla bisiklet turuna çıktığındaysa kamerayı bisikletinin önüne sabitleyerek tüm seyahatini görüntüleyebilirsin. Bu alet, maceralarına ara verdiğin zaman evinde bir güvenlik kamerası olarak da kullanılabilir. (Mart/ s. 13)”

“...Taşımacılıkta kullanılan sıcak hava balonunun kaşifleri Joseph-Michel ve Jacques-tienne Montgolfier adında iki Fransız kardeştir. Montgolfier Kardeşlerin, Fransa'nın Annonay köyünde yaptıkları ilk denemede kullandıkları, çapı 10,5 metre olan keten torba sıcak havayla doldurulduğunda 450 metre yükselmiştir. Sıcak hava balonlarıyla ilgili sıra dışı bilgiler için okumaya devam et... (Haziran/ s. 34)”

“... Okullar açıldı. İlk fen projen için bir cüce gezegeni yakından inceleyip verilerini sunman gerekiyor. Herkes cüce gezegen olarak sınıflandırılması dünyada çok ses getiren Plüton'u seçerken sen farklı bir gökcisminde karar kılıyorsun: İstikamet Ceres! (Ekim/ s. 20)”

- *Kültürel İfade ve Farkındalık:*

“...En sevdiğin müzik grubuyla coşmaya hazır mısın? İster robot pop yıldızlan isterse robot orkestra şefleri olsun, geleceğin müziği büyük olasılıkla insanların ellerinden çıkmayacak. Seyirciler, robotların çaldığı müziği sadece dinlemekle kalmayıp görebilecek de. Artırılmış gerçeklik gözlükleri enstrümanlardan hangi notanın çıktığını hemen önlerinde gösterecek. "Artırılmış gerçeklik gözlükleri müziğe yeni başlayanların müzik dersleri almasını da sağlayacak," diyor Castaing. "Gözlükler onların öğretmenleri olacak." (Mayıs/ s. 33)”

“...UCU UCUNA / Yetenekli bir heykeltıraş fotoğraftaki müthiş Darth Vader'lan kurşunkalem ucuna oydu. Sanatçı, bir elinde kalemi, diğer elinde maket bıçağını tutarak bunlar gibi olağanüstü kopyalar yaratıyor. (Eylül/ s. 36)”

Tablo 35. 2019 Yılı National Geographic Kids Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Kök Değerler

Aylar	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	f
Adalet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dostluk	3	3	1	1	-	5	1	1	-	1	2	-	18
Dürüstlük	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	2
Öz Denetim	6	6	3	6	3	3	9	6	6	5	10	5	68
Sabır	-	-	1	1	-	-	-	1	-	-	-	-	3
Saygı	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sevgi	1	3	-	3	-	6	3	4	3	-	2	-	25
Sorumluluk	1	4	2	3	2	2	1	2	2	2	2	1	24
Vatanseverlik	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Yardımseverlik	1	4	2	6	4	3	3	3	5	1	4	-	36
Toplam													176

Tablo 35 incelendiğinde 2019 yılı National Geographic Kids dergisinin metninin, Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki kök değerlerden adalet, saygı ve vatanseverlik kök değerlerine yer vermediği görülmüştür. Bu inceleme sonunda National Geographic Kids dergisinin 2019 yılında yayımlanan sayılarında toplamda 176 adet kök değer yer almaktadır. En yüksek frekansa sahip kök değer öz denetim (68) olduğu görülürken en düşük frekansa sahip olan kök değer ise dürüstlük (2) olduğu saptanmıştır. En yüksek frekansa sahip kök değerini ise sırasıyla yardımseverlik (36), sevgi (25), sorumluluk (24), dostluk (18) ve sabır (3) kök değerleri takip etmektedir. 2019 yılı National Geographic Kids dergisinin metinlerinde tespit edilen kök değerlere ise örnekler şu şekilde sıralanmaktadır:

- *Dostluk*: “.....Binayı kaplayan kamışlar, rüzgâr enerjisi santrale benzer biçimde hafif ya da güçlü her türlü rüzgârın neden olduğu sürtünme kuvvetiyle elektrik üretecek ve depolayacak. Üstelik Strawscaper rüzgâr türbinlerinden çok daha sessiz çalışacak ve kuş dostu olacak. (Ocak/ s. 34)”

“... Önünden kara kedi mi geçti? Belli ki şanslı günündesin! Bir kedi sever bu sevimli canlıların huzur ve dostluk getireceğini bilir. İnsanların binlerce yıldır pisi dostlarıyla birlikte yaşamalarının ve kedilerin hala en popüler evcil hayvanlardan biri olmasının bir nedeni de bu. Onların müthiş hayvanlar olduğunu kanmayan 13 kedi öyküsünü oku. (Haziran/ s. 14)”

- *Öz Denetim*: “...Hayatımızı aydınlatan ışık aynı zamanda dünyamızı kirletebilir mi? Oku, kararını ver. (Nisan/ s. 38)”

“...Okuduğun kaynaklarda türün karşılaştığı en önemli tehdit unsurunun yaşam alan kaybı olduğunu öğreniyorsun. Bir sonraki macerana atılmadan önce bu türü korumak için harekete geçiyor ve ilk adımı çevreni bilinçlendirerek atmaya karar veriyorsun. (Temmuz/ s. 9)”

“...Kış ara tatilinde ne yapacağına bir türlü karar veremiyor musun? Peki, kitap okumaya ne dersin? Sıcak çikolatayı kap ve senin için hazırladığımız kitap önerilerine ve kitaplarla ilgili acayip bilgilere göz at. (Kasım/ s. 18)”

- *Sabır*: “... Tek fark bu lisanın kelimeler yerine Mors alfabesini andıran klik seslerinden oluşması. Bu klikler ailelerin birbirini tanımasını sağlıyor. Balina ailelerinin birbirleriyle konuştuğunu her gördüğümde bu ailelerin bizimkilere benzediğini; yaramaz kardeşler, şefkatli anneler ve sabırlı büyükannelerle dolu olduğunu tekrar hatırlıyorum. (Mart/ s. 32)”

- *Sevgi*: “...SAF SEVGİYİ TEMSİL EDER / sevdiğin insanlara ne kadar düşkün olduğunu açıkça belli etmekten çekinmezsin. Kucaklaşmak seni utandırmaz, ebeveynlerin arkadaşlarının önünde sana sarılsalar bile! (Şubat/ s. 32)”

“... Sonra da her sabah dostunu uğurlamaya ve her akşam onu karşılamaya başladı. İstasyonda vakit geçirirken gelip geçen insanların kendisini sevmesine bayılıyordu. Tren istasyona girip kapılar açıldığında da san güvenlik çizgisinin arkasında sabırla oturup bekliyordu. (Ağustos/ s. 13)”

- *Sorumluluk*: “... İstilacıları yenerek LEGO evrenine uyumu geri getirme sorumluluğu ise Emmet ve dostlarına düşüyor. (Şubat/ s. 9)”

“... Ayrıca plastik tüketimini azaltarak yaşam alanlarını sağlıklı tutmanı sağlayacak onlarca ipucu öğrenecek, ülkemizin kıyısı olan denizlerle ilgili çarpıcı bilgiler edineceksin. Ama önce testini yap ve kurtarılan hayvanlardan en çok hangisine benzediğini bul. Haydi, denizlerimiz için sorumluluk alma zamanı! (Nisan/ s. 14)”

- *Yardımseverlik*: “...Elinde tuttuğun Okyanusları Kurtar Özel Sayısı büyük bir sorunun, yani tek kullanımlık plastiklerin yarattığı çevre kirliliğinin üstesinden gelmene yardım edecek. Plastik su şişesi ve alışveriş poşeti gibi eşyaları muhtemelen her gün kullanıyorsun. Ama kâğıt ve yemek atıklarının tersine plastik doğada çözünmez. (Nisan/ s. 14)”

“...Flamingo Bob'un hayatı, bir otelin camına çarpıp bayıldığında tamamen değişti. Bir yaban hayat tedavi merkezi sahibi olan veteriner Odette Doest'in kliniğine getirilen baygın kuş, tedavi edildi. Ancak iyileşen hayvanın kazadan önce bir akvaryumda tutulduğu ve burada beton zeminde yürümek zorunda kaldığı ortaya çıktı. Bunun sonucunda Bob'un ayağı hastalanmıştı. Hem ayağındaki hastalıktan hem de insanlara alıştığından doğaya tekrar salınamayan Bob, Doest'in tedavi merkezinin hayvan elçisi oldu. (Eylül/ s. 13)”

“...Bir St. Bernard olan Hercules'in kendisini sahiplenen yeni ailesine ne kadar minnettar olduğunu göstermesi fazla uzun sürmedi. Hercules, sahiplerini soyulmaktan kurtardığında sadece altı saattir evdeydi. (Kasım/ s. 15)”

Tablo 36. 2019 Yılı National Geographic Kids Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Yetkinlikler

Aylar	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	f
Ana Dilde İletişim	2	-	7	-	1	-	-	1	1	-	-	-	12
Yabancı Dillerde İletişim	-	2	2	-	-	1	2	1	3	6	3	7	27
Matematiksel Yetkinlik ve Bilim/Teknolojide Temel Yetkinlikler	12	18	15	11	9	6	12	17	16	12	14	20	162
Dijital Yetkinlik	5	2	2	-	1	-	1	-	3	3	1	3	21
Öğrenmeyi Öğrenme	10	13	10	4	10	7	12	10	10	5	6	10	107
Sosyal ve Vatandaşlıkla İlgili Yetkinlikler	7	11	10	9	6	5	3	5	6	7	12	5	86
İnisiyatif Alma ve Girişimcilik	11	9	11	14	10	8	11	14	12	9	17	11	137
Kültürel İfade ve Farkındalık	9	5	1	1	4	5	3	5	3	7	9	7	59
Toplam													611

Tablo 36'da 2019 yılı National Geographic Kids dergisinin metinleri, Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki yetkinlikler bağlamında incelenmiştir. Bu inceleme sonunda National Geographic Kids dergisinin 2019 yılında yayımlanan sayılarında toplamda 611 adet yetkinliğe yer verildiği tespit edilmiştir. Tablo 36 incelendiğinde en yüksek frekansa sahip yetkinliğin matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler (162) olduğu görülürken bu yetkinliği ise sırasıyla inisiyatif alma ve girişimcilik (137), öğrenmeyi öğrenme (107), sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler (86), kültürel farkındalık ve ifade (59), dijital yetkinlik (21), yabancı dillerde iletişim (27) ve ana dilde iletişim (12) yetkinlikleri takip etmektedir. 2019 yılı National Geographic Kids dergisinin metinlerinde tespit edilen yetkinliklere ise örnekler şu şekilde sıralanmaktadır:

- *Ana Dilde İletişim:*

“...Sincapça konuşabiliyor musun? Peki, suaygırı dilini anlayabiliyor musun? Hayvanlarla konuşmak sadece film kahramanlarının sahip olduğu bir yetenek değil. Aslında birçok insan bunu yapmayı öğrenebilir. Hayvanların beden dilini okumak bu yöntemlerden biri. Bir diğer yöntem de hayvanlara kelimeler, semboller, sesler ya da jestler hâlinde insan dilini öğretmek. (Mart/ s. 18)”

- *Yabancı Dillerde İletişim:*

“...Fantastik bir kitaptan fırlamış gibi gözüken bu köprü, altın rengi haricinde sıradan sayılabilirdi, tabii altındaki iki devasa el olmasaydı! Adı Vietnam dilinde "Altın Köprü" anlamına gelen Cau Vang, Vietnam'ın Da Nang kentine 21 kilometre uzaklıkta bir tepede yer alıyor. (Ekim/ s. 16)”

- *Matematiksel Yetkinlik ve Bilim/Teknolojide Temel Yetkinlikler:*

“...Kaşifler bu kabarık tüylü hayvanla ilk kez 1600'lerin sonunda Avustralya'da karşılaştı. Başta sevimli hayvanı ev kedisine büyüklüğünde bir sıçan sandılar. Oysa onun sıçanla uzaktan yakından alakası yoktu. Kısakuyruklu kanguru (Setonix brachyurus), kanguru ve valabiyle akraba

olmasına rağmen onlardan çok daha tuhaf bir tür. Bu keselinin davranışları daha çok başka hayvanlarınkine benziyor ve bu da onu acayip bir canlı yapıyor. (Şubat/ s. 36)”

“...Besin zinciri aslında doğada kimin kimi yediğini anlatmak için kullanılır. Tek hücreli yosunlardan devasa mavi balınaya kadar bütün canlılar hayata kalmak için enerjiye, bunun için de besine ihtiyaç duyar. Enerji ve besin maddeleri her besin zincirinde izleyeceği bir yol bulur. Örneğin ağaç güneş ışığı sayesinde kendi besinini kendi üretir. (Ağustos/ s. 36)”

“...Bilim insanları, zehirli yılanlar tarafından ısırılan insanlarda korkunç semptomlara, hatta ölüme yol açan yılan zehrinden ilaç yapılabileceğini keşfetti. (Aralık/ s. 36)”

- *Dijital Yetkinlik:*

“...İTERNET BAĞLANTISI /İlk filmde Street Fighter, Super Mario ve Sonic gibi bilgisayar oyunlarına göndermeler vardı. Serinin yeni filmi ise Twitter, Facebook ve Google gibi uygulama ve internet siteleriyle dolu. Film dikkatli seyrederken daha gizli göndermeleri de yakalayabilirsin. (Ocak/ s. 38)”

- *Öğrenmeyi Öğrenme:*

“...Vikingler deyince aklına ne geliyor? Büyük olasılıkla çizgi filmdeki sevimli Viki karakteri, boynuzlu miğferler, baltalar ve tabii ejderha başlıklı gemiler! Bu kuzeyli halkın aynı zamanda çok ilginç mitolojik masalları da var. Peki, bu masallarda en çok öne çıkan karakterlerden biriyle, ünlü Viking tanrısı Odin ile tanışmaya ne dersin? (Şubat/ s. 38)”

“...Uzaygeminde, gezegenimizden 650 Işık yılı uzaktasın. Ön camdan, Dünya'da gördüğüne benzeyen, sapsan bir güneş görünüyor. Bu güneşin yörüngesindeki TrEs-2b adlı. Gezegen dikkatini çekiyor ve onu araştırmaya karar veriyorsun. (Ağustos/ s. 20)”

“...Uzaygeminin radar ekranında daha önce rastlamadığın bir şey görüyorsun: Bir gezegen, iki yıldızın etrafında aynı tek bir yörüngede dolanıyor. Başta sistemde bir hata olduğunu düşünüyor ve emin olmak için uzaygemini gezegene yönlendiriyorsun. Yanına vardığında Kepler-16b adlı gezegenin gerçekten de iki güneşi olduğunu görüyor ve incelemeye başlıyorsun. Kepler-16b, tıpkı Yıldız Savaşları serisindeki meşhur Tatooine gezegeni gibi iki yıldızın etrafında dolanıyor. Yani bu gezegende güneş, iki kere doğuyor ve batıyor! (Eylül/ s. 20)”

- *Sosyal ve Vatandaşlıkla İlgili Yetkinlikler:*

“...Mersin- Büyükşehir Belediyesi'nin inşa ettiği Miyav Park, sokaktaki kedi dostların için yapıldı. Kediler burada karınlarını doyurabiliyor, çeşitli aletlerde oyun oynayabiliyor ve zorlu hava şartlarından korunabiliyorlar. Parkta sevimli hayvanların tadını çıkarabileceği çim alanlar ve parkın enerji ihtiyacını kendi kendine karşılamasını sağlayan güneş panelleri de var. (Şubat/ s. 13)”

“... Çevre korumacı Rosamira Guillen sadece Güney Amerika ülkesi Kolombiya'nın kuzeyindeki küçük bir bölgede yaşayan pamuk başlı tamarinleri korumak için çalışıyor. (Kasım/ s. 37)”

- *İnisiyatif Alma ve Girişimcilik:*

“...Noel Daniels, evcil kaplumbağasının yumurtalarının çatlamasını sabırsızlıkla beklerken birden tek bir yumurtadan iki kafa uzandığını gördü! Daniels, nadir rastlanan iki başlı tosağanın gururlu sahibi olduğunu böyle keşfetti. (Nisan/ s. 13)”

“...Paraşütle uçaktan atlamak artık eski moda oldu. Ingus Augstkalns, dronedan paraşütle atlayan ilk insan olarak tarihe geçti. Önce 70 kiloluk bir drone Augstkalns'ı 300 metre yükseğe çıkardı. Ardından yerdeki drone pilotu Augstkalns'ı atlayışını gerçekleştirmesi için serbest bıraktı. Ama sen sakın bunu evde deneme: Augstkalns bu numaraya tam altı ay çalıştı! (Ağustos/ s. 6)”

“...Akvaryumuna yeni bir üye kazandırmak mı istiyorsun? Sürdürülebilir balıkçılığa destek olmak için bu ipuçlarını takip et. (Kasım/ s. 37)”

• *Kültürel İfade ve Farkındalık:*

“...Bu zencefilli kurabiye köyünü yılbaşı partinde sergilemeyi denemesen iyi edersin! Şef Jon Lovitch'in 1251 binadan oluşan sergisi, en fazla binaya sahip zencefilli kurabiye köyü rekorunu elinde tutuyor. Yapımı bir yıldan fazla süren minik köyün en güzel tarafı da yenilebilir olması. (Ocak/ s. 8)”

“...Belki köpek dostun ona tasma takmandan bile hoşlanmıyor, ama birçok evcil hayvan kostüm giymeyi seviyor. Üstelik artık çok farklı kostüm seçenekleri de bulabiliyorlar. Nat Geo Kids, bu yılın en çılgın evcil hayvan kostümleri modasını senin için takip etti. (Ekim/ s. 12)”

Tablo 37. 2020 Yılı National Geographic Kids Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Kök Değerler

Aylar	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	f
Adalet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dostluk	2	2	1	1	1	1	1	1	2	-	1	-	13
Dürüstlük	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Öz Denetim	7	3	5	4	4	5	5	5	3	5	5	3	54
Sabır	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Saygı	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sevgi	2	1	2	1	1	-	-	3	-	-	3	-	13
Sorumluluk	1	1	-	1	1	1	1	1	1	-	-	-	8
Vatanseverlik	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
Yardımseverlik	1	4	1	1	1	2	3	2	3	-	-	1	19
Toplam													109

Tablo 37 incelendiğinde 2020 yılı National Geographic Kids dergisinin metninin, Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki kök değerlerden adalet, saygı ve sabır kök değerlerine yer vermediği görülmüştür. Bu inceleme sonunda National Geographic Kids dergisinin 2020 yılında yayımlanan sayılarında toplamda 109 adet kök değer yer almaktadır. En yüksek frekansa sahip kök değer öz denetim (54) olduğu görülürken en düşük frekansa sahip olan kök değer ise vatanseverlik (1) ve

dürüstlük (1) olduğu saptanmıştır. En yüksek frekansa sahip öz denetim kök değerini ise sırasıyla yardımseverlik (19), sevgi (13), dostluk (13) ve sorumluluk (8) kök değerleri takip etmektedir. 2020 yılı National Geographic Kids dergisinin metinlerinde tespit edilen kök değerlere ise örnekler şu şekilde sıralanmaktadır:

- *Dostluk*: “...Birçok evcil hayvan sağlıklı bir yaşam sürmek için sahibiyile oynamaya, onunla sosyalleşmeye ihtiyaç duyar. Evini evcil bir hayvan dostunla paylaşıyorsan tatilde onunla daha çok vakit geçirebilir ve sana olan özlemini giderebilirsin. Evcil bir dostun yoksa bir büyüğünle birlikte sokaktaki hayvan dostlarını sevindirebilirsin. Onları besleyebilir, kendi ellerinle onlara özel bir yuva ya da mama kabı bile hazırlayabilirsin. (Ocak/ s. 20)”

“...Arkadaş grubun fazla geniş değil. Geniş ağızlı gergedan gibi sen de kalabalık bir arkadaş grubuyla dolaşmak yerine birkaç dostunla takılmayı tercih ediyorsun. Dostlarınla inanılmaz yakınsın. Onlar her zaman yanında olur, seni kollarlar. Ayrıca aşırı hassassın ve etrafındaki herkesi rahat ettirmeye çalışırsın. Dünyanın daha fazla gergedana ve senin gibi düşünceli insanlara ihtiyacı var. (Nisan/ s. 17)”

- *Öz Denetim*: “...Işıklar, kamera, motor! Buzların üzerinde çalışır halde bir kamera unutulduğunda iki imparator penguen, kanatlarına gelen film yıldızı olma fırsatını değerlendirmeye karar verdi. (Ocak/ s. 14)”

“...Kepler-90 sistemine uğrayıp mis kokulu bir baharat olduğunu duyduğun, bu sistemin mutfağında da kullanılan Kepler baharatını alıyor ve uzaygemine dönüyorsun. Bu baharatı leziz yemeklerine katması için büyükannene uğramadan önce geminin konsolunda yol üzerindeki en ekstrem gezegeni aratıyorsun. Karşına çıkan sonuç seni sıradaki durağına götürüyor: WASP-121b. (Mart/ s. 9)”

“...Bahar aylarında Fırat Nehri'ne doğru bir yolculuk gerçekleştiriyorsun. Birecik'te nehir boyunda gezerken bir kuş heykeli dikkatini çekiyor. Bu bir çizgili ishakkuşu heykeli. Şu anda bulunduğu yer ise bu küçük baykuşun ülkemizdeki en bilindik üreme noktası. Bir süre aradıktan sonra yaşlı bir Fırat kavağı ağacının birbirine girmiş, sık ve ince dallarının gerisinde kuşu görüyorsun. (Haziran/ s. 16)”

- *Sevgi*: “...Sıcak çikolatam hazırla, en sevdiğin ya da merak ettiğin kitapları kap ve battaniyenin altına gir. Kendini farklı dünyaları, yeninden ilginç yaşamların hikayelerine bırak ya da eğitici kitaplarla evrenimizin sırlarını çöz. (Ocak/ s. 18)”

“...Willemstad, Curaçao Flamingo Bob kendisine ait tuzlu su havuzunda takılmayı ve plajda ayak masajı yaptırmayı seviyor. Ne kadar şımartılsa yeridir. Çünkü Bob, çocukları çevre konusunda bilinçlendirmek için çalışan bir kuş... (Ağustos/ s. 10)”

- *Sorumluluk*: “...Bu tarihten itibaren dünyanın dört bir yanındaki hayvanat bahçelerinde yaşayan altın aslan tamarinleri yaz aylarında kapalı yaşam alanlarından çıkarıldı ve ağaçlarda gezinmelerine izin verildi. Görevliler, maymun ailelerine uyuyabilecekleri bir yuva ve yiyecekleri

tatlı patatesler veriyordu. Bir yere ayrılmadıklarından emin olmak için de gözlerini onlardan ayırmıyorlardı. (Nisan/ s. 23)”

- *Yardımseverlik*: “...Şehirdeki bir doğal yaşam koruma derneğinden uzmanlar terasa çıktı ve erginlerin tıslayıp bağırımlarına aldırmadan yavrulan taşma kutusuna koydu. Kurtarma gönüllülerinden April Linton, “İnsanlara bu kadar yakın olmaktan hoşlanmıyorlardı. Yine de yavrularını görebildikleri sürece peşimizden gelmeye razı oldular,” diye anlatıyor. Gönüllüler ve ergin kazlar yavaş adımlarla çalışma masalarının yanından geçti, asansöre bindi ve sonunda dışarı çıktı. (Şubat/ s. 12)”

“...Neyse ki bu kedi şanslıydı. Yakınlarından geçen biri durumu fark edip bir yaban hayatı barınağı aradı. Barınağın kurucusu Sallysue Stein, kedinin barınağa ulaştırılması için gerekli düzenlemeleri yaptı. (Temmuz/ s. 11)”

Tablo 38. 2020 Yılı National Geographic Kids Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndaki Yetkinlikler

Aylar	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	f
Ana Dilde İletişim	1	1	-	-	-	-	1	-	1	2	2	2	10
Yabancı Dillerde İletişim	2	2	-	4	-	2	-	-	-	-	-	-	10
Matematiksel Yetkinlik ve Bilim/Teknolojide Temel Yetkinlikler	21	13	17	17	11	12	10	12	14	16	12	12	167
Dijital Yetkinlik	2	2	2	1	-	1	1	2	2	3	2	1	19
Öğrenmeyi Öğrenme	7	5	8	6	7	4	5	6	4	6	6	4	68
Sosyal ve Vatandaşlıkla İlgili Yetkinlikler		12	9	10	10	9	8	7	10	4	5	4	96
İnisiyatif Alma ve Girişimcilik	12	8	7	11	7	8	8	6	8	8	8	8	99
Kültürel İfade ve Farkındalık	8	5	5	3	1	6	2	3	7	4	4	4	52
Toplam													521

Tablo 38’de 2020 yılı National Geographic Kids dergisinin metinleri, Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndaki yetkinlikler bağlamında incelenmiştir. Bu inceleme sonunda National Geographic Kids dergisinin 2020 yılında yayımlanan sayılarında toplamda 521 adet yetkinliğe yer verildiği tespit edilmiştir. Tablo 38 incelendiğinde en yüksek frekansa sahip yetkinliğin matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler (167) olduğu görülürken bu yetkinliği ise sırasıyla inisiyatif alma ve girişimcilik (99), sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler (96), öğrenmeyi öğrenme (68), kültürel farkındalık ve ifade (52), dijital yetkinlik (19), yabancı dillerde iletişim (10) ve ana dilde iletişim (10) yetkinlikleri takip etmektedir. 2019 yılı National Geographic Kids dergisinin metinlerinde tespit edilen yetkinliklere ise örnekler şu şekilde sıralanmaktadır:

- *Ana Dilde İletişim*:

“...Kum çoğunlukla dağların zaman içinde dönüştüğü nesnedir. Milyonlarca yıl boyunca rüzgâr ve yağmur dünyanın kabuğundan parçacıklar koparır. Bu parçacıklar nehirler ve derelere uçar. (Ekim/ s. 24)

- *Yabancı Dillerde İletişim:*

“... Adını taç anlamına gelen “corona” (CO), virüs (VI) ve hastalık anlamına gelen “disease” (D) kelimelerinin birleşiminden alır. 19 ise 2019 yılında fark edilmesi nedeniyle verilmiştir. Virüsün adının taç kelimesinden türetilmesinin sebebi yüzeyindeki taca benzer dikensi çıkıntılardır. (Nisan/ s. 40)”

- *Matematiksel Yetkinlik ve Bilim/Teknolojide Temel Yetkinlikler:*

“...Kaliforniya Üniversitesi’nden biyolog Roy Caldwell, “Daha önce dövüştüğü peygamberdevesi karideslerini ve kavgadan yenik mi yoksa galip mi ayrıldığını hatırlayabilir,” diyor. Bir avın peşine düştüğünde ise mutlaka bir planı vardır. “Mesela bir yengeçle uğraşıyorsa önce yengecin ölümcül kısıkaçlarını, sonra bacaklarının icabına bakar. En sonunda da kollarıyla yengeci doğru pozisyona getirir ve buğunu kırarak vuruşu yapar.” diyor Caldwell. (Ocak/ s. 17)”

“...SAYILARLA ÖĞREN/ Kanada’nın MONTREAL şehrindeki cadde, dükkân, restoran ve otellerin neredeyse 32 KİLOMETRELİK bölümü yeraltındadır. (Mart/ s. 12)”

“...Gezegelimiz kendi yörünge düzlemine göre yaklaşık 23,5 derecelik bir açıya sahip hayali bir eksenle döner. Bu açının biraz daha az veya fazla olması ya da Dünya-Güneş uzaklığının bugünkünden farklı olması durumunda gezegenimizde büyük sıcaklık değişimleri yaşardık. Bu durum belki de hayatı imkânsız hâle getirebilirdi. (Nisan/ s. 11)”

- *Dijital Yetkinlik:*

“...1. Konuşma balonunu doldur. /2. Sayfanın fotoğrafım çek. /3. Adım, adresini, telefon numaram ve doğum tarihini yaz ve aşağıdaki adreslere gönder. / Facebook: www.facebook.com/ngkidsturkiyeInstagram: www.instagram.com/natgeokidsturkiye/e-Posta: uye.natgeokids@groupmedyaxom/ NATIONAL GEOGRAPHIC KİDS tarafından seçilen yazılar daha sonra bu sayfada yayımlanacaktır. (Ekim/ s. 33)”

- *Öğrenmeyi Öğrenme:*

“...Ama sen yine de görünüşüne aldanma. Peygamberdevesi karidesi 2,5 ila 18 santimetrelilik boyuna rağmen okyanuslara korku salan bir yırtıcı. Bu minik kabadayının şaşırtıcı özelliklerini keşfetmek istiyorsan daha derine dal. (Ocak/ s. 16)”

“...Bağdaş kurmuş pencerenin kenarında oturuyorsun. Elinde çok heyecanlı bir kitap var ve bir saattir neredeyse gözünü kırpmadan okuyorsun. Su içmek için birden ayağa kalktığı anda önce ayağının uyuştüğünü sonra da iğneler batarcasına karıncalandığını fark ediyorsun. Peki, ayağına ne oldu? Bu durum pek çok insanın sandığı gibi sadece yetersiz kan dolaşımıyla değil, sinir hücreleriyle ilgilidir. Sinirler tıpkı elektrik kabloları gibi vücudunu saran sinir tellerinden oluşur ve hem organlarından beynine hem de beyninden organlarına mesaj taşır. (Mart/ s. 7)”

- *Sosyal ve Vatandaşlıkla İlgili Yetkinlikler:*

“...Bayer ve Toplum Gönüllüleri Vakfı iş birliğiyle ilköğretim çağındaki çocukların bilime olan ilgilerini artırmak için dokuz yıl önce başlayan proje iki aşamada gerçekleşiyor. Önce gönüllü üniversite öğrencilerinden oluşan Toplum Gönüllüsü gençler, proje için geliştirilmiş özel bir eğitime katılıyor ve "Bilim Elçisi" oluyor. Sonra da çocukları bilimsel deneylerle buluşturmak için Türkiye'nin farklı şehirlerindeki ilköğretim okullarına giderek öğrendiklerini onlarla paylaşıyorlar. Genç Bilim Elçileri, Sütun İçinde Dans Eden Renklerden Sihirli Peçeteye, Görünmez Kuvvetten Kırmızı Lahana Kimyasına kadar birbirinden ilginç ve eğlenceli deneyi çocuklarla birlikte uyguluyor. (Şubat/ s. 20)”

“...Hayvanları ne kadar çok sevdiğini biliyoruz. Ama iklim değişikliği, yaşam alan kaybı ve çevre kirliliği gibi etmenler, yeryüzünün dört bir yanındaki canlıları ve elbette Dünya'nın sağlığını tehdit ediyor. Neyse ki insanlar gezegenimize daha iyi bir gelecek sunmak için çalışıyor. Dünya Günü bu yıl 50'nci kez kutlanıyor. 22 Nisan günü bir milyardan fazla insan dünyayı insanlar ve hayvanlar için daha sağlıklı bir yer haline getirmek amacıyla çeşitli etkinliklere katılacak. (Nisan/ s. 16)”

- *İnisiyatif Alma ve Girişimcilik:*

“...Aşırı tüketim ve plastik gibi ürünlerin gezegenimize ne kadar zarar verdiğini biliyorsun. Eline geçen bu boş vakti, plastik ürünlerin yerine geçecek eğlenceli alternatifler üretmek değerlendirilebilir, ailen ve çevreni bilinçlendirebilirsin. Yeni okul döneminde kullanmak için tekrar kullanılabilir yemek ve su kapları, kalemlik, pipet yapabilir, onların kendi zevkine göre süsleyebilirsin. (Ocak/ s. 18)”

“...Üst üste kaç tişört giyebilirsin? Bu alanda rekoru, tam 260 tişörtü üst üste giyen Ted Hastings kırdı. Tişörtlerin ağırlığının toplamı neredeyse 75 kilogramdı! Giyinme işlemi de bir rekor denemesi gibiydi. Arkadaşlarının, ortadan büyüğe kadar farklı beden ölçülerindeki tişörtleri Hastings'in başından geçirmesi yaklaşık dört saat sürdü. (Nisan/ s. 6)”

- *Kültürel İfade ve Farkındalık:*

“...Tatiller, birbirinden ilginç ve eğitici müzeleri gezmek için ideal zamanlardır. Anadolu Medeniyetleri Müzesi, Antalya Arkeoloji Müzesi, Zeugma Mozaik Müzesi gibi klasik müzelerin yanı sıra İstanbul İllüzyon Müzesi gibi sıra dışı müzeleri ya da ülkemizin dört bir yanındaki açık hava müzelerini ziyaret edebilirsin. Tek yapman gereken, yaşadığın ya da tatilde ziyaret ettiğin şehirde en çok merak ettiğin müzeleri araştırmak. (Ocak/ s. 19)

“...Disney ve Pixar'ın yeni sinema filmi Hadi Gidelim 'de New Mushroomton sihirli güçlerini kaybetmiş mitolojik yaratıklarla dolu. Deniz kızları yüzmüyor ve periler uçmak yerine motosiklet kullanıyor. Ama elf kardeşler Barley ve lan Lightfoot dünyada hala biraz sihir kalıp kalmadığını öğrenmeye kararlı. Nat Geo Kids insanların bir zamanlar var olduklarına inandıklarına efsanevi

yaratıklarla Mushroomton sakinleri arasındaki farkları bulmak için filmin perde arkasını araştırdı. (Eylül/ s. 8)”

4. 8. Siyer Çocuk Dergisinin Metinlerinin 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndaki Kök Değerler ve Yetkinliklere Göre İncelenmesine Yönelik Bulgular

2018-2020 yılları arasında yayımlanan Siyer Çocuk dergisinin metinlerinde, 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda yer alan hangi kök değerlere ve yetkinliklere ne sıklıkla yer verildiğini tespit edilmiş ve aşağıda tablolar hâlinde sunulmuştur.

Tablo 39. 2018 Yılı Siyer Çocuk Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndaki Kök Değerler

Aylar	Ocak-Şubat-Mart	Nisan-Mayıs-Haziran	Temmuz- Ağustos-Eylül	Ekim-Kasım-Aralık	f
Adalet	2	-	3	2	7
Dostluk	9	9	7	19	44
Dürüstlük	4	2	1	2	9
Öz Denetim	12	13	11	19	55
Sabır	2	3	3	2	10
Saygı	-	-	1	1	2
Sevgi	13	12	16	10	51
Sorumluluk	4	8	5	10	27
Vatanseverlik	-	-	-	-	-
Yardımseverlik	7	10	5	12	34
Toplam					239

Tablo 39 incelendiğinde 2018 yılı Siyer Çocuk dergisinin metinlerinin, Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndaki kök değerlerden vatanseverlik kök değerine yer vermediği görülmüştür. Bu inceleme sonunda Siyer Çocuk dergisinin 2018 yılında yayımlanan sayılarında toplamda 239 adet kök değer yer almaktadır. En yüksek frekansa sahip kök değer öz denetim (55) olduğu görülürken en düşük frekansa sahip olan kök değer ise saygı (2) olduğu saptanmıştır. En yüksek frekansa sahip öz denetim kök değerini ise sırasıyla sevgi (51), dostluk (44), yardımseverlik (34), sorumluluk (27), sabır (10), dürüstlük (9) ve adalet (7) kök değerleri takip etmektedir. 2018 yılı Siyer Çocuk dergisinin metinlerinde tespit edilen kök değerlere ise örnekler şu şekilde sıralanmaktadır:

- *Adalet*: “...Peygamberimizi dinleyen Müslümanların içlerinde zengin ve soylu ailelerden gelenler olduğu gibi fakir ve köle olanlar da vardı. Bilal-i Habeşi (Allah ondan razı olsun) de bu kölelerden biriydi. Allah'ın Elçisi kimsenin kimseye üstünlüğünün olmadığını anlatırken Bilal-i Habeşi köle olduğu günleri hatırladı. (Ekim- Kasım- Aralık/ s. 42)”

- *Dostluk*: “... Sevgili Peygamberimizin "Hediyeleşin, çünkü hediye sevgiyi, dostluğu artırır. Kalpteki kötü hisleri giderir.” sözü bizlere hediyeleşmenin ne kadar çok yararlarının olduğunu anlatmaktadır. (Ocak-Şubat-Mart/ s. 20)”

“... Merhaba Arkadaşlar Biz iki yakın arkadaşız. Tam 3 senedir aynı sınıfta okuyoruz. Beraber ders çalışıyoruz, beraber ödev yapıyoruz ve beraber eğleniyoruz. Resimde soldaki çocuk benim. Adım Hamza. (Temmuz- Ağustos- Eylül/ s. 65)

“... Şimdi hepiniz başka başka memleketlerden benim günlüğümü okuyorsunuz, ama ben hepinize kardeşim diyorum. Çünkü kardeş olmak için her zaman aynı anne-babadan doğmak zorunlu değildir. Örneğin bir sahabeyi çok sevip onunla kardeş olabilirsiniz. (Ekim- Kasım- Aralık/ s. 4)”

- *Dürüstlük*: “Abraş: -Hayır, bunca şey bana atalarımından kalmadır, dedi. / Melek: - Eğer yalan söylüyorsan Allah seni eski haline çevirsin, diye dua etti. Gerçekten de adam tekrar abraş hastalığına yakalandı ve fakirleşti. (Ocak-Şubat-Mart/ s. 37)”

- *Öz Denetim*: “...Düşünsenize şimdi burada yediğimiz erikler bile ne kadar güzel! Ya cennettekiler nasıldır acaba? (Nisan- Mayıs- Haziran/ s.33)”

“...Annem ve babamın konuşmalarından duyduğum kadarıyla Türkiye çok güzelmiş İstanbul'u herkes merak ediyormuş. Babama Türkiye'yi merak ettiğimi söylemişim. Babam da bana Türkiye belgeseli izletmişti. Ben de büyüyünce Türkçe dilini öğrenip Türkiye'ye tatile gelmek istiyorum. (Temmuz- Ağustos- Eylül/ s. 63)”

“... Çünkü babam bize çok gizli ve büyük bir görev vereceğini söyledi, öğrenmek için eve gitmemiz gerekiyor. (Ekim- Kasım- Aralık/ s. 6)”

- *Sabır*: “... Ektikleri tohumları her gün suladılar ve heyecanla büyüyüp yeşermelerini beklediler. Tabi ki bunun için uzun zaman gerekliydi. Fakat minikler sabırla bu süreyi beklediler. Çünkü güzel şeylerin gerçekleşmesi bazen uzun vakitler alabilirdi. Ama ninelerinin ne çok sevineceğini bildikleri için bu zamanı beklemekten bıkmadılar. (Temmuz- Ağustos- Eylül/ s. 38)”

- *Saygı*: “... Birbirinize saygı ve sevgiyle davranırsanız bu güzel zamanlarınızı çok keyifli geçirebilirsiniz. Tabi bir de akrabayı gözetmek ve onlarla iyi anlaşmak peygamberimizin bir sunnetidir. (Temmuz- Ağustos- Eylül/ s. 50)”

- *Sevgi*: “... Bunun üzerine melek: / -Sen onu nasıl seviyorsan Allah da seni öylece seviyor. Ben, bu müjdeyi vermek için Yüce Allah'ın sana gönderdiği elçisiyim, dedi.” (Nisan- Mayıs- Haziran/ s.36)”

“...yandan da nineme bir soru hazırlıyorum. Aramızda kalsın. Sorunca, ninem ellerimi tonton avuçlarının içine alır. Yatağımın ucuna oturarak sorumu yanıtlamaya başlar. Onun halini çok severim. (Temmuz- Ağustos- Eylül/ s. 8)”

“...Tertemiz, su gibi, kar gibi. Ben Zeynep'i böyle çok seviyorum. Şimdi düşündüm de sanırım harika bir arkadaş grubuna sahibim. Ben arkadaşlarımla renkleri ne olursa olsun onları kendi öz kardeşlerim gibi seviyorum. Renklerimiz farklı olsa da hepimiz çocuğuz, aynı şeylere seviniyoruz, aynı şeylere üzülmüyoruz. (Ekim- Kasım- Aralık/ s. 24)”

• *Sorumluluk*: "...Hazreti Enes uzun yıllar yaşadı. Peygamberimizden sonra gelen birçok kişiye dinimizi en iyi şekilde öğretti. Bu yolda öyle çok çalıştı ki onun için şöyle derlerdi: "Enes bir yere gittiğinde kalacağı yerden önce ilim öğreteceği yeri ayarlardı."(Nisan- Mayıs- Haziran/ s.66)"

"... Sizin göreviniz gelecek kardeşlerinize tıpkı birbirinizle olduğu gibi oyuncaklarınızı, arkadaşlarınızı, odanızı paylaşmanız. Onları tıpkı kendi evlerindeymiş gibi hissettirmeniz. Ve tabiiikiii bunun gizli kalması. Yapabilir misiniz? (Ekim- Kasım- Aralık/ s. 7)"

• *Yardımseverlik*: "...Sizlerde bazen hasta oluyorsunuz ve çevrenizde hasta olan birçok insanla karşılaşıyorsunuz değil mi? Hatta hasta olduğumuzda ne kadar yorgun ve halsiz hissediyoruz kendimizi. Bazen de "Keşke yanımda biri olsa da bana bir bardak su getirse" diyoruz. İşte böyle zamanlarda akrabalarımızı, arkadaşlarımızı ziyaret etmeli ve onlara yardımcı olmalıyız. (Nisan- Mayıs- Haziran/ s.24)"

"...Bunu duyan çocuklar Mert'in yanına koştular. O da neydi? Gördükleri şey minik bir karıncaydı fakat onlara ilginç gelen küçük bedenine rağmen taşımaya çalıştığı büyük yüküydü. Minik karınca bulduğu bir yiyeceği yuvasına taşımaya çalışıyordu. Bunu başaramadığını gören çocuklar ona yardım yardım etmek istedilerse de Nesibe nine "Yavrularım ürküteceksiniz miniği" diyerek onları vazgeçirmişti. (Ekim- Kasım- Aralık/ s. 38)"

"...Resulullah Efendimiz hediyeler verirmiş. Mesela bizde sınıfta kitap okumayı sevmeyen arkadaşlarımıza kitap hediye ederek hem sünneti yerine getirmiş oluruz hem de arkadaşımızın kitap okumayı sevmesine yardımcı olabiliriz. (Temmuz- Ağustos- Eylül/ s. 35)"

Tablo 40. 2018 Yılı Siyer Çocuk Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Yetkinlikler

Aylar	Ocak- Şubat- Mart	Nisan- Mayıs- Haziran	Temmuz- Ağustos-Eylül	Ekim- Kasım- Aralık	f
Ana Dilde İletişim	6	3	7	4	20
Yabancı Dillerde İletişim	3	-	5	2	10
Matematiksel Yetkinlik ve Bilim/Teknolojide Temel Yetkinlikler	-	-	4	3	7
Dijital Yetkinlik	-	-	1	-	1
Öğrenmeyi Öğrenme	6	6	10	10	32
Sosyal ve Vatandaşlıkla İlgili Yetkinlikler	19	17	13	24	73
İnisiyatif Alma ve Girişimcilik	13	14	11	13	51
Kültürel İfade ve Farkındalık	8	3	9	7	27
Toplam					221

Tablo 40'ta 2018 yılı Siyer Çocuk dergisinin metinleri, Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki yetkinlikler bağlamında incelenmiştir. Bu inceleme sonunda Siyer Çocuk dergisinin 2018 yılında yayımlanan sayılarında toplamda 221 adet yetkinliğe yer verildiği tespit edilmiştir. Tablo 40

incelendiğinde en yüksek frekansa sahip yetkinliğin sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler (73) olduğu görülürken bu yetkinliği ise sırasıyla inisiyatif alma ve girişimcilik (51), öğrenmeyi öğrenme (32), kültürel farkındalık ve ifade (27), ana dilde iletişim (20), yabancı dillerde iletişim (10), matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler (7) ve dijital yetkinlik (1) takip etmektedir. 2018 yılı Siyer Çocuk dergisinin metinlerinde tespit edilen yetkinliklere ise örnekler şu şekilde sıralanmaktadır:

- *Ana Dilde İletişim:*

“... Dergimizin 5.sayısında yeni bir testte buluştuk. Bu ayki konumuz Sevgili Peygamberimizin önemli bir sünneti olan hediyeleşme. Hediye; karşılık beklemeden, iyi niyet, ilgi ve sevgi ifadesi olarak birbirimize maddi veya manevi verdiğimiz armağandır. (Ocak-Şubat-Mart/ s. 20)”

- *Yabancı Dillerde İletişim:*

“... Ben de öğrenmiş olduğum, Peygamber Efendimizin şu duasını kardeşime hediye edeceğim: “Alahumme Kemââhsen tel hâkti, Fe ahsinhulukî.” (Allah'ım! yaratılışımı güzelleştirdiğin gibi, ahlakımı da güzelleştir.) (Ocak-Şubat-Mart/ s. 9)”

- *Matematiksel Yetkinlik ve Bilim/Teknolojide Temel Yetkinlikler:*

“... Keops piramidinin yüksekliği 138 metreymiş. Bu mezar üç ayda bir toplanan 100.000 esirin çalışmasıyla 30 yılda tamamlanmış. Daha sonra da Keops'un ve eşinin mumyalanmış cesetleri bu mezara yerleştirilmiş. (Temmuz- Ağustos- Eylül/ s. 13)”

- *Dijital Yetkinlik:*

“... Ayrıca Pakistan rengarenk kamyonlarıyla meşhurmüş. Bütün kamyonlar kuşlar, resimler, boncuklarla süslü. Merak ettiyseniz sizde hemen internetten bakabilirsiniz. En yakın zamanda ben de Pakistan'a gitmek istiyorum! (Ekim- Kasım- Aralık/ s. 13)”

- *Öğrenmeyi Öğrenme:*

“...Derslerinize çok çalışıp, yaptığınız her işte insanlara faydalı olmaya çalışırsanız zaman insanların işlerine yardım edecek kısa yollar bulabilirsiniz. Bu kısa yollar da sizleri mucit olma yolunda ilerletir. (Temmuz- Ağustos- Eylül/ s. 58)”

- *Sosyal ve Vatandaşlıkla İlgili Yetkinlikler:*

“... Peygamberimiz Uhud Savaşı başlamadan önce sevgili arkadaşlarını toplayarak savaşta nasıl bir yol izleneceği hakkında konuşmak istemişti. Bedir savaşına katılamayan bazı gençler Uhud adı verilen meydana gidip düşmanla savaşmak istediklerini söylediler. Peygamberimiz ise düşmanın gelmesini beklemeyi ve bulundukları şehri korumanın daha doğru olduğunu söylemişti. Ancak gençler ve çoğunluğun kararı şehir dışında meydan savaş olması yönünde oldu. Bunun üzerine Uhud meydanına gitme kararı alındı. (Ocak-Şubat-Mart/ s. 10)”

“...Bugün hayatımızda çok fazla yaşadığımız bir olaydan bahsedeceğiz. Bizler okullarda, hastanelerde ve insanlarla yaşadığımız her yerde sorunlar yaşayabiliyoruz. Ne yazık ki bazen

tartışabiliyoruz hatta kavga edebiliyoruz. Resûlullah Efendimiz (Allah'ın selamı üzerine olsun) yaşadığı dönemde İslam'ı yakınlarına, arkadaşlarına anlatırken onlardan güzel cevaplar alırdı. (Temmuz- Ağustos- Eylül/ s. 8)”

- *İnisiyatif Alma ve Girişimcilik:*

“... Heyecanlı bir ses tonuyla "Öyleyse Nesibe Ninemize gidip tüm bunları ona anlatmaya ne dersiniz? Mutlaka bir çözüm bulacaktır. "dedi. (Nisan- Mayıs- Haziran/ s.39)”

“...Günlerden bir gün Harezmî Hindistan'a gitmeye karar verdi ve yollara koyuldu. Çok uzun yollar kat etti ve Hindistan'a Ulaştı. Burada kendi gibi Matematik bilimiyle uğraşan Brahmagupta'nın çalışmalarını inceledi. İşte biz Harezmî ile orada karşılaştık. Beni o defterlerin arasında buldu ve daha da geliştirerek şimdiki hâlimi almamı sağladı. Allah ona bu akli verdiği için çokça şükredelim. Çünkü beni tanımakla beraber bütün insanlar rahat etti. Peki bu nasıl bir rahatlıktı? Ben gelince neler değişti hadi biraz da ona bakalım. (Ekim- Kasım- Aralık/ s. 54)”

- *Kültürel İfade ve Farkındalık:*

“...-Canım kardeşim, tarihe şahitlik etmiş demek yani geçmişten günümüze kadar gelmiş, varlığını sürdürmüş eser demek. Örneğin bunlardan en bilineni Bosna'nın sembolü haline gelmiş olan Mostar köprüsüdür. (Ocak-Şubat-Mart/ s. 13)”

Tablo 41. 2019 Yılı Siyer Çocuk Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Kök Değerler

Aylar	Ocak-Şubat-Mart	Nisan-Mayıs-Haziran	Temmuz- Ağustos-Eylül	Ekim-Kasım-Aralık	f
Adalet	-	-	-	-	-
Dostluk	9	9	7	4	29
Dürüstlük	1	2	-	1	4
Öz Denetim	15	9	8	10	42
Sabır	-	-	-	3	3
Saygı	1	1	-	3	5
Sevgi	12	8	12	8	40
Sorumluluk	10	9	7	3	29
Vatanseverlik	1	2	1	-	4
Yardımseverlik	4	5	3	6	18
Toplam					174

Tablo 41 incelendiğinde 2019 yılı Siyer Çocuk dergisinin metnlerinin, Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki kök değerlerden adalet kök değerine yer vermediği görülmüştür. Bu inceleme sonunda Siyer Çocuk dergisinin 2019 yılında yayımlanan sayılarında toplamda 174 adet kök değer yer almaktadır. En yüksek frekansa sahip kök değer öz denetim (42) olduğu görülürken en düşük frekansa sahip olan kök değer ise sabır (3) olduğu saptanmıştır. En yüksek frekansa sahip öz denetim kök değerini ise sırasıyla sevgi (40), dostluk (29), sorumluluk (29), yardımseverlik (18), saygı (5), dürüstlük (4), vatanseverlik (4), ve sabır (3) kök değerleri takip etmektedir. 2019 yılı Siyer Çocuk dergisinin metnlerinde tespit edilen kök değerlere ise örnekler şu şekilde sıralanmaktadır:

- *Dostluk*: "... Fakir ve kimsesizler kötü kimselerce eziliyor, dünyanın dört bir yanında savaşlar meydana geliyor, Müslümanlar hayatını kaybediyordu. Öte yandan insanlar birbirlerine kötü davranıyor, yardım etmekten kaçınıyor ve kardeş olmanın gereğini yerine getirmiyorlardı. (Ocak-Şubat- Mart/ s. 10)"

"...Ailemle birlikte festivallere gidip yarışmaları izlemeyi çok seviyorum. Annem ve babam festivale gidince Türk arkadaşlarıyla sohbet edip beraber vakit geçiriyorlar. Biz de Türk arkadaşlarımızla oyunlar oynuyoruz. Arkadaşım bana Siyer Çocuk dergisi hediye etti. (Nisan-Mayıs- Haziran/ s. 9)"

"... -Dostum ne zaman iyileşeceksin? /İçimdeki bağışıklık sistemi ve mikroplar arasındaki savaş bitince dostum. (Temmuz- Ağustos- Eylül/ s. 14)"

- *Dürüstlük*: "... Bu sefer konumuz: Dürüstlük! "Evet çocuklar, sizler de biliyorsunuz ki, bir müminin en Önemli Özelliği dürüst olmasıdır." Yani şartlar ne olursa olsun yalan söylememeli, kimseye haksızlık etmemeli ve sözünde durmalıdır. Bu konuda en güzel örneğimiz olan Sevgili Peygamberimiz: "Yalandan sakının, çünkü yalan ile iman bir arada bulunmaz." diyerek hayatımızda doğruluğun ve dürüstlüğün ne kadar önemli olduğunu bizlere bildirmiştir. Peki sizin hayatınızda hiç yalan var mı? (Ocak- Şubat- Mart/ s. 36)"

- *Öz Denetim*: "...Konya'yı ziyaret etmeye çalışıyoruz. Geçen sene Konya'ya geldiğimde kuzenim Ayla, bana Siyer Çocuk dergisini hediye etti. O günden beri sizi takip ediyorum. Türkiye'de yaşayan arkadaşlarıma çok selam yolluyorum. (Ocak- Şubat- Mart/ s. 8)"

"..."Bir bilim adamı olsam, uzaya giden makine yapmak isterdim. Merak ettiğim şeyler var, mesela bazı kişiler güneşin yanına gittiğimizde çok sıcak olduğunu söylüyor. Ben de bunları keşfetmek isterdim." (Nisan-Mayıs- Haziran/ s. 26)"

"...O yıllarda halk arasında oldukça yaygınlaşan bulaşıcı hastalıklar Üzerinde Akşemseddin dikkatle incelemeler yapmıştır. Bu hastalıklara neyin sebep olduğunu ve nasıl bu kadar yaygınlaştığını anlamak için çok çalışmıştır. En sonunda bu araştırmaları sonuç vermiştir. (Ekim-Kasım-Aralık/ s.53)"

- *Sabır*: "... Geçen hafta öğretmenimiz bizi sınıfça bir geziye götürmek istedi. Hem piknik yapacak hem yeni yerler keşfedecektik. Tabii ben bunu duyunca yerimde duramadım. Annem ve babamla paylaşmak için sabırsızlıkla eve gittim. (Ekim-Kasım-Aralık/ s.28)"

- *Saygı*: "... Aileyi ilgilendiren herhangi bir konuda tek başına karar vermezdi. Biz de gerektiği yerde fikrimizi söylemeli, diğer fikirlere de saygılı olmalıyız. (Ekim-Kasım-Aralık/ s.7)"

- *Sevgi*: "...Türkiye'ye bir kere gelmişim. O zaman 8 yaşındaydım. İstanbul'u ziyaret edip bir hafta gezmiştik. Tekrar gelmeyi çok istiyorum. Biz Müslüman kardeşler dünyanın neresinde olursak olalım birbirimizi çok sevmeliyiz. Hepinize dua ediyorum ve sizleri seviyorum. (Ocak-Şubat- Mart/ s. 9)"

“... Biliyorsunuz İslâm dini sevgi, muhabbet ve kardeşlik dinidir. Selamlaşma da kardeşliğimizin bir parçasıdır, bir Müslümanın diğer Müslüman kardeşi için iyilik temennisinde bulunmasıdır. Selamlaşmak insani ilişkileri güçlendirir, kaynaşma ve dayanışmayı artırır, müminler arasındaki muhabbeti sağlamlaştırır. Tüm müminler kardeştir ve birbirlerini Allah için sevmelidir. Sevgili Peygamberimiz: “İman etmeden cennete giremezsiniz, birbirinizi sevmeden de iman etmiş olmazsınız. Birbirinizi sevmek için çok selamlaşınız” buyurmuştur. (Nisan-Mayıs- Haziran/ s. 36)”

“...Sevgili Peygamberimizin sünnetini ne kadar öğrenirsek ve ne kadar hayatımıza geçirirsek Ona olan sevgimiz daha çok artar ve böylece O'nu bu sevgimizden haberdar etmiş oluruz. (Temmuz-Ağustos- Eylül/ s. 25)”

- *Sorumluluk*: “...Benim çok büyük bir derdim var. Annem ve babam sosyal medya bağımlısı oldular. Ellerinden telefon, tablet hiç düşmüyor. Ben günde en fazla yarım saat oynuyorum. Geri kalan vakitte okuluma gidiyor, Ödevlerimi yapıyor ve kardeşimle oyunlar oynuyorum ama annem ve babam telefon ve televizyon yüzünden bizimle ilgilenemiyorlar. (Ocak- Şubat- Mart/ s. 43)”

“... Ödevleri yalnızca öğretmenler vermez. Anne ve babana ödev vermek ister misin? Her hafta bir tane Sahabe efendimizi size anlatmalarım rica edin. Bu işte ciddi olun ve sohbet zamanı not almak için defter kaleminizi sakın unutmayın! (Nisan-Mayıs- Haziran/ s. 23)”

- *Vatanseverlik*: “...Ne kadar çok mücadeleye, yenilgiye ve galibiyete şahit olduğunu anlattı. Kusura bakmayın arkadaşlar size duygularımı anlatmaya dalıp kale hakkında bilgi vermeyi unuttum! (Temmuz- Ağustos- Eylül/ s. 57)”

- *Yardımseverlik*: “...Dua ederiz. İhtiyaç sahiplerine yardım ederiz. Yani Rabbimize daha çok yaklaşabilelim diye bir fırsat, hem de her yıl gelen bir fırsat.

- Ömer abi, bu Ramazan hakikaten bir fırsattır yahu. Baksana Rabbimizin bizi seveceği ne çok imkân var. O zaman hemen işe koyulalım. (Nisan-Mayıs- Haziran/ s. 65)”

“... Hatice: Bir özel gücüm olsaydı fakirlere yardım etmek isterdim, parası olmayanlara para vermek isterdim. Bu özel güç yardımlaşma olurdu.” (Ekim-Kasım-Aralık/ s. 27)”

Tablo 42. 2019 Yılı Siyer Çocuk Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Yetkinlikler

Aylar	Ocak- Şubat- Mart	Nisan- Mayıs- Haziran	Temmuz- Ağustos-Eylül	Ekim- Kasım- Aralık	f
Ana Dilde İletişim	2	5	1	3	11
Yabancı Dillerde İletişim	1	2	-	1	4
Matematiksel Yetkinlik ve Bilim/Teknolojide Temel Yetkinlikler	9	11	7	13	40
Dijital Yetkinlik	-	-	1	1	2
Öğrenmeyi Öğrenme	11	7	8	8	34
Sosyal ve Vatandaşlıkla İlgili Yetkinlikler	11	8	10	8	37
İnisiyatif Alma ve Girişimcilik	12	8	10	15	45
Kültürel İfade ve Farkındalık	8	10	10	9	37
Toplam					210

Tablo 42’de 2019 yılı Siyer Çocuk dergisinin metinleri, Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndaki yetkinlikler bağlamında incelenmiştir. Bu inceleme sonunda Siyer Çocuk dergisinin 2019 yılında yayımlanan sayılarında toplamda 210 adet yetkinliğe yer verildiği tespit edilmiştir. Tablo 42 incelendiğinde en yüksek frekansa sahip yetkinliğin inisiyatif alma ve girişimcilik (45), olduğu görülürken bu yetkinliği ise sırasıyla matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler (40), sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler (37), kültürel farkındalık ve ifade (37), öğrenmeyi öğrenme (34), ana dilde iletişim (11), yabancı dillerde iletişim (4), ve dijital yetkinlik (2) takip etmektedir. 2019 yılı Siyer Çocuk dergisinin metinlerinde tespit edilen yetkinliklere ise örnekler şu şekilde sıralanmaktadır:

- *Ana Dilde İletişim:*

“...Selam, emniyet, huzur, sağlık, barış, rahatlık, kurtuluş gibi anlamlara gelir. Yani birine selam verdiğimizde bu İyi dileklerin hepsi ile ona seslenmiş oluruz. Ona en güzel duaları etmiş oluruz. Bir kişi ile konuşmaya selam vererek başlamak, ona zarar vermek istemediğini, güzel bir İletişim kurmak istediğini de gösterir. (Nisan-Mayıs- Haziran/ s. 6)”

- *Yabancı Dillerde İletişim:*

“...Merhaba Arkadaşlar. Benim Adım İsmail. Sudan'da yaşıyorum. Siyer Çocuk dergisinin Arapça dilinde de yayınlandığını duyunca çok sevindim. Çünkü ben Türkçe bilmiyorum. Kaan adında bir arkadaşım var. O hem Türkçe hem Arapça biliyor. Bana Türkiye'den gelirken hep hediye getiriyor. (Nisan-Mayıs- Haziran/ s. 9)”

- *Matematiksel Yetkinlik ve Bilim/Teknolojide Temel Yetkinlikler:*

“Dünya üzerinde şu ana kadar ölçülen en düşük sıcaklık, 21 Temmuz 1983 yılında "-89.2" derece olarak Eski Sovyetler Birliği'nin, Antarktika'ya yakın bir noktası olan Vostok İstasyonu'nda ölçülmüştür. (Ekim-Kasım-Aralık/ s. 40)”

- *Dijital Yetkinlik:*

“... Sevgili arkadaşlar! Siz de Kürşat Abi'ye soru sormak isterseniz: 0531 660 5018 nolu WhatsApp iletişim hattımız üzerinden sorularınızı sorabilirsiniz. (Temmuz- Ağustos- Eylül/ s. 43)”

- *Öğrenmeyi Öğrenme:*

“...Hiç düşündünüz mü geceleri güneşin nereye gittiğini? Acaba bir evi var da oraya mı gidiyor? Yoksa gezmeye mi çıkıyor? Bu sorunun cevabını gelin hep birlikte bulalım. (Ocak- Şubat- Mart/ s. 14)”

- *Sosyal ve Vatandaşlıkla İlgili Yetkinlikler:*

“...Sevgili arkadaşlarım sizler de fark etmiş olacaksınız ki yaşadığımız dünyada bazı sıkıntılar meydana geliyor. Buzullar eriyor, savaşlar çıkıyor, hayvan dostlarımız dünyanın dört bir tarafında hayatını kaybediyor, ağaçlarımız kesilip ormanlarımız yok ediliyor ve insanlar birbirlerini kolayca kırabiliyor. (Ocak- Şubat- Mart/ s. 11)”

- *İnisiyatif Alma ve Girişimcilik:*

“...Uzayda neler olduğunu merak et ve araştır! / Kalem saçına sür ve minik kağıtları çekmeyi dene! (Ekim-Kasım-Aralık/ s. 48)”

- *Kültürel İfade ve Farkındalık:*

“...Bakırcı ustaları el işçiliği ile özenle bakır madeninden eşyalar yapar. Genelde bu eşyalar tabak, bardak, cezve gibi mutfak eşyaları ve süs eşyalarıdır. Eskiden mutfaklarda kullanılan bu eşyaları artık insanlar salonlarında süs ve aksesuar olarak kullanır oldu. (Temmuz- Ağustos- Eylül/ s. 45)”

Tablo 43. 2020 Yılı Siyer Çocuk Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Kök Değerler

Aylar	Ocak-Şubat-Mart	Nisan-Mayıs-Haziran	Temmuz- Ağustos-Eylül	Ekim-Kasım-Aralık	f
Adalet	18	1	2	2	23
Dostluk	3	8	3	6	20
Dürüstlük	1	1	2	5	9
Öz Denetim	12	16	15	16	59
Sabır	1	2	2	1	6
Saygı	-	1	-	2	3
Sevgi	7	8	7	9	31
Sorumluluk	8	8	12	5	33
Vatanseverlik	-	-	-	-	-
Yardımseverlik	6	4	2	4	16
Toplam					200

Tablo 43 incelendiğinde 2020 yılı Siyer Çocuk dergisinin metnlerinin, Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki kök değerlerden vatanseverlik kök değerine yer vermediği görülmüştür. Bu inceleme sonunda Siyer Çocuk dergisinin 2020 yılında yayımlanan sayılarında toplamda 200 adet kök değer yer almaktadır. En yüksek frekansa sahip kök değer in öz denetim (59) olduğu görülürken en düşük frekansa sahip olan kök değer in ise saygı (3) olduğu saptanmıştır. En yüksek frekansa sahip öz denetim kök değerini ise sırasıyla sorumluluk (33), sevgi (31), adalet (23), dostluk (20), yardımseverlik (16), dürüstlük (9), sabır (6) ve saygı (3) kök değerleri takip etmektedir. 2020 yılı Siyer Çocuk dergisinin metnlerinde tespit edilen kök değerlere ise örnekler şu şekilde sıralanmaktadır:

- *Adalet*: "... Sevgili Peygamberimiz torunlarını severken de adaletli seviyor, hak geçirmiyordu. Bir gün, Peygamber Efendimizin küçük torunları Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin aynı anda su istediler. Peygamber Efendimiz önce Hz. Hasan'a sonra da Hz. Hüseyin'e su verdi. (Ocak-Şubat-Mart/ s. 6)"

"...Arkadaşlar, Peygamber Efendimizden öğrendiğimiz gibi her kim olursa olsun çok yakınımızda olsa suçlu olana karşı adaletli olmalıyız. Çünkü Allah adaletli olanları sever. (Ocak-Şubat-Mart/ s. 7)"

- *Dostluk*: "... Unutmadan size de söyleyeyim. Günün sonunda arkadaşlarla "Develer Arası Yardımlaşma Derneği" kurmaya karar verdik. Bakalım bundan sonraki ilk işimiz ne olacak? Hoşça kalın sevgili dostlar... (Nisan-Mayıs- Haziran/ s. 13)

"...Yani sevgili kardeşlerim, güzel arkadaşlıklar kurmak için birbirimizi kırıp dökmek için her zaman Peygamberimiz gibi yumuşak, affedici olalım! Hoşça kalın. (Ekim- Kasım-Aralık/ s. 13)"

- *Dürüstlük*: "... Zor durumda kaldığında galan söylediğin oluyor mu? / A) Mecbur kaldığımda ufak yalanlar söylemek yalan sayılır mı? /B) Zorlandığımda yalan söylesem de hemen pişman olup itiraf ederim. / C) Ne kadar zor durumda kalsam da dürüstlüğü seçerim, kesinlikle yalan söylemem. (Ekim- Kasım-Aralık/ s. 34)

- *Öz Denetim*: "...Kendi elindekilerden farklı olarak başkalarının elindeki mallara bakarlar ve "Neden bende yok?" diye söylenirler. Ve hiç mutlu olmazlar. Ama kanaatkâr insan elindekilerle yetinir. Sahip olduğu ne varsa mutlu olur, şükreder. İşte bu yüzden kanaatkâr insan sanki sonsuz bir hazine bulmuş gibidir. Onun için en değerli eşyası elinde bulunduğu kadardır. Kanaatkâr olmayı hiç unutmamak için dolabına asacağın çok güzel bir söz. (Nisan-Mayıs- Haziran/ s. 8)"

"...Ben İstanbul'dan Ahmet Emin Korkmaz. Kürşat Abi, senin Siyer Çocuk dergisinde sorunlara çare olduğunu duydum. Ben de sana derdimi açmak istiyorum. Biz okulda kurtarmaç adlı oyunu oynarken hep kavgaya çıkıyor. Herkes birbirinin oynamamasını istiyor. Ben hepsinin oynamasını istiyorum ama kavgadan dolayı oyunumuzu oynayamıyoruz. Kürşat Abi sence ne yapmalıyız? Bana yardım edebilirsen sevinirim. Cevabını merakla bekliyorum. (Ekim- Kasım-Aralık/ s. 17)"

• *Sabır*: "... Nasılsınız, iyisiniz inşallah! Ama bana hiç sormayın bu aralar biraz kızgınım. Birkaç gündür arkadaşlarımla sözleşiyoruz ama hiç vaktinde gelmiyorlar yahu! Ama ben yine de sabırla bekliyorum çünkü Peygamberimiz 'den öyle öğrendim. (Temmuz- Ağustos- Eylül/ s. 12) “

• *Saygı*: "...Arkadaşlar, güzel ahlâklı olmanın bir işareti de yaşlılara iyilikte bulunmak, onlara hürmet etmek, işlerinde yardımcı olmaktır. Sevgili Peygamberimiz şöyle buyurmuştur. "Allah-u Teâlâ, bir ihtiyara saygı gösteren gence, yaşlılığında hizmet edecek kimseler lütfeder." Ne kadar güzel değil mi? (Ekim- Kasım-Aralık/ s. 7)”

• *Sevgi*: "...Aslında ibadet Rabbimize olan sevgimizi belirtmek isteyişimiz ile O'nu yüceltmek isteyişimizdir. Zaten Allah da bizden bunu ister. Neden mi? Rabbimiz o kadar güce ve bizi o kadar çok seviyor ki bize sayamayacağımız kadar güzellikler vermiş. Güneşi üşümeylem diye ısıdırıp etrafımızı görmemiz için aydınlatmış. Peki bu sevgiye karşılık nasıl teşekkür edip sevgimizi belli edeceğiz? (Ocak-Şubat-Mart/ s. 9)”

“... Tatlı dilli insanlar, adeta çevresine ışık ve güzellik yayar. Nice nice kalplerin sevgisini kazanırlar. Böylece aileleri ve arkadaşları tarafından hep sevilen kişi olurlar. Bu güzden hem mutlu olur hem de mutlu ederler. Gerçekten de doğru, arkadaşım benden tatlı bir dille gardım istediğinde ona yardımcı olmak beni çok mutlu ediyor. (Nisan-Mayıs- Haziran/ s. 9)”

“...Allah'ı sevmenin en iyi golü ise herkesi sevmek ve herkese gardım etmektir. Allah'ı seversek O'nun bizim gibi diğer yaratıklarını da severiz. Mesela diğer insanlar, hayvanlar, çiçekler... (Ekim- Kasım-Aralık/ s. 9)”

• *Sorumluluk*: "...Bir görev verildiğinde veya kişi kendisi bir görevi aldığında, görevi için hesap vereceğini bilen kişidir. Yani o görevi aldıktan sonra "Bu iş bende, bana güvenebilirsiniz, hatam olursa söyleyin." diyerek işin hesabını verebileceksen sen sorumlu birisin demektir. Bir şey söyleyeyim mi? Bence bebekler hariç herkesin sorumlu olması gerekir! Neden mi? Çünkü herkesin mutlaka yapması gereken bir görevi oluyor. (Ocak-Şubat-Mart/ s. 8)”

“...Eee sevgili arkadaşlarım, bizimkiler çoktan işe koyuldu bile, siz neden hâlâ duruyorsunuz? Haydi, kalkın! Siz de ilk fırsatta bir ağaç dikin ve kelebekler uçabilsin diye doğaya sahip çıkın! (Nisan-Mayıs- Haziran/ s. 21)”

“... Arkadaşlar istikrar, düzenlilik, kararlı olmak demektir. Bir işe başladığımız zaman devamlı olmalı, o işi kararlı bir şekilde devam ettirmeliyiz. Peygamber Efendimiz "Allah'ın en sevdiği amel, az da olsa devamlı olanıdır." buyurmuştur. Yaptığımız işi az az ve düzenli yapmalıyız öyle değil mi? (Temmuz- Ağustos- Eylül/ s. 7)”

• *Yardımseverlik*: "...Bizim Ali ve Erdem Mescidi-i Nebevi 'deki derslerinden sonra marangoz Hasan'ın yanına geliyor hem ona yardımcı oluyor hem de bir şeyler öğreniyorlardı. (Ocak-Şubat-Mart/ s. 18)”

“...Sadaka çoğunlukla maddi olarak yardımda bulunmak olarak bilinse de sadece öyle değildir. Peygamberimiz: "Gelip geçenleri rahatsız eden bir şeyi, yoldan alıp atman bir sadakadır."

"Tebessüm etmek sadakadır." "Her iyilik sadakadır." buyurmuştur. Gördüğünüz gibi maddi olmadan da sadaka işleyebiliyoruz. Böylelikle güzel ahlâklı olmak için de güzel bir adım atmış oluyoruz. Hadi hep birlikte kocaman gülümseyerek bir sadakada bulunmuş olalım. (Ekim- Kasım-Aralık/ s. 7)"

Tablo 44. 2020 Yılı Siyer Çocuk Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Yetkinlikler

Aylar	Ocak- Şubat-Mart	Nisan-Mayıs- Haziran	Temmuz- Ağustos-Eylül	Ekim- Kasım- Aralık	f
Ana Dilde İletişim	9	8	7	6	30
Yabancı Dillerde İletişim	2	-	1	1	4
Matematiksel Yetkinlik ve Bilim/Teknolojide Temel Yetkinlikler	10	14	15	9	48
Dijital Yetkinlik	-	-	-	5	5
Öğrenmeyi Öğrenme	3	11	10	7	31
Sosyal ve Vatandaşlıkla İlgili Yetkinlikler	20	17	13	16	66
İnisiyatif Alma ve Girişimcilik	11	11	15	15	52
Kültürel İfade ve Farkındalık	11	10	8	8	37
Toplam					273

Tablo 44'te 2020 yılı Siyer Çocuk dergisinin metinleri, Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki yetkinlikler bağlamında incelenmiştir. Bu inceleme sonunda Siyer Çocuk dergisinin 2020 yılında yayımlanan sayılarında toplamda 273 adet yetkinliğe yer verildiği tespit edilmiştir. Tablo 44 incelendiğinde en yüksek frekansa sahip yetkinliğin sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler (66) olduğu görülürken bu yetkinliği ise sırasıyla inisiyatif alma ve girişimcilik (52), matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler (48), kültürel farkındalık ve ifade (37), öğrenmeyi öğrenme (31), ana dilde iletişim (30), dijital yetkinlik (5) ve yabancı dillerde iletişim (4) yetkinlikleri takip etmektedir. 2020 yılı Siyer Çocuk dergisinin metinlerinde tespit edilen yetkinliklere ise örnekler şu şekilde sıralanmaktadır:

- *Ana Dilde İletişim:*

"... Kendine ait bir şeyi başkasına verirken veya harcarken kendisi için yararlı olanı değil de başkasının yararına olmasını isteyen kimsedir. Hava soğukken üşüyen arkadaşına üzerindeki ceketi vermek gibi. Oysa kendisi de üşümez miydi? Demek ki fedakâr kişi başkasını mutlu edince mutlu olan, kendisinden daha çok başkasının ihtiyacını giderince kalbi daha rahat olan insandır. (Ocak-Şubat-Mart/ s. 9)"

- *Yabancı Dillerde İletişim:*

“...Peki, biri hapşırınca ona ne diyoruz arkadaşlar? "Yerhamükallah (Allah sana rahmetiyle muamele etsin)!" Hapşırın kişi ise "Yehdina ve yehdikümullah (Allah bize de size de hidayetini nasip etsin)!" diyerek karşılık verir. Bu güzel bilgilerden sonra tüm hapşırınlar için şimdiden "Yerhamükallah" diyorum! (Ekim- Kasım-Aralık/ s. 14)”

- *Matematiksel Yetkinlik ve Bilim/Teknolojide Temel Yetkinlikler:*

“...Bir yılın 365 gün 6 saat olmasının sebebi, Dünya'nın Güneş etrafındaki bir tam tur süresini ifade eder. Aslında Dünya'nın Güneş etrafında yaklaşık olarak 365 gün 5 saat 48 dakika 45,51 saniyede dönmesidir. Günlerin 24 saat olması da Dünya'nın kendi etrafındaki hareketini yaklaşık olarak 23 saat 56 dakika 4,04 saniyede tamamlamasıdır. (Temmuz- Ağustos- Eylül/ s. 27)”

- *Dijital Yetkinlik:*

“... Sevgili arkadaşlar! Siz de Kürşat Abi'ye soru sormak isterseniz: 0531 660 5018 nolu WhatsApp iletişim hattımız üzerinden sorularınızı sorabilirsiniz. (Ekim- Kasım-Aralık/ s. 17)”

- *Öğrenmeyi Öğrenme:*

“...Ben de onu dinliyorum, kimse ile arkadaşlık yapamıyorum ve sınıftaki kişiler "Onun böyle bir şey yapmaya hakkı yok." diyor, ne yapmalıyım? Başka kimse ile arkadaşlık yapmamalı mıyım Kürşat Abi? (Nisan-Mayıs- Haziran/ s. 17)”

- *Sosyal ve Vatandaşlıkla İlgili Yetkinlikler:*

“...Sevgili Peygamberimiz, genel olarak ağaçların gereksiz gere kesilmesini ve bitkilere zarar verilmesini yasaklamıştır. Hatta çeşitli ihtiyaçlarla zorunlu olarak ağaç kesmek isteyenlere, kestikleri ağaçların yerine yenilerini dikmeleri şartını koşturmuştur. (Nisan-Mayıs- Haziran/ s. 7)”

“...Evet çocuklaar, sizin de anlayacağınız üzere Hasan adalet ne demek iyi anlamış ki bir sonraki gün Ali ve Erdem dükkânı beraber temizliyor, beraber mola veriyorlardı. Tabii bizim Ali'nin de keyfi yerine gelmişti. Ben de şöyle içten bir oh çektim ve görev tamamlandığına göre kendime de adaletli davranıp dinlenmeye karar verdim. (Ocak-Şubat-Mart/ s. 21)”

- *İnisiyatif Alma ve Girişimcilik:*

“...Kendine bir konu belirle ve üzerinde iyice düşündükten sonra kalemi eline al. Ailenin de seçtiğin konu hakkındaki düşünceleri ufkunu açabilir ya da sadece eline kalemi al, bakalım neler dökülecek kâğıtlara! (Temmuz- Ağustos- Eylül/ s. 29)”

“... Hemen cevap vereyim, yürüyorlar, yüzüyorlar, dere tepe aşılıyorlar hafta köprüsü olmayan nehirlerin üzerinden geçebilmek için çok zor aynı zamanda tehlikeli saatler geçiriyorlar. Hadi gelin de onların okul yolculuklarını daha yakından tanıyalım. Eminim ki siz o yolları görünce hem kendi hayatınızın kolaylığı için bol bol şükredecek, hem de kardeşleriniz için sürekli dua edeceksiniz. (Ekim- Kasım-Aralık/ s. 25)”

- *Kültürel İfade ve Farkındalık:*

“... Ama her bir öyküden alacağınız çok dersler olacak eminim. Her biri sizlere çok farklı ufuklar açacak. Bakalım bu adalet öykülerinden neler çıkaracaksınız? Ve en sonunda adalet deyince bakalım aklınıza neler gelecek? Ben çok merak ediyorum cevaplarınızı. Bir de bir sır vereyim size. Bu yazarın yani Selim Amca'nın kitapları ve öyküleri çok güzel olur, benden söylemesi. Haydi öyleyse, sizlere iyi okumalar! (Ocak-Şubat-Mart/ s. 25)”

4. 9. Süper Penguen Dergisinin Metinlerinin 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Kök Değerler ve Yetkinliklere Göre İncelenmesine Yönelik Bulgular

2018-2020 yılları arasında yayımlanan Süper Penguen dergisinin metinlerinde, 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan hangi kök değerlere ve yetkinliklere ne sıklıkla yer verildiğini tespit edilmiş ve aşağıda tablolar hâlinde sunulmuştur.

Tablo 45. 2018 Yılı Süper Penguen Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Kök Değerler

Aylar	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	f
Adalet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dostluk	1	1	1	1	1	-	1	1	1	-	1	1	10
Dürüstlük	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Öz Denetim	10	6	8	7	8	5	4	8	7	8	6	5	82
Sabır	-	2	1	-	-	1	1	-	1	-	-	-	6
Saygı	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Sevgi	4	2	3	-	4	2	1	1	1	1	1	1	21
Sorumluluk	8	4	5	-	6	4	2	4	2	6	2	2	45
Vatanseverlik	-	-	-	-	2	1	-	1	2	1	-	-	7
Yardımseverlik	1	-	1	3	3	-	-	2	-	3	1	2	16
Toplam													188

Tablo 45 incelendiğinde 2018 yılı Süper Penguen dergisinin metinlerinin, Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki kök değerlerden adalet ve dürüstlük kök değerlerine yer vermediği görülmüştür. Bu inceleme sonunda Süper Penguen dergisinin 2018 yılında yayımlanan sayılarında toplamda 188 adet kök değer yer almaktadır. En yüksek frekansa sahip kök değer öz denetim (82) olduğu görülürken en düşük frekansa sahip olan kök değer ise saygı (1) olduğu saptanmıştır. En yüksek frekansa sahip öz denetim kök değerini ise sırasıyla sorumluluk (45), sevgi (21), yardımseverlik (16), dostluk (10), vatanseverlik (7) ve sabır (6) kök değerleri takip etmektedir. 2018 yılı Süper Penguen dergisinin metinlerinde tespit edilen kök değerlere ise örnekler şu şekilde sıralanmaktadır.

• *Dostluk*: "...Ülkemize hoş geldiniz dostlar! Çok ciddi bir durumla karşı karşıyayız. (Nisan/ s. 25)"

• *Öz Denetim*: "...Miguel, ailesinin nesiller boyu süren yasağına rağmen idolü Ernesto de la Cruz gibi başarılı bir müzisyen olmanın hayalini kuruyordu. Çaresizce yeteneğini kanıtlamaya çalışan Miguel, kendini etkileyici ve renkli Ölüler Şehri'nde bir dizi gizemli olay zincirini takip ederken bulur. Bu sırada çekici bir oyunbaz olan Hector'la tanışır ve birlikte Miguel'in aile geçmişindeki asıl hikâyeyi ortaya çıkaracak olağanüstü bir yolculuğa çıkarlar. (Ocak/ s. 16)"

"...Nesli tükenen gergedanları korumak hepimizin görevi. Ama şimdiki görevin, alttaki sevimli arkadaşımızı dilediğin gibi boyamak hehe. (Mart/ s. 32)"

"...Kral Şakir: Hmm, arada süper kahramanlar yaratıyorum kendi kafamdan. Kimsenin pek bilmediği, saçma güçleri oluyor. Kepçe adam mesela. Düşmanlarının kafasına kepçeyle vuruyor. (Mayıs/ s. 7)"

• *Sabır*: "...Kariyerim boyunca 9000'den fazla şut kaçırdım. Neredeyse 300 maç kaybettim. 26 kere maçı kazandırmak için son şut bana verildi ve kaçırdım. Hayatımda tekrar, tekrar ve tekrar kere başarısız oldum. Ve işte bu yüzden başardım. (Şubat/ s. 12)"

• *Saygı*: "...Michael saygı duyarak izlediğim ve bana oynadığım günleri tekrar yaşatan tek oyuncu... (Şubat/ s. 13)"

• *Sevgi*: "...Kış da iyice geldi, dışarıyı nasıl bir bilsen. Gerçi sen seversin.../ Kış diyorum, sen seversin... (Ocak/ s. 17)"

"...Kral Şakir: Yoo memnunum. Kemal Sunal'ın "Sakar Şakir" adında bir filmi vardı. Orda o karakteri çok sevmiştim. O yüzden Şakir ismini de seviyorum. (Mayıs/ s. 6)"

• *Sorumluluk*: "...Bize düşen de bu konuda kendi yapabileceklerimizi yerine getirmek, birer vatandaş olarak da yöneticilerimizden bu konuda daha hassas olmalarını istemek. (Mart/ s. 22)"

"...Neyse, size iyi ben de gidip düşen arkadaşları adalete teslim edeyim. (Mayıs/ s. 37)"

"...Kraliyet Botanik Bahçelerinin yayımladığı rapora göre mantar doğada çözünmesi yüzyıllar alan plastiği haftalar içinde çözüyor. Bilim insanları şimdi bu enzimin yaratılmasından hangi genlerin sorumlu olduğunu tespit etmeye çalışıyor. (Ekim/ s. 2)"

• *Vatanseverlik*: "...1917'de katıldığı Kafkas Cephesi'nde Rus uçağını düşürerek, Türkiye'nin düşüren ilk pilotu olur. (Mayıs/ s.16)"

• *Yardımseverlik*: "...Başlıklı Kız'dan birazcık farklı. Kırmızı Başlıklı Kız, kurabiye yemeden duramayan PataPata Teyze daha fazla yemesin diye, ona, minik bir yalan uyduruyor ve kurabiyeleri her gün başka bir gezegende yaşayan uzaylı babaannesine götürdüğünü söylüyor. Bir gün Kırmızı Başlıklı Kız, aniden ortadan kayboluyor! Kahramanımız, onu kurtarmak için, ipuçlarını takip ederek uzak bir gezegene doğru yola koyuluyor. Yıldızlar, dinazorlar, kurabiye gezegenleri ve garip kahramanlarla dolu bu şarkılı masalda çocukları sürpriz bir son bekliyor! (Nisan/ s. 19)"

“...Peter Pan ve arkadaşlarının görevi gizli adayı ve sihirli kitabı korumaktır. Kaptan Kanca ve korsanları uzun süredir Peter Pan'ın peşindedirler. Gizli adada herkes mutludur ve her gün birbirinden eğlenceli geçmektedir. Bir gün güçlerini kötülük için kullanmayı seçen Kaptan Kanca, Peter Pan ve arkadaşlarını ele geçirir. Gizli ada ve sihirli kitap tehlikeydedir. Bakalım, Tinker Belı ve arkadaşlarının yardımı Peter Pan ve sihirli kitabı kurtarabilecek midir? (Mayıs/ s. 18)”

Tablo 46. 2018 Yılı Süper Penguen Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Yetkinlikler

Aylar	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	f
Ana Dilde İletişim	6	3	2	1	2	8	3	6	1	1	1	1	35
Yabancı Dillerde İletişim	-	1	1	1	-	-	2	1	1	1	2	2	12
Matematiksel Yetkinlik ve Bilim/Teknolojide Temel Yetkinlikler	9	8	17	22	10	17	10	16	14	12	15	8	158
Dijital Yetkinlik	6	4	2	4	3	1	2	1	3	2	1	2	31
Öğrenmeyi Öğrenme	7	3	4	4	7	7	8	8	10	8	9	8	83
Sosyal ve Vatandaşlıkla İlgili Yetkinlikler	8	11	22	20	18	13	18	16	11	18	14	12	181
İnisiyatif Alma ve Girişimcilik	10	10	13	20	15	9	12	10	10	12	8	10	139
Kültürel İfade ve Farkındalık	9	14	16	15	17	10	13	8	10	10	11	9	142
Toplam													781

Tablo 46'da 2018 yılı Süper Penguen dergisinin metinleri, Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki yetkinlikler bağlamında incelenmiştir. Bu inceleme sonunda Süper Penguen dergisinin 2018 yılında yayımlanan sayılarında toplamda 781 adet yetkinliğe yer verildiği tespit edilmiştir. Tablo 46 incelendiğinde en yüksek frekansa sahip yetkinliğin sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler (181) olduğu görülürken bu yetkinliği ise sırasıyla matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler (158), kültürel farkındalık ve ifade (142), inisiyatif alma ve girişimcilik (139), öğrenmeyi öğrenme (83), ana dilde iletişim (35), dijital yetkinlik (31) ve yabancı dillerde iletişim (12) yetkinlikleri takip etmektedir. 2018 yılı Süper Penguen dergisinin metinlerinde tespit edilen yetkinliklere ise örnekler şu şekilde sıralanmaktadır:

- *Ana Dilde İletişim :*

“...Develerin sırtındaki çıkıntıya "hörgüç" denir. Bu hayvanların en belirgin özelliği, hörgüçlerinde yağ depolayabilmeleridir. (Haziran/ s. 4)”

- *Yabancı Dillerde İletişim:*

“...Tarihi çok eskilere dayanan tiyatro, Yunanca” eatron” yani "görme yeri" sözcüğünden gelir. Bugün izlediğimiz tiyatronun tarihi, Dionysos tanrısı adına yapılan dinsel törenlere dayanır. (Mart/ s. 26)”

- *Matematiksel Yetkinlik ve Bilim/Teknolojide Temel Yetkinlikler:*

“...Dünyanın büyük bölümü sularla kaplıdır. Günün birinde dünyada suyun biteceğini düşünmezsin. Ama su bitebilir. Çünkü dünya haritasına baktığında gördüğün maviliklerin çok çok az bir kısmı, sadece yüzde 2,5'i tatlı sudur. Bu suyu içeriz, evlerimizde kullanırız, tarım ürünlerini sulamak için ve fabrikalarda kullanırız. (Mart/ s. 20)”

“...Komşu gezegen Mars, uzun yıllardır merakımızı cezbediyor. Dünya ülkeleri, 1960'lı yıllardan bu yana, Mars'la ilgili bilgiler edinebilmek için bu gezegene uzay araçları gönderiyor. İnsanlığın bir sonraki büyük hedefi; Mars'a insanlı uçuş. Peki, insanlık neden Mars'ı hedefliyor? Çünkü Mars, üzerinde bir yaşam kurabilmek için, diğer gezegenlerden daha olumlu şartlara sahip. Yüzeyinde insanları kavuracak sıcaklıklar veya öldürecek dozda radyasyon yok. Daha da önemlisi, bir zamanlar yüzeyinde sıvı su vardı, atmosfer basıncı yüksekti ve atmosferi de kaldı. (Nisan/ s. 9)”

“...Üstelik bunu söyledikleri zaman insanlar bugünkü kadar çok televizyon izlemiyorlarmış bile. Bugün yapılan araştırmalar dünya üzerinde televizyon izleme sürelerinin çok yükseldiğini gösteriyor. Geçen yıl yapılan bir araştırmada en çok televizyon izlenen ülkenin Türkiye olduğu ortaya çıkmış. Bazı Türkler günde ortalama 330 dakika televizyon izliyormuş. Yani her gün beş buçuk saat! Türkiye'den sonra en çok televizyon izleyenler ise 265 dakika ile Japonlar, 261 dakika ile İtalyanlarmış... (Kasım/ s. 13)”

- *Dijital Yetkinlik:*

“... Artık Google ile, NASA'nın 8 yıl önce uzaya gönderdiği Curiosity isimli robotun gözünden tüm Mars'ı gezebilmek mümkün. “Accessmars.withgoogle.com” adresinden ulaşabileceğiniz bu deneyim, WebVR isimli bir teknoloji ile yapılmış. (Ocak/ s. 3)”

- *Öğrenmeyi Öğrenme:*

“... Dünyanın "en"leri, küçük herkesin, her zaman çeken bilgiler olmuştur. Haydi gel, tüm bu "en"leri bir araya Guinness Dünya Rekorları Kitabı'na biraz daha yakından bakalım. (Ağustos/ s. 6)”

“...Kimileri vampirlerin bugün bile aramızda yaşadığına inanıyor, kimileri de vampir diye bir şeyin var olmadığına. Bakalım vampir dosyamızı okuduktan sonra sen hangisine inanacaksın? (Eylül/ s. 28)”

- *Sosyal ve Vatandaşlıkla İlgili Yetkinlikler:*

“...Sanayileşme, çarpık kentleşme, nüfus artışı ve atık su sorunu nedeniyle dünya nüfusunun beşte biri içilebilir temiz suya ulaşamıyor. Dünyadaki okulların üçte birinde temiz su bulunmuyor. Bu soruna dikkat çekmek için, her yıl 22 Mart'ta dünyanın her yerinde, Dünya Su Günü kutlanıyor. Bugün yapılan etkinliklerle konunun önemi herkese anlatılmaya çalışılıyor. (Mart/ s. 21)”

“...Sonra buharlı gemiler, trenler, otomobiller, uçaklar icat edildi ve her şey değişti. Eskiden sadece çok tutkulu insanların, tüccarların, maceraperestlerin çıktığı seyahatler, sıradanlaştı. Artık herkes bir gemiye ya da uçağa binip her yerden her yere gidebilir hâle geldi. Özellikle son yıllarda

seyahat araçlarının iyice ucuzlaması sayesinde bir turizm patlaması yaşandı. İbn-i Battuta'nın 25 yılda gittiği Çin'e biz birkaç saat içinde ulaşabilir hâle geldik. Seyyahlar ve maceracılar, turistlere dönüştü. (Nisan/ s. 21)”

“...Her sene Akşehir'de Nasreddin Hoca adına bir festival düzenlenir. Bu etkinlik, 1973 yılından itibaren Uluslararası Nasreddin Hoca Şenlikleri adı altında, uluslararası bir kültürel etkinliğe dönüşmüştür. (Temmuz/ s. 6)”

- *İnisiyatif Alma ve Girişimcilik:*

“...Evrende oluşan ilk yıldızlara ait sinyal keşfedildi. Evrendeki hidrojen maddesinin nasıl oluştuğuna ilişkin bulguları araştırması için Avustralya kırsalına bir radyo teleskobu yerleştirildi. Bilim insanları, radyo teleskobunun yakaladığı hidrojenin sahip olduğu koşullar incelediğinde, Büyük Patlamadan 180 milyon sonra yıldızların yaydığı yoğun ışıklar ve hidrojenin etkileşime girmiş olabileceğini gördü. (Nisan/ s. 3)”

“...170 MİLYON YIL ÖNCESİNE AİT DİNOZOR AYAK İZİ BULUNDU/İskoçya'daki Skye Adası'nda 170 milyon yıl öncesine ait dinazor ayak izi bulunduğu iddia edildi. Scottish Journal of Geology dergisinde yayımlanan araştırma sonuçları, keşfedilen 50 ayak izinin dinozorlara ait olduğunu ortaya koydu. Bilim insanları adada keşfedilen dinazor ayak izlerinin etobur ve üç tırnaklı bir türe ait olduğunu söylüyor. (Mayıs/ s. 3)”

“...PET ŞİŞELER İSTANBULKART BAKİYESİNE DÖNÜŞÜYOR/ İstanbul Büyükşehir Belediyesi harika bir projeyi hayat geçirmeye hazırlanıyor: Bu projeye göre, Akıllı Geri Dönüşüm Konteyneri ‘ne atık pet şişe ve alüminyum içecek kutusu atan her İstanbulkart kullanıcısının kartına belirli miktar para yüklenecek. (Ekim/ s. 2)”

- *Kültürel İfade ve Farkındalık:*

“...Nerelerde Kutlanır? /Çin Yeni Yılı, Çin kültürünün etkisinde olan ülkelerde ve Çinlilerin yaşadığı yerlerde kutlanır. Çin dışında; Hong Kong, Tayvan, Singapur, Endonezya, Malezya, Tayland, Vietnam ve Filipinler gibi bölge ve ülkelerde, ayrıca, ABD ve Avrupa ülkelerinin Çin nüfusunun yoğun olduğu şehirlerinde de kutlanır. (Şubat/ s. 25)”

“...O zamanlar tiyatro ve oyunculuk bugünkünden biraz daha farklıydı: Dekor ya da kostüm bulunmazdı. Oyuncuların sergilemesi gereken duygular, jest ve mimikler yerine ellerinde tuttıkları ve gerektiğinde yüzlerine koydukları maskelerle belirtilirdi. En uzaktaki seyircinin bile rahatlıkla görebilmesi için büyük maskeler kullanılırdı. Tiyatronun simgesi olan gülen ve ağlayan iki maskenin öyküsü de buradan gelir. (Mart/ s. 27)”

“...KİTAP HAFTASI BULUŞMALARI /Erdil Yaşaroğlu, Kitap Haftası etkinlikleri kapsamında Bahçeköy Açık Okulları ve TED İstanbul Koleji öğrencileriyle buluştu. (Mayıs/ s. 2)”

Tablo 47. 2019 Yılı Süper Penguen Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Kök Değerler

Aylar	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz/ Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	f
Adalet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dostluk	2	1	1	1	-	4	1	1	3	1	-	15
Dürüstlük	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1
Öz Denetim	4	4	8	8	3	4	6	4	5	4	7	57
Sabır	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Saygı	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	2
Sevgi	2	3	1	1	2	5	2	2	4	3	2	27
Sorumluluk	2	1	4	3	1	1	2	1	1	2	3	21
Vatanseverlik	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Yardımseverlik	1	2	3	1	3	2	-	2	-	-	1	15
Toplam												138

Tablo 47 incelendiğinde 2019 yılı Süper Penguen dergisinin metninin, Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki kök değerlerden adalet, sabır ve vatanseverlik kök değerlerine yer vermediği görülmüştür. Bu inceleme sonunda Süper Penguen dergisinin 2019 yılında yayımlanan sayılarında toplamda 138 adet kök değer yer almaktadır. En yüksek frekansa sahip kök değer öz denetim (57) olduğu görülürken en düşük frekansa sahip olan kök değer ise dürüstlük (1) olduğu saptanmıştır. En yüksek frekansa sahip öz denetim kök değerini ise sırasıyla sevgi (27), sorumluluk (21), yardımseverlik (15), dostluk (15) ve saygı (2) kök değerleri takip etmektedir. 2019 yılı Süper Penguen dergisinin metinlerinde tespit edilen kök değerlere ise örnekler şu şekilde sıralanmaktadır.

- *Dostluk*: "...Yine arkadaşlarının yardımıyla Frankie, Zac'in hile yaptığını kanıtlamayı başarır. Frankie bu sefer hilelerden uzak bir yarış düzenlemek istese de Zac'in aklında ne pahasına olursa olsun kazanmak vardır. Acaba, Zac'in hırsı ve hileleri karşısında Frankie'nin dürüstlüğü ve dostluğu galip gelebilir mi? (Mart/ s. 31)"

"... Dorothy ve Toto gözünü açtığında kendini rengarenk ama bir o kadar da tuhaf Oz Ülkesinde bulur. Buradan geri dönebilmenin tek yolu Oz Büyücüsünden yardım istemektir. Yolda Korkuluk, Teneke Adam ve Aslan'la karşılaşp çok sıkı dost olurlar. Ama kötülük peşlerindedir. Kuzeyin Cadısı Dorothy'nin kırmızı ayakkabılarını almak için kötü planlar yapmaktadır. (Nisan/ s. 22)"

- *Dürüstlük*: "...Yine arkadaşlarının yardımıyla Frankie, Zac'in hile yaptığını kanıtlamayı başarır. Frankie bu sefer hilelerden uzak bir yarış düzenlemek istese de Zac'in aklında ne pahasına olursa olsun kazanmak vardır. Acaba, Zac'in hırsı ve hileleri karşısında Frankie'nin dürüstlüğü ve dostluğu galip gelebilir mi? (Mart/ s. 31)"

- *Öz Denetim*: "...Gündelik hayatta, okulda, evde, çok sinirlenip kendinizi tutamadığınız zamanlar oluyor mu? Peki, kendinizi tutamayp neler yapıyorsunuz? Elindeki silgiyi tahtaya doğru

atan, yumruğunu sıkın ya da bir yerlere vuran çocuklarla tanıştığım oldu. Bu hareketlerin bazıları kimseye zarar vermezken bazıları ne yazık ki başkalarını da kötü etkileyecek sonuçlar doğurabiliyor. (Mart/ s. 32)”

“...Uzaylıların varlığına inanıyor musun? Peki sence uzaylılar neye benziyordur? Haydi gel, çizgi romanlarda, çizgi filmlerde ya da filmlerde karşımıza çıkan türlü türlü uzaylı karakterleri yakından inceleyelim... (Nisan/ s. 6)”

“... Bu kitap benim hakkımda olsa da içinde Greg'le ilgili pek çok şey var. Çünkü o benim en iyi arkadaşım. Bazen ailemin Greg hakkındaki sözleri bana onu çok da sevmediklerini düşündürüyor ve buna çok üzülüyorum. Umarım kitabımı beğenirsiniz çünkü bunun üstünde çok çalıştım. Umarım arkadaşım Greg de beğenir. (Temmuz/ s. 24)”

- *Saygı*: “... Eski ve gizemli bir uzaylı türünün üyesi olan Yoda ise saygıdeğer bir Jedi Üstadı'dır. 900 yaşındaki Yoda, sekiz yüzyıl boyunca Jedi şövalyeleri yetiştirmiştir. (Nisan/ s.8)”

- *Sevgi*: “...Çocuklar kadar yetişkinler tarafından da sevilen, Oyuncak Hikayesi serisinin yeni filmi 21 Haziran'da vizyona giriyor. (Haziran/ s. 6)”

“...Papageno, ailesi, Gece Kraliçesi, Sarastro ve Ağaç Adam etrafında şekillenen oyun, Sihirli Orman'da yaşayan tüm canlıların sevgiyle daha da güzelleştiğini, her insanın içinde mutlaka bir iyilik kırıntısı olduğunu ve bunu ortaya çıkarmak için ona sevgiyle yaklaşmak gerektiğini operanın da yardımıyla anlatıyor. Hafta sonu güzel vakit geçirmek Çin iyi bir alternatif... (Ekim/ s. 14)”

- *Sorumluluk*: “...Evet Zimbo dede! senin görevin Zimbo dede ve ekibini buraya getirmek! Bunu başarırsan panzehir alabilirsin! (Mayıs/ s. 37)”

“...Sene içerisinde eminim dersler, sorumluluklar, planlanması gereken işlerle ilgili büyüklerle yaşadığınız birçok anlaşmazlık olmuştur. Bu sayıda konuşacağımız konu tam da bunlarla ilgili. Aslında hepimiz başarılı olmak istiyoruz, ama sorun şu: "Nasıl başarılı olunacağını biliyor muyuz?” (Temmuz/ s. 39)”

- *Yardımseverlik*: “...June bir süre sonra buranın kendi hayal gücü sayesinde ortaya çıktığını fark eder. Tehlike altında olan eğlence Z parkını kurtarabilecek tek kişi olan June, bu büyülü parkı kurtarıp tekrar eski haline getirebilmek için sevimli dostlarıyla bir araya gelir. (Mart/ s. 31)”

“...Serinin ikinci filminde, Woody'nin başı belaya giriyor ve diğer oyuncaklar onu kurtarmak için yeni bir maceraya atılıyordu. Üçüncü filmde bu kez tüm oyuncaklar birlikte, bağışlandıkları bakım evinden kurtulmaya çalışıyorlardı. (Haziran/ s. 7)”

Tablo 48. 2019 Yılı Süper Penguen Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Yetkinlikler

Aylar	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz/ Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	f
Ana Dilde İletişim	3	3	-	2	4	1	1	1	4	1	1	21
Yabancı Dillerde İletişim	1	1	1	1	-	-	1	3	-	-	2	10
Matematiksel Yetkinlik ve Bilim/Teknolojide Temel Yetkinlikler	7	14	12	9	12	10	16	10	13	8	9	120
Dijital Yetkinlik	-	1	2	2	1	4	5	3	4	2	3	27
Öğrenmeyi Öğrenme	3	8	7	4	5	5	7	7	7	5	5	63
Sosyal ve Vatandaşlıkla İlgili Yetkinlikler	10	8	8	13	8	9	12	13	9	3	7	100
İnisiyatif Alma ve Girişimcilik	11	14	15	13	11	13	10	10	12	11	11	131
Kültürel İfade ve Farkındalık	10	13	10	9	4	8	11	9	7	6	4	99
Toplam												571

Tablo 48'de 2019 yılı Süper Penguen dergisinin metinleri, Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki yetkinlikler bağlamında incelenmiştir. Bu inceleme sonunda Süper Penguen dergisinin 2018 yılında yayımlanan sayılarında toplamda 571 adet yetkinliğe yer verildiği tespit edilmiştir. Tablo 48 incelendiğinde en yüksek frekansa sahip yetkinliğin inisiyatif alma ve girişimcilik (131) olduğu görülürken bu yetkinliği ise sırasıyla matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler (120), sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler (100), kültürel farkındalık ve ifade (99), öğrenmeyi öğrenme (63), dijital yetkinlik (27), ana dilde iletişim (21), ve yabancı dillerde iletişim (10) yetkinlikleri takip etmektedir. 2019 yılı Süper Penguen dergisinin metinlerinde tespit edilen yetkinliklere ise örnekler şu şekilde sıralanmaktadır:

- *Ana Dilde İletişim* :

“...Peki, nedir bu "cüce gezegen"? Uluslararası Astronomi Birliği, cüce gezegeni Güneş yörüngesinde olan ve kütle çekimi tarafından kontrol edilebilecek kadar yeterli kütleye sahip olan, ancak bir gezegenin aksine diğer gök cisimlerinin yörüngesinde bulunmayan gök cismi olarak tanımlıyor. (Ekim/ s. 18)”

- *Yabancı Dillerde İletişim:*

“...‘Lego’ kelimesi, İngilizcede “iyi oynamak” anlamına gelen Danimarka dilindeki “Leg godt” kelimelerinin ilk iki harfinden türetilmiştir. (Şubat/ s. 14)

- *Matematiksel Yetkinlik ve Bilim/Teknolojide Temel Yetkinlikler:*

“...Ay, Dünya'ya en yakın gök cismi, Dünyamızın uydusu. İnsanlık uzayla ilgili merakını gidermek için araştırmalarına, Ay'ı inceleyerek başladı. Ay'la ilgili ilk çalışmayı 1600'lü yılların başında ünlü fizikçi Galileo Galilei yaptı. Kendi yaptığı ilk teleskopla Ay'a baktı. Ay'daki yükselteleri ve çukurları görünce, Ay'ın yüzeyinin Dünya'yla çok benzeştiğini fark etti. (Şubat/ s. 18)”

“...Nükleer maddeler, içlerinde çok fazla enerji taşıyan kimyasal elementler. Doğada çok az bulunuyorlar. Doğadan elde edilen bu maddeler işlenip yoğunlaştırılıyor ve çok güçlü hâle getiriliyor. (Temmuz/ s. 31)”

“...Güneş Sistemi'nin onuncu gezegeni olarak tanımlanan Eris'in, Uluslararası Astronomi Birliği 2006'da "gezegen" terimin tanımını yayınlayınca; gezegen olmadığına, bir cüce gezegen olduğuna karar verildi. Temmuz 2005'te, Kaliforniya Teknoloji Enstitüsü'nden Michael E. Brown başkanlığındaki ekip tarafından, Hubble Uzay Teleskopu ile tespit edilen Eriş, Dünya'dan 15 milyar km ötede ve Güneş'in çevresindeki turunu 560 yılda tamamlıyor. (Ekim/ s. 19)”

- *Dijital Yetkinlik:*

“...Sen de çizimlerinin Süper Penguen'de yayımlanmasını ister misin? O zaman yapman gereken, çalışmalarının orijinallerini ya da renkli kopyalarını bize göndermek. Bunun için çizimlerini; adım, yaşı ve hangi şehirde yaşadığın yazarak aşağıdaki adrese ya da dijital olarak göndermek istersen info@superpenguen.com e-posta adresine gönder. (Temmuz/ s. 45)”

- *Öğrenmeyi Öğrenme:*

“...“Bütün bilinen tarihi değiştiren yer” olarak adlandırılan Göbekli Tepe'yi daha yakından tanımaya ve tarihin gizemli kapılarını aralamaya ne dersin? Haydi gel, tarihte bir yolculuğa çıkalım... (Eylül/ s.14)”

“...2006 yılında, bilim İnsanları Plüton'un bir gezegen değil bir "cüce gezegen" olduğuna karar verdiler. Peki, nedir bu cüce gezegen? (Ekim/ s. 18)”

- *Sosyal ve Vatandaşlıkla İlgili Yetkinlikler:*

“...Yılın en güzel zamanı geldi! Eski yılın sona ermesi ve yepyeni bir yılın başlaması dünyanın dört bir yanında milyonlarca insan tarafından kutlanıyor. Ama herkesin yılbaşı kutlama anlayışı birbirinden farklı. (Ocak/ s. 18)”

“...“Hayır babaaa” diye öfleyip püfleyerek sözümü kesti. “Büyüklerin küresel ısınmaya karşı harekete geçmesi için çocukların başlattığı bir protesto eylemi bu. Biliyorsun biz çocukların büyüklerin dikkatini çekmek için yapabileceği çok fazla şey yok. Bir sürü şey yaparız, ilginizi çekmez. ‘Bugün okula gitmek istemiyorum’ deyince hemen ‘Okul şöyle önemli, böyle önemli’ diye bize konuşma yaparsınız. O yüzden küresel ısınmaya dikkatinizi çekmek için okula gitmedik bugün.” (Nisan/ s. 16)”

“...Bugüne kadarki Göbekli Tepe kazılarında çıkan bulgular şu soruyu akıllara getiriyor: O çağda çömlekle ve tekerlekle bile tanışmamış insanlar bu alanı nasıl oluşturdu? Bu sorunun yanıtı hâlâ tam olarak bilinmiyor ve bu da Göbekli Tepe'yi daha da büyüleyici bir yer haline getiriyor. (Eylül/ s. 16)”

- *İnisiyatif Alma ve Girişimcilik:*

“...Columbia Üniversitesi'nden bilim insanları, düşünceleri anlaşılabilir sesli konuşmaya dönüştürmeyi başardı. Beyinsel aktiviteleri gözlemleyen ve yapay zekâ kullanan yeni bir teknolojik

Tablo 49 incelendiğinde 2020 yılı Süper Penguen dergisinin metinlerinin, Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki kök değerlerden adalet, saygı ve vatanseverlik kök değerlerine yer vermediği görülmüştür. Bu inceleme sonunda Süper Penguen dergisinin 2020 yılında yayımlanan sayılarında toplamda 136 adet kök değer yer almaktadır. En yüksek frekansa sahip kök değer öz denetim (70) olduğu görülürken en düşük frekansa sahip olan kök değer ise dürüstlük (2) olduğu saptanmıştır. En yüksek frekansa sahip öz denetim kök değerini ise sırasıyla sevgi (29), dostluk (15), sorumluluk (10), yardımseverlik (6) ve sabır (4) kök değerleri takip etmektedir. 2020 yılı Süper Penguen dergisinin metinlerinde tespit edilen kök değerlere ise örnekler şu şekilde sıralanmaktadır.

- *Dostluk*: "...Yaprak'ın en büyük hayali birlikte vakit geçirebileceği, oynayabileceği, okulda yaptıklarını paylaşabileceği bir dost sahiplenmektir. (Ocak/ s. 18)"

"...Oysa dostlukların cinsiyeti olmaz. Daha önce iyi arkadaşlığın özelliklerinden bahsetmiştik. Paylaşmak, birlikte zaman geçirmek, eğlenmek arkadaşlığın olmazsa olmazlarıydı. Bunun için bir kişinin dünyaya kız ya da erkek olarak gelmiş olmasının ne önemi olabilir ki? (Şubat/ s. 35)"

- *Dürüstlük*: "...Şaka Yapmak" konusunu işlemiştik. İlk söylendiğinde "Olumsuz ne tarafı olabilir ki?" diye düşündüğümüz konulardan biriydi. İşte dürüstlük de bir bakıma öyle, "Dürüstlük hakkında ne konuşulabilir ki? Dürüstlük dürüstlüktür işte," diyebilirsiniz. (Ocak/ s. 34)"

- *Öz Denetim*: "...VİRÜSLERİN YAYILMASINI NASIL ENGELLEYEBİLİRİZ? / 1. Ellerimizi sık sık sabun ve suyla yıkayarak. / 2. Öksürürken ve hapşırırken ağız ve burnumuzu kapatarak. / 3. Hastalık belirtisi gösteren kişilerden uzak durarak. (Mart/ s. 9)"

"...Dünyaca ünlü ressam Frida Kahlo geçirdiği büyük trafik kazası sebebiyle uzun süre yataktan çıkamaz hâle gelir. Çektiği sıkıntı ve acılardan kurtulmak için resim yapmaya karar verir. Evet, yanlış duymadınız, sıkıntısından kurtulmak için resim yapmaya başlar ve bu konuda öyle büyük bir yetenek olduğu ortaya çıkar ki ilerleyen yıllarda dünyanın en tanınmış ressamlarından biri olarak anılır. (Haziran/ s. 16)"

"...Gördüğünüz gibi insanlığın merakı sınır tanımıyor. Evi Dünya'dan çok uzaklara yaptığı yolculuğa soluksuz devam ediyor. (Temmuz/ s. 23)"

- *Sabır*: "...İlk önce sabırlı olmayı ve her zaman aksilikler çıkabileceğini öğretti. Çalışan robotun veya kodun 10 dakika sonra bazen çalışmadığını ve bunun için sinirlenip üzüleceğime sabırla çözüm bulmam gerektiğini öğretti. (Ocak/ s. 30)"

- *Sevgi* : "...Reklam filmlerinde oynadığım için bana dolar heveslisi bile dediler. Güya parayı çok seviyormuşum. (Eylül/ s. 31)"

"...Peki bizler neden mizahı bu kadar seviyoruz hiç düşündünüz mü? Yani sadece kendimizi eğlendirmek için boş ve hatta ciddiyetsiz bir iş mi mizah yoksa başka özellikleri de var mı? (Kasım/ s. 22)"

- *Sorumluluk*: "...En büyük destekçilerim annem ve babam, onlar "Team Selinoid"ın bir parçası. Annem satın almadan ve bütçeden sorumlu; Kadıköy, Karaköy ve hatta yurt dışından robotik

parçaların bulunması konusunda çalışıyor. Babam robotları taşıma, delme, kesme ve elektrik gibi tehlikeli işlerde destek oluyor. (Ocak/ s. 31)”

• *Yardımseverlik:* “...Yanlış yaptığım zaman veya zorlandığımda bana yardımcı olan mentorlarım var. Bana buradan bakıp Çözebilirsin veya bu parçayı kullanırsan daha iyi olur diye fikir veriyorlar. Buradan Tolga Özuygur, Suat Batuhan Esirger ve Orhan Kavrakoğlu abilerime tüm yardımları için çok teşekkür ederim. (Ocak/ s. 31)”

Tablo 50. 2020 Yılı Süper Penguen Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndaki Yetkinlikler

Aylar	Ocak	Şubat	Mart	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	f
Ana Dilde İletişim	2	2	3	1	4	3	4	2	3	1	2	27
Yabancı Dillerde İletişim	1	-	1	-	1	1	4	6	1	4	1	20
Matematiksel Yetkinlik ve Bilim/Teknolojide Temel Yetkinlikler	8	11	13	14	15	9	15	10	12	10	12	129
Dijital Yetkinlik	3	3	1	4	5	2	1	2	1	-	1	23
Öğrenmeyi Öğrenme	6	7	6	9	9	6	6	6	6	4	4	69
Sosyal ve Vatandaşlıkla İlgili Yetkinlikler	6	8	7	12	9	12	9	10	7	10	8	98
İnisiyatif Alma ve Girişimcilik	11	11	12	10	13	12	8	9	11	9	9	115
Kültürel İfade ve Farkındalık	4	7	7	13	8	12	6	7	6	4	7	81
Toplam												562

Tablo 50’de 2020 yılı Süper Penguen dergisinin metinleri, Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndaki yetkinlikler bağlamında incelenmiştir. Bu inceleme sonunda Süper Penguen dergisinin 2020 yılında yayımlanan sayılarında toplamda 562 adet yetkinliğe yer verildiği tespit edilmiştir. Tablo 50 incelendiğinde en yüksek frekansa sahip yetkinliğin matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler (129) olduğu görülürken bu yetkinliği ise sırasıyla inisiyatif alma ve girişimcilik (115), sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler (98), kültürel farkındalık ve ifade (81), öğrenmeyi öğrenme (69), ana dilde iletişim (27), dijital yetkinlik (23) ve yabancı dillerde iletişim (20) yetkinlikleri takip etmektedir. 2020 yılı Süper Penguen dergisinin metinlerinde tespit edilen yetkinliklere ise örnekler şu şekilde sıralanmaktadır:

• *Ana Dilde İletişim:*

“...Hatta ağızımızdan çıkanların ne kadar önemli olduğunu dilimizdeki atasözü ve deyimlerden de biliriz. "Tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır." / "Dilin kemiği yok." / "Bıçak yarası geçer, dil yarası geçmez." / "Dilinden anlamak. (Eylül/ s. 22)

• *Yabancı Dillerde İletişim:*

“...Eminiz biliyordur ama yine de söyleyelim, video içerik sitesi YouTube'da içerik üreticisi olan kişilere artık kısaca "YouTuber" deniyor. (Ocak/ s. 4)”

- *Matematiksel Yetkinlik ve Bilim/Teknolojide Temel Yetkinlikler:*

“...Biz Dünya üzerinde yaşayan canlılar olarak Dünya'nın yer çekimi etkisi altında nefes alıp veriyor, bu etki altında günlük yaşantımıza devam ediyoruz. Atmosferin 100 km üzerine yani uzaya çıktığınızda vücudunuz artık Dünya yüzeyindeki gibi hissetmez, ağırlıksızlık deneyimi yaşarsınız. Uluslararası Uzay İstasyonu'ndaki (İSS) astronotların ağırlıksız hissetmelerinin asıl nedeni onlara uygulanan çekim etkisindeki azalma değil, onlarla birlikte uzay istasyonu içindeki her şeyin Dünya üzerine durmaksızın düşüyor olmasıdır... (Ocak/ s. 13)”

“...Korona virüs hayvanlar arasında yaygın olan, soğuk algınlığından Orta Doğu Solunum Sendromu (MERS) ve Şiddetli Akut Solunum Sendromu (SARS) gibi daha ciddi hastalıklara kadar birçok sağlık sorununa neden olabilen büyük bir virüs ailesidir. Bu virüs ailesinin sebep olduğu en ünlü salgınlardan SARS 2002 yılında Çin'de misk kedilerinden insanlara; MERS ise 2012 yılında Suudi Arabistan'da develerden insanlara bulaşarak başlamıştı. Bu iki Korona virüse benzer yeni bir tip virüs salgını bu yıl tüm dünyayı etkiledi: COVID-19 (Mart/ s. 6)”

“...Evrenin genişlediğini teorik olarak ilk bulan Georges Lemaitre'dir. Ondan 2 yıl sonra 1929'da Edwin Hubble bu genişlemenin varlığını gözlemsel olarak gösteren makalesini yayımladı. O zaman Önya'nın eh büyük teleskobunun kendisinde olduğu düşünülürse bu pek de şaşırtıcı gelmiyor aslında. Yani bilinenin aksine evrenin genişlediğini ve dolayısıyla büyük patlamayı öneren ilk kişi Hubble değil Lemaitre'dir. Elbette Rus bilim adamı Alexander Friedmann'ın çalışmalarından da bahsetmeden olmaz. (Eylül/ s. 18)”

- *Dijital Yetkinlik:*

“...YouTuber olabilmek için öncelikle videolarını yayınlayacağın bir kanala ihtiyacın var. Bu senin kendi oluşturduğun kanalın olabilir veya var olan bir kanal oluşumuna katılabilirsin ya da arkadaşlarınla ortak bir hesap açabilirsin. İnsanlar çoğunlukla kendi özel kanallarını oluşturmayı tercih ediyor. (Ocak/ s.4)”

- *Öğrenmeyi Öğrenme:*

“...İnsanlığın belki de ilk merak ettiği şey kafasını kaldırdığında gördüğü o sonsuz uzayın içinde neler olduğuydu. "Dünya düz mü yuvarlak mı? Dünya, Güneş etrafında dolanıyor mu dolanmıyor mu?" sorularının henüz netlik kazanmadığı günlerden, günümüz evren anlayışına gelmek pek de kolay olmadı. Nitekim karanlık çağların bilgisizliği bugün hâlâ hayat sürmekte. (Şubat/ s. 17)”

“...Denizlerin, okyanusların altında sessiz ve derinden ilerleyen bir demir yığını... Haydi gel, denizaltının 17. yüzyıldan günümüze uzanan hikayesini birlikte öğrenelim. (Haziran/ s. 34)”

- *Sosyal ve Vatandaşlıkla İlgili Yetkinlikler:*

“...Avustralya yangınında itfaiyeciler, "dinozor ağaçları” olarak da bilinen dünyanın en yaşlı ağaçlarından Wollemi çamlarının bulunduğu alanı havadan müdahâleyle alevlerden korumayı başardı. Wollemi Millî Parkı, bu ağaçların bulunduğu dünyadaki tek yer ve sayıları 200'ün altında. Korunmasına yardımcı olmak için bu ağaçların tam yeri gizli tutuluyor. (Şubat/ s. 7)”

“...Avrupalıların denizleri keşfetmesinden çok önce deniz aşırı ticaret kolonileri kurmuşlar; Amerika'dan Roma'ya, Rusya'dan Fransa'ya uzanan büyük bir ticaret ağı kurmuşlar. Neredeyse dünyada Vikinglerin ayak basmadığı yer kalmamış. (Temmuz/ s. 5)”

- *İnisiyatif Alma ve Girişimcilik:*

“...Görme engelliler için geliştirdiği robot rehber köpek ile İrlanda'da düzenlenen Coolest Projects yarışmasının donanım kategorisinde birinci olan SELİN ALARA ÖRNEK projesinin hikâyesini Süper Penguen'e anlattı. (Ocak/ s. 30)”

“...Yeni Zelanda, polis kuvvetlerine yapay zekâ polis ekledi. Ella ismi verilen bir yapay zekâ polis, Yeni Zelanda kolluk kuvvetlerinin yeni çağa ayak uydurması için uygulanan projenin bir parçası. Ella, bulunduğu karakolda ziyaretçileri karşılayacak ve rehberlik edecek. Mayıs ayında performansı gözden geçirilecek; eğer başarılı olursa Yeni Zelanda, karakollarda Ella'yı kullanmaya devam edecek. (Mayıs/ s. 3)”

“... İngiltere'de Cardiff Üniversitesi'nden uluslararası bir gök bilimci ekibi, Venüs'ün atmosferinde oksijensiz ortamlarda yaşayan mikroplar tarafından üretilen fosfin gazı keşfetti. Hidrojen ve fosfor atomlarından oluşan fosfin molekülleri, ilk Olarak Hawaii'deki James Clerk Maxwell Teleskopu'yla tespit edildi. (Ekim/ s. 3)”

- *Kültürel İfade ve Farkındalık:*

“...Dünyanın dört bir yanındaki ormanlardan alınan ses kayıtları Sounds of the Forest isimli sitede bir araya toplandı. Ziyaretçilerin ücretsiz olarak faydalanabildiği Sounds of the Forest, dünyanın dört bir yanındaki ormanların seslerini derleyen etkileşimli bir ses haritası olarak sunuluyor. (Ekim/ s. 2)”

“...Beethoven'in 250. doğum yılı dünyada coşkuyla kutlanıyor. Geveze Piyanist ve arkadaşları da Beethoven'in 250. yaşını onun en sevdiği yazar William Shakespeare ile kutlayacak. Müzik nedir, neyi anlatır? Bir öyküyü müzikle anlatabilir miyiz? Beethoven Shakespeare'in Fırtına oyunundan nasıl etkilenmiş? Tüm bu soruların yanıtları, klasik müzikle tiyatronun iç içe geçtiği bu gösteride. (Ocak/ s. 18)”

4. 10. Şeker Çocuk Dergisinin Metinlerinin 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Kök Değerler ve Yetkinliklere Göre İncelenmesine Yönelik Bulgular

2018-2020 yılları arasında yayımlanan Şeker Çocuk dergisinin metinlerinde, 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan hangi kök değerlere ve yetkinliklere ne sıklıkla yer verildiğini tespit edilmiş ve aşağıda tablolar hâlinde sunulmuştur.

Tablo 51. Şeker Çocuk Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Kök Değerler

Aylar	Aralık 2017 Ocak- Şubat 2018	Mart- Nisan Mayıs 2018	Haziran - Temmuz Ağustos 2018	Eylül- Ekim Kasım 2018	Aralık 2018 Ocak- Şubat 2019	Haziran- Temmuz Ağustos 2019	Eylül- Ekim Kasım 2019	f
Adalet	-	-	-	-	-	-	-	-
Dostluk	1	2	1	1	1	-	2	8
Dürüstlük	-	-	-	-	1	-	-	1
Öz Denetim	5	9	9	6	9	7	6	51
Sabır	-	-	-	-	1	-	-	1
Saygı	-	-	-	1	1	-	1	3
Sevgi	1	1	4	4	2	3	2	17
Sorumluluk	3	3	6	3	7	2	4	28
Vatanseverlik	-	1	-	1	-	1	1	4
Yardımseverlik	2	2	1	2	3	3	1	14
Toplam								131

Tablo 51 incelendiğinde 2018- 2020 yılı Şeker dergisinin metinlerinin, Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki kök değerlerden adalet kök değerlerine yer vermediği görülmüştür. Bu inceleme sonunda Şeker Çocuk dergisinin 2018-2020 yılında yayımlanan sayılarında toplamda 131 adet kök değer yer almaktadır. En yüksek frekansa sahip kök değer öz denetim (51) olduğu görülürken en düşük frekansa sahip olan kök değerlerin ise dürüstlük (1) ve sabır (1) olduğu saptanmıştır. En yüksek frekansa sahip öz denetim kök değerini ise sırasıyla sorumluluk (28), sevgi (17), yardımseverlik (14), dostluk (8), vatanseverlik (4) ve saygı (3) kök değerleri takip etmektedir. 2018-2020 yılı Şeker Çocuk dergisinin metinlerinde tespit edilen kök değerlere ise örnekler şu şekilde sıralanmaktadır:

- *Dostluk*: “... Gündüzleri öğrenci geceleri ise Yeşil Ninja Olan Lloyd, her biri gizli birer savaşçı olan arkadaşlarıyla birlikte Niniago şehrinde aksiyon dolu bir mücadeleye atılıyor! (Mart-Nisan- Mayıs 2018/ s. 11)”

“...Yeni nesil hızlı ve havalı yarış arabaları tarafından gafil avlanan Şimşek McQueen, bir anda kendini çok sevdiği yarışların dışında bulur. Yeniden pistlere geri dönebilmesi için genç yarış teknisyeni Cruz Ramirez'in yardımına, eski dostu Hudson Hornet'in desteğine, biraz şansa ve iyi bir plana ihtiyacı vardır. (Aralık 2017- Ocak-Şubat 2018/ s. 11)”

- *Dürüstlük*: "... Zekâ oyunları ile kazanılan değerler: Doğruluk ve dürüstlük, sabır, sorumluluk, empati kurma, disiplin, saygı, matematik, birlikte öğrenme ve takım olma. (Aralık 2018- Ocak- Şubat 2019/ s. 11)"

- *Öz Denetim*: "...Dünyamızı korumak için enerji ve su tasarrufu yapalım. Araba yerine bisikleti, toplu ulaşımı ya da yürüyüşü tercih edelim. Eski eşyalarımızı tamir etmeli ve yeniden kullanalım. Kâğıt, plastik ve metalleri geri dönüşüme kazandırmak için ayrıştıralım. (Mart- Nisan- Mayıs 2018/ s. 15)"

"...Gelecek nesiller için elektrik, su ve doğalgaz kullanımımıza dikkat etmeli ve enerji kaynaklarımızı boşa harcamamalıyız! (Aralık 2018- Ocak- Şubat 2019/ s. 5)"

- *Sabır*: "... Zekâ oyunları ile kazanılan değerler: Doğruluk ve dürüstlük, sabır, sorumluluk, empati kurma, disiplin, saygı, matematik, birlikte öğrenme ve takım olma. (Aralık 2018- Ocak- Şubat 2019/ s. 11)"

- *Saygı*: "...Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'ü saygı ve minnetle anıyoruz. (Eylül- Ekim Kasım 2019/ s. 5)"

- *Sevgi*: "... Aydınlik bir gelecek oluşturmak için öğrencilerini bilgi ve sevgiyle besleyen, dünyanın en kutsal görevini yapan tüm değerli öğretmenlerimizin 24 Kasım Öğretmenler Günü kutlu olsun! (Eylül- Ekim Kasım 2019/ s. 5)"

"... Dalış yapabilmek için yaş sınırı 14'türve 18 yaşından küçükler için aile izni gereklidir. Türkiye Sualtı Sporları Federasyonu'na (TSSF) üye kurum ve derneklerden verilen eğitimin ardından 5 dalış sorunsuz şekilde gerçekleştiren kişiye I yıldız balık adam sertifikası verilir. Sen de denizleri seviyorsan, gerekli eğitimleri aldıktan sonra gelecekte harika bir dalgıç olabilirsin! (Haziran- Temmuz Ağustos 2019/ s. 7)"

- *Sorumluluk*: "... Bir yavrukurt yani çocuk izci, her zaman başkalarına yardım edeceğine, bitkileri, hayvanları sevip koruyacağına dair ant içer. (Aralık 2018- Ocak- Şubat 2019/ s.5)"

"...Çiftlikte gün horozun ötüşüyle erkenden başlar. Dişlerimizi fırçalar, yüzümüzü yıkarız! Hemen kahvaltı için çalışmaya başlarız. Bahçeden taze sebzeleri toplar... (Haziran- Temmuz Ağustos 2019/ s. 20)"

- *Vatanseverlik*: "...10 Kasım Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Kemal Atatürk'ü saygı ve minnetle anıyoruz. "Benim naçiz vücudum, bir gün elbet toprak olacaktır. Fakat Türkiye Cumhuriyeti, ilelebet payidar kalacaktır. " (Eylül- Ekim Kasım 2019/ s. 5)"

- *Yardımseverlik*: "... Bu dostların yardıma ihtiyacı var. Siz otururken ben onları topladım! (Aralık 2017- Ocak-Şubat 2018/ s. 21)"

"...Bir yavrukurt yani çocuk izci, her zaman başkalarına yardım edeceğine, bitkileri, hayvanları sevip koruyacağına dair ant içer. (Aralık 2018- Ocak- Şubat 2019/ s. 5)"

Tablo 52. Şeker Çocuk Dergisinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Yetkinlikler

Aylar	Aralık 2017 Ocak- Şubat 2018	Mart- Nisan Mayıs 2018	Haziran - Temmuz Ağustos 2018	Eylül- Ekim Kasım 2018	Aralık 2018 Ocak- Şubat 2019	Haziran- Temmuz Ağustos 2019	Eylül- Ekim Kasım 2019	f
Ana Dilde İletişim	1	6	2	2	1	2	2	16
Yabancı Dillerde İletişim	-	1	0	3	2	-	1	7
Matematiksel Yetkinlik ve Bilim/Teknolojide Temel Yetkinlikler	9	16	11	8	9	8	9	70
Dijital Yetkinlik	3	-	1	2	1	2	2	11
Öğrenmeyi Öğrenme	7	6	6	7	7	7	4	44
Sosyal ve Vatandaşlıkla İlgili Yetkinlikler	9	11	12	11	11	9	9	72
İnisiyatif Alma ve Girişimcilik	11	14	9	11	14	8	9	76
Kültürel İfade ve Farkındalık	6	5	5	7	6	4	6	39
Toplam								335

Tablo 52’de 2018- 2020 yılı Şeker Çocuk dergisinin metinleri, Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndaki yetkinlikler bağlamında incelenmiştir. Bu inceleme sonunda Şeker Çocuk dergisinin 2018- 2020 yılında yayımlanan sayılarında toplamda 335 adet yetkinliğe yer verildiği tespit edilmiştir. Tablo 52 incelendiğinde en yüksek frekansa sahip yetkinliğin inisiyatif alma ve girişimcilik (76) olduğu görülürken bu yetkinliği ise sırasıyla sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler (72), matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler (70), öğrenmeyi öğrenme (44), kültürel farkındalık ve ifade (39), ana dilde iletişim (16), dijital yetkinlik (11) ve yabancı dillerde iletişim (7) yetkinlikleri takip etmektedir. 2018- 2020 Şeker Çocuk dergisinin metinlerinde tespit edilen yetkinliklere ise örnekler şu şekilde sıralanmaktadır:

- *Ana Dilde İletişim:*

“...Astronomi olarak da tanımlanan gök bilimi, tarih boyu insanlarda merak ve heyecan uyandırmış bir bilim dalı. Gök bilimiyle uğraşan, uzaydaki nesneleri, yani gezegenleri, yıldızları ve galaksileri inceleyen bilim insanlarına astronom denir. (Mart- Nisan- Mayıs 2018/ s. 6)

- *Yabancı Dillerde İletişim:*

“...Çin’de klonlanan iki makak maymunundan biri, diğer klondan sekiz hafta önce doğdu ve Çince “halk” anlamına gelen Zhong Zhong şeklinde isimlendirildi. (Mart- Nisan- Mayıs 2018/ s. 4)”

- *Matematiksel Yetkinlik ve Bilim/Teknolojide Temel Yetkinlikler:*

“...Dünyamızı aynı bir battaniye gibi saran atmosfer, canlıların ihtiyaç duyduğu karbondioksit, oksijen ve azot kaynaklarını sağlan Atmosfer, içerdiği gazlar sayesinde Dünya'daki ısıyı hapseder ve ısıнын uzaya kaçmasını önler. Atmosfer olmasaydı Dünya dondurucu bir gezegen olurdu. Atmosfer sayesinde nefes almak için havaya, içmek için de suya sahip oluruz. Atmosfer haberleşme için de gereklidir. Sesi ve elektromanyetik dalgaları ileterek haberli mümkün hâle getirir. (Mart- Nisan- Mayıs 2018/ s. 10)”

“... İklim, en genel tanımıyla bir bölgedeki yıllık hava koşullarıdır. Dünyada sekiz büyük iklim kuşağı saptanmıştır. İklim kuşakları içinde birçok bölgesel iklim türü mevcuttur. (Haziran- Temmuz Ağustos 2018/ s. 8)”

- *Dijital Yetkinlik:*

“...Balonlarla internet Google, internet olmayan bölgelere balonlarla internet hizmeti sunma projesini hayata geçirdi. Maria kasırgasıyla sarsılan Porto Riko'ya giden balonlar, bölgede iletişimin sağlanmasına önemli bir katkıda bulundu. Gökyüzünden internet sinyali sağlayan balonlar, fırtınalara dayanabiliyor ve 20 kilometre yüksekten internet hizmeti verebiliyor. (Aralık 2017- Ocak-Şubat 2018/ s. 4)”

- *Öğrenmeyi Öğrenme:*

“...Hangi süper güce sahip olmak isterdin? Uçmak mı? Öyleyse süper kahraman olmana gerek kalmadan pilot olmaya ne dersin? (Haziran- Temmuz Ağustos 2019/ s. 6)”

- *Sosyal ve Vatandaşlıkla İlgili Yetkinlikler:*

“... Türkiye Büyük Millet Meclisi. 23 Nisan 1920'de Mustafa Kemal Atatürk'ün önderliğinde kuruldu, Meclisin kurulması Hakimiyeti Millîye ismiyle millî bayram olarak kutlanmaya başlandı, 1927'de bu millî bayramımız dönemin Çocuk Esirgeme Kurumunun (Himaye-i Etfal Cemiyeti) önerisi ile Atatürk tarafından çocuklarına armağan edildi. (Mart- Nisan- Mayıs 2018/ s. 5)”

- *İnisiyatif Alma ve Girişimcilik:*

“...Google, internet olmayan bölgelere balonlarla internet hizmeti sunma projesini hayata geçirdi. Maria kasırgasıyla sarsılan Porto Riko'ya giden balonlar, bölgede iletişimin sağlanmasına önemli bir katkıda bulundu. Gökyüzünden internet sinyali sağlayan balonlar, fırtınalara dayanabiliyor ve 20 kilometre yüksekten internet hizmeti verebiliyor. (Aralık 2017- Ocak-Şubat 2018/ s. 4)”

“... Arkeologlar, Karadeniz'in derinliklerinde dünyanın en eski korunmuş gemi enkazını keşfettiklerini açıkladı. Karadeniz Deniz Arkeoloji Projesi (MAP) ekibi 23 metre boyundaki gemiyi deniz yüzeyinin yaklaşık 2 kilometre altında, direği dümeni ve kürekleriyle asırlara dayanmış halde buldu. (Aralık 2018- Ocak-Şubat 2019/ s. 4)”

- *Kültürel İfade ve Farkındalık:*

“... Cam işlemede kalıp yöntemine ilave olarak uygulanan bir diğer teknik ise "üfleme"dir. Cam ustaları içi boş bir boruyla üfleyerek, eriyik ve sıvı halde bulunan cama şekil verirler. Bardak, sürahi gibi dekoratif malzemeler bu teknik ile üretilir. (Aralık 2018- Ocak- Şubat 2019/ s. 7)”

4. 11. 2018 -2020 Yılları Arasında Yayımlayan Çocuk Dergilerinin Metinlerinin 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndaki Kök Değerlere Göre İncelenmesine Yönelik Bulgular

2018-2020 yılları arasında yayımlanan çocuk dergilerinin metinlerinde, 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda yer alan hangi kök değerlere ne sıklıkla yer verildiğini tespit edilmiş ve aşağıda tablo hâlinde sunulmuştur.

Tablo 53. 2018 -2020 Yılları Arasında Yayımlayan Çocuk Dergilerinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndaki Kök Değerler

Dergi Adı		Adalet	Dostluk	Dürüstlük	Öz Denetim	Sabır	Saygı	Sevgi	Sorumluluk	Vatansverlik	Yardımsverlik
	Yıl										
Araştırmacı Çocuk	2018	-	2	1	48	-	-	11	24	-	5
	2019	-	1	-	42	1	-	18	9	-	3
	2020	-	-	-	37	1	-	11	21	-	5
Bilge Çocuk	2018/2019	5	18	3	92	5	2	32	8	7	38
	2020	3	39	4	120	10	7	43	7	6	52
Bilim Çocuk	2018	1	3	-	48	3	-	20	32	-	9
	2019	-	5	-	64	-	1	2	2	1	5
	2020	-	7	-	69	1	1	10	1	-	4
Kumbara	2018/2020	-	5	-	48	-	1	10	17	-	3
Mavi Kırlangıç	2018	6	27	2	119	14	16	40	54	8	19
	2019	5	29	7	78	9	14	55	32	3	27
	2020	1	32	9	67	12	9	40	16	6	32
Minika Go	2018	-	43	1	112	9	11	55	4	16	26
	2019	-	40	-	129	3	5	64	5	8	30
	2020	1	21	-	99	6	3	49	4	5	8
National Geographic Kids	2018	-	18	-	77	3	1	24	29	2	30
	2019	-	18	2	68	3	-	25	24	-	36
	2020	-	13	1	54	-	-	13	8	1	19
Siyer Çocuk	2018	7	44	9	55	10	2	51	27	-	34
	2019	-	29	4	42	3	5	40	29	4	18
	2020	23	20	9	59	6	3	31	33	-	16
Süper Penguen	2018	-	10	-	82	6	1	21	45	7	16
	2019	-	15	1	57	-	2	27	21	-	15
	2020	-	15	2	70	4	-	29	10	-	6
Şeker Çocuk	2018/2020	-	8	1	51	1	3	17	28	4	14
Toplam		52	462	56	1658	110	87	738	490	78	475

Tablo 53 incelendiğinde 2018-2020 yılı arasında yayımlanan çocuk dergilerinin metinlerinin, Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki kök değerlerin tamamına yer verildiği görülmüştür. En yüksek frekansa sahip kök değerin öz denetim (1658) olduğu görülürken en düşük frekansa sahip kök değerin ise adalet (52) olduğu saptanmıştır. En yüksek frekansa sahip öz denetim kök değerini ise sırasıyla sevgi (738), sorumluluk (490), yardımseverlik (475), dostluk (462), sabır (110), saygı (87), vatanseverlik (78) ve dürüstlük (56) kök değerleri takip etmektedir. Adalet kök değerine Araştırmacı Çocuk, Kumbara, National Geographic Kids, Süper Penguen ve Şeker Çocuk dergilerinin herhangi bir yılında yer verilmediği görülmüştür. Ayrıca Bilim Çocuk dergisinin 2019 ve 2020 yıllarında, Minika Go dergisinin 2018 ve 2019 yıllarında, Siyer Çocuk dergisinin ise 2019 yılındaki metinlerinde adalet kök değerine rastlanmamıştır. Dostluk kök değerine ise sadece Araştırmacı Çocuk dergisinin 2020 yılında yer verilmediği tespit edilmiştir. Dürüstlük kök değerine de Bilim Çocuk ve Kumbara dergilerinin hiçbir sayısında yer verilmediği saptanırken Araştırmacı Çocuk dergisinin 2019 ve 2020 yıllarında, Minika Go dergisinin 2019 ve 2020 yıllarında, National Geographic Kids dergisinin 2018 yılında, Süper Penguen dergisinin 2018 yılındaki metinlerinde de dürüstlük kök değerine rastlanmamıştır. Sabır kök değerine Kumbara dergisinin 2018, 2019 ve 2020 yıllarında, Araştırmacı Çocuk dergisinin 2018 yılında, Bilim Çocuk dergisinin 2019 yılında, National Geographic Kids dergisinin 2020 yılında ve Süper Penguen dergisinin 2019 yılında yer verilmediği görülmüştür. Saygı kök değerine de Araştırmacı Çocuk dergisinin 2018, 2019 ve 2020 yıllarında, Bilim Çocuk dergisinin 2018 yılında, National Geographic Kids dergisinin 2019 ve 2020 yıllarında ve Süper Penguen dergisinin 2020 yılında rastlanmamıştır. Vatanseverlik kök değerine de Araştırmacı Çocuk dergisi ve Kumbara dergisinin 2018, 2019 ve 2020 yıllarında, Bilim Çocuk dergisinin 2018 ve 2020 yıllarında, National Geographic Kids dergisinin 2019 yılında, Siyer Çocuk dergisinin 2018 ve 2019 yıllarında, Süper Penguen dergisinin 2019 ve 2020 yıllarında yer verilmediği görülmüştür. Öz denetim, sevgi, sorumluluk ve yardımseverlik kök değerleri incelendiğinde 2018-2020 yılları arasında yayımlanan tüm dergilerin metinlerinde yer aldığı tespit edilmiştir. Bilge Çocuk dergisi ve Mavi Kırangıç dergisinin ise tüm sayılarında her bir kök değere ayrı ayrı yer verdiği gözlemlenmiştir.

4. 12. 2018 -2020 Yılları Arasında Yayımlayan Çocuk Dergilerinin Metinlerinin 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Yetkinliklere Göre İncelenmesine Yönelik Bulgular

2018-2020 yılları arasında yayımlanan çocuk dergilerinin metinlerinde, 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan hangi yetkinliklerine sıklıkla yer verildiğini tespit edilmiş ve aşağıda tablo hâlinde sunulmuştur.

Tablo 54. 2018 -2020 Yılları Arasında Yayımlayan Çocuk Dergilerinin Metinlerinde Yer Alan Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Yetkinlikler

Dergi Adı	Yıl	Ana Dilde İletişim	Yabancı Dillerde İletişim	Matematiksel Yetkinlik ve Bilim Teknolojide Temel Yetkinlik	Dijital Yetkinlik	Öğrenmeyi Öğrenme	Sosyal ve Vatandaşlıkla İlgili Yetkinlik	İnisiyatif Alma ve Girişimcilik	Kültürel Farkındalık ve İfade
Araştırmacı Çocuk	2018	37	-	75	29	35	35	58	23
	2019	37	1	66	24	32	38	68	23
	2020	19	-	71	11	45	27	56	18
Bilge Çocuk	2018/2019	21	13	150	15	57	94	193	74
	2020	44	10	175	28	102	158	259	55
Bilim Çocuk	2018	24	4	123	66	20	86	96	54
	2019	48	14	223	34	117	69	201	45
	2020	114	9	209	59	108	43	164	36
Kumbara	2018/2020	15	10	97	15	54	41	65	37
Mavi Kırlangıç	2018	39	19	153	19	135	137	107	71
	2019	17	11	95	14	95	129	105	79
	2020	29	4	80	27	82	99	142	60
Minika Go	2018	129	9	178	58	118	192	247	148
	2019	99	9	160	79	145	225	211	110
	2020	143	25	115	38	117	167	178	118
National Geographic Kids	2018	33	6	188	17	77	91	113	90
	2019	12	27	162	21	107	86	137	59
	2020	10	10	167	19	68	96	99	52
Siyer Çocuk	2018	20	10	7	1	32	73	51	27
	2019	11	4	40	2	34	37	45	37
	2020	30	4	48	5	31	66	52	37
Süper Penguen	2018	35	12	158	31	31	181	139	142
	2019	21	10	120	27	27	100	131	99
	2020	27	20	129	23	23	98	115	81
Şeker Çocuk	2018/2020	16	7	70	11	44	72	76	39
Toplam		1030	247	3059	673	1736	2240	3108	1614

Tablo 54’te 2018- 2020 yılları arasında yayımlanan çocuk dergilerinin metinleri, Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndaki yetkinlikler bağlamında incelenmiştir. Bu inceleme sonunda en yüksek frekansa sahip yetkinliğin inisiyatif alma ve girişimcilik (3108) olduğu görülürken bu yetkinliği ise sırasıyla, matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler (3059), sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler (2240), öğrenmeyi öğrenme (1736), kültürel farkındalık ve ifade (1614), ana dilde iletişim (1030), dijital yetkinlik (673) ve yabancı dillerde iletişim (247) yetkinlikleri takip etmektedir. Ana dilde iletişim, matematiksel yetkinlik ve bilim teknolojide temel yetkinlik, dijital yetkinlik, öğrenmeyi öğrenme, sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlik, inisiyatif alma ve girişimcilik ve kültürel farkındalık ve ifade yetkinliklerine her derginin her sayısının metinlerinde yer verildiği görülürken yabancı dillerde iletişim yetkinliğine Araştırmacı Çocuk dergisinin 2018 ve 2020 yıllarında yer verilmediği tespit edilmiştir.



5. TARTIŞMA

Araştırmacı Çocuk dergisinin 2018- 2020 yılları arasında yayımlanan 18 sayısında yer alan 198 metin inceleme kapsamına dâhil edilmiş ve kök değerler bağlamında incelenmiştir. Bu irdelemenin sonunda derginin 2018-2020 yılları arasında yayımlanan sayılarının hiçbirinde adalet, saygı ve vatanseverlik kök değerlerine yer verilmediği tespit edilirken özdenetim, sevgi, sorumluluk ve yardımseverlik kök değerlerine her yıl yer verildiği görülmüştür. Dostluk kök değerine 2018 ve 2019 yıllarında yer verilirken 2020 yılında yer verilmediği, dürüstlük değerine sadece 2018 yılında yer verildiği, sabır kök değerine sadece 2018 yılında yer verilmediği saptanmıştır. Dergi de en yüksek frekansa sahip kök değerine ise öz denetim (127) olduğu görülmüştür. Öz denetim kök değerini sırasıyla sorumluluk (54), sevgi (40), yardımseverlik (13), dostluk (3), sabır (2) ve dürüstlük (1) kök değerleri takip etmektedir. Bu verilerden hareketle Araştırmacı Çocuk dergisinin metinlerinde kullanılan kök değerler arasında farklar olduğu ve dengeli bir dağılıma yer verilmediği tespit edilmiştir. Yıldırım'ın (2021) hazırlamış olduğu doktora tezinde de en az sıklıkta yer alan değer adalet değeri olması yapılan çalışmanın verilerini desteklemekte olup bazı değerlerin gözden kaçtığı mesajını vurgulamaktadır. Araştırmacı Çocuk dergisinin metinleri yetkinlikler açısından incelendiğinde ise sadece yabancı dillerde iletişim yetkinliğine 2018 ve 2020 yıllarında yer verilmediği bunun dışındaki yetkinliklere tüm yıllarda yer verildiği saptanmıştır. Yetkinlikler arasında en yüksek frekansa sahip yetkinliğin matematiksel ve bilim/teknolojide temel yetkinlikte (212) olduğu tespit edilmiştir. Bu yetkinliği sırasıyla inisiyatif alma ve girişimcilik (182), öğrenmeyi öğrenme (112), sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlik (100), ana dilde iletişim (93), dijital yetkinlik ve kültürel farkındalık ve ifade (64), yabancı dillerde iletişim (1) olarak analiz edilmiştir. Araştırmacı Çocuk dergisinde yer alan metinlerdeki yetkinliklerin kök değerlerde olduğu gibi dengeli bir dağılım göstermediği ve yabancı dillerde iletişim yetkinliğinin ihmal edildiği sonucuna ulaşılmıştır. Serçe'nin (2020) Türkiye, Estonya, Kanada ve Singapur Ortaöğretim Matematik Programlarını incelediği çalışmasında daha çok matematiksel ve bilim/teknolojide temel yetkinlik üzerinde durulması çalışmanın bulgularıyla aynı doğrultudadır ancak şunu da söylemek gerekir ki incelenen metinlerin içerikleri (gerek konu gerekse tema) işlenen kök değer ve yetkinliklerin dağılımında önemli bir etkiye sahiptir.

Bilge Çocuk dergisinin 2018- 2020 yılları arasında yayımlanan 23 sayısının 374 metni incelemeye alınmış ve derginin tüm kök değerlere her sayısında yer verdiği ve bu yönüyle de diğer sekiz dergiden ayrıldığı tespit edilmiştir. Derginin metinlerinde işlenen kök değerler dengeli bir şekilde dağılım göstermese de dergi, tüm kök değerleri metin içeriğine sindirme çabasını göstermiştir. Bu bağlamda en yüksek frekansa sahip kök değerinin öz denetim (212), en düşük frekansa sahip kök değerine ise dürüstlük (7) olduğu saptanmıştır. Eken ve Öksüz'ün (2019) Türkçe

ders kitaplarında yer alan öyküleyici metinleri incelediği çalışmasında da adalet, dürüstlük ve saygı değerlerinin ihmal edilmiş olması bu sonucu destekler niteliktedir. Bilge Çocuk dergisinin metinleri yetkinlikler bağlamında incelendiğinde ise 8 anahtar yetkinliğin her birine yer verildiği ve en yüksek frekansa sahip yetkinliğin Araştırmacı Çocuk dergisinde olduğu gibi matematiksel ve bilim/teknolojide temel yetkinlik (325) olduğu saptanmıştır. Dergide en düşük frekansa sahip yetkinliğin ise yine Araştırmacı Çocuk dergisinde olduğu gibi yabancı dillerde iletişim (23) olduğu tespit edilmiştir. Yabancı dillerde iletişim yetkinliği dört temel dil becerilerinden olan konuşma becerisiyle daha çok ilişkilendirildiği ve çocuk dergilerinin temel prensiplerinin okuma becerisi üzerine kurulduğu düşünülürse bu yetkinliğe daha az yer verilmesinin sebebi bu şekilde açıklanabilmektedir. Yüksel (2019) tarafından Hayat Bilgisi ders kitaplarının yetkinlikler bağlamında incelendiği çalışmasında da yabancı dillerde iletişim ve dijital yetkinliğin düşük oranda seyretmesi de sunulan görüşü desteklemektedir.

Bilim Çocuk dergisinin 2018- 2020 yılları arasında yayımlanan 36 sayısının 388 metni kök değer ve yetkinlikler bağlamında incelenmiştir. Derginin 2018, 2019 ve 2020 yıllarında dürüstlük kök değerine, 2019- 2020 yılarında adalet kök değerine, 2019 yılında sabır kök değerine, 2018 yılında saygı kök değerine, 2018 ve 2020 yıllarında vatanseverlik kök değerine yer vermediği saptanmıştır. Dergide en yüksek frekansa sahip kök değerinin ise öz denetim (181) olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Hakkoyamaz'ın (2021) Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan kök değerlere dayanarak animasyon filmlerinde geçen değerlerin belirlenmesini amaçladığı çalışmasında ise elde edilen verilerin tersi bir sonuç elde ederek animasyon filmlerinde öz denetim kök değerinin diğer değerlere göre daha az rastlandığını tespit etmiştir. Bu noktada metinlerin farklı sunuş şekillerinin kök değerleri içinde barındırma düzeylerini etkilediği sonucuna varmak mümkündür. Bilim Çocuk dergisinin metinlerinde yer alan yetkinlikler incelendiğinde de derginin tüm sayılarında her bir yetkinliğin ayrı ayrı yer aldığı görülmektedir. Bu yetkinlikler arasında ise ön plana çıkan değerlerin matematiksel ve bilim/teknolojide temel yetkinlik (555), en az yer verilen yetkinliğin ise yabancı dillerde iletişim (27) olduğu tespit edilmiştir. Bilim Çocuk Dergisi'nden de elde edilen sonuçların Araştırmacı Çocuk ve Bilge Çocuk dergisiyle benzer olduğu görülmektedir.

Bir diğer dergi olarak incelemeye dâhil edilen Kumbara dergisinin de dönemlik yayımlanmasından ötürü 5 sayısı ve 5 sayısında yer alan toplamda 72 metni incelenmiştir ve görülmüştür ki Kumbara dergisi adalet, dürüstlük, sabır ve vatanseverlik kök değerine metinlerinde doğrudan yer vermemiştir. Bunun yanında ise en sık yer verdiği değer olarak öz denetim (48) tespit edilmiştir. Özdenetim kök değerini ise sırasıyla sorumluluk (17), sevgi (10) ve yardımseverlik (3) takip etmektedir. Derginin birden fazla kök değere hiçbir sayısında yer vermemesi dikkat çekicidir ve dergilerin metin içerikleri hazırlanırken kök değerleri bu metin içeriklerine yerleştirmek gibi bir amaç doğrultusunda hareket etmedikleri izlenimini vermektedir. Kök değerlerin aksine derginin tüm yetkinliklere her bir sayısında yer verdiği görülmüştür. En yüksek frekansa sahip yetkinliğin ise

bundan önceki dergilerden elde edilen sonuçlarla aynı doğrultuda matematiksel ve bilim/teknolojide temel yetkinlik (97) olduğu tespit edilmiştir. En az yetkinliğinde yine yabancı dillerde iletişim (10) olduğu saptanmıştır. Taneri ve Yüksel'in (2020) hayat bilgisi ders kitaplarının incelemeye alındığı çalışmada yabancı dillerde iletişim yetkinliğine daha az yer verilirken ana dilde iletişim ve matematiksel ve bilim/teknolojide temel yetkinliklerin ön plana çıktığı görülmüştür ve bu sonuç da çalışmanın elde ettiği verilerle aynı doğrultuda olduğunu göstermektedir.

Mavi Kırangıç dergisinin 2018- 2020 yılları arasındaki 36 sayısının 490 metni incelendiğinde 2019 Türkçe Dersi Programı'nda yer alan kök değerlerin tümüne, Bilge Çocuk dergisinde olduğu gibi yer verdiği görülmüştür. En yüksek frekansa sahip kök değerin bu dergide de öz denetim (264) olduğu ve öz denetim kök değerini sırasıyla sevgi (165), sabır (102), dostluk (88), yardımseverlik (78), dürüstlük (18), vatanseverlik (17) ve en düşük frekansa sahip kök değer olan adalet (12) takip etmektedir. Derginin yetkinlikler bağlamında incelenmesinden elde edilen sonuçlara bakıldığında ise diğer dergilerden elde edilen sonuçlardan farklılaştığını ve bu dergide en yüksek frekansa sahip yetkinliğin sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlik (365) olduğu görülmüştür. Fakat en yüksek frekansa sahip sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinliğin peşi sıra inisiyatif alma ve girişimcilik (354) ve matematiksel ve bilim/teknolojide temel yetkinlik (328) gelmektedir. En düşük frekansa sahip yetkinliğin ise yabancı dillerde iletişim (34) olduğu saptanmıştır. Mavi Kırangıç dergisinin kök değer ve yetkinlikler yer verme sıklığının diğer dergilere nazaran daha dengeli bir şekilde dağıldığı da ulaşılan sonuçlar arasındadır.

Minika Go dergisinin 2018-2020 yılları arasında yayımlanan 36 sayısındaki 724 metin incelenmiştir. Derginin metin sayısı bakımından diğer dergiler arasında en yüksek frekansa sahip olması, kök değer ve yetkinliklere yer verme sıklığıyla doğru orantılı olduğu görülmüştür. Bu bağlamda metinlerde yer alan kök değerler incelendiğinde en yüksek kök değerin öz denetim olduğu tespit edilirken (340), derginin 2018 ve 2019 yıllarında adalet kök değerine, 2019 ve 2020 yıllarında dürüstlük kök değerine yer vermediği tespit edilmiştir. Öz denetim kök değerini ise sırasıyla sevgi (168), dostluk (104), yardımseverlik (64), vatanseverlik (29), saygı (19), sabır (18), sorumluluk (13), adalet ve dürüstlük (1) takip etmektedir. Diğer incelenen dergilerde de olduğu gibi adalet kök değerinin ihmal edildiği sonucuna ulaşılmıştır. Kılcan'ın (2020) 2018- 2019 eğitim öğretim yılının bahar döneminde Ankara ili merkez ilçelerinde yürüttüğü nicel araştırmada katılımcılar tarafından en önemli görülen kök değerin adalet olduğu sonucuna ulaştığı çalışması eğitimcilerin ve öğretmenlerin de adalet kök değerinin ihmal edildiğinin farkında oldukları ve üzerinde önemle durulması gerektiğini ortaya koymaktadır. Derginin metinleri yetkinlikler açısından incelendiğinde ise kısmen de olsa dengeli bir dağılımın olduğu ve tüm kök değerlere yer verildiği saptanmıştır. En yüksek frekansa sahip yetkinliğin inisiyatif alma ve girişimcilik (636) olduğu, en düşük frekansa sahip yetkinliğin ise yine yabancı dillerde iletişim (43) olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İnisiyatif alma ve girişimcilik yetkinliğini sırasıyla sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler (584), matematiksel ve

bilim/teknolojide temel yetkinlik (453), öğrenmeyi öğrenme (380), kültürel farkındalık ve ifade (376) ve ana dilde iletişim (371) takip etmektedir.

National Geographic Kids dergisinin 36 sayısında yer alan 436 metin incelenmiş ve kök değer ve yetkinlikler tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu doğrultuda en fazla tespit edilen kök değer öz denetim (199) olduğu saptanırken 2018, 2019 ve 2020 yıllarında adalet kök değerine, 2018 yılında dürüstlük kök değerine, 2020 yılında sabır kök değerine, 2019 ve 2020 yılında saygı kök değerine, 2019 yılında vatanseverlik kök değerine yer verilmediği görülmüştür. En sık yer verilen öz denetim kök değerinden sonra ise yardımseverlik (85), sevgi (62), sabır (61), dostluk (49), sabır (6), dürüstlük (3) ve vatanseverlik (3) gelmektedir. 2007 yılında Esmer'in cumhuriyetin ilk yıllarında yayımlanan çocuk dergilerini incelediği çalışmasında da en az yer verilen değer adalet olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuç geçen yıllar içinde değişen ve dönüşen toplum yapısına rağmen belli başlı problemlerin hala devam ettiğini ve önemsenmediğini göstermektedir. Derginin metinleri yetkinlikler bağlamında incelendiğinde tüm yetkinliklere yer verildiği ve yüksek frekansa sahip yetkinliğin matematiksel ve bilim/teknolojide temel yetkinlik (517) olduğu tespit edilmiştir. Metinlerde en az yer alan yetkinliğin ise ana dilde iletişim ve yabancı dillerde iletişim (43) ve olduğu saptanmıştır. Derginin içeriğinde bir bölümünde bireylerin yabancı dil becerilerinin geliştirilmesi için İngilizce metinlere yer veriyor olmasına rağmen yabancı dillerde iletişim yetkinliğinin en az oranda yer alması bu yetkinliğin daha çok uygulamaya, kişiler arası etkili iletişime dayanmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Siyer Çocuk dergisinin 2018- 2020 yılları arasında yayımlanan 16 sayısında yer alan 240 metin incelenecek eserler grubuna dâhil edilerek kök değerler ve yetkinlikler bağlamında incelenmiştir. Dergide toplamda 613 kök değer yer aldığı tespit edilmiş ve en sık rastlanan kök değer öz denetim (156), en az rastlanan kök değer ise vatanseverlik (4) olduğu saptanmıştır. Öz denetim kök değerini ise sırasıyla sevgi (122), dostluk (93), sorumluluk (89), yardımseverlik (68), adalet (30), dürüstlük (22) ve saygı (10) takip etmektedir. Adalet kök değeri ilk defa Siyer Çocuk dergisinde ihmal edilmiş bir değer olarak karşımıza çıkmamaktadır. Bunun yerini saygı kök değerinin aldığı görülmektedir. Derginin metinleri yetkinlikler bağlamında incelendiğinde ise toplamda 704 yetkinliğin yer aldığı ve en yüksek frekansın sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinliğin olduğu görülmektedir. En az yer verilen frekans ise diğer dergilerden farklı dijital yetkinlik (8) olarak tespit edilmiştir. Siyer Çocuk dergisinin içeriğinde İslami konu ve temalara yer verilmesinden Arapça kelimeler ya da tamlamaların fazla olması yabancı dillerde iletişim yetkinliğine az da olsa zemin hazırlamıştır. Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinliği ise sırasıyla inisiyatif alma ve girişimcilik (148), kültürel farkındalık ve ifade (101), öğrenmeyi öğrenme (97), matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide yetkinlik (95), ana dilde iletişim (61) ve yabancı dilde iletişim (18) takip etmektedir. Bundan önceki dergilerde genellikle sıklık açısından ilk üçte yer alan matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide yetkinliğin Siyer Çocuk dergisinde daha sonraya kaldığı dikkat çekmektedir. Bu durum dergilerin hazırlanış amaçlarının ya da misyon ve vizyonlarının, içeriğinde yer alan tema ve konuların, kendilerini nitelendirdikleri

sıfatların kök değer ve yetkinliklere yer verme konusunda etkili birer ölçüt olduğunu ortaya koymaktadır. Aynı zamanda dergilerin 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan kök değer ve yetkinlikleri bir ölçüt olarak belirleyip içeriklerini buna göre hazırlamadıklarını da ortaya koymaktadır.

Süper Penguen dergisi ele alındığında 34 sayısının 449 metninin incelendiğini sonucuna varılmıştır. Dergide toplamda 428 kök değer tespit edilmiş ve en yüksek frekansa sahip kök değer öz denetim (209) olduğu tespit edilmiştir. 2018, 2019 ve 2020 yıllarının hiçbirinde adalet kök değerine, 2018 yılında dürüstlük kök değerine, 2019 yılında sabır kök değerine, 2020 yılında saygı kök değerine, 2019 ve 2020 yıllarında vatanseverlik kök değerine yer verilmediği saptanmıştır. Bu doğrultuda bazı kök değerlerin ihmal edildiği ve yer verilen kök değerlerinde dengeli bir şekilde dağılmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Dergilerin metinleri yetkinlikler bağlamında incelendiğinde tüm yetkinliklere yıl bazında yer verildiği görülmüştür. Toplamda 1780 yetkinliğin yer aldığı metinlerde en sık rastlanan yetkinlik matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide yetkinlik iken ez az rastlanan yetkinlik yabancı dillerde iletişimdir.

Şeker Çocuk dergisinin de 7 sayısında yer alan 80 metin incelenmiştir. Bu doğrultuda 80 metin içerisinde yer alan 127 adet kök değer tespit edilmiş ve bu kök değerlerden en sık rastlananın öz denetim (51), en az rastlananın ise dürüstlük ve sabır (1) olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Adalet kök değerine ise yer verilmediği tespit edilmiştir. Bu yönden Şeker Çocuk dergisinin de kök değerlerden bazılarını ihmal ettiği ve kök değerlerin dengeli bir dağılım göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Derginin metinleri yetkinlikler bağlamında incelendiğinde ise 335 yetkinliğin tespit edildiği ve bu yetkinliklerden başı inisiyatif alma ve girişimcilik (76) yetkinliğinin çektiği görülmektedir. En az rastlanan yetkinliğin ise diğer dergilerin bir kısmındaki gibi yabancı dillerde iletişim (7) olduğu saptanmıştır.

2018-2020 yılı arasında yayımlanan 10 çocuk dergisinin metinlerinin, Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki kök değerlerin tamamına yer verildiği görülmüştür. En yüksek frekansa sahip kök değer öz denetim (1658) olduğu görülürken en düşük frekansa sahip kök değer ise adalet (52) olduğu saptanmıştır. En yüksek frekansa sahip öz denetim kök değerini ise sırasıyla sevgi (738), sorumluluk (490), yardımseverlik (475), dostluk (462), sabır (110), saygı (87), vatanseverlik (78) ve dürüstlük (56) kök değerleri takip etmektedir. Adalet kök değerine Araştırmacı Çocuk, Kumbara, National Geographic Kids, Süper Penguen ve Şeker Çocuk dergilerinin herhangi bir yılında yer verilmediği görülmüştür. Ayrıca Bilim Çocuk dergisinin 2019 ve 2020 yıllarında, Minika Go dergisinin 2018 ve 2019 yıllarında, Siyer Çocuk dergisinin ise 2019 yılındaki metinlerinde adalet kök değerine rastlanmamıştır. Dostluk kök değerine ise sadece Araştırmacı Çocuk dergisinin 2020 yılında yer verilmediği tespit edilmiştir. Dürüstlük kök değerine de Bilim Çocuk ve Kumbara dergilerinin hiçbir sayısında yer verilmediği saptanırken Araştırmacı Çocuk Dergisinin 2019 ve 2020 yıllarında, Minika Go dergisinin 2019 ve 2020 yıllarında, National Geographic Kids dergisinin 2018

yılında, Süper Penguen dergisinin 2018 yılındaki metinlerinde de dürüstlük kök değerine rastlanmamıştır. Sabır kök değerine Kumbara dergisinin 2018, 2019 ve 2020 yıllarında, Araştırmacı Çocuk dergisinin 2018 yılında, Bilim Çocuk dergisinin 2019 yılında, National Geographic Kids dergisinin 2020 yılında ve Süper Penguen dergisinin 2019 yılında yer verilmediği görülmüştür. Saygı kök değerine de Araştırmacı Çocuk dergisinin herhangi bir yılında, Bilim Çocuk dergisinin 2018 yılında, National Geographic Kids dergisinin 2019 ve 2020 yıllarında ve Süper Penguen dergisinin 2020 yılında rastlanmamıştır. Vatanseverlik kök değerine de Araştırmacı Çocuk dergisi ve Kumbara dergisinin herhangi bir sayısında, Bilim Çocuk dergisinin 2018 ve 2020 yıllarında, National Geographic Kids dergisinin 2019 yılında, Siyer Çocuk dergisinin 2018 ve 2019 yıllarında, Süper Penguen dergisinin 2019 ve 2020 yıllarında yer verilmediği görülmüştür. Öz denetim, sevgi, sorumluluk ve yardımseverlik kök değerleri incelendiğinde 2018- 2020 yılları arasında yayımlanan tüm dergilerin metinlerinde yer aldığı tespit edilmiştir. Bilge Çocuk dergisi ve Mavi Kırlandığı dergisinin ise tüm sayılarında her bir kök değere ayrı ayrı yer verdiği gözlemlenmiştir. Literatür tarandığında Çelebi (2018), Esmer (2007), Oran (2015), Dinç ve Mutlu (2019), Eken ve Öksüz (2019), Kemiksiz'in (2021) çalışmalarında incelenen metinlerde ya da ders programlarında en az yer verilen değer adalet olduğunu tespit etmeleri yürütülen çalışmanın sonucunu destekler niteliktedir. Şahin (2019) ve Kemiksiz (2021) de çalışmalarında öz denetim kök değerinin en sık rastlanan kök değeri olduğu sonucuna ulaşmış ve bu yönüyle de yürütülen çalışmanın verileriyle paralellik göstermiştir. Fakat Hakkoymaz (2021) ve Durhat ve Ökten'in (2020) çalışmaları yürütülen çalışmanın sonucuyla farklılaşmış ve en az rastlanan kök değeri öz denetim olduğu saptanmıştır. Bu farklılaşmanın sebebinin ise yürütülen çalışmalarda incelenen eserlerin farklı türlerde oluşundan kaynaklandığı düşünülmektedir.

2018- 2020 yılları arasında yayımlanan 10 çocuk dergisinin metinleri, Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki yetkinlikler bağlamında incelenmiştir. Bu inceleme sonunda en yüksek frekansa sahip yetkinliğin inisiyatif alma ve girişimcilik (3108) olduğu görülürken bu yetkinliği ise sırasıyla matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler (3059), sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler (2240), öğrenmeyi öğrenme (1736), kültürel farkındalık ve ifade (1614), ana dilde iletişim (1030), dijital yetkinlik (673) ve yabancı dillerde iletişim (247) yetkinlikleri takip etmektedir. Ana dilde iletişim, matematiksel yetkinlik ve bilim teknolojide temel yetkinlik, dijital yetkinlik, öğrenmeyi öğrenme, sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlik, inisiyatif alma ve girişimcilik ve kültürel farkındalık ve ifade yetkinliklerine her derginin her sayısının metinlerinde yer verildiği görülürken yabancı dillerde iletişim yetkinliğine Araştırmacı Çocuk dergisinin 2018 ve 2020 yıllarında yer verilmediği tespit edilmiştir. Alanyazın incelendiğinde Serçe (2000) ve Toprak'ın (2019) nitel araştırmalarında da yürütülen çalışma ile benzer sonuçlara ulaşıldığı ve daha çok matematiksel ve bilim teknolojide temel yetkinliğin ön plana çıktığı tespit edilmiştir. Yüksel'in (2019) çalışmasında ise düşük oranda yer verilen yetkinliğin yabancı dillerde iletişim olduğu tespit edilmiş ve bu sonuçta

yürütülen çalışmanın sonucuyla örtüşür nitelik taşımaktadır. Ayrıca Yüksel'in (2019) çalışmasında matematiksel ve bilim teknolojide temel yetkinliğin sayıca üstün olduğu sonucuna ulaşılrken bu yetkinlikle beraber tüm sınıf düzeylerinde ana dilde iletişim yetkinliğine de yer verildiği saptanmıştır. Yüksel'in (2019) çalışması bu yönüyle, yürütülen çalışmanın elde edilen sonuçlarından farklılık gösterirken Orhan'ın (2020) çalışmasıyla benzerlik göstermektedir. Orhan'ın (2020) yürüttüğü çalışmada, sosyoloji ders programında ana dilde iletişim yetkinliğine oldukça ve sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinliğin ise kısmen karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır. Yürütülen çalışmada elde edilen sonuçlar ile Orhan'ın (2020) elde ettiği sonuçlar birbirinden ayrılmaktadır. Çünkü incelenen çocuk dergilerinde en sık rastlanan üçüncü yetkinliğin sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler olduğu tespit edilmiştir.

Elde edilen tüm verilerden hareketle dergilerin kök değer ve yetkinliklere yer vermesinde 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın değil de dergilerin hazırlanış amaçları ya da vizyon ve misyonlarının, dergi içeriğine dâhil edilen konu ve temaların, kendilerini nitelendirdikleri sıfatların etkili olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca dergi sayısı ve dergi sayılarında yer alan metin sayısı arttıkça kök değer ve yetkinliklerin de aynı doğrultuda arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu doğrultuda ders kitaplarından sonra birincil kaynak olarak çocukların kendi hür iradeleriyle erişim sağladıkları çocuk dergilerinin 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan kök değer ve yetkinliklerin kazandırılmasında aylık yayın yapmalarının daha etkili olacağı sonucuna varılmıştır.

6. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

6. 1. Sonuçlar

2018-2020 yılları arasında çıkarılan çocuk dergileri metinlerini 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki kök değerler ve yetkinlikler açısından incelemeyi amaçlayan bu çalışmada; nitel araştırma yaklaşımı esas alınmış ve doküman inceleme yöntemiyle oluşturulmuştur. Araştırma kapsamında yer alan 10 derginin (Araştırmacı Çocuk, Bilge Çocuk, Bilim Çocuk, Kumbara, Mavi Kırangıç, Minika Go, National Geographic Kids, Siyer Çocuk, Süper Penguen, Şeker Çocuk) metinleri, doküman inceleme yöntemiyle 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan kök değerler (adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik) ve yetkinlikler (ana dilde iletişim, yabancı dillerde iletişim, matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler, dijital yetkinlik, öğrenmeyi öğrenme, sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler, inisiyatif alma ve girişimcilik, kültürel farkındalık ve ifade) bağlamında incelenmiştir. İncelemenin sonunda hangi derginin hangi kök değer ve yetkinliğe yer verip vermediği, yer veriyse de hangi sıklıkta olduğu tespit edilmiştir.

2018-2020 yılı arasında yayımlanan 10 çocuk dergisinin metinlerinin, Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki kök değerlerin tamamına yer verildiği görülmüştür. En yüksek frekansa sahip kök değer öz denetim (1658) olduğu görülürken en düşük frekansa sahip kök değer ise adalet (52) olduğu saptanmıştır. En yüksek frekansa sahip öz denetim kök değerini ise sırasıyla sevgi (738), sorumluluk (490), yardımseverlik (475), dostluk (462), sabır (110), saygı (87), vatanseverlik (78) ve dürüstlük (56) kök değerleri takip etmektedir. Adalet kök değerine Araştırmacı Çocuk, Kumbara, National Geographic Kids, Süper Penguen ve Şeker Çocuk dergilerinin herhangi bir yılında yer verilmediği görülmüştür.

2018- 2020 yılları arasında yayımlanan 10 çocuk dergisinin metinleri, Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki yetkinlikler bağlamında incelenmiştir. Bu inceleme sonunda en yüksek frekansa sahip yetkinliğin inisiyatif alma ve girişimcilik (3108) olduğu görülürken bu yetkinliği ise sırasıyla matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler (3059), sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler (2240), öğrenmeyi öğrenme (1736), kültürel farkındalık ve ifade (1614), ana dilde iletişim (1030), dijital yetkinlik (673) ve yabancı dillerde iletişim (247) yetkinlikleri takip etmektedir. Ana dilde iletişim, matematiksel yetkinlik ve bilim teknolojide temel yetkinlik, dijital yetkinlik, öğrenmeyi öğrenme, sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlik, inisiyatif alma ve girişimcilik ve kültürel farkındalık ve ifade yetkinliklerine her derginin her sayısının metinlerinde yer verildiği görülürken yabancı dillerde iletişim yetkinliğine Araştırmacı Çocuk dergisinin 2018 ve 2020 yıllarında yer verilmediği tespit edilmiştir.

6. 2. Öneriler

6. 2. 1. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

Bu çalışmada 2018- 2020 yılları arasında yayın hayatına devam eden dergiler incelenen eserlere dâhil edilerek 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan kök değer ve yetkinlikler bakımından incelenmiştir. Diğer araştırmacılar gerek belirlenen yıl aralığını gerekse incelenecek eserlere dâhil edilen dergileri farklılaştırarak hem yeni bulgular elde edebilir hem de dergilerde yer alan kök değer ve yetkinliklerin zaman dilimi açısından karşılaştırılması imkânını sunabilirler.

2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan kök değer ve yetkinliklere yönelik yapılan çalışmalar incelendiğinde genellikle araştırma yöntemlerinden nitel yaklaşımların benimsendiği tespit edilmiştir. Araştırmacılar 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan kök değer ve yetkinlikleri ölçüt olarak oluşturdukları bir derginin bireylere kazandırdıklarını ve bu kazanımların etkililiğini ölçmek adına deneysel çalışma yapabilirler.

Araştırma esnasında alanyazın incelendiğinde kök değerler, değerler eğitimi üzerine birçok çalışmanın yürütüldüğü ve yetkinliklere yönelik çalışmaların da kök değerlere yönelik yapılan araştırmalara göre daha az olduğu saptanmıştır. Bu çalışmalar üzerine meta analiz ve bibliyografik araştırmalar yapılabilir.

6. 2. 2. Uygulamaya Yönelik Öneriler

Çalışmanın verilerinden hareketle 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan kök değerlerin bir kısmının ihmal edildiği ya da dergilerin herhangi bir sayısında hiç yer almadığı görülmüştür. Kök değerlere nazaran ise yetkinliklere dergilerin her sayıda yer verdiği ancak bazı kök değerlerin yine ihmal edildiği saptanmıştır. Bu sonuçtan hareketle de dergi yazarlarının ya da editörlerin dergi metinlerinin hazırlanış aşamasında 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan kök değer ve yetkinlikleri ölçüt olarak benimsemedikleri, metinlerin içeriklerinden hareketle kök değer ve yetkinliklere yer verdikleri tespit edilmiştir. Ancak şu bir gerçektir ki bireyler, gelişen ve değişen dünya karşısında popülaritesini gün geçtikçe artıran çocuk dergilerini ders kitaplarından sonra birincil kaynak olarak kullanmakta hatta ders kitaplarının zorunluluk ve mecburiyet hissettirmesinden doğan olumsuzluğu dergilerin renkli görselleri, eğlendirici ve eğitici etkinlikleriyle törpülemektedir. Bu sebeple dergilerin içerik üreticileri ya da editörleri çocuk dergilerinin önemli bir vasıf yüklendiğini bilerek, ticari satış kaygısıyla hareket etmeden ve eğitim öğretim faaliyetlerinin hedeflediği insan tipine hizmet edecek şekilde kök değer ve yetkinliklere yer vererek dergi metinlerini oluşturmaları gerektiği söylenebilir.

Araştırmada sonucunda elde edilen verilerden hareketle görülmüştür ki 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan yetkinliklerden yabancı dillerde iletişim yetkinliği dergilerin büyük çoğunluğunda ihmal edilen ya da yer verilmeyen bir değer olarak karşımıza çıkmaktadır. Dergilerin

basılı bir materyal olmasından ve dört temel dil becerilerinden okuma ya da yazma becerilerini ön plana almasından bu yetkinliğin ihmal edildiği düşünülmektedir. Dergilere bu yetkinliği yerleştirmek adına dergilerin yanında ek olarak sunulan hediye ya da materyaller arasına dijital nitelikte araçlar dâhil edilebilir ya da bireylerin farklı ülkelerde yaşayan çocuklarla iletişime geçmelerini sağlayacak bir plan düşünülebilir. Bu eylemler hem bireyin okuma ve yazma becerisinin yanına dergiler aracılığıyla dinleme ve konuşma becerilerini de geliştirmeyi sağlayacak hem de yabancı dillerde iletişim yetkinliğinin kazandırılmasına zemin hazırlayacaktır.



7. KAYNAKLAR

- Akçaoğlu, H. (2010). *Aristoteles ve İbn Miskeveyh'in ahlâk felsefeleri /mukayeseli bir araştırma* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Fırat Üniversitesi, Elâzığ.
- Akhan, E., Subaşı, E., & Açıl, F. B. (2020). Öğretmen adaylarının kök değerlere ilişkin görüşleri. *Eğitim ve Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 3(2), 115-134.
- Aktepe, V., Gündüz, M. (Ed.). (2019). Karakter ve değer eğitimi. *İnsani ve kültürel kalkınma sürecinde değer eğitimi*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Atabek, E. (2015). *Dürüstlük sevgili çocuğum* (6. bs.). İstanbul: Cumhuriyet Kitapları.
- Aydın, E. (2021). Yedi iklim Türkçe öğretim seti ders kitaplarının kök değerler açısından incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(2), 185- 195.
- Bağcı, E. (2013). *Çocuk edebiyatı ürünleriyle çocuklar için yazılmış eserlerin değerler eğitimi bağlamında karşılaştırılması* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa.
- Balcı, A. (2003). Bir okuma materyali olarak çocuk dergileri ve “çocuklara rehber”. *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi*, 13(1), 319-348.
- Bastem, N. (2021). *A. Vahap Akbaş'ın çocuk eserlerinin eğitsel değerler bakımından incelenmesi* (Yayınlanmamış doktora tezi). Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Becel, A. (2021). *Sabahattin Ali'nin yapıtlarında söz varlığı, kök değerler ve çocuk* (Yayınlanmamış doktora tezi). İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Benzer, A. (2004). *Türkiye'de ana dili eğitimi müfredat programı 1913-1981* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Calp, M., & Kaplan, C. (2021). Samed Behrengi'nin sevgi masalı, bir şeftali bin şeftali ve kel güvercinci adlı öykülerinin kök değerler açısından incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 19(42), 39-72.
- Ciravoğlu, Ö. (1997). *Çocuk edebiyatı*. İstanbul: Esin Yayınevi.
- Çelebi, V. (2018). *Aytül Akal'ın çocuk romanlarının değerler aktarımı açısından incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.
- Çepni, S. (2018). *Araştırma ve proje çalışmalarına giriş* (8. bs.). Trabzon: Celepler Matbaacılık Yayın ve Dağıtım.
- Çerçi, A. (2005). *Türkçe öğretiminde öğrenmeyi öğrenme stratejilerinin öğrencilerin anlama düzeylerine etkisi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Dedeoğlu, H., Şahin, A. E., Ulusoy, M., & Ertem, İ. S. (2011). Çocuk dergileri üzerine bir içerik analizi: Bilim çocuk ve national geographic kids. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 9, 27-38.

- Demirdal, A. (2019). *Çocuk Dergilerinin çocuk edebiyatının temel ilkeleri bağlamında incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Niğde Ömer Halis Demir Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Niğde.
- Demirel, Ö. (2006). *Kuramdan uygulamaya eğitimde program geliştirme*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Demiryürek, G. (2012). TRT çocuk dergisi'nin yapısal özellikler bakımından değerlendirilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20(3), 1017-1034.
- Demiryürek, G. (2015). *Çağdaş çocuk şiirinde değerler eğitimi (1980'den Günümüze)* (Yayınlanmamış doktora tezi). Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Dixon, D. (2001). Children's magazines and science in the nineteenth century. *Victorian Periodicals Review*, 34(3), 228-238.
- Dönmez, Y. D. D. B. (2002). Müfettiş, okul müdürü ve öğretmen algılarına göre ilköğretim okulu müdürlerinin yeterlikleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 29(29), 27-45.
- Durhat, G. & Ökten, C. E. (2020). Kök değerlerin ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki erdemler temasıyla ilişkisi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(3), 675-693.
- Eken, N. T., & Öksüz, H. İ. (2019). İlkokul (1-4) Türkçe ders kitaplarındaki hikâye edici metinlerin Türkçe dersi öğretim programındaki kök değerler bakımından incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7(2), 384-401.
- Er, N. (2021). *Fen, teknoloji, mühendislik ve matematik disiplinlerine dayalı fen öğretiminin öğretmen adaylarının öğrenmeyi öğrenme ve girişimcilik yetkinliklerine etkisi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Esmer, K. (2007). *Cumhuriyet döneminin ilk yıllarında (1923 – 1928) yayımlanan çocuk dergilerindeki tahkiyeli metinlerin çocuklara değer aktarımı açısından değerlendirilmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Gezmen, B. (2019). Bir eğitim aracı olarak çocuk dergileri: “Mavi Kırılma” çocuk dergisi. *Erciyes İletişim Dergisi*, 6(1), 1308-1319.
- Gökalp, A. (2021). *Ortaokul öğrencilerinin empati becerileri ile sahip oldukları kök değerler arasındaki ilişkinin incelenmesi: Bir yapısal eşitlik modellemesi* (Yayınlanmamış doktora tezi). Uşak Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Uşak.
- Güler, B. (2019). *Çocuk dergilerinde değerler aktarımının ilköğretim programları ile ilişkilendirilmesi üzerine bir araştırma* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Niğde Ömer Halis Demir Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Niğde.
- Hakkoymaz, S. (2021). Günümüz yerli yapım animasyon filmlerinde yer alan kök değerlerin incelenmesi. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 11(4), 1717-1731.
- Halstead, J. M., & Taylor, M. J. (2000). Learning and teaching about values: A review of recent research. *Cambridge Journal of Education*, 30(2), 169-203.

- Kana, F., & Kiler, B. (2021). Ortaokul Türkçe ders kitaplarının öğretim programındaki anahtar yetkinlikler açısından incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 10(2), 741-755.
- Karasar, N. (2014). *Bilimsel algı çerçevesi ile bilimsel araştırma yöntemi/ kavramlar, ilkeler, teknikler*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Karataş, Z. (2015). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. *Manevi Temelli Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 62-80.
- Kemiksiz, Ö. (2021). Kök değerler bakımından Türk atasözleri. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi (KÜSBD)*, 11(2), 495-518.
- Kılcan, T. (2020). Ortaokul öğretmenlerinin öğretim programlarında yer alan kök değerlerin önem sırasına ve eğitimine ilişkin görüşleri. *Türkiye Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 5(2), 134-145.
- Kocayiğit, A., & Karademir, A. (2020). Türkçe dersi öğretim programı “öğrenmeyi öğrenme” yetkinlik alanının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(4), 1225-1236.
- Korkutan, K., & Kaplan, K. (2022). Çocuk kalbi isimli çocuk romanının Türkçe dersi öğretim programı’nda yer alan kök değerler açısından incelenmesi. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 21(1), 545-563.
- Köksal, M. (2021). Ortaokul matematik ders kitaplarının kök değerler açısından incelenmesi (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kurt, Ö. (2019). 6-10 yaş çocuk öykü kitaplarının MEB 2018 hayat bilgisi öğretim programında bulunan değerler yönünden incelenmesi (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Külünkoğlu, T. (2018). Ortaokul 5. sınıf sosyal bilgiler dersinde uygulanan değer eğitiminin öğrencilerin dürüstlük değerini kazanma düzeyine etkisi (Yayınlanmamış doktora tezi). Giresun Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Giresun.
- Mutlu, H. H., & Dinç, S. (2019). 6. sınıf Türkçe ders kitabı’nda yer alan temalardaki metinlerin kök değerlerle ilişkisi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7(4), 1048-1062.
- Oğuzkan, A. Ferhan (2000). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Oran, G. (2015). *Yalvaç Ural’ın çocuk kitaplarında değer eğitimi ve bu eserlerin Türkçe öğretimine katkısı* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Uşak Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.
- Orhan, Ü. G. (2020). Ortaöğretim yetkinliklerini karşılama düzeyi açısından sosyoloji ders programının değerlendirilmesi (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Düzce Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Düzce.
- Otuz, B., Kayabaşı, B.G. & Ekici, G. (2018). 2017 sosyal bilgiler dersi öğretim programı beceri ve değerlerinin anahtar yetkinlikler açısından analizi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 11(4), 944-972.

- Özdemir, A. (2022). Ortaöğretim İngilizce ders kitaplarının kök değerler bağlamında incelenmesi (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Özkul, İ. D. (2017). *Çocuk dergilerinin içerik ve görselleri açısından değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Uşak Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.
- Özkul, Z. E. (2019). *Haldun Taner'in öykülerinde tespit edilen değerlerin türkçe dersi öğretim programında (1-8. sınıflar) yer alan kök değerlerle uyumu*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Muğla.
- Pala Ş. M. (2020). 5. sınıf sosyal bilgiler dersi öğretim programında yer alan kazanımların anahtar yetkinliklerle ilişkisi. *Gümüşhane Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 11, 298-308.
- Rasul, S. (2013). Borrowing and code mixing in Pakistani children's magazines: practices and functions. *Pakistaniaat: A Journal of Pakistan Studies*, 5(2), 46-72.
- Sami, Ş. (2019). *Kamus-ı Türki*. Ankara: TDK Yayınları.
- Schwartz, S. H., & Sagie, G. (2000). Value consensus and importance: A cross-national study. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 31(4), 465-497.
- Serçe, F. (2020). *Türkiye, Estonya, Kanada ve Singapur ortaöğretim matematik öğretim programlarının karşılaştırmalı incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Düzce Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Düzce.
- Sever, S. (2017). *Çocuk ve edebiyat* (9. bs.). İzmir: Tudem.
- Sever, S., İnce Samur, A.Ö., Doğan, B. N., Çıldır, B., & Bulut, S. (2013). İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin okuma kültürü edinme düzeyleri ile kitle iletişim araçlarını kullanma alışkanlıklarının incelenmesi. *I. Türkiye Çocuk ve Medya Kongresi Bildiriler Kitabı* içinde (s. 371-397). İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Sezer, T. (2008). *İlköğretim 6. sınıf sosyal bilgiler dersinde sorumluluk değerinin öğretimine ilişkin öğretmen görüşleri* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Şahin, R. (2019). *Makedonya Türk çocuk edebiyatında değerler eğitimi tomurcuk dergisi örneği*. (Yayınlanmamış doktora tezi). Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Silcock, P., & Duncan, D. (2001). Values acquisition and values education: Some proposals. *British Journal of Educational Studies*, 49(3), 242-259.
- Şahin, M. (2021). *Türkiye'de ilkokul ve ortaokul düzeyindeki devlet okullarında okutulan ingilizce ders kitaplarında bulunan kök değerlerin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). On dokuz Mayıs Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Samsun.
- Şahin, N. (2017). *Cengiz Aytmatov'un eserlerinin değerler eğitimi bağlamında incelenmesi ve ortaokul Türkçe ders kitapları için metin önerileri* (Yayınlanmamış doktora tezi). Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Şahin, S. (2019). *Türkçe dersi öğretim programı'nda yer alan kök değerler açısından rafadan tayfa çizgi filminin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.

- Şahin, Ş., Ökmen, B., & Kılıç, A. (2019). Sevgi eğitimi dersi alan öğrencilerin sevgi ve sevgi eğitimi dersine dair görüşleri. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 7(1), 176-197.
- Şirin, M. R. (1998). *Çocuğa adanmış konuşmalar*. İstanbul: İz Yayınları.
- Şirin, M. R. (2016). *Çocuk, çocukluk ve çocuk edebiyatı*. İstanbul: Kapı Yayınları.
- Şişman, M. (2006). *Eğitim bilimine giriş*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Taneri, A., & Yüksel S. (2020). Hayat bilgisi ders kitaplarının anahtar yetkinlikler açısından incelenmesi. *Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi (GEBD)*, 6(2), 185-209.
- Tekinşen, A. B. (2019). *TRT Çocuk Dergisi'nde yer alan edebî metinlerin değerler eğitimi açısından incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep.
- Toprak, N. Ç. A. (2019). *Bilgisayar bilimi dersi öğretim programının Türkiye yeterlilikler çerçevesi (tyç) 'ne uyumunun incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Tulumcu, F. İ. (2015). *Güncel çocuk dergilerinde yer alan değerler* (Yayınlanmamış yüksek lisans Tezi), Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Türk Dil Kurumu [TDK]. (2011). *Türkçe sözlük*. Ankara: TDK.
- Türk, İ. (2009). *Değerler eğitiminde saygı* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tokat.
- MEB. (2019). İlköğretim Türkçe dersi öğretim programı (1-8. Sınıflar). Ankara: MEB.
- Veugelers, W., & Vedder, P. (2003). Values in teaching. *Teachers and Teaching*, 9(4), 377-389.
- Waryncia, L. (2006). Why I love children's magazines. *Children and Libraries*, 4(3) 40-42.
- Yalçın, A., & Aytaş, G. (2003). *Çocuk edebiyatı* (2. bs.). Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, İ. O. (2021). *Çocuk edebiyatında değer aktarımı* (Yayınlanmamış doktora tezi). Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.
- Yiğitbaşı, K. G. (2014). Türkiye'de çocuk dergiciliği: TRT çocuk dergisi örneği. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5, 37-56.
- Yüksel, S. (2019). *Hayat bilgisi ders kitaplarının türkiye yeterlilikler çerçevesinde yer alan anahtar yetkinlikler açısından incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Niğde Ömer Halis Demir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Niğde.



8. EKLER

Ek 1. Çalışmada İncelenen Araştırmacı Çocuk Dergisi Sayıları

Araştırmacı Çocuk Dergisi, Sayı 22, Ocak- Şubat 2018
Araştırmacı Çocuk Dergisi, Sayı 23, Nisan- Mayıs 2018
Araştırmacı Çocuk Dergisi, Sayı 24, Haziran- Temmuz 2018
Araştırmacı Çocuk Dergisi, Sayı 25, Ağustos- Eylül 2018
Araştırmacı Çocuk Dergisi, Sayı 26, Ekim- Kasım 2018
Araştırmacı Çocuk Dergisi, Sayı 27, Aralık 2018- Ocak 2019
Araştırmacı Çocuk Dergisi, Sayı 28, Şubat- Mart 2019
Araştırmacı Çocuk Dergisi, Sayı 29, Nisan- Mayıs 2019
Araştırmacı Çocuk Dergisi, Sayı 30, Haziran- Temmuz 2019
Araştırmacı Çocuk Dergisi, Sayı 31, Ağustos- Eylül 2019
Araştırmacı Çocuk Dergisi, Sayı 32, Ekim- Kasım 2019
Araştırmacı Çocuk Dergisi, Sayı 33, Aralık 2019- Ocak 2020
Araştırmacı Çocuk Dergisi, Sayı 34, Şubat- Mart 2020
Araştırmacı Çocuk Dergisi, Sayı 35, Nisan- Mayıs 2020
Araştırmacı Çocuk Dergisi, Sayı 36, Haziran- Temmuz 2020
Araştırmacı Çocuk Dergisi, Sayı 37, Ağustos- Eylül 2020
Araştırmacı Çocuk Dergisi, Sayı 38, Ekim- Kasım 2020
Araştırmacı Çocuk Dergisi, Sayı 39, Aralık 2020- Ocak 2021

Ek 2. Çalışmada İncelenen Bilge Çocuk Dergisi Sayıları

Bilge Çocuk Dergisi, Sayı 26, Ekim 2018
Bilge Çocuk Dergisi, Sayı 31, Mart 2019
Bilge Çocuk Dergisi, Sayı 32, Nisan 2019
Bilge Çocuk Dergisi, Sayı 33, Mayıs 2019
Bilge Çocuk Dergisi, Sayı 34, Haziran 2019
Bilge Çocuk Dergisi, Sayı 35, Temmuz 2019
Bilge Çocuk Dergisi, Sayı 36, Ağustos 2019
Bilge Çocuk Dergisi, Sayı 37, Eylül 2019
Bilge Çocuk Dergisi, Sayı 38, Ekim 2019
Bilge Çocuk Dergisi, Sayı 39, Kasım 2019
Bilge Çocuk Dergisi, Sayı 40, Aralık 2019
Bilge Çocuk Dergisi, Sayı 41, Ocak 2020
Bilge Çocuk Dergisi, Sayı 42, Şubat 2020
Bilge Çocuk Dergisi, Sayı 43, Mart 2020
Bilge Çocuk Dergisi, Sayı 44, Nisan 2020
Bilge Çocuk Dergisi, Sayı 45, Mayıs 2020
Bilge Çocuk Dergisi, Sayı 46, Haziran 2020
Bilge Çocuk Dergisi, Sayı 47, Temmuz 2020
Bilge Çocuk Dergisi, Sayı 48, Ağustos 2020
Bilge Çocuk Dergisi, Sayı 49, Eylül 2020
Bilge Çocuk Dergisi, Sayı 50, Ekim 2020
Bilge Çocuk Dergisi, Sayı 51, Kasım 2020
Bilge Çocuk Dergisi, Sayı 52, Aralık 2020

Ek 3. Çalışmada İncelenen Bilim Çocuk Dergisi Sayıları

Bilim Çocuk Dergisi, Sayı 241, Ocak 2018
 Bilim Çocuk Dergisi, Sayı 242, Şubat 2018
 Bilim Çocuk Dergisi, Sayı 243, Mart 2018
 Bilim Çocuk Dergisi, Sayı 244, Nisan 2018
 Bilim Çocuk Dergisi, Sayı 245, Mayıs 2018
 Bilim Çocuk Dergisi, Sayı 246, Haziran 2018
 Bilim Çocuk Dergisi, Sayı 247, Temmuz 2018
 Bilim Çocuk Dergisi, Sayı 248, Ağustos 2018
 Bilim Çocuk Dergisi, Sayı 249, Eylül 2018
 Bilim Çocuk Dergisi, Sayı 250, Ekim 2018
 Bilim Çocuk Dergisi, Sayı 251, Kasım 2018
 Bilim Çocuk Dergisi, Sayı 252, Aralık 2018
 Bilim Çocuk Dergisi, Sayı 253, Ocak 2019
 Bilim Çocuk Dergisi, Sayı 254, Şubat 2019
 Bilim Çocuk Dergisi, Sayı 255, Mart 2019
 Bilim Çocuk Dergisi, Sayı 256, Nisan 2019
 Bilim Çocuk Dergisi, Sayı 257, Mayıs 2019
 Bilim Çocuk Dergisi, Sayı 258, Haziran 2019
 Bilim Çocuk Dergisi, Sayı 259, Temmuz 2019
 Bilim Çocuk Dergisi, Sayı 260, Ağustos 2019
 Bilim Çocuk Dergisi, Sayı 261, Eylül 2019
 Bilim Çocuk Dergisi, Sayı 262, Ekim 2019
 Bilim Çocuk Dergisi, Sayı 263, Kasım 2019
 Bilim Çocuk Dergisi, Sayı 264, Aralık 2019
 Bilim Çocuk Dergisi, Sayı 265, Ocak 2020
 Bilim Çocuk Dergisi, Sayı 266, Şubat 2020
 Bilim Çocuk Dergisi, Sayı 267, Mart 2020
 Bilim Çocuk Dergisi, Sayı 268, Nisan 2020
 Bilim Çocuk Dergisi, Sayı 269, Mayıs 2020
 Bilim Çocuk Dergisi, Sayı 270, Haziran 2020
 Bilim Çocuk Dergisi, Sayı 271, Temmuz 2020
 Bilim Çocuk Dergisi, Sayı 272, Ağustos 2020
 Bilim Çocuk Dergisi, Sayı 273, Eylül 2020
 Bilim Çocuk Dergisi, Sayı 274, Ekim 2020

Bilim Çocuk Dergisi, Sayı 275, Kasım 2020

Bilim Çocuk Dergisi, Sayı 276, Aralık 2020



Ek 4. Çalışmada İncelenen Kumbara Dergisi Sayıları

Kumbara Dergisi, Sayı 31, İlkbahar- Yaz 2018

Kumbara Dergisi, Sayı 32, Sonbahar 2018

Kumbara Dergisi, Sayı 33, Kış 2019

Kumbara Dergisi, Sayı 34, Yaz 2019

Kumbara Dergisi, Sayı 35, Kış 2020



Ek 5. Çalışmada İncelenen Mavi Kırangıç Dergisi Sayıları

Mavi Kırangıç Dergisi, Sayı 215, Ocak 2018
Mavi Kırangıç Dergisi, Sayı 216, Şubat 2018
Mavi Kırangıç Dergisi, Sayı 217, Mart 2018
Mavi Kırangıç Dergisi, Sayı 218, Nisan 2018
Mavi Kırangıç Dergisi, Sayı 219, Mayıs 2018
Mavi Kırangıç Dergisi, Sayı 220, Haziran 2018
Mavi Kırangıç Dergisi, Sayı 221, Temmuz 2018
Mavi Kırangıç Dergisi, Sayı 222, Ağustos 2018
Mavi Kırangıç Dergisi, Sayı 223, Eylül 2018
Mavi Kırangıç Dergisi, Sayı 224, Ekim 2018
Mavi Kırangıç Dergisi, Sayı 225, Kasım 2018
Mavi Kırangıç Dergisi, Sayı 226, Aralık 2018
Mavi Kırangıç Dergisi, Sayı 227, Ocak 2019
Mavi Kırangıç Dergisi, Sayı 228, Şubat 2019
Mavi Kırangıç Dergisi, Sayı 229, Mart 2019
Mavi Kırangıç Dergisi, Sayı 230, Nisan 2019
Mavi Kırangıç Dergisi, Sayı 231, Mayıs 2019
Mavi Kırangıç Dergisi, Sayı 232, Haziran 2019
Mavi Kırangıç Dergisi, Sayı 233, Temmuz 2019
Mavi Kırangıç Dergisi, Sayı 234, Ağustos 2019
Mavi Kırangıç Dergisi, Sayı 235, Eylül 2019
Mavi Kırangıç Dergisi, Sayı 236, Ekim 2019
Mavi Kırangıç Dergisi, Sayı 237, Kasım 2019
Mavi Kırangıç Dergisi, Sayı 238, Aralık 2019
Mavi Kırangıç Dergisi, Sayı 239, Ocak 2020
Mavi Kırangıç Dergisi, Sayı 240, Şubat 2020
Mavi Kırangıç Dergisi, Sayı 241, Mart 2020
Mavi Kırangıç Dergisi, Sayı 242, Nisan 2020
Mavi Kırangıç Dergisi, Sayı 243, Mayıs 2020
Mavi Kırangıç Dergisi, Sayı 244, Haziran 2020
Mavi Kırangıç Dergisi, Sayı 245, Temmuz 2020
Mavi Kırangıç Dergisi, Sayı 246, Ağustos 2020
Mavi Kırangıç Dergisi, Sayı 247, Eylül 2020
Mavi Kırangıç Dergisi, Sayı 248, Ekim 2020
Mavi Kırangıç Dergisi, Sayı 249, Kasım 2020

Mavi Kırkangıç Dergisi, Sayı 250, Aralık 2020



Ek 6. Çalışmada İncelenen Minika Go Dergisi Sayıları

Minika Go Dergisi, Sayı 13, Ocak 2018
Minika Go Dergisi, Sayı 14, Şubat 2018
Minika Go Dergisi, Sayı 15, Mart 2018
Minika Go Dergisi, Sayı 16, Nisan 2018
Minika Go Dergisi, Sayı 17, Mayıs 2018
Minika Go Dergisi, Sayı 18, Haziran 2018
Minika Go Dergisi, Sayı 19, Temmuz 2018
Minika Go Dergisi, Sayı 20, Ağustos 2018
Minika Go Dergisi, Sayı 21, Eylül 2018
Minika Go Dergisi, Sayı 22, Ekim 2018
Minika Go Dergisi, Sayı 23, Kasım 2018
Minika Go Dergisi, Sayı 24, Aralık 2018
Minika Go Dergisi, Sayı 25, Ocak 2019
Minika Go Dergisi, Sayı 26, Şubat 2019
Minika Go Dergisi, Sayı 27, Mart 2019
Minika Go Dergisi, Sayı 28, Nisan 2019
Minika Go Dergisi, Sayı 29, Mayıs 2019
Minika Go Dergisi, Sayı 30, Haziran 2019
Minika Go Dergisi, Sayı 31, Temmuz 2019
Minika Go Dergisi, Sayı 32, Ağustos 2019
Minika Go Dergisi, Sayı 33, Eylül 2019
Minika Go Dergisi, Sayı 34, Ekim 2019
Minika Go Dergisi, Sayı 35, Kasım 2019
Minika Go Dergisi, Sayı 36, Aralık 2019
Minika Go Dergisi, Sayı 37, Ocak 2020
Minika Go Dergisi, Sayı 38, Şubat 2020
Minika Go Dergisi, Sayı 39, Mart 2020
Minika Go Dergisi, Sayı 40, Nisan 2020
Minika Go Dergisi, Sayı 41, Mayıs 2020
Minika Go Dergisi, Sayı 42, Haziran 2020
Minika Go Dergisi, Sayı 43, Temmuz 2020
Minika Go Dergisi, Sayı 44, Ağustos 2020
Minika Go Dergisi, Sayı 45, Eylül 2020
Minika Go Dergisi, Sayı 46, Ekim 2020

Minika Go Dergisi, Sayı 47, Kasım 2020

Minika Go Dergisi, Sayı 48, Aralık 2020



Ek 7. Çalışmada İncelenen National Geographic Kids Dergisi Sayıları

National Geographic Kids Dergisi, Ocak 2018
National Geographic Kids Dergisi, Şubat 2018
National Geographic Kids Dergisi, Mart 2018
National Geographic Kids Dergisi, Nisan 2018
National Geographic Kids Dergisi, Mayıs 2018
National Geographic Kids Dergisi, Haziran 2018
National Geographic Kids Dergisi, Temmuz 2018
National Geographic Kids Dergisi, Ağustos 2018
National Geographic Kids Dergisi, Eylül 2018
National Geographic Kids Dergisi, Ekim 2018
National Geographic Kids Dergisi, Kasım 2018
National Geographic Kids Dergisi, Aralık 2018
National Geographic Kids Dergisi, Ocak 2019
National Geographic Kids Dergisi, Şubat 2019
National Geographic Kids Dergisi, Mart 2019
National Geographic Kids Dergisi, Nisan 2019
National Geographic Kids Dergisi, Mayıs 2019
National Geographic Kids Dergisi, Haziran 2019
National Geographic Kids Dergisi, Temmuz 2019
National Geographic Kids Dergisi, Ağustos 2019
National Geographic Kids Dergisi, Eylül 2019
National Geographic Kids Dergisi, Ekim 2019
National Geographic Kids Dergisi, Kasım 2019
National Geographic Kids Dergisi, Aralık 2019
National Geographic Kids Dergisi, Ocak 2020
National Geographic Kids Dergisi, Şubat 2020
National Geographic Kids Dergisi, Mart 2020
National Geographic Kids Dergisi, Nisan 2020
National Geographic Kids Dergisi, Mayıs 2020
National Geographic Kids Dergisi, Haziran 2020
National Geographic Kids Dergisi, Temmuz 2020
National Geographic Kids Dergisi, Ağustos 2020
National Geographic Kids Dergisi, Eylül 2020
National Geographic Kids Dergisi, Ekim 2020

National Geographic Kids Dergisi, Kasım 2020

National Geographic Kids Dergisi, Aralık 2020



Ek 8. Çalışmada İncelenen Siyer Çocuk Dergisi Sayıları

Siyer Çocuk Dergisi, Sayı 5, Ocak- Şubat- Mart 2018
Siyer Çocuk Dergisi, Sayı 6, Nisan- Mayıs- Haziran 2018
Siyer Çocuk Dergisi, Sayı 7, Temmuz- Ağustos- Eylül 2018
Siyer Çocuk Dergisi, Sayı 8, Ekim- Kasım- Aralık 2018
Siyer Çocuk Dergisi, Sayı 9, Ocak- Şubat- Mart 2019
Siyer Çocuk Dergisi, Sayı 10, Nisan- Mayıs- Haziran 2019
Siyer Çocuk Dergisi, Sayı 11, Temmuz- Ağustos- Eylül 2019
Siyer Çocuk Dergisi, Sayı 12, Ekim- Kasım- Aralık 2019
Siyer Çocuk Dergisi, Sayı 13, Ocak- Şubat- Mart 2020
Siyer Çocuk Dergisi, Sayı 14, Nisan- Mayıs- Haziran 2020
Siyer Çocuk Dergisi, Sayı 15, Temmuz- Ağustos- Eylül 2020
Siyer Çocuk Dergisi, Sayı 16, Ekim- Kasım- Aralık 2020

Ek 9. Çalışmada İncelenen Süper Penguen Dergisi Sayıları

Süper Penguen Dergisi, Sayı 38, Ocak 2018
 Süper Penguen Dergisi, Sayı 39, Şubat 2018
 Süper Penguen Dergisi, Sayı 40, Mart 2018
 Süper Penguen Dergisi, Sayı 41, Nisan 2018
 Süper Penguen Dergisi, Sayı 42, Mayıs 2018
 Süper Penguen Dergisi, Sayı 43, Haziran 2018
 Süper Penguen Dergisi, Sayı 44, Temmuz 2018
 Süper Penguen Dergisi, Sayı 45, Ağustos 2018
 Süper Penguen Dergisi, Sayı 46, Eylül 2018
 Süper Penguen Dergisi, Sayı 47, Ekim 2018
 Süper Penguen Dergisi, Sayı 48, Kasım 2018
 Süper Penguen Dergisi, Sayı 49, Aralık 2018
 Süper Penguen Dergisi, Sayı 50, Ocak 2019
 Süper Penguen Dergisi, Sayı 51, Şubat 2019
 Süper Penguen Dergisi, Sayı 52, Mart 2019
 Süper Penguen Dergisi, Sayı 53, Mayıs 2019
 Süper Penguen Dergisi, Sayı 54, Haziran 2019
 Süper Penguen Dergisi, Sayı 55, Temmuz- Ağustos 2019
 Süper Penguen Dergisi, Sayı 56, Eylül 2019
 Süper Penguen Dergisi, Sayı 57, Ekim 2019
 Süper Penguen Dergisi, Sayı 58, Kasım 2019
 Süper Penguen Dergisi, Sayı 59, Aralık 2019
 Süper Penguen Dergisi, Sayı 60, Ocak 2020
 Süper Penguen Dergisi, Sayı 61, Şubat 2020
 Süper Penguen Dergisi, Sayı 62, Mart 2020
 Süper Penguen Dergisi, Sayı 63, Nisan 2020
 Süper Penguen Dergisi, Sayı 64, Mayıs 2020
 Süper Penguen Dergisi, Sayı 65, Haziran 2020
 Süper Penguen Dergisi, Sayı 66, Temmuz 2020
 Süper Penguen Dergisi, Sayı 67, Ağustos 2020
 Süper Penguen Dergisi, Sayı 68, Eylül 2020
 Süper Penguen Dergisi, Sayı 69, Ekim 2020
 Süper Penguen Dergisi, Sayı 70, Kasım 2020
 Süper Penguen Dergisi, Sayı 71, Aralık 2020

Ek 10. Çalışmada İncelenen Şeker Çocuk Dergisi Sayıları

Şeker Çocuk Dergisi, Sayı 203, Aralık 2017- Ocak- Şubat 2018

Şeker Çocuk Dergisi, Sayı 204, Mart- Nisan- Mayıs 2018

Şeker Çocuk Dergisi, Sayı 205, Haziran- Temmuz- Ağustos 2018

Şeker Çocuk Dergisi, Sayı 206, Eylül- Ekim- Kasım 2018

Şeker Çocuk Dergisi, Sayı 207, Aralık 2018- Ocak- Şubat 2019

Şeker Çocuk Dergisi, Sayı 208, Haziran- Temmuz- Ağustos 2019

Şeker Çocuk Dergisi, Sayı 209, Eylül- Ekim- Kasım 2019



Ek. 11. Çalışmada İncelenen Dergilerin Görselleri

ARAŞTIRMACI ÇOCUK

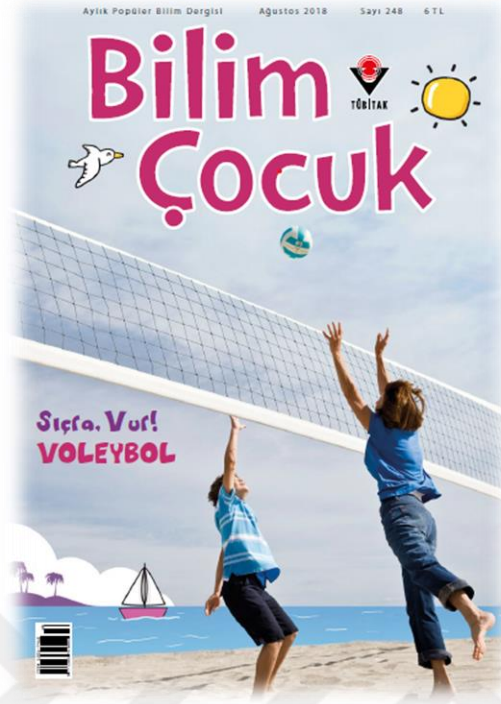


BİLGE ÇOCUK



BİLİM ÇOCUK

Ayık Popüler Bilim Dergisi | Ağustos 2018 | Sayı 248 | 6 TL

Sıçra, Vur!
VOLEYBOL

ne var ne yok

DNA'daki Eksilmeler Yaşanmaya Neden Oluyor

Yaşlanca vücudumuzda bazı değişiklikler olur. Kılının dökülmesi ve cildin kınması bunlardan bazılarıdır. ABD'deki Birmingham Alabama Üniversitesinden bilim insanları fareler üzerinde yaptıkları bir çalışmayla kıl dökülmesine ve kınışığa karşı bir çözüm önerisi getirdiler. DNA olarak bilinen genetik bilgiyi taşıyan molekül, memeli hücrelerinde hücre çekirdeğinde ve mitokondri adındaki bir organelde bulunuyor. Bilim insanları mitokondriyal DNA'daki koparak eksilmelerin yaşlanmayla ilişkili olabileceğini düşünüyor. Araştırmada, mitokondriyal DNA'da koparak eksilmeler olduğunda farelerin doğal yaşlanma belirtileri gösterdiği görüldü. Bu DNA'daki eksilen parçaları tamamlanmışdaysa farelerdeki doğal yaşlanma belirtileri yok olmaya başladı.

Araştırma sonucunda mitokondriyal DNA'nın yaşlanma üzerindeki etkisi keşfedildi. Bilim insanları DNA'nın eksilen parçalarını insanlarda da tamamlayabileceklerini, böylece yaşlanma belirtilerini azaltabileceklerini düşünüyorlar.

Tuğçe Durgut



Dünyanın En Eski Ekmeği Bulundu



Bilim insanları, Ürdün'deki Sıyan Çöl'de, yaklaşık on dört bin beş yüz yıl önce pişirildiği düşünülen bir ekmeğe alt kırntılar buldular. Arkeologlar ve tarihçiler ilk ekmeklerin, tarımın başlamasıyla

ileri yavaşık on bin yıl önce yapıldığını düşünüyorlardı. Ancak bu keşif tarım yapılmadan önce de ekmeğin yapıldığını gösteren bir kanıt oldu. Taştan yapılmış bir fincin içinde bulunan ekmeğin kırntılarının, mayasız hamurdan yapılan pide benzeri bir ekmeğe ait olduğu düşünülüyor. Bu ekmeğin, yaparken yabani buğday ve arpa unu çeşitli bitki kökleriyle karıştırılıp su eklenerek hamur haline getirilmiş. Hazırlanan hamur taştan yapılmış bir fırında pişirilmiş. Bilim insanları bu ekmeğin tozdan hem tuzlu hem de biraz tatlı olduğunu belirtiyorlar. Bu keşiften önce bilinen en eski ekmeğin Türkiye'de, Çatalhöyük'te bulunmuştu. Bu ekmeğin dokuz bin yıl önce yapıldığı hesaplanıyordu.

Dr. Günay İnan

KUMBARA



MAVİ KIRLANGIÇ



Hem sağlıklı hem akıllı olmak isteyenler için Mutlaka kuru meyve yemeliler

- Siyah/beyaz üzüm, incir, kayısı, hurma, çilek gibi kuru meyveler yüksek oranda vitamin ve mineral içerdiği gibi lif de içerirler. Bu da sindirim sistemimize için yararlıdır.
- Şekerin en sağlıklı şekli, kuru meyvelerde gizlidir. Beynimizin çalışması için gereken şekeri içerirler. İçerdiği mineraller de sinir sisteminizin gelişimine ve düzenli çalışmasına katkı sağlarlar.
- Kalp ve damar sistemimize için faydalıdır.
- Hastalıklara karşı savunmamızı güçlendirirler.



Emeriniz azaldığında Sağlıklı atıştırma çantada

Her kuru yemişler hem de kuru meyveler yüksek kalori içerirler. Yani enerji verirler. Bu nedenle ara öğünlerde (kafesle öğlen yemeği arasında ve öğlen akşam yemeği arasında) iyi bir seçerlerdir. Çantamda paketlenmiş yiyecekler yerine, doğal yemişler ve meyveler bulunduralım.

Her gün yiyelim Ölçümüzü de bilelim

Her şeyi tadında tüketmekte yarar var. Ne kadar çok lezzetli ve yararlı olursa da ölçülü yemeliyiz.



MİNİKA GO



BİR İKİ DENEME

Yazar: H. Salih Zengin

Resimleyen: Betül Akgambaklar

Biraz daha bekle...

Gözlerini aç ve biraz daha bekle...

Az kaldı sokaklarda neşeyle yürümeye...
Köşede bekleyen kediye gülümsemene,
ıslık çalarak okula gitmene, gökyüzünün
altında koşuşturmaya.

Kulağını aç ve biraz daha bekle...

Yine duyacaksın elbet kuşların şarkılarını,
kelebeklerin kanat seslerini... Ya da bahar
çiçeklerinin sessizliğini...

Ellerini aç ve biraz daha bekle...

Yine yağmur dolacak avuçlarının içine,
bir parça güneş, biraz ılık rüzgâr birikecek
elbet ellerinin içinde.

Ağzını aç ve biraz daha bekle...

İstedğin kadar bağıracağın oyunlar
 oynayacaksın elbette sokakta, diledğin gibi
 şarkı söyleyeceksin bir ağacın tepesinde.

Kalbini aç ve biraz daha bekle...

Özlediğin kim varsa sınıksız sarılacaksın
 onlara: Gökyüzündeki kuşlara, denizdeki
 balıklara, çimendeki anılara, parktaki
 çiçeklere, okuldaki arkadaşlarına...

Kalemini aç ve beklemeyen yaz şimdi...

Söylemek istediğin ne varsa yazıp koy bir
 zarfa. Senden gelecek kuşları bekliyorum
 ben bak burada...



NATIONAL GEOGRAPHIC KIDS



SİYER ÇOCUK



SÜPER PENGUEN



ŞEKER ÇOCUK



9. ÖZ GEÇMİŞ ve İLETİŞİM BİLGİLERİ

**** yılında **** doğdu. İlk ve orta öğrenimini Trabzon'da tamamladıktan sonra **** yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği Bölümünden mezun oldu. **** yılında Trabzon Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalında yüksek lisans eğitimine başladı. 2022 yılından itibaren Aksaray Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalında araştırma görevlisi olarak görevini yürütmektedir.

İLETİŞİM BİLGİLERİ:

Elmek: *****